

UNIUNEA EUROPEANĂ

GVERNUL ROMÂNIEI

Programul Operational Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru perioada 2021-2027

Zona Urbană
Funcțională
Aiud

Cuprins

1. CONTEXT ARGUMENTATIV ȘI STRATEGIC.....	9
1.1 CONTEXTUL GENERAL ȘI CADRUL PARTENERIAL.....	9
1.1.1 ROLUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE	9
1.1.2 METODOLOGIA DE ELABORARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE	10
1.2. CONTEXTUL EUROPEAN, NAȚIONAL, REGIONAL ȘI JUDEȚEAN	12
1.2.1 CONTEXT EUROPEAN	12
1.2.2 CONTEXT NAȚIONAL	13
1.2.3 CONTEXT REGIONAL ȘI JUDEȚEAN	16
1.3. PROCESUL CONSULTATIV ȘI DE IMPLICARE A FACTORILOR INTERESAȚI	19
1.4. STADIUL IMPLEMENTĂRII DOCUMENTAȚIILOR STRATEGICE EXISTENTE.....	21
2. PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC.....	22
2.1 CADRU GENERAL	22
2.1.1 SCURT ISTORIC	23
2.1.2 AȘEZARE GEOGRAFICĂ ȘI CONECTIVITATE	24
2.1.3 RELIEF	25
2.1.4 CLIMĂ	26
2.1.5 FLORĂ ȘI FAUNĂ	27
2.1.6 HIDROGRAFIE.....	27
2.1.7 RESURSELE SUBSOLULUI	28
2.2 STRUCTURA DEMOGRAFICĂ.....	28
ANALIZA SWOT - PROFILUL DEMOGRAFIC AL ZONEI URBALE FUNCȚIONALE AIUD.....	35
3. INFRASTRUCTURĂ ȘI MOBILITATE.....	37
3.1 AMENAJARE TERITORIALĂ.....	37
3.1.1 SIGURANȚĂ ȘI ORDINE PUBLICĂ ȘI INFRASTRUCTURA PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ	38
3.1.2 ZONE URBALE MARGINALIZATE	38
3.2 INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT. MOBILITATE	43
3.2.1 INFRASTRUCTURA RUTIERĂ	43
3.2.2 INFRASTRUCTURA FERROVIARĂ.....	46
3.2.3 INFRASTRUCTURA VELO.....	46
3.2.4 TRANSPORT PUBLIC ȘI RELAȚII DE NAVETISM.....	46
3.3 INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ.....	49

3.3.1 ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE	49
3.3.2 ALIMENTARE CU ENERGIE ELECTRICĂ ȘI GAZE	52
3.3.3 ILUMINAT PUBLIC	54
3.4 MEDIU ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ	55
3.4.1 FACTORI ȘI PROBLEME DE MEDIU	55
3.4.2 REZERVAȚII NATURALE ȘI AREALE PROTEJATE	59
3.4.3 SISTEMUL DE MANAGEMENT AL DEȘEURILOR	61
ANALIZA SWOT - INFRASTRUCTURĂ ȘI MOBILITATE	66
<u>4. MEDIUL ECONOMIC ȘI FORȚA DE MUNCĂ .....</u>	<u>69</u>
4.1 PROFILUL ECONOMIC AL TERITORIULUI ANALIZAT	69
4.1.1 AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT	77
4.1.2 INDUSTRIE ȘI CONSTRUCȚII	86
4.1.3 COMERȚ ȘI SERVICII	88
4.1.4 TURISM	93
4.2 FORȚA DE MUNCĂ, OCUPARE ȘI ȘOMAJ	102
4.2.1 FORȚA DE MUNCĂ ȘI OCUPARE	102
4.2.2 ȘOMAJ	105
ANALIZA SWOT - MEDIUL ECONOMIC ȘI FORȚA DE MUNCĂ	107
<u>5. SERVICII PUBLICE .....</u>	<u>109</u>
5.1 EDUCAȚIE	109
5.1.1 INFRASTRUCTURĂ EDUCAȚIONALĂ	110
5.1.2 POPULAȚIE ȘCOLARĂ ȘI PERSONAL DIDACTIC	111
5.2 SĂNĂTATE	118
5.2.1 INFRASTRUCTURĂ DE SĂNĂTATE	118
5.2.2 RESURSE UMANE	120
5.3 ASISTENȚĂ SOCIALĂ	123
5.3.1 INFRASTRUCTURĂ DE SERVICII SOCIALE	123
5.4 CENTRE COMERCIALE	127
5.5 INFRASTRUCTURA DE PETRECERE A TIMPULUI LIBER, CULTURĂ ȘI SPORT	127
5.5.1 CULTURĂ ȘI CULTE	127
5.5.2 SPORT	131
5.5.3 OBIECTIVE TURISTICE	132
ANALIZA SWOT - SERVICII PUBLICE	133
<u>6. CONCEPTUL DE DEZVOLTARE STRATEGICĂ .....</u>	<u>137</u>
6.1 ANALIZA DE IMPACT A MĂSURILOR ÎNTREPRINSE ÎN PERIOADA 2014-2020	137
6.2 CONCEPTUL DE DEZVOLTARE STRATEGICĂ	137
6.3 VIZIUNEA STRATEGICĂ DE DEZVOLTARE PENTRU 2027	141
6.4 DIRECȚII STRATEGICE DE DEZVOLTARE A ZONEI URBALE FUNCȚIONALE AIUD	142

6.5 OBIECTIVELE STRATEGICE DE DEZVOLTARE ȘI AXELE SPECIFICE	145
7. PLAN DE ACTIUNE ȘI LISTĂ DE INTERVENȚII	155
7.1 PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI	155
7.2 LISTA COMPLETĂ DE INTERVENȚII - PORTOFOLIUL DE PROIECTE.....	157
8. PLANUL DE IMPLEMENTARE ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE	161
8.1 PLANUL DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI	161
8.2 INDICATORII DE MONITORIZARE.....	165

Abrevieri

A.E.C.I	Compartimentul Analiză, Evaluare și Coordonare Intervenție
CA	Cifra de Afaceri
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
DB	Decibeli
DEEE	Deșeuri de Echipamente Electrice și Electronice
DJ	Drum Județean
DN	Drum Național
EMS	Sistem Electronic de Monitorizare
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu efect de seră
HNV	Înaltă Valoare Naturală
INS	Institutul Național de Statistică
LEA	Linie Electrică Aeriană
LED	Dioda Electrică Luminiscentă
LES	Linie Electrică Subterană
M.S.U.D	Compartimentul Monitorizare Situații de Urgență și Dispecerat
PC	Calculator
PIB	Produs Intern Brut
PIC	Proiecte de Interes Comun
PJGD	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor
PNIESC	Plan Național Integrat Energie și Schimbări Climatice
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă

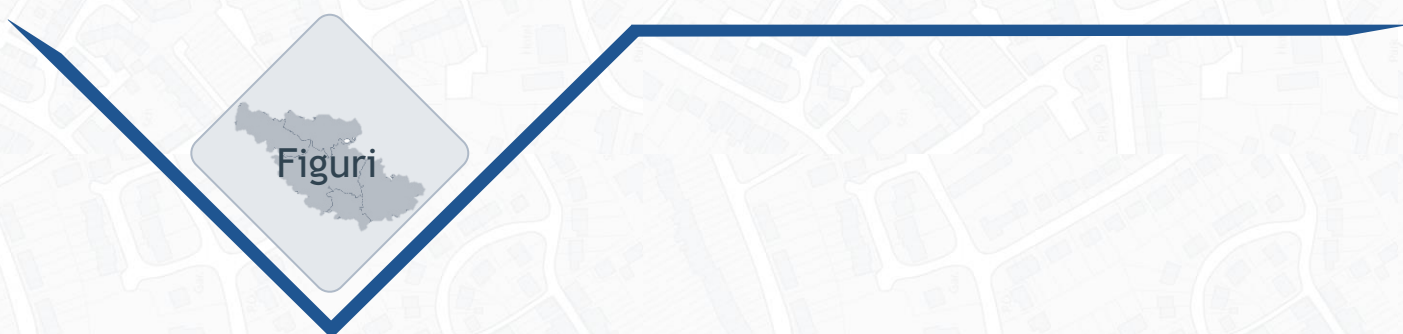
PUG	Plan Urbanistic General
RIS3	Strategia de Specializare Inteligentă
S.Th.P.	Compartimentul Secretariatului Tehnic Permanent al Comitetului Județean
SA	Societate pe Acțiuni
SMART	Tehnologia de Analiză și Raportare prin Auto-Monitorizare
SMCJA	Strategia de Mobilitate și Conectivitate în județul Alba 2022-2027
SMID	Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor
SMURD	Serviciu Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare
SWOT	Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
TEN-E	Trans-European Energy Networks
TIC	Tehnologia informației și comunicațiilor
UAT	Unitate Administrativă Teritorială
UE	Uniunea Europeană
VL	Valoare Limită
VSU	Vehicule Scoase din Uz
VT	Valoare Țintă
ZUF	Zonă Urbană Funcțională

Tabele

Tabel 1: Metodologia de elaborare a Strategiei de Dezvoltare a ZUF Aiud	10
Tabel 2: Modalitatea de respectare a Art. 29 din Regulamentul (UE) nr. 1060/ 2021 privind elaborarea strategiilor teritoriale integrate.....	11
Tabel 3: Dimensiuni PNIESC	16
Tabel 4: Corelarea obiectivelor specifice din PDR 2021 – 2027 cu Axele prioritare aferente POR 2021 – 2027 pentru Regiunea Centru	17
Tabel 5: Așezarea geografică și conectivitatea pentru localitățile din mediul rural al ZUF Aiud	25
Tabel 6: Sporul natural și soldul schimbărilor de domiciliu, ZUF Aiud, 2014-2020.....	34
Tabel 7: Rata marginalizării la nivel rural ZUF Aiud	40
Tabel 8: Autostrada A10, împărțirea pe loturi	43
Tabel 9: Situația drumurilor din Zona Urbană Funcțională Aiud.....	44
Tabel 10: Rețea de transport public, municipiul Aiud	46
Tabel 11: Trasee de transport public efectuate în ZUF și OT	47
Tabel 12: Autovehicule în Zona Urbană Funcțională Aiud, 2014-2021	49
Tabel 13: Gospodării conectate la rețeaua de alimentare cu apă și la rețeaua de canalizare, ZUF Aiud, 2021 .	52
Tabel 14: Situația rețelelor de distribuție a energiei electrice, Aiud, 2020	52
Tabel 15: Investiții programate în infrastructura de gaze, municipiul Aiud, perioada 2021-2027	53
Tabel 16: Puteri totale înregistrate în județul Alba, pe tipuri de energie	59
Tabel 17: Evoluția cantităților de deșeuri colectate în amestec	63
Tabel 18: Evoluția cantităților de deșeuri rezultate de la stațiile de sortare și reciclate	63

Tabel 19: Evoluția cantităților de deșeuri rezultate de la stațiile de sortare și eliminate	63
Tabel 20: Cantități de deșeuri menajere colectate, urban și rural, zona Aiud, 2019.....	64
Tabel 21: Stații de epurare orășenești, 2019	64
Tabel 22: Managementul deșeurilor, Zona Urbană Funcțională Aiud, 2021	65
Tabel 23: Top 5 întreprinderi după cifra de afaceri, Zona Urbană Funcțională Aiud, 2020.....	73
Tabel 24: Domeniile de activitate dezvoltate din ZUF Aiud, 2020	75
Tabel 25: Indicele de specializare la nivelul ZUF Aiud, 2020	76
Tabel 26: Vârsta de muncă la nivel național, 1990-2020	102
Tabel 27: Situația unităților de învățământ din Zona Urbană Funcțională Aiud	109
Tabel 28: Infrastructura de învățământ, Zona Urbană Funcțională Aiud, 2020.....	111
Tabel 29: Gradul de încărcare în infrastructura educațională în ZUF Aiud, 2020.....	114
Tabel 30: Rețeaua unităților sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate (municipiul Aiud și mediul rural ZUF Aiud), 2020.....	118
Tabel 31: Personal medico-sanitar, ZUF Aiud, 2020	120
Tabel 32: Serviciile sociale și tipul de servicii sociale, ZUF Aiud, 2020	124
Tabel 33 - Servicii sociale necesare, municipiul Aiud	126
Tabel 34: Evoluție bibliotecii, volume și cititori, 2014-2020	128

Figură 1: Obiectivele de dezvoltare durabilă cuprinse în Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030	14
Figură 2: Zona Urbană Funcțională Aiud	22
Figură 3: Localitățile și satele componente din Zona Urbană Funcțională Aiud	24
Figură 4: Temperatura și precipitațiile medii, ZUF Aiud, 2021.....	26
Figură 5: Viteza vântului, ZUF Aiud, 2020	26
Figură 6: Evoluția populației după domiciliu pentru municipiul Aiud, ZUF Aiud și județul Alba	29
Figură 7: Evoluția populației stabile la nivelul ZUF Aiud în perioada 2014-2021	29
Figură 8: Densitatea populației în ZUF Aiud, 2021	30
Figură 9: Distribuția populației pe sexe, ZUF Aiud, iulie 2021	31
Figură 10: Evoluția populației pe categorii de vârstă în municipiul Aiud și ZUF-rural Aiud, 2014-2021	32
Figură 11: Piramida vârstelor populației - Municipiul Aiud, ZUF Aiud rural și ZUF Aiud, anul 2021.....	32
Figură 12: Fondul funciar după modul de folosință, ZUF Aiud	37
Figură 13: Distribuția populației din municipiul Aiud, în funcție de zonele dezavantajate.....	39
Figură 14: Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale Aiudene.....	39
Figură 15: Evoluția numărului de locuințe și a suprafeței locuibile, ZUF Aiud, 2014-2020	40
Figură 16: Autorizații de construcții eliberate și suprafața construită (mp), ZUF Aiud, 2014-2020	41
Figură 17: Evoluția certificatelor de urbanism, ZUF Aiud - mediul rural, 2014-2021	41
Figură 18: Rețeaua de drumuri, ZUF Aiud.....	44
Figură 19: Tipuri de drumuri, după îmbrăcămintea asfaltică la nivelul ZUF Aiud	45
Figură 20: Accesibilitatea transportului în comun, Aiud, 2018.....	47

Figură 21: Harta stațiilor de tratare și epurare - APA CTTA SA	50
Figură 22: Lungimea totală (km) a rețelei de distribuție a apei, ZUF Aiud, 2020	50
Figură 23: Cantitatea totală de apă potabilă distribuită consumatorilor în ZUF Aiud (mii m ³), 2020.....	51
Figură 24: Localități rurale din ZUF Aiud ce nu dispun de rețea de canalizare.....	51
Figură 25: Lungimea rețelei de gaze și cantitatea distribuită către consumatori, ZUF Aiud, 2020	53
Figură 26: Infrastructura edilitară existentă în ZUF Aiud, 2021.....	53
Figură 27: Hartă poluatori, Municipiul Aiud, 2018.....	57
Figură 28: Zone naturale, municipiul Aiud.....	60
Figură 29: Accesibilitatea către zonele naturale.....	60
Figură 30: Situația colectării pe fracții a deșeurilor, ZUF Aiud, iunie 2021	61
Figură 31: Zone de colectare a deșeurilor din județul Alba.....	62
Figură 32: Evoluția întreprinderilor active, 2014–2020	70
Figură 33: Distribuția cifrei de afaceri pe sectoare de activitate în ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020	71
Figură 34: Evoluția cifrei de afaceri (milioane lei), 2014–2020	72
Figură 35: Evoluția numărului de angajați, 2014–2020	73
Figură 36: Mediul economic în ZUF Aiud, 2020	74
Figură 37: Suprafața fondului funciar în ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2014.....	78
Figură 38: Evoluția firmelor active din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului, 2014-2020	79
Figură 39: Structura cifrei de afaceri din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020	80
Figură 40: Evoluția cifrei de afaceri din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului (mil. lei), 2014–2020....	81
Figură 41: Suprafața cultivată cu principalele culturi în ZUF Aiud, 2003	82
Figură 42: Efectivele de animale, pe principalele categorii de animale, ZUF Aiud, 2003	84
Figură 43: Evoluția firmelor active din sectorul industriei și construcțiilor, 2014-2020	86
Figură 44: Structura cifrei de afaceri din sectorul industriei și construcțiilor, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020	87
Figură 45: Evoluția cifrei de afaceri din sectorul industriei și construcțiilor (mil. lei), 2014–2020.....	88
Figură 46: Evoluția firmelor active din sectorul comerțului și serviciilor, 2014-2020	89
Figură 47: Structura cifrei de afaceri din sectorul comerțului și serviciilor, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020.....	90
Figură 48: Evoluția cifrei de afaceri din sectorul comerțului și serviciilor (mil. lei), 2014–2020.....	92
Figură 49: Structura cifrei de afaceri din domeniul turismului, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020	94
Figură 50: Evoluția indicatorilor economici din domeniul turismului, în județul Alba, ZUF Aiud și municipiul Aiud, 2014-2020.....	95
Figură 51: Evoluția sosirilor în structurile de primire turistică, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural, 2014-2020.....	97
Figură 52: Sezonitate sosiri turiști, anii 2014 și 2019, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural	98
Figură 53: Evoluția înnoptărilor în structurile de primire turistică, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural, 2014-2020	99
Figură 54: Evoluția duratei medii de ședere, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural, 2014-2020	100
Figură 55: Evoluția numărului mediu de salariați, ZUF Aiud, 2011-2020.....	104
Figură 56: Evoluția câștigului salarial mediu net lunar, 2011-2020.....	104
Figură 57: Evoluția numărului de șomeri (persoane), luna decembrie 2011-2020	106
Figură 58: Evoluție populație școlară ZUF Aiud, 2014-2020.....	112
Figură 59: Evoluție populație școlară pe niveluri de învățământ, 2014-2020.....	112
Figură 60: Evoluția personalului didactic, ZUF Aiud, 2014-2020.....	113

Figură 61: Evoluția personalului didactic în ZUF Aiud, pe niveluri de învățământ, 2014-2020.....	114
Figură 62: Evoluția absolvenților în ZUF Aiud, 2014-2019	116
Figură 63: Sistemul educațional, ZUF Aiud, 2020	117
Figură 64: Evoluția unităților sanitare (proprietate publică și privată), ZUF Aiud, 2014-2020	119
Figură 65: Evoluția personalului sanitar (proprietate publică și privată), ZUF Aiud, 2014-2020	120
Figură 66: Evoluția numărului de medici, ZUF Aiud (sectorul public și privat), 2014-2020	121
Figură 67: Evoluția numărului de medici la 1.000 locuitori, ZUF Aiud, 2014-2020	121
Figură 68: Sistemul sanitar, ZUF Aiud, 2020	122
Figură 69: Harta Serviciilor Sociale Licențiate, ZUF Aiud, 2022	126
Figură 70: Infrastructura de petrecere a timpului liber, ZUF Aiud	127
Figură 71: Cetatea Aiudului	132
Figură 72: Legătura dintre documentele strategice aplicabile la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud	139
Figură 73: Schema logică de elaborare a conceptului de dezvoltare strategică	140
Figură 74: Schema grafică a structurii conceptului de dezvoltare.....	145
Figură 75: Harta localităților care necesită intervenții la nivelul infrastructurii tehnico – edilitare	149
Figură 76: Amplasarea ZUF Aiud în raport cu ariile naturale protejate	152
Figură 77: Schema grafică extinsă a structurii conceptului de dezvoltare	154
Figură 78: Abordarea PDCA.....	156

Partea I

Analiza situației existente - contextul urban și
identificarea principalelor probleme și provocări
la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud

1. Context argumentativ și strategic

1.1 Contextul general și cadrul partenerial

Strategia de dezvoltare reprezintă cadrul de orientare a procesului de identificare a direcțiilor strategice de intervenție și de alegere a ordinii obiectivelor pentru care vor fi alocate resurse, cu scopul determinării progresului comunității urbane. Acest proces conține planificarea operațională care furnizează o structură a programelor, proiectelor, acțiunilor, măsurilor ce vor fi luate într-un interval de timp stabilit, a resurselor necesare, a rezultatelor așteptate, precum și a responsabilităților care trebuie asumate.

Având rolul de document de planificare strategică, **Strategia de dezvoltare** pentru Zona Urbană Funcțională Aiud sintetizează direcțiile prioritare de intervenție pentru orizontul 2021–2027, urmărind utilizarea optimă și responsabilă a resurselor disponibile pentru a asigura o planificare urbană integrată.

Demersul realizării strategiei de dezvoltare este realizat în cadrul proiectului "*Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni*", cod SIPOCA 512 / cod MySMIS 126063, finanțat din FSE prin POCA 2014-2020, Axa prioritară 2 "*Administrație și sistem judiciar accesibile și transparente*", Obiectivul specific 2.1 "*Introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiari în concordanță cu SCAP*".

Strategia vizează atât Municipiul Aiud, cât și cele 4 comune membre ale Zonei Urbane Funcționale Aiud, respectiv: Livezile, Lopadea Nouă, Mirăslău și Rădești, identificate conform Anexei 6 din Ghidul pentru elaborarea strategiilor integrate de dezvoltare urbană¹.

1.1.1 Rolul strategiei de dezvoltare

Elaborarea strategiei de dezvoltare este un proces care presupune un demers organizat de parcurgere a mai multor etape, respectiv trecerea de la analiză, diagnoză și identificare a nevoilor și așteptărilor unei comunități, până la prezentarea unor modalități de acțiune determinate în timp, integrate cu strategiile și politicile sectoriale existente, relevante (la nivel local, regional și național), modalități de acțiune ale căror rezultate sunt previzionate, având permanent în vedere un set bine stabilit de obiective și principii. Cu toate acestea, cea mai importantă caracteristică a procesului de elaborare a strategiei de dezvoltare a unei comunități, o reprezintă condiția participativ-consultativă, obligatorie în acest tip de demers.

Strategia nu aparține administrației publice sau a unei entități anume, ci aparține societății locale. Acest demers constă în desfășurarea unui efort permanent pentru informarea și consultarea opiniilor comunității și stake-holderilor, pentru identificarea obiectivelor și intereselor comune ale diverselor medii profesionale, politice, ale structurilor instituționale și civice, lideri și chiar cetățeni și pentru participarea în procesul consultativ și cooptarea tuturor acestora în efortul pentru implementarea strategiei.

¹ Politica Urbană a României - Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană

În contextul respectării condiției participativ-consultative, întregul proces de elaborare a strategiei de dezvoltare devine un adevărat cadru partenerial pentru actorii relevanți și interesați de dezvoltarea comunității.

În cadrul fiecărei etape din acest proces-cadru, sunt utilizate un set de metode și proceduri de lucru care permit experților colectarea informațiilor, organizarea și analiza acestora și formularea concluziilor necesare trecerii în următoarea etapă, progresând în acest fel în elaborarea documentului programatic final.

1.1.2 Metodologia de elaborare a strategiei de dezvoltare

Demersul realizării Strategiei pentru Zona Urbană Funcțională, este realizat în cadrul contractului de prestare a serviciilor de consultanță pentru elaborarea Strategiei de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Municipiul Aiud pentru perioada 2021-2027 (Cod CPV: 79410000-1 – Servicii de consultanță în afaceri și în gestionare), în baza contractului cu nr. 1410/ 17.01.2022.

Corpul metodelor de lucru utilizate, în raport cu etapele de elaborare a strategiei, este următorul:

Table 1: Metodologia de elaborare a Strategiei de Dezvoltare a ZUF Aiud

Etapa de elaborare	Metode de lucru	Activități
<i>Analiza contextului zonal/ Analiza situației existente</i>	Cercetarea de birou	Analiza datelor statistice oficiale publicate sau puse la dispoziție, în urma solicitărilor, de către instituțiile/ organizațiile/ entitățile relevante; Consultarea rapoartelor/ revizuirea studiilor de caz și a literaturii consolidate, analiza spațială; Analiza datelor culese de la unitatea administrativ-teritorială Aiud și de la unitățile administrativ-teritoriale membre ZUF Aiud.
	Cercetarea pe teren	Consultarea comunității realizată prin organizarea de interviuri cu actori relevanți și beneficiarii politicilor urbane, schimb de experiență cu planificatorii locali, pe zone de interes; Aplicarea de chestionare cu scopul de a descoperi problemele urbane locale și de a identifica propuneri de soluții.
	Consultarea experților	Formarea grupurilor de lucru; Organizarea de focus-grupuri tematice cu participarea specialiștilor din cadrul administrației publice locale și a experților colaboratori, pentru aprofundarea unor teme majore.
	Analiza S.W.O.T.	Analiza integrată a rezultatelor obținute prin diagnosticarea situației existente și tendințelor dezvoltării.
<i>Identificarea nevoilor și direcțiilor de acțiune</i>	Inventarul nevoilor și resurselor Consultarea comunității Discuții focusate	Analiza documentelor și a planurilor cu caracter strategic; Consultarea comunității - Studiul opiniilor municipiului Aiud și a unităților administrativ-teritoriale membre ZUF Aiud; Dezbateri în Grupurile de lucru.
<i>Propunerea soluției de dezvoltare</i>	Analiza alternativelor/ opțiunilor strategice	Identificarea și analiza alternativelor; Modelarea și selecția alternativelor; Planificarea strategică; Prezentarea publică a soluției de dezvoltare; Dezbateri consultative în cadrul Grupurilor de lucru.

Etapa de elaborare	Metode de lucru	Activități
Formularea Strategiei de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale	Planificarea intervențiilor și elaborarea Planului de Acțiune; Stabilirea mecanismului de monitorizare a implementării strategiei; Informarea publică (a comunității locale, societății civile); Informarea directă (a partenerilor și părților interesate); Consultarea publică – dezbateri publice; Colectarea propunerilor și definitivarea conținutului.	

Sursa: Prelucrarea consultantului

Majoritatea metodelor de lucru utilizate sunt orientate către **procesul de consultare** a partenerilor identificați, indiferent dacă este vorba despre consultarea comunității în ansamblu, de consultarea unor grupuri de lucru sau de consultarea experților. Grupurile de lucru au un loc central în cadrul acestui proces, fiind direct implicate în majoritatea etapelor și cuprinzând experți din domenii diverse, membrii ai autorităților publice locale, ai organizațiilor și asociațiilor, ai presei, precum și membri ai comunității.

Metodologia de elaborare a strategiei de dezvoltare a zonei urbane funcționale a ținut cont de recomandările Comisiei pentru politica de coeziune teritorială și bugetul UE privind *elaborarea cu succes a strategiilor de dezvoltare regională după 2030*, astfel:

1. *Recomandarea 1:* Planificarea strategică la nivel regional ca punct de plecare pentru dezvoltarea cu succes;
2. *Recomandarea 2:* Obiectivele de dezvoltare durabilă ca bază pentru strategiile pe termen lung ale orașelor și regiunilor;
3. *Recomandarea 3:* Strategiile de dezvoltare regională ale orașelor și regiunilor trebuie să fie bazate pe o evaluare prospectivă precisă;
4. *Recomandarea 4:* Investițiile în consolidarea capacității instituționale și administrative ca o condiție pentru eficacitatea cheltuielilor publice;
5. *Recomandarea 5:* Promovarea sinergiilor între fonduri și entități;
6. *Recomandarea 6:* Cooperarea teritorială în zonele funcționale;
7. *Recomandarea 7:* Proiecte de colaborare între programele ESI din statele sau regiunile învecinate;
8. *Recomandarea 8:* Promovarea abordării teritoriale prin valorificarea deplină a potențialului instrumentelor integrate, precum dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității și investițiile teritoriale integrate (ITI).

În vederea respectării Art. 29 din Regulamentul (UE) nr. 1060/ 2021, în elaborarea strategiei de dezvoltare a zonei urbane funcționale s-a luat în considerare integrarea următoarelor elemente:

Tabel 2: Modalitatea de respectare a Art. 29 din Regulamentul (UE) nr. 1060/ 2021 privind elaborarea strategiilor teritoriale integrate

Cerințe pentru elaborarea strategiilor teritoriale	Modalitate de îndeplinire a cerinței
(a) zona geografică vizată de strategie	Cap. 1 Context argumentativ și strategic Cap. 2 Profil socio – demografic
(b) o analiză a nevoilor de dezvoltare și a potențialului zonei, inclusiv a interconexiunilor economice, sociale și de mediu	Cap. 2 – 5: Analiza SWOT pe domenii de analiză și concluziile desprinse
(c) o descriere a unei abordări integrate care răspunde nevoilor de dezvoltare identificate și potențialului zonei	Cap 6 Conceptul de dezvoltare strategică

Cerințe pentru elaborarea strategiilor teritoriale	Modalitate de îndeplinire a cerinței
(d) o descriere a implicării partenerilor, în conformitate cu articolul 8 din același Regulament, în pregătirea și implementarea strategiei	Cap 1.3 Procesul consultativ și de implicare a factorilor interesați

Sursa: Prelucrarea consultantului

1.2. Contextul european, național, regional și județean

Implementarea unei strategii de dezvoltare este direct influențată de principalele documente de planificare elaborate la nivel european, național, regional și județean.

1.2.1 Context european

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, **Politica de Coeziune a Uniunii Europene**, principala politică de investiții a UE propune **5 obiective/ priorități investiționale**:

1. **O Europă mai inteligentă**, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente;
2. **O Europă mai verde**, cu emisii scăzute de carbon, în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor;
3. **O Europă mai conectată**, prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale;
4. **O Europă mai socială și mai incluzivă**, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
5. **O Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale.

În cadrul procesului de programare, fiecare țară își va stabili obiectivele proprii și prioritățile naționale sub forma programelor de finanțare gestionate de autoritățile de management aferente, care vor finanța proiecte de investiții a căror implementare va conduce la atingerea obiectivelor specifice stabilite.

Agenda 2030 pentru dezvoltare sustenabilă a fost elaborată în 2015 ca un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal, care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – *economic, social și de mediu*, cu acțiuni care vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

Agenda 2030 cuprinde 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) care integrează acțiuni pentru eradicarea sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și pentru protejarea planetei până în 2030. Cele 17 obiective au fost transpuse și în strategia națională de dezvoltarea durabilă a României.

Strategia de inovare pentru perioada 2021-2027 propusă în iulie 2019 de către Institutul European de Inovare și Tehnologie, organism independent al UE, creat în 2008, care consolidează

capacitatea de inovare a Europei, vizează următoarele obiective, a căror implementare va fi urmărită prin următorul program al UE de cercetare și inovare Orizont Europa (2021-2027)²:

1. **Obiectiv 1:** Creșterea impactului regional al comunităților de cunoaștere și inovare;
2. **Obiectiv 2:** Stimularea capacității de inovare a învățământului superior;
3. **Obiectiv 3:** Lansarea noilor CCI-uri (Comunități de cunoaștere și inovare).

Strategia europeană pentru tineret 2019 – 2027³ recunoaște că tinerii sunt dornici să își ia în mâini propriile destine, să stabilească relații cu ceilalți și să le acorde sprijin și că ar trebui acordată o atenție deosebită tinerilor care riscă să fie marginalizați pe baza potențialelor surse de discriminare. În cadrul acesteia, au fost definite **11 obiective europene**, o viziune pentru o Europă care le permite tinerilor să își realizeze pe deplin potențialul și identifică domeniile intersectoriale care afectează viețile tinerilor și indică care sunt provocările care trebuie abordate, astfel:

1. O Uniune Europeană mai conectată cu tinerii/ Connecting EU with Youth;
2. Egalitate pentru toate genurile/ Equality of All Genders;
3. Societăți incluzive/ Inclusive Societies;
4. Informare și dialog constructiv/ Information and Constructive Dialogue;
5. Sănătate mintală și bunăstare/ Mental Health and Wellbeing;
6. Dezvoltarea tinerilor în mediul rural/ Moving Rural Youth Forward;
7. Locuri de muncă de calitate pentru toți/ Quality Employment for All;
8. Învățământ de calitate/ Quality Learning;
9. Spații ale tinerilor și participare pentru toți/ Space and Participation for All;
10. O Europă verde și durabilă/ Sustainable Green Europe;
11. Organizații de/ pentru tineret și programe europene/ Youth Organisations and European Programmes.

1.2.2 Context național

Pe plan național, **Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030**⁴ este structurată pe trei piloni (echitate socială, creștere economică și mediu) și include **17 obiective de dezvoltare durabilă**, care transpun obiectivele **Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă** asumată de statele membre ONU, cu ținte aferente:

---

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_19_3849;

³ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C456 din 18 decembrie 2018;

⁴ Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, adoptată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018;

Figură 1: Obiectivele de dezvoltare durabilă cuprinse în Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

Sursa: Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, 2018

Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 ani, 2016 – 2035⁵ se bazează pe 11 (+3) proiecte interdisciplinare:

1. **Proiect 1:** Școala și educația în viziunea Academiei Române;
2. **Proiect 2:** Resursele naturale – rezerve strategice, ce folosim și ce lăsăm generațiilor viitoare;
3. **Proiect 3:** Securitatea și eficiența energetică. Alocarea resurselor energetice necesare în evoluția și dezvoltarea sistemului energetic pentru dezvoltarea României în perioada 2017 – 2037;
4. **Proiect 4:** Siguranța informatică – protecția cibernetică, protecția proprietății intelectuale în proiecte și în publicarea electronică;
5. **Proiect 5:** Securitate și siguranță alimentară;
6. **Proiect 6:** Economia și calitatea vieții;
7. **Proiect 7:** Sănătatea – de la biologia moleculară la medicina personalizată de vârf în România – repere pentru următoarele decenii;
8. **Proiect 8:** Proiectul european al Dunării / Strategia Națională a Dunării;
9. **Proiect 9:** Cultura românească între național, localizare în zona proximală și universal – Europa multilingvistică, cultura electronică;
10. **Proiect 10:** România – societate a cunoașterii și a valorii adăugate la ceea ce are;
11. **Proiect 11:** România în era globalizării – spațiu și tradiție de întâlnire a civilizațiilor, de echilibru și moderație;
12. **Proiect 12:** Politici financiare și monetare – Echilibru și adăugarea unei dezvoltări durabile;
13. **Proiect 13:** Instituții publice stabile, respectate și durabile – stabilitatea Statului Român;
14. **Proiect 14:** Strategia de apărare a României.

Strategiile, politicile și programele de dezvoltare durabilă în profil teritorial, se fundamentează pe **Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR)**, așa cum este prevăzut în Legea 350/

⁵ Academia Română – Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 ani, volumul I, 2015;

2001 cu completările ulterioare. Strategia poartă subtitlul **România policentrică 2035** și reprezintă exercițiul de planificare a dezvoltării teritoriului național, pentru orizontul de timp 2035⁶.

Acțiunile propuse în cadrul SDTR⁷ care vizează și municipiul Aiud sunt:

- 4.3.1.4 Măsură - Asigurarea accesului populației urbane la servicii de interes general
  - Acțiune 1. Reabilitarea, modernizarea și dotarea spitalelor publice din mediul urban, inclusiv a unităților de primire a urgențelor, cu precădere a celor din orașele cu mai puțin de 50.000 de locuitori.
- 4.3.1.5 Măsură – Realizarea unei politici în domeniul locuirii
  - Acțiune 4. Reabilitarea și reconversia siturilor industriale total sau parțial abandonate (brownfield), inclusiv a căilor ferate uzinale, și a fostelor unități militare din mediul urban în zone rezidențiale sau în spații publice, cu precădere în orașele cu suprafețe extinse de acest tip ⁸.
- 4.3.1.6 Măsură - Asigurarea unei mobilități urbane crescute prin crearea unor sisteme integrate de transport care să gestioneze în mod eficient fluxurile de persoane
  - Acțiune 1. Extinderea transportului în comun ecologic (tramvaie, troleibuze, autobuze electrice), inclusiv implementarea sistemelor de e-ticketing și de monitorizare GPS în marile centre urbane și în zonele metropolitane ale acestora;
  - Acțiune 2. Achiziționarea de mijloace ecologice de transport în comun;
  - Acțiune 5. Construcția de poduri și pasaje (supra/subterane) și inele interne de circulație pentru fluidizarea traficului din marile centre urbane situate de-a lungul principalelor artere de transport;
  - Acțiune 10. Înființarea autorităților metropolitane de transport în comun la nivelul marilor centre urbane.
- 4.3.1.8 Măsură – Protejarea orașelor împotriva vulnerabilităților naturale și diminuarea riscurilor generate de schimbările climatice
  - Acțiune 2. Reabilitarea, modernizarea și dotarea spațiilor verzi și de agrement din mediul urban, cu precădere de la nivelul orașelor cu mai puțin de 30 mp/locuitor.
- 4.3.1.9 Măsură – Sprijinire dezvoltării aglomerărilor economice de tip cluster
  - Acțiune 2. Construcția/extinderea de parcuri industriale.

În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică se are în vedere creșterea nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență energetică și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice. În aprilie 2020 a fost lansat **Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice (PNIESC)** care constituie o obligație a statelor membre, conform Regulamentului privind Guvernanța Uniunii Energetice, prin care acestea își elaborează strategii de politici energie-climă pe 10 ani, începând cu perioada 2021-2030.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030

stabilește obiective naționale pe următoarele 5 dimensiuni:

⁶ <https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-2979>;

⁷ *Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, Vesriunea 4;*

⁸ *Definite conform Banca Mondială – „Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România”, 2014;*

Tabel 3: Dimensiuni PNIESC

Dimensiune/Pilon	Politici. Măsurii. Componente
Dimensiunea 1. Decarbonare	Vizează implementarea de politici și măsuri pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de creștere a cantității de energie din surse regenerabile; 1.1 Emisiile și absorbțiile GES; 1.2 Energia din surse regenerabile.
Dimensiunea 2. Eficiență Energetică	Vizează implementarea celor 11 programe naționale de eficiență energetică.
Dimensiunea 3. Securitate Energetică	Vizează aplicarea măsurilor privind nivelul de siguranță și securitate în funcționare a sistemului electroenergetic național.
Dimensiunea 4. Piață internă a energiei	Vizează implementarea de politici și măsuri privind piața internă a energiei; 4.1 Interconectivitatea rețelelor electrice; 4.2 Infrastructura de transport a energiei; 4.3 Integrarea piețelor; 4.4 Sărăcia energetică.
Dimensiunea 5. Cercetare, inovare și competitivitate	Vizează implementarea programelor aferente sectorului energetic.

Sursa: Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030

1.2.3 Context regional și județean

Planul de Dezvoltare Regională Centru 2021-2027, realizat de către ADR Centru, este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național, în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective.

Obiectivul general definit în cadrul Planului de Dezvoltare Regională Centru 2021 – 2027 se referă la „creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea, în vederea diminuării disparităților intra și interregionale și creșterea standardului de viață” și se bazează pe 5 obiective specifice, a căror îndeplinire se realizează prin instrumentul financiar Programul Operațional Regional 2021 – 2027, care reprezintă cea mai importantă sursă de finanțare din fonduri europene de la nivel regional.

Programul Operațional Regional Centru 2021 – 2027 își propune continuarea viziunii strategice privind dezvoltarea regiunii completând direcțiile, acțiunile și prioritățile din PNDR 2014-2020 și Implementarea prin POR 2014-2020 și alte programe naționale. Viziunea strategică a POR Regiunea Centru 2021-2028, în concordanță cu viziunea strategică din PDR centru 2021-2027 și strategia de specializare inteligentă a regiunii centru este ca regiunea centru să devină o regiune mai curată, atractivă pentru locuitorii săi și turiști, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare în care grija pentru mediu și utilizarea rațională și durabilă a resurselor să fie o prioritate. POR Centru are următoarele obiective strategice:

- ❖ Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adaptarea tehnologiilor avansate;
- ❖ Valorificarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice;
- ❖ Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive;
- ❖ Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat;

- ❖ Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- ❖ Creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare;
- ❖ Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon;
- ❖ Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere;
- ❖ Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și inclusive în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online;
- ❖ Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială;
- ❖ Promovarea dezvoltării integrate și incluziune în domeniul social economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane.

Tabel 4: Corelarea obiectivelor specifice din PDR 2021 – 2027 cu Axele prioritare aferente POR 2021 – 2027 pentru Regiunea Centru

Domeniu Strategic PDR 2021 – 2027	Axă prioritară POR 2021 – 2027
DS1 – Dezvoltare teritorială DS1 – Dezvoltare urbană durabilă	Axa prioritară 2 – O regiune digitală Axa prioritară 4 – O regiune cu mobilitate urbană durabilă Axa prioritară 5 – O regiune accesibilă
DS2 – Competitivitate economică, CDI	Axa prioritară 1 – O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă
DS3 – Resurse umane, incluziune socială, ocupare, sănătate	Axa prioritară 6 – O regiune educată Axa prioritară 8 – O regiune atractivă
DS4 – Mediu, eficiență energetică schimbări climatice	Axa prioritară 3 – O regiune cu comunități prietenoase cu mediul
DS5 – Turism și patrimoniu cultural	Axa prioritară 7 – O regiune cu turism sustenabil

Sursa: Prelucrarea consultantului, sursa: PDR și POR 2021 – 2027

Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Centru 2021-2027 are ca obiectiv transformarea economică prin inovare, bazându-se pe acele sectoare, activități economice care au potențial, dar și pe rezultatele activității de cercetare-dezvoltare. Pentru Regiunea Centru, Specializarea inteligentă este orientată spre antreprenoriat, se construiește pe avantajele regionale, țintește la avansarea în lanțurile valorice europene și transformarea economiilor regionale, inclusiv prin atenuarea eventualului impact al rămânerii în urmă în adoptarea noilor tehnologii sau modificărilor de paradigmă.

Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor în Județul Alba, elaborat în baza Legii 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, acesta transpunând în legislația națională Directiva 2008/98/CE. Scopul PJGD Alba rezidă în stabilirea cadrului general pentru asigurarea unui sistem durabil de gestionare a deșeurilor, care să asigure îndeplinirea Țintelor și a obiectivelor prevăzute la nivel național și european.

Strategia de dezvoltare rurală a Județului Alba 2021-2027, elaborată de către CJ Alba vizează dezvoltarea și promovarea spațiului rural în vederea prevenirii depopulării satelor, creșterea atractivității

spațiului rural, conservarea și valorificarea tradițiilor și valorilor locale, precum și informarea și promovarea în rețelele europene și internaționale.

Strategia de Mobilitate și Conectivitate în Județul Alba 2022-2027, elaborată de către CJ Alba, reflectă interesele unor categorii largi de beneficiari și prevede o politică de transport sustenabilă, care ar trebui să facă față intensității traficului și nivelelor de congestie crescute, poluării și să sprijine folosirea tipurilor de transport cu impact redus asupra mediului înconjurător, ale soluțiilor de transport intermodal, precum și să ofere un nivel de accesibilitate adecvat persoanelor care dețin vehicule care utilizează combustibil alternativi.

Strategia de Dezvoltare a Județului Alba 2021-2027, continua demersul strategic al planificării investițiilor pentru atingerea unei dezvoltări echilibrate a teritoriului și pentru creșterea atractivității acestuia în favoarea locuitorilor județului și a oaspeților. Documentul cuprinde viziunea și obiectivele de dezvoltare ale județului Alba și identifică un portofoliu de proiecte, ce integrează domenii privind dezvoltarea socio-economică a localităților, valorificarea patrimoniului natural și construit, protecția mediului, conectivitatea etc.

Strategia de Dezvoltare Locală GAL „Pe Mureș și Pe Târnave”⁹ – strategia a fost elaborată participativ cu participarea liderilor localităților și prin consultarea largă a cetățenilor din localitățile componente.

Strategia de Dezvoltare Locală GAL „Munții Metaliferi, Trascău și Muntele Mare”¹⁰ - ce are ca obiective: Diversificarea economiei, Menținerea și dezvoltarea activităților meșteșugărești tradiționale, Înființarea, extinderea și îmbunătățirea infrastructurii locale; Creșterea calității vieții, Îmbunătățirea managementului fermelor mici, Orientarea către piață și creșterea veniturilor și Creșterea productivității și sustenabilității agriculturii.

Planul Local de Acțiune pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic

PLAI 2020-2025¹¹ are ca obiectiv creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie către competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Planul de Menținere a Calității Aerului în Județul Alba 2021-2025¹² - este un document public ce se elaborează de către CJ Alba, pentru unitățile administrative-teritoriale aparținând aceluiași județ și se aprobă prin hotărâre a consiliului județean. Planul conține măsuri pentru păstrarea nivelului poluanților sub valorile-limită, respective sub valorile-țintă și pentru asigurarea celei mai bune calități a aerului înconjurător în condițiile unei dezvoltări durabile.

Strategia Județului Alba în Domeniul Energiei 2018-2023¹³ - prin implementarea strategiei se urmărește eficientizarea consumurilor de energie, combaterea sărăciei energetice, protecția

⁹ http://www.gal-mt.ro/documente/SDL-v5_2019.pdf

¹⁰ https://www.galmmmtmm.ro/docs/pdl/SDL_MODIFICATA_2020.08.19.pdf

¹¹ <http://www.isjbacau.ro/compartiment-curriculum/invatamant-tehnic/anul-scolar-2020-2021/plan-local-de-actiune-pentru-dezvoltarea-Invatamantului-profesional-si-tehnic-plai-judetul-bacau/plan-local-de-actiune-pentru-dezvoltarea-Invatamantului-profesional-si-tehnic-plai-judetul-bacau-2020-2013-2025/view>

¹² <https://judetul-alba.ro/incarcari/2021/11/PMCA-Alba-V10.pdf>

¹³ <https://alea.ro/wp-content/uploads/2018/02/Strategia-Judetului-Alba-in-domeniul-Energiei-2018-2023.pdf>

consumatorilor vulnerabili și oferirea unor alternative marilor și micilor consumatori de energie din surse epuizabile în vederea obținerii unui consum rațional de energie prin rețehnologizare și utilizarea eficientă a diferitelor surse de energii regenerabile existente la nivelul Județului Alba.

1.3. Procesul consultativ și de implicare a factorilor interesați

La baza elaborării, implementării, monitorizării și evaluării Strategiei de dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru perioada 2021-2027 a stat un sistem coordonat de informare și comunicare ce a respectat principiile europene și naționale aplicate în dezvoltarea regiunilor. Astfel, au fost implicate consultări/ discuții formale și informale cu reprezentanții autorităților componente, ai autorităților publice locale, cu organizații ale societății civile, cu parteneri economici, sociali, avându-se în vedere inclusiv promovarea egalității și nediscriminării.

Pe perioada întocmirii documentului strategic s-a urmărit, în permanență, îmbunătățirea activității de lucru în parteneriat cu toți participanții relevanți consolidând și cadrul unei colaborări viitoare, astfel încât principiile de funcționare aplicabile documentului să conducă la creșterea, maximizarea și obținerea cu succes a viziunii angajat și aplicabile.

Procesul de elaborare a strategiei a vizat:

- Identificarea, cooptarea și colaborarea cu factorii de interes local care au putut furniza informații necesare în procesul de analiză diagnostic și au putut formula propuneri de dezvoltare strategică a Zonei Urbane Funcționale Aiud;
- Organizarea de discuții focusate sau de interviuri care să permită cadrul formulării de opinii și propuneri;
- Diseminarea activității de elaborare a strategiei, în vederea colectării propunerilor și observațiilor din partea factorilor interesați relevanți.

În perioada de elaborare a strategiei s-a asigurat transparența acestui proces prin promovarea în mediul online a conceptului de Zonă Urbană Funcțională ca instrument de dezvoltare atât de necesar comunităților locale.

Primăria Municipiului Aiud
18 martie

Zona Urbană Funcțională AIUD – oportunitate de dezvoltare

Municipiul Aiud este deja centrul urban spre care gravitează locuitorii comunelor Livezile, Mirăslău, Lopadea Nouă sau Rădești, dar și locuitorii din zona Ocna Mureș sau Râmet-Ponor. Cetățenii acestor localități vin la Aiud pentru:

- Servicii de sănătate – Spitalul municipal Aiud, cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice, puncte farmaceutice, etc.
- Servicii educaționale – Grădinițe, școli primare și gimnaziale, licee și școli profesionale;
- Servicii sociale – Asistență socială, asociații active în domeniul social;
- Activități de petrecere a timpului liber – obiective turistice din oraș (Parcul Municipal Aiud, Cetatea Aiudului, Ștrandul Aiud, etc.), activități culturale, bibliotecă, locașuri de cult, spații comerciale, etc.
- Mediul economic;

Cetățenii localităților menționate anterior furnizează de asemenea Aiudului:

- Forță de muncă;
- Zone naturale / de agrement;
- Locuire accesibilă.

Zona Urbană Funcțională este un instrument de dezvoltare strict necesar comunităților și pe care principalele instituții care se ocupă de strategiile de dezvoltare pun un accent tot mai mare. Pentru accesarea noilor finanțări europene și îndeplinirea criteriului aglomerații urbane pentru care se acordă finanțările, devine obligatorie realizarea unei Zone Urbane Funcționale centrate pe municipiul Aiud.

Primăria Municipiului Aiud a anticipat și a demarat procesul de elaborare a Strategiei pentru Zona Urbană Funcțională Aiud, pentru perioada 2021-2027 în cadrul proiectului „Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni (cod SIPOCA 512/MySMIS 126063)” – proiect finanțat din POCA 2014-2020, Axa Prioritară 2 – Administrație Publică și sistem judiciar accesibile și transparente. OS2.1 Introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiarii în concordanță cu SICAP.

De asemenea, au fost derulate procese de consultare eficiente ce au vizat principiile de bază și regulile care ghidează funcționarea structurilor implicate în procesul de programare și gestionare a axelor prioritare, avându-se în vedere omogenizarea modului de funcționare a acestora și creșterea capacității operaționale a proiectelor pentru generarea de rezultate cu impact asupra viziunii strategice.

Au fost desfășurate, în format hibrid (fizic și online), discuții focusate la care au participat experți din cadrul Primăriei Aiud și din cadrul primăriilor UAT-urilor din Zona Urbană Funcțională, reprezentanți ai instituțiilor publice și ai sectorului privat.

Reprezentanții entităților participante s-au implicat activ în dezbateri, exprimând idei, sugestii și propuneri, consultările și interviurile fiind organizate astfel:

- Întâlniri consultative derulate în 24 februarie 2022, structurate pe două grupuri de lucru:
  - Grup de lucru 1: Repere generale privind organizarea și funcționarea Zonei Urbane Funcționale
  - Grup de lucru 2: Principalele nevoi și modalități de îmbunătățire a funcțiilor de la nivelul teritoriului ZUF
- Întâlniri tip interviu derulate în 7 aprilie 2022, cu reprezentanți ai UAT-urilor din Zona Urbană Funcțională Aiud;
- Consultare publică privind strategia de dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud, derulată în data de 31 mai 2022.

A fost punctată importanța strategiei de dezvoltare la nivelul Zone Urbane Funcționale ca instrument de planificare la nivelul zonei de adresabilitate. S-a subliniat, de asemenea, importanța identificării, în etapa de analiză, a funcționalităților existente la nivelul Zonei Urbane Funcționale, respectiv a numărului de beneficiar pentru toate tipurile de servicii, pentru a dimensiona corect costurile acestor proiecte.

Au fost prezentate UAT-urile componente ZUF, așa cum rezultă din Studiul Băncii Mondiale (2020), tipurile de legături bidirecționale și oportunitățile de finanțare pentru proiecte integrate ce vizează o Zonă Urbană Funcțională.

Au fost punctate avantajele oferite de întemeierea unei Zone Urbane Funcționale, avantajare precum: servicii de sănătate (unitățile sanitare aiudene au scopul de a fi puse și la dispoziția comunelor), servicii de învățământ (în mediul rural ZUF nu există învățământ liceal), servicii sociale (în zona rurală nu există servicii sociale, iar serviciile sociale aiudene pot fi utilizate și de comunele limitrofe), economic (forța de muncă din municipiul Aiud nu acoperă cererea angajatorilor și nici spațiul disponibil nu acoperă cererea investitorilor, prin formarea unui parteneriat de ZUF, aceste două situații se pot remedia).

Au fost discutate viitoare proiecte, precum: dezvoltarea unor puncte turistice/ zone de interes turistic pentru a dezvolta gradul de vizibilitate al zonei; montarea de sisteme de supraveghere video la nivel zonal, digitalizarea administrațiilor publice locale.

A fost prezentat și discutat conceptul de dezvoltare al Zone Urbane Funcționale Aiud.

1.4. Stadiul implementării documentațiilor strategice existente

Ghidul de elaborare SIDU are rolul de a sprijini orașele din România în alinierea cu direcțiile și obiectivele Politicii Urbane a României și transpunerea lor în practică, devenind astfel orașe verzi și rezilente, competitive și productive, juste și incluzive și bine guvernante.

Ghidul pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Teritorială – Regiunea Centru are rolul de sprijini orașele din Regiunea Centru în procesul de realizare a documentațiilor de tip SIDU și se adresează autorităților teritoriale de tipul: autorităților teritoriale pentru zone urbane/ zone urbane funcționale și autorităților teritoriale de la nivel regional.

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă al Municipiului Aiud – document strategic de politică publică ce are drept scop satisfacerea nevoilor de mobilitate ale persoanelor și activităților economice în arealurile urbane sau metropolitane pentru o mai bună calitate a vieții, adresându-se tuturor formelor de transport din întreaga aglomerație urbană, cu precădere transportului public și privat, de marfă și de pasageri, motorizat și nemotorizat, în mișcare sau în staționare. Prin Planul de Mobilitate Urbană Durabilă sunt definite strategii, politici, proiecte și priorități pentru un transport durabil, având drept scop susținerea unei creșteri economice sustenabile, inclusiv din punct de vedere social și al protecției mediului, în toate zonele urbane.

Strategia Smart City 2021-2027 a Municipiului Aiud – Municipiul Aiud pregătește contextul strategic pentru dezvoltarea inteligentă a Municipiului în perioada 2021-2027, printr-o abordare integrată a obiectivelor și direcțiilor de acțiune prezentate în agenda strategică a UE pentru perioada 2019-2024, având drept scop pregătirea unei infrastructuri performante (dispozitive inteligente, rețea de senzori, tehnologii de comunicare, sisteme de colectare de date, aplicații interactive etc.) care să răspundă dezvoltării sustenabile, prospere și incluziune a viitorului comunității.

Strategia sectorială de îmbunătățire a serviciilor de asistență socială din Municipiul Aiud 2021-2025 – Reprezintă elemente fundamentale ale sistemului național de asistență socială. Este bine adâncite în structura sistemului și au rolul de a coordona normele în cadrul lui, urmând următoarele principii: Solidaritate socială, Subsidiaritate, Universalitate, Respectarea demnității umane, Abordarea individuală, Parteneriatul, Participarea beneficiarilor, Transparența, Nediscriminarea, Eficacitatea, Eficiența, Respectarea dreptului la autodeterminare, Activizarea, Caracterul unic al dreptului la beneficiile de asistență socială, Proximitatea, Complementaritatea și abordarea integrată, Concurența și competitivitatea, Egalitatea de șanse, Confidențialitatea, Echitatea, Focalizarea, Dreptul la liberă alegere a furnizorului de servicii.

Strategia sectorială de dezvoltare durabilă în domeniul sănătății a Municipiului Aiud pentru perioada 2021-2025 – are scopul de a implementa și realiza programe și măsuri care vor conduce la reducerea la nivelul populației a municipiului Aiud a disconfortului, a bolilor caracteristice ce se pot identifica și au un impact negativ major asupra populației, a incapacității și a decesului prematur.

Planul de Acțiune Privind Energia Durabilă și Climă pentru Municipiul Aiud 2021 - 2027 - este un document cheie ce se concentrează pe măsurile menite să reducă emisiile de CO₂ și consumul de energie de către utilizatorii finali. Angajamentele Convenției acoperă toată zona geografică a autorității locale (localitate, oraș, regiune). Prin urmare, PAEDC include acțiuni care privesc deopotrivă sectorul public și pe cel privat.

Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Mirăslău 2020-2025 – prezintă un instrument care pune la dispoziția tuturor celor interesați de progresul economico-social al comunei o gândire unitară cu privire la căile de urmat, benefică pentru asigurarea unei dezvoltări armonioase și durabile.

2. Profil socio-demografic

2.1 Cadru general

Aiud este al 3-lea cel mai mare municipiu din județul Alba (după municipiile Alba Iulia și Sebeș) și al 4-lea centru urban din județ (după Alba Iulia, Sebeș și Cugir). La nivelul anului 2021, populația municipiului Aiud reprezenta 6,75% din totalul populației la nivel de județ.

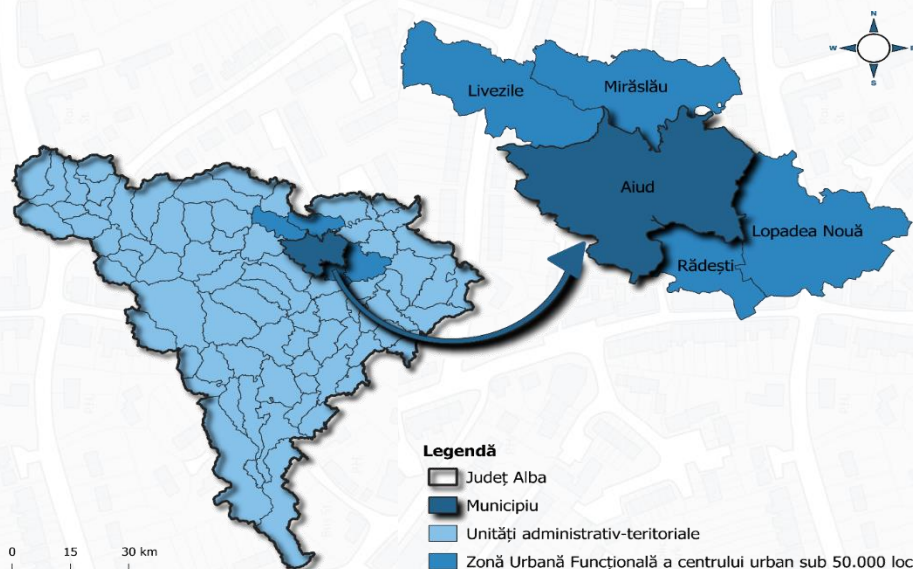
Municipiul Aiud este încadrat conform Legii 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități, în rândul celor 81 **localități urbane de rang II**.

Zona Urbană Funcțională reprezintă acea zonă formată din unul sau mai multe centre urbane cu caracter polarizator din punct de vedere socio-economic și localitățile înconjurătoare, între care există cel puțin o relație bazată pe migrație și navetism (datorată proximității), care împărtășesc una sau mai multe specializări funcționale și/sau caracteristici cultural-istorice și care însumează o populație de cel puțin 250.000 locuitori.

La nivelul județului Alba au fost identificate 5 zone urbane funcționale concentrate în jurul următoarelor centre urbane: orașul Abrud, municipiul Adjud, municipiul Aiud, municipiul Alba Iulia și municipiul Sebeș.¹⁴

Zona Urbană Funcțională Aiud are în componență Municipiul Aiud și următoarele comune: Livezile, Mirăslău, Rădești și Lopadea Nouă.

Figură 2: Zona Urbană Funcțională Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului

¹⁴ Politica Urbană a României - Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană

2.1.1 Scurt istoric

Ca așezare urbană, localitatea a fost edificată de către sași, probabil colonizați în Transilvania în jurul anului 1200, pe locul unei moșii a Episcopiei romano-catolice din Alba Transilvaniei.

Tradiția locală afirmă că primul edificiu de piatră a fost turnul de pază terminat în anul 1239, după care a urmat o biserică în stil romanic (azi pe locul ei este biserica evanghelică) zidită în 1333-1334, concomitent cu o primă fortificație. Apoi, la sfârșitul secolului al XV-lea, s-a zidit o biserică mare, în stil gotic (actuala biserică reformată calvină) împrejmuită de zidurile și turnurile unei noi cetăți, de formă pentagonală.

Prima atestare documentară păstrată până azi datează din 7 noiembrie 1293, fiind un privilegiu emis de către regele Ladislau al IV-lea al Ungariei (1272-1290) și confirmat de Andrei al III-lea.

În timpul romanilor, localitatea s-a ridicat la rangul de PAGUS – circumscripție teritorială urbană – urmând ca în secolul al XIV-lea să devină Târg. În secolul al XVIII-lea, mai exact în 1716, Aiudul devine capitala Comitatului Alba de Jos, rol pe care îl deține până în anul 1929, după care rămâne oraș în județul Alba.

Din 1952 devine reședința raionului Aiud, regiunea Cluj, până în anul 1968, după care face parte dintre cele nouă localități urbane ale județului Alba.

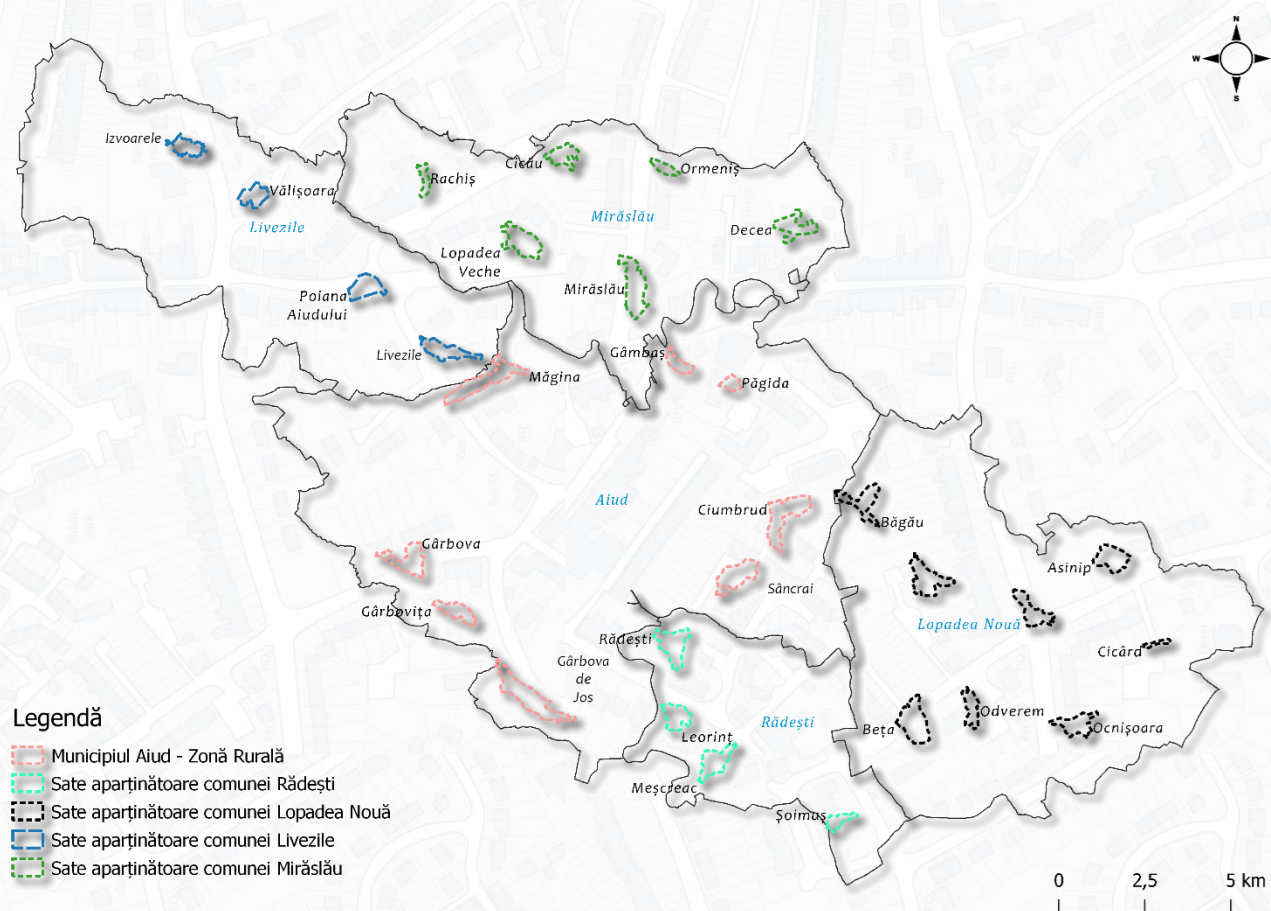
În organizarea sa teritorială sunt incluse și următoarele localități: Aiudul de Sus, Măgina, Gâmbaș, Păgida, Ciumbrud, Sâncrai, Gârbova de Jos, Gârbovița, Gârbova de Sus.

În data de 24 noiembrie 1994, Aiudul capătă statutul de municipiu.

An	Moment istoric înregistrat
1219	Prima atestare documentară a satului Villa Miraslou (actuala comună Mirăslău)
1263	Prima atestare documentară a localității Rădești
1268	Prima atestare documentară a localității Megkeres alias Gyarmand, sat de iobagi români (actualul sat Meșreac)
1318	Prima atestare documentară a localității Kissolimos, sat de iobagi cu populația româno-maghiară (actualul sat Șoimuș)
1348	Prima atestare documentară a localității Portus STI Laurenti (actualul sat Leorinț)
1600	Bătălia dintre Mihai Viteazul și armata nobililor maghiari în zona dealului Dâmbul Rotund (zona satului Mirăslău)
1876	Localitatea Mirăslău iese de sub Scaunul Secuiesc al Arieșelului
2006	A fost înființat Muzeul Etnografic din comuna Livezile
1769-1773	Localitatea Mirăslău apare pe Harta Iosefină a Transilvaniei sub numele de Miriszlo
1769-1773	Satul Decea apare pe Harta Iosefină a Transilvaniei sub numele de Detse
1769-1773	Satul Lopadea Veche apare pe Harta Iosefină a Transilvaniei sub numele de Olah Lapid
1769-1773	Satul Ormeniș apare pe Harta Iosefină a Transilvaniei sub numele de Ormenyes
1769-1773	Localitatea Lopadea Nouă apare pe Harta Iosefină a Transilvaniei sub numele de M. Lapid val. Lopadia
1769-1773	Satul Izvoarele apare pe Harta Iosefină a Transilvaniei sub numele de Bedeleu
Secolul XX	Localitatea actuală Rădești s-a construit prin unirea satelor Tâmpăhaza și Uifalău

Figură 3: Localitățile și satele componente din Zona Urbană Funcțională Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului

2.1.2 Așezare geografică și conectivitate

Din punct de vedere geografic, zona urbană funcțională este situată în partea de Nord a județului Alba, parte a Regiunii de Dezvoltare a României „Centru”, alături de alte 5 județe, precum: Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu. Principalele trasee rutiere pentru accesul în Zona Urbană Funcțională Aiud sunt următoarele: E81, A10 și DN 74.

Teritoriul Zonei Urbane Funcționale se învecinează la Nord cu comuna Unirea, la Nord-Vest cu comuna Rimetea, la Vest cu comuna Sălciua, la Sud-Vest cu comuna Râmeț, la Sud cu comuna Stremț, la Sud-Est cu comunele Bucerdea și Teiuș, la Est cu comunele Sâncel și la Nord-Est cu Ocna Mureș.

Municipiul Aiud este amplasat în Depresiunea Colinară a Transilvaniei, la 70 km distanță de centrul urban Cluj Napoca și la 35 km distanță de municipiul reședință de județ Alba Iulia. Municipiul se învecinează la Nord cu comuna Mirăslău, la Nord-Vest cu comunele Livezile și Râmeț, la Nord-Est cu comuna Unirea, la Sud-Est cu comuna Stremț, la Sud cu comunele Teiuș și Rădești, la Sud-Est cu comuna Lopadea Nouă și la Est cu orașul Ocna Mureș și comuna Hopârta.

Punctele extreme ale municipiului sunt cuprinse între coordonatele 46°32' longitudine nordică și 23°72' latitudine estică, iar cotele de altitudini sunt: 258 m în centru, 270 m pe dealul Cocoșu și 367 m pe Dealul de Strajă.

În ceea ce privește accesul prin intermediul căilor feroviare, în municipiul Aiud există o stație CFR, pe Magistrala 300 Teiuș – Cluj-Napoca (cale ferată dublă electrificată), ce face legătura feroviară între municipiul Aiud și comuna Mirăslău.

Referitor la cele 4 comune componente ale Zonei Urbane Funcționale Aiud, acestea sunt amplasate astfel:

Tabel 5: Așezarea geografică și conectivitatea pentru localitățile din mediul rural al ZUF Aiud

Denumire UAT	Așezare geografică și conectivitate
Livezile	Amplasare: În partea de Nord-Vest a Zonei Urbane Funcționale Aiud, la aproximativ 9,5 km față de municipiul Aiud. Conectivitate rutieră: Comuna este străbătută de drumurile județene DJ107M și DJ107I.
Lopadea Nouă	Amplasare: În partea de Est, la o distanță de 9,3 km de municipiul Aiud. Conectivitate rutieră: Comuna este străbătută de drumul județean DJ107E.
Mirăslău	Amplasare: În partea de Nord a Zonei Urbane Funcționale Aiud, la aproximativ 7,1 km distanță de municipiul Aiud. Conectivitate rutieră: Comuna este străbătută de drumul național DN1 și drumul european E81. Conectivitate feroviară: Linia feroviară 300 - Teiuș - Cluj Napoca
Rădești	Amplasare: În extrema nordică a Zonei Urbane Funcționale Aiud, la aproximativ 5,5 km distanță față de municipiul Aiud. Conectivitate rutieră: Comuna este străbătută de drumul național DN1 și drumul european E81.

Sursa: Prelucrarea consultantului

2.1.3 Relief

Relieful Zonei Urbane Funcționale se află la contactul celor trei mari unități geografice: în partea de Nord-Est este Câmpia Transilvaniei, în partea de Sud-Est este Podișul Târnavelor și în partea de Vest sunt Munții Apuseni.

Relieful Zonei Urbane Funcționale este caracterizat prin două tipuri distincte morfologice: dealurile cu coamele și versanții lor, ca forme predominant sculptate și culoarele dispersive ale Mureșului, ca forme predominant de acumulare. Dealurile și colinele constituie forma dominantă în aria de podgorie și pe versanții lor se regăsesc majoritatea terenurilor viticole.

Solurile se împart în două clase: argiluvisoluri și molisoluri cernoziomice. Argiluvisolurile sunt dominante în etajul deluros al pădurilor de foioase, de-o parte și de alta a Culoarului Mureșului și sunt reprezentate prin diverse tipuri de soluri brune, în timp ce molisolurile cernoziomice sunt întâlnite pe terasele mijlocii din culoarul Mureșului.

Solurile dispun de proprietăți corespunzătoare pentru cultivarea viței de vie, în vederea obținerii unor vinuri de calitate superioară, precum: Sauvignon Blanc, Fetească Regală, Riesling, Muscat Ottonel, Gewurztraminer, Chardonnay și Pinor Gris. Acestea sunt cultivate cu succes în zona Aiudului, oferind anual o recoltă generoasă.

2.1.4 Climă

Zona Urbană Funcțională Aiud beneficiază de un climat temperat-continental, cu ușoare nuanțe de excesivitate în regiunile de șes și de podiș și moderată cu ușoare nuanțe pluviale în regiunea montană.

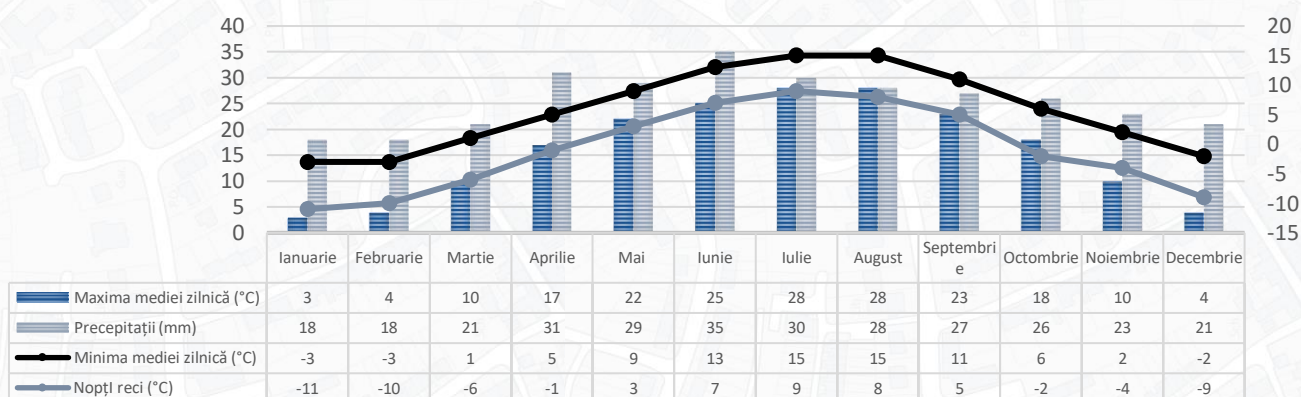
O particularitate este data de către topoclimatul cu efect de foehn, prezent pe versanții estici ai Munților Trascău, ce se întinde până pe Culoarul Mureșului. Pe teritoriul municipiului primăverile sunt timpurii, verile calde și senine, precipitațiile mai reduse, iar toamnele sunt lungi și însorite, condiții prielnice practicării turismului.

Vântul prezintă direcții și viteze ce diferă în funcție de particularitățile circulației generale ale atmosferei și ale suprafeței active, punându-se în evidență rolul de baraj orografic al Munților Apuseni. Astfel, în lungul Culoarului Mureșului predomină vântul de sud-vest și cel de nord-est. Viteza medie a vântului este cuprinsă între 1,5-2,5 m/s în zona Culoarului Mureșului și între 3,0-4,5 m/s în zona de podiș.

Potrivit evidențelor statistice, la nivelul județului, teritoriul administrativ al Municipiului Aiud este una dintre zonele afectate de furtuni sau vânturi puternice cu aspect de vijelie.

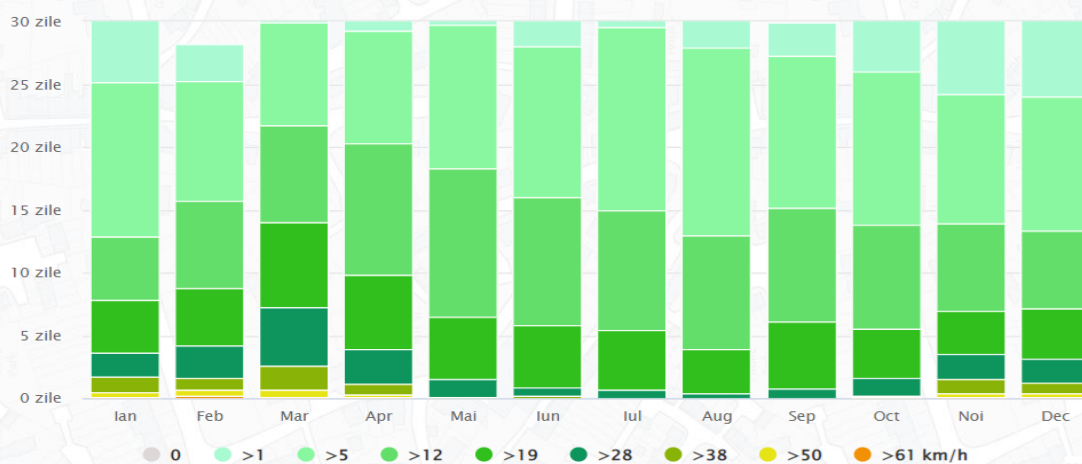
În anul 2021, temperatura medie anuală a fost de 16°C, iar precipitațiile medii anuale au fost de 25,5 mm.

Figură 4: Temperatura și precipitațiile medii, ZUF Aiud, 2021

Sursa: Date meteoblue.com

Figură 5: Viteza vântului, ZUF Aiud, 2020

Sursa: meteoblue.com

2.1.5 Floră și Faună

Flora¹⁵ în ZUF Aiud este reprezentată în principal de următoarele specii de plante cultivate: porumb, grâu, orz, orzoaică, triticale, seară, ovăz, floarea-soarelui, rapiță, soia, cartofi, iar legumele cultivate cu preponderență sunt: tomatele, ardeii, vinetele, castraveții, ceapa, usturoiul, varza, morcovul, pătrunjelul, ridichea, mazărea, fasolea și spanacul.

Vegetația lemnoasă este reprezentată de stejar, gorun, fag (*Fagus silvatica*), cer, stejar pufos, carpen, arțar, tei, frasin, ulm, mesteacăn, brad, salcie, plop etc.

Vegetația ierboasă o reprezintă, în special, păiușul, raigrasul, ghizdeiul, bărboasa, golomățul, ovăsciorul, pieptănarița, pirul gros, traista ciobanului, pirul târător, firuța (*Poa pratensis*), coada vulpii, iarba câmpului, trifoiul alb, lucerna, lintea, limba mielului, sunătoarea, vinarița, trepădătoarea, colțisorii, ghiociei, viorea, lăcrămioara, floarea paștelui, brândușa de primăvară, toporașii, cimbrisorul, pătlagina, păpădia, podbalul, coada calului, nu-mă-uita etc.

Mamiferele de interes cinegetic sunt: cerbul carpatin, căpriorul de pădure, mistrețul, iepurele de câmp, dihorul, nevăstuica, lupul, vulpea, pisica sălbatică, ursul, recent, și șacalul. De asemenea, există și alte mamifere: viezure, jder, vidră etc.

Păsările sunt reprezentative pentru Zona Urbană Funcțională Aiud, după cum urmează: cioara de semănătură, cioara grivă, fazanii, porumbeii sălbatici, turtureaua, prepelița, potârnichea, uliul porumbar, uliul șoricar, vânturelul roșu, huhurezul, cucuveaua, barza albă, privighetoarea, stăncuța, coțofana, mierla, graurul, cucul, ciocănită, vrabia etc.

Fauna acvatică a teritoriului este reprezentată printr-o mare varietate de specii: pești, amfibieni, reptile, lamelibranhiate, crustacee și insecte, după cum urmează: păstrăvul indigen, cleanul, mreana, porcușorul, scobarul, somnul, crapul, morunașul, linul, bibanul, țiparul, carasul, plătica, șalăul, broasca de baltă, broasca verde, broasca râioasă și șarpele de apă.

2.1.6 Hidrografie

Hidrografia zonei este reprezentată de râul Mureș și pâraiele Aiud (Aiudelul), Gârbova și Rit.

Principalul curs de apă care tranzitează municipiul Aiud este râul Mureș, care curge cu o direcție generală NE – SV prin mijlocul unor lunci care ating lățimi mari. Panta medie de scurgere este redusă, favorizând în acest fel erodarea malurilor, formarea de meandre și de plaje. Panta medie redusă favorizează și inundarea unor suprafețe mari de teren din zonele de luncă în perioadele cu inundații.

Râul Mureș este al doilea curs de apă ca mărime din România, după fluviul Dunărea, care străbate teritoriul municipiului Aiud și dispune de potențial de amenajare de-a lungul văii sale, prin multiple zone de agrement pentru petrecerea timpului în aer liber, sau amenajări piscicole.

Pârul Aiud (Aiudelul) are un caracter torențial și formează chei înguste în partea superioară a cursului, iar pe cursul inferior ajunge la un oarecare echilibru, valea ajungând mai largă, până la 1,5 – 2,0 km. Acesta se varsă în Mureș pe teritoriul administrativ al municipiului Aiud.

¹⁵ <http://www.aiud.ro/fisiere/STATUTUL%20MUNICIPIULUI%20AIUD.pdf>

Valea Gârbovei, care traversează localitățile Gârbova de Sus, Gârbovița și Gârbova de Jos, se varsă în râul Mureș. Valea Ritului care traversează localitatea Ciumbrud se varsă, de asemenea, în râul Mureș.

2.1.7 Resursele subsolului

În Zona Urbană Funcțională Aiud¹⁶ se regăsesc următoarele resurse ale subsolului:

- Nisip – comuna Mirăslău;
- Calcar – comuna Livezile – exploatat în cariera de calcar din Poiana Aiudului;
- Granit – comuna Livezile – descoperit pe Valea Rechișului.

2.2 Structura demografică

Evoluțiile demografice precum creșterea speranței de viață, scăderea fertilității și migrația, au un rol major în viața politică, economică și socială a Zonei Urbane Funcționale Aiud.

Evoluția factorului demografic, într-un aspect general, se află într-o continuă scădere la nivelul întregii țări, ca urmare a lipsei acute a unor politici sectoriale coerente la nivel național. Numărul de acțiuni pro-natalitate a scăzut față de nivelul la care erau implementate înainte de 1989, ceea ce a generat o scădere în mod natural a populației. Actualele acțiuni de politică demografică, implementate la nivel național, privind sporirea natalității sunt perturbate de dificultățile financiare cu care se confruntă o pătură semnificativă din populație.

Din punctul de vedere al numărului de locuitori, la nivel european, România se clasează pe locul 6 după Germania, Franța, Italia, Spania și Polonia.

Circumstanța demografică este un factor de puternică influență cu un impact în evoluția Zonei Urbane Funcționale Aiud.

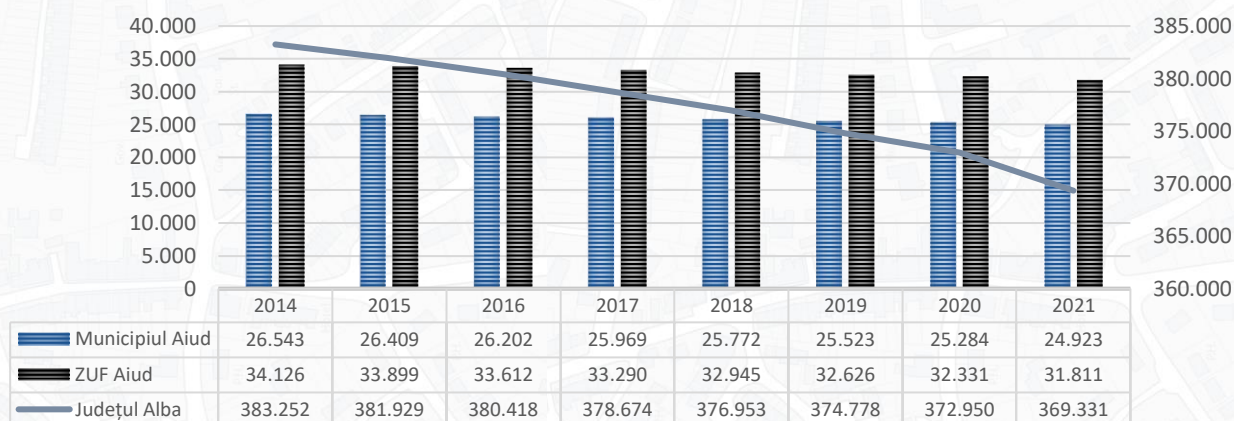
În ceea ce privește **populația stabilă**, la nivelul municipiului Aiud, valorile demografice indică un număr de 24.923 de locuitori, după domiciliu (1 iulie, 2021). Populația stabilă la 1 iulie 2021, în Zona Urbană Funcțională Aiud este de 31.811 locuitori, iar la nivelul județului Alba este de 369.331 locuitori.

Populația stabilă din Zona Urbană Funcțională Aiud își are domiciliul în proporție de 78,35% în municipiul Aiud și reprezintă 8,61% din populația județului Alba. În mediul rural al ZUF Aiud s-au înregistrat 6.888 de locuitori, cei mai mulți fiind concentrați în comuna Lopadea Nouă (2.522) și cei mai puțini în comuna Livezile (1.157).

Populația stabilă este într-un proces de ușoară, dar continuă scădere, la nivel județean și național. În cazul municipiului Aiud, populația a scăzut cu 6,10% în 2021 față de nivelul anului 2014, similar fenomenului înregistrat la nivel județean (-3,63%) și la nivel național (-1,13%). La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, în perioada analizată se observă o scădere a populației cu 6,78%.

¹⁶ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că momentan doar 4 dintre localitățile ZUF Aiud au completat chestionarul.

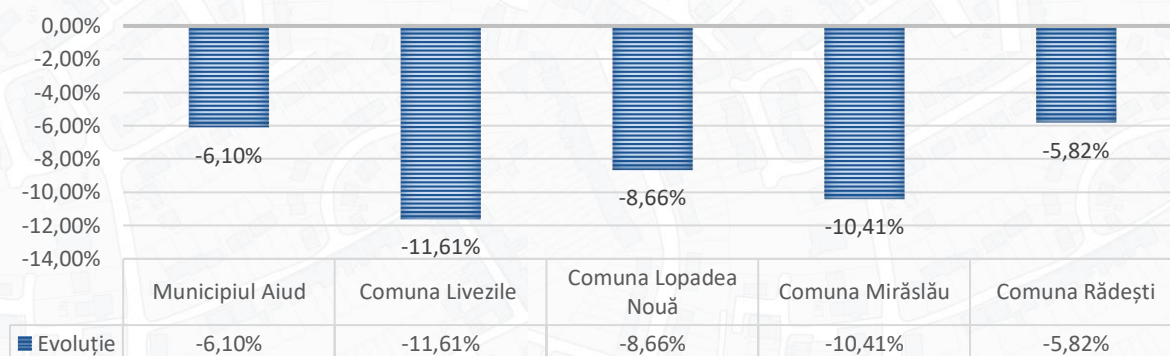
Figură 6: Evoluția populației după domiciliu pentru municipiul Aiud, ZUF Aiud și județul Alba

Sursa: INS (POP108D)

În urma cercetării datelor statistice din anul 2000 până în prezent, se constată o scădere a populației ce se manifestă de 20 de ani în județul Alba, factor explicat de migrația locuitorilor către marii poli de creștere ai țării.

Figură 7: Evoluția populației stabile la nivelul ZUF Aiud în perioada 2014-2021

Sursa: INS (POP108D)

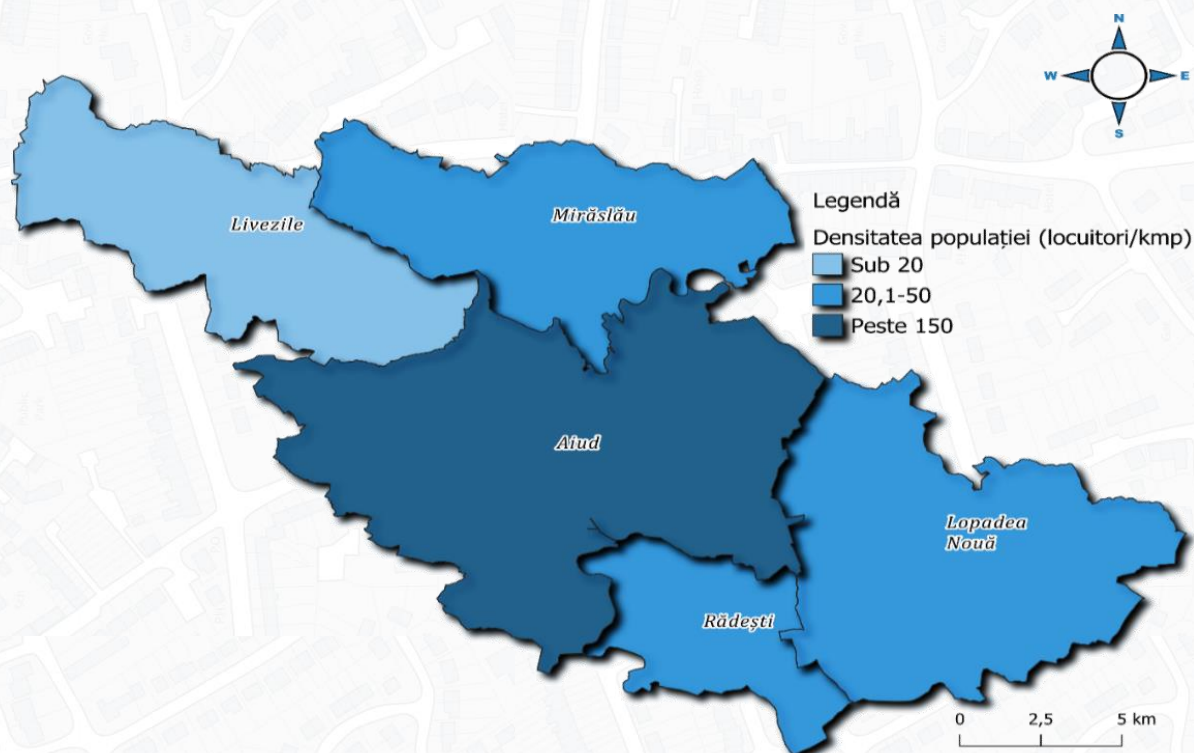
Populația rezidentă reprezintă totalitatea persoanelor care au reședința obișnuită pe un anumit teritoriu și care efectiv își desfășoară activitățile zilnice în teritoriul respectiv. În Zona Urbană Funcțională Aiud¹⁷ populația rezidentă este de 24.351 locuitori, după cum urmează:

- Municipiul Aiud – 22.876 de locuitori;
- Comuna Livezile – 250 locuitori;
- Comuna Rădești – 1.200 locuitori;
- Comuna Mirăslău – 25 de locuitori;
- Comuna Lopadea Nouă – lipsă informații.

¹⁷ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că momentan doar 4 dintre localitățile ZUF Aiud au completat chestionarul.

În ceea ce privește **densitatea populației**, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, cele mai mari valori sunt înregistrate în municipiul Aiud, respectiv 174,87 locuitori/km², urmat de comuna Mirăslău cu 42,44 locuitori/km².

Figură 8: Densitatea populației în ZUF Aiud, 2021

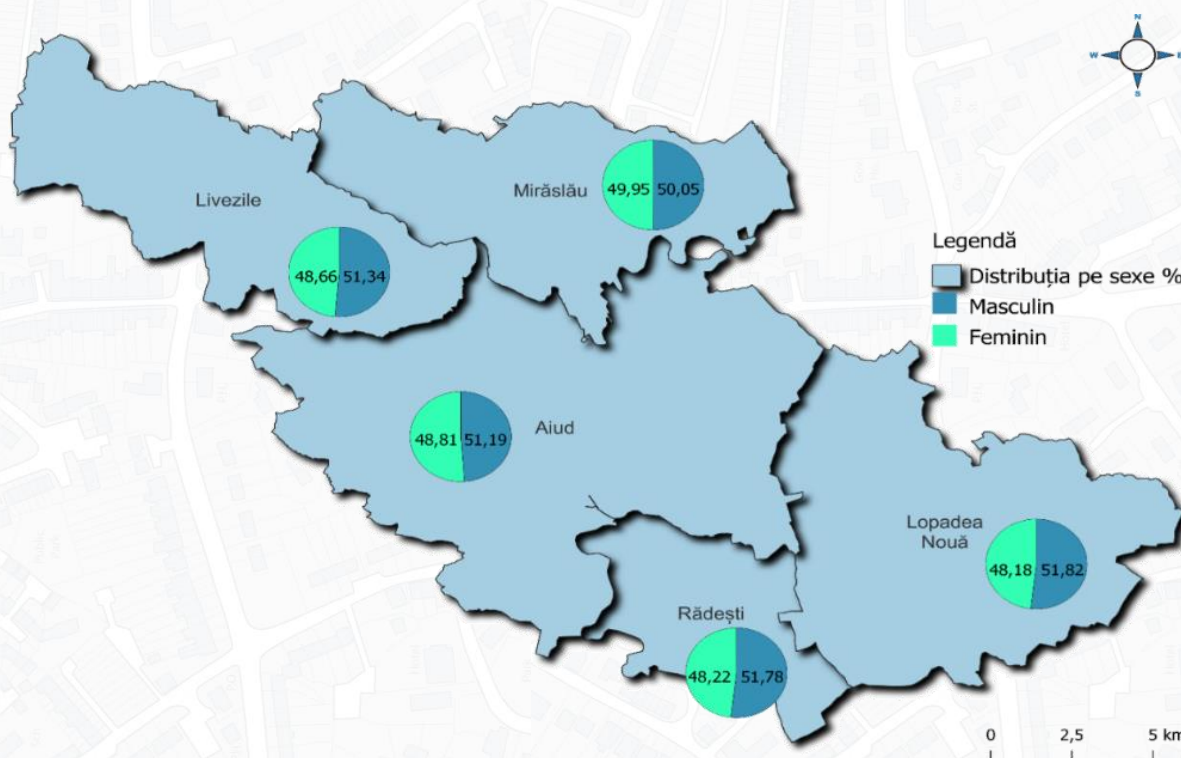
Sursa: Prelucrarea consultantului

La nivelul municipiul Aiud, în anul 2021, distribuția pe sexe a populației se află într-un ușor dezechilibru, populația feminină reprezentând 51,19%, iar populația masculină 48,81%. Acest dezechilibru se conturează de la an la an, populația feminină crescând ușor în detrimentul celei masculine. Diferențele numerice dintre sexe sunt evocate și de raportul de masculinitate, astfel, la 100 persoane de sex feminin revin 95,33 persoane de sex masculin.

La nivelul mediului rural al Zonei Urbane Funcționale, se remarcă faptul că situația este diferită, diferența dintre cele două categorii de populație fiind de 2,47%, de data aceasta în favoarea populației masculine, care constituie 51,23%, în timp ce populația feminină constituie 48,77% din totalul populației. În această situație, raportul de masculinitate este de 105,06 persoane de sex masculin la 100 persoane de sex feminin.

La nivelul întregii zone urbane funcționale, populația feminină constituie 50,67%, iar populația masculină 49,33% din totalul populației, populația feminină crescând ușor de la an la an în detrimentul populației masculine. În acest caz, unui număr de 100 de persoane de sex feminin îi revine un număr de 97,36 persoane de sex masculin.

Figură 9: Distribuția populației pe sexe, ZUF Aiud, iulie 2021

Sursa: Prelucrarea consultantului

În ceea ce privește **distribuția pe etnii** în municipiul Aiud, conform Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011, ponderea cea mai ridicată o au cetățenii români (74,12% din totalul populației municipiului Aiud), categorie urmată de maghiari (14,71) și rromi (4,07%).

În mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud, ponderea cea mai ridicată o au tot cetățenii români, însă cu un procent mai mic, de 64,71%, urmați de cetățenii maghiari (30,61%) și cei rromi (1,72%).

Din perspectiva **confesiunilor religioase**, la nivelul municipiului Aiud, conform datelor ultimului recensământ (2011), situația confesiunilor religioase arată astfel: 72,07% din populație este creștin-ortodoxă, 12,06% este reformată, 7,09% nu și-au declarat religia, 3,19% este greco-catolică și 1,29% este romano-catolică, după care urmează procente de sub 1% pentru religii precum: penticostală, baptistă, musulmană, martorii lui Iehova etc. La nivelul Zonei Urbane Funcționale, confesiunile religioase sunt asemănătoare celor din municipiul Aiud.

În ceea ce privește **distribuția populației pe categorii de vârstă**, la nivelul municipiului Aiud, în anul 2021, datele statistice arată că 12,17% din populație are vârste cuprinse între 0-14 ani, 68,03% din populație are vârste cuprinse între 15-64 ani, iar 19,80% din populație depășește vârsta de 65 ani.

În mediul rural din Zona Urbană Funcțională Aiud, categoria de vârstă formată din tineri are o pondere de 9,99%, în timp ce populația vârstnică reprezintă 23,97% din totalul populației, iar persoanele adulte cu vârste cuprinse între 15 și 64 reprezintă o pondere de 66,04%.

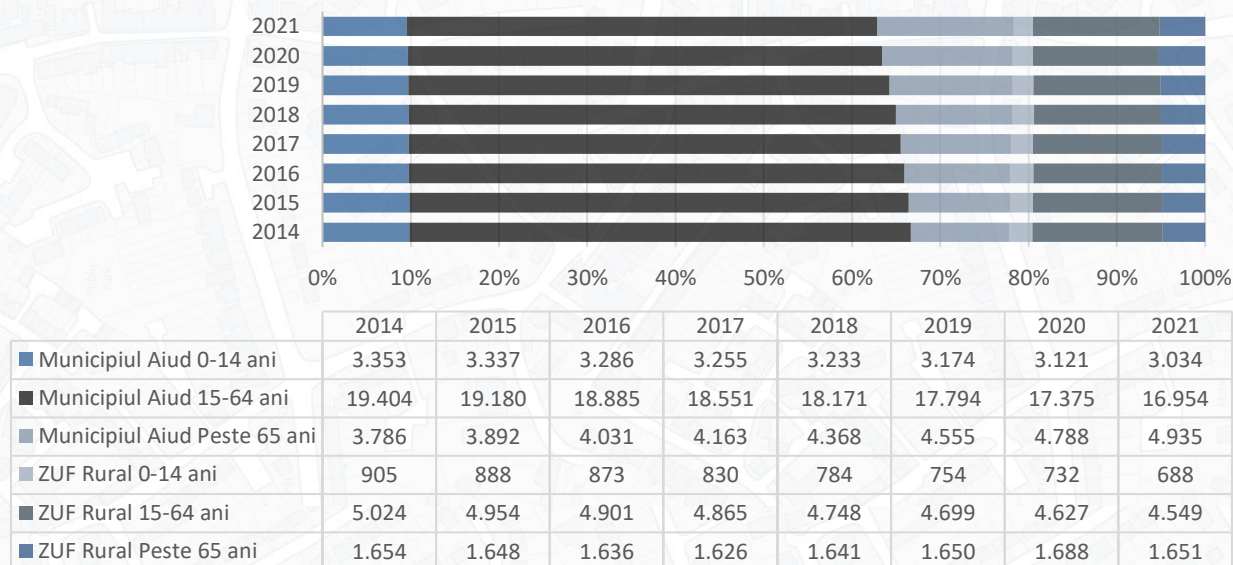
În ansamblu, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, datele statistice indică faptul că 11,70% din populație are vârste cuprinse între 0-14 ani, cea mai mare pondere este reprezentată de persoanele adulte cu vârste între 15-64 ani (67,60%), iar persoanele de peste 65 ani sunt prezente în procent de 20,70%.

Comparativ cu cifrele de la nivel județean, regional și național, ponderea populației tinere cu vârste cuprinse între 0-14 ani, de la nivelul municipiului Aiud și de la nivelul ZUF Aiud, este mai mică decât ponderea județeană (13,54%), regională (15,24%) și națională (14,58%).

În privința evoluției în timp, se remarcă trendul descrescător al populației tinere, atât la nivel rural, cât și la nivelul municipiului Aiud, creșterea existând în rândul populației de peste 65 ani.

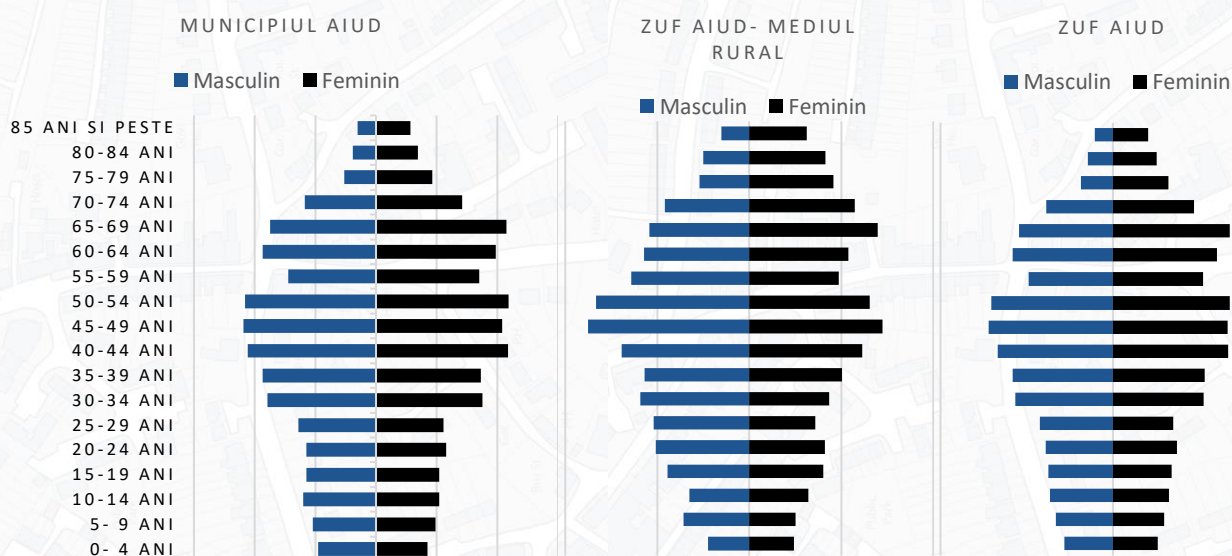
Figură 10: Evoluția populației pe categorii de vârstă în municipiul Aiud și ZUF-rural Aiud, 2014-2021

Sursa: INS (POP108D)

Piramida vârstelor populației relevă accentuarea procesului de maturizare și îmbătrânire a populației, forma amorfă a acesteia fiind specifică populației cu tendință demografică regresivă.

Figură 11: Piramida vârstelor populației - Municipiul Aiud, ZUF Aiud rural și ZUF Aiud, anul 2021

Sursa: INS (POP108D)

În ceea ce privește **durata medie de viață**, la nivelul județului Alba, datele statistice indică pentru anul 2020, o speranță de viață de 76,76 ani, fiind înregistrată o diferență destul de mare între durata medie de viață dintre sexe. Pentru persoanele de sex feminin, durata medie a vieții, la nivelul județului Alba, în anul 2020, este de 80,3 ani, iar pentru persoanele de sex masculin este de 73,39 ani. Acest indicator prezintă o diferență de aproape 7 ani în ceea ce privește comparația duratei medii de viață între sexe. Cu toate acestea, este important de subliniat faptul că evoluția duratei medii de viață este în creștere în ultimii 6 ani la nivelul județului Alba (în 2014, durata medie a vieții a fost de 76,09 ani). În privința mediului de locuire, durata medie de viață este mai ridicată în mediul urban (77,36 ani), față de mediul rural (75,77 ani). Durata medie a vieții este ușor mai crescută în județul Alba comparativ cu Regiunea de Dezvoltare Centru.

În ceea ce privește **numărul născuților vii**, la nivelul municipiului Aiud, în anul 2020 s-a înregistrat un număr de 160 de persoane, tendința chiar dacă fluctuează, aceasta înclină spre o scădere. O tendință asemănătoare se observă la nivelul întregii Zone Urbane Funcționale Aiud. De asemenea, se remarcă faptul că 83,77% din numărul născuților vii la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud provin din municipiul Aiud.

Rata de natalitate este și ea direct proporțională cu numărul născuților vii, urmând aceeași tendință descrescătoare în ultimii ani la nivelul întregului județ Alba (8‰ în 2020), unde există o scădere de 0,4‰ față de anul 2014. Aceeași tendință se remarcă și la nivelul Regiunii de Dezvoltare Centru (9,4‰ în 2020), unde există o scădere de 0,3‰ față de 2014.

Numărul de persoane decedate la nivelul municipiului Aiud, în anul 2020, a fost de 314 persoane, în creștere față de anul anterior. La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, numărul deceselor se ridică la 453 de persoane, față de 381 în anul 2019, creștere ce poate fi cauzată, în principal, de contextul pandemiei provocate de virusul SARS-CoV-2 manifestat în această perioadă. Numărul de decese de la nivelul municipiului Aiud, constituie 69,32% din numărul total al deceselor înregistrate în ZUF Aiud.

În anul 2020, datele statistice indică un număr de 3 **decese infantile** la nivelul ZUF Aiud, toate în municipiul Aiud. Raportat la 2014, se observă o creștere cu două decese.

În ceea ce privește **rata mortalității** pentru anul 2020, la nivelul județului Alba, aceasta a ajuns la 13,6‰, la nivel regional indicatorul fiind de 12,9‰.

Sporul natural (diferența dintre rata natalității și rata mortalității), în anul 2020, este negativ, atât la nivel județean (-5,6‰), cât și la nivel regional (-3,5‰), ceea ce indică tendința de descreștere a populației.

Numărul căsătoriilor, la finalul anului 2020, este în scădere față de anul anterior, la nivelul municipiului Aiud au avut loc 85 de căsătorii, față de cele 155 înregistrate în anul 2019. La nivelul comunelor din Zona Urbană Funcțională Aiud, situația este similară, fiind înregistrată o scădere față de anul anterior, de la 33 căsătorii în 2019 la 10 căsătorii în 2020. Se constată astfel o scădere a ratei nupțialității pentru anul 2020 la nivelul întregii Zone Urbane Funcționale Aiud.

Ca și în cazul deceselor, diferența semnificativă între anii 2019 și 2020, poate fi pusă pe seama contextului epidemiologic, pe parcursul anului 2020 nefiind oficiate atât de multe ceremonii ca urmare a aplicării regulilor privind distanțarea socială.

Referitor la **numărul de divorțuri**, municipiul Aiud înregistrează o scădere a acestora, în 2020 atingându-se un număr de 19 divorțuri, față de 64 din anul 2019. Trendul la nivelul mediului rural al ZUF Aiud este același, în 2020 înregistrându-se 1 divorț, față de 7 din anul 2019.

Numărul stabilirilor de reședință este un indicator ce se află într-o permanentă creștere, atât la nivelul municipiului Aiud, cât și la nivel de ZUF. În municipiul Aiud, în anul 2020, 234 de persoane au luat decizia de a se stabili în municipiu, iar în mediul rural al ZUF Aiud, 172 de persoane. În privința **plecărilor de reședință**, la nivelul municipiului Aiud au luat decizia de a pleca 380 de persoane, iar la nivelul întregului mediu rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud se află în cauză un număr de 100 persoane.

Comparând cei doi indicatori, observăm că în anul 2020, soldul schimbărilor de domiciliu pentru Municipiul Aiud este negativ, iar pentru mediul rural al ZUF Aiud este pozitiv.

Tabel 6: Sporul natural și soldul schimbărilor de domiciliu, ZUF Aiud, 2014-2020

	Născuți vii	Decedați	Spor natural	Căsătorii	Divorțuri	Nupțialitate	Stabiliri de reședință	Plecări cu reședința	Soldul Schimbărilor
2014	235	403	-168	168	40	128	268	460	-192
2015	269	446	-177	201	59	142	317	412	-95
2016	240	436	-196	177	45	132	480	542	-62
2017	241	431	-190	197	63	134	340	449	-109
2018	261	427	-166	168	40	128	418	492	-74
2019	210	381	-171	188	71	117	414	390	24
2020	191	453	-262	95	20	75	406	480	-74

Sursa: INS (POP201, POP210, POP206, POP212B, POP304B, POP305B)

Indicatori statistici demografici

Indicele de îmbătrânire demografic al populației stabilește numărul de persoane vârstnice (de peste 65 ani) ce revin la 1.000 de persoane tinere (vârsta cuprinsă între 0-14 ani). Astfel, la nivelul municipiului Aiud, gradul de îmbătrânire a populației este de 1.626,57‰, iar în mediul rural din Zona Urbană Funcțională Aiud, indicatorul are valoarea de 2.399,71‰. Raportat la situația județeană (1.377,95‰), regională (1.151,62‰) și cea națională (1.193,28‰), gradul de îmbătrânire este mai ridicat la nivel zonal și municipal.

Raportul de dependență demografică calculat ca raport dintre persoanele considerate dependente (categorie din care fac parte persoanele cu vârste cuprinse între 0-14 ani și cele de peste 65 ani) și persoanele considerate apte de muncă (persoanele cu vârsta cuprinsă între 15-64 de ani) exprimat la 1.000 de persoane, a ajuns în municipiul Aiud, la nivelul anului 2021, la 470,04‰ astfel, la 1.000 de persoane apte de muncă revin 470,04 persoane dependente. În mediul rural din Zona Urbană Funcțională Aiud, gradul de dependență demografică este de 514,18‰, fiind mai mare față de rata de dependență de la nivel județean (474,85‰), regional (487,70‰) și național (470,04‰).

Indicatorul ratei de înlocuire a forței de muncă reprezintă raportul dintre numărul total al populației tinere (0-14 ani) și o treime din populația cu vârste cuprinse între 15-64 de ani, exprimat la 1.000 de locuitori. Pentru municipiul Aiud, în anul 2021, rata înlocuirii forței de muncă este 536,86‰, astfel, la momentul ieșirii din câmpul muncii a 1.000 de persoane, acestea vor fi înlocuite de 536,86 de persoane apte de muncă. La nivelul mediului rural din Zona Urbană Funcțională, valoarea indicatorului este de 453,73‰, o valoare mai scăzută față de municipiul Aiud.

Dacă rata de înlocuire a forței de muncă va înregistra scăderi continue, în timp, în ZUF Aiud se va crea un deficit al forței de muncă, aspect critic în lipsa utilizării unor soluții tehnologice inovatoare care, odată cu trecerea timpului, ar putea înlocui treptat forța de muncă umană.

Analiza SWOT - Profilul demografic al Zonei Urbane Funcționale Aiud

	Puncte tari	Puncte slabe
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Al patrulea UAT ca mărime din județul Alba;</p> <p>Acces diversificat către municipiu: rutier și feroviar;</p> <p>Densitate ridicată a populației;</p> <p>Predomină populația cu vârste cuprinse între 15 și 64 de ani.</p>	<p>Zonă afectată de furtuni sau vânturi puternice cu aspect de vijelie;</p> <p>Numărul stabilirilor de reședință este mai mic decât cel al plecărilor de reședință.</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Solurile dispun de proprietăți corespunzătoare pentru cultivarea viței de vie;</p> <p>Climat prielnic pentru agricultură;</p> <p>Floră și faună diversificată;</p> <p>Rețea hidrografică abundentă.</p> <p>Soldul schimbărilor de domiciliu este pozitiv.</p>	<p>Spor natural negativ;</p> <p>Fenomenul accentuat de îmbătrânire a populației.</p> <p>Nupțialitatea se află într-un trend descendent.</p> <p>Conectivitate feroviară redusă;</p> <p>Densitate mică a populației.</p>

	Oportunități	Amenințări
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Practicarea agriculturii;</p> <p>Politici de stimulare a creșterii natalității și de eficientizare a măsurilor de ocupare și de incluziune socială;</p>	<p>Tendință de scădere a numărului de născuți vii și de creștere a numărului de decese;</p> <p>Riscul de apariție a fenomenelor de migrare a populației în străinătate pe fondul unui nivel redus al puterii de cumpărare;</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Existența unei zone urbane funcționale, ce favorizează dezvoltarea UAT-urilor membre, prin mobilitatea forței de muncă.</p>	<p>Migrarea în totalitate a populației tinere spre marile centre universitare;</p> <p>Scăderea susținută a ratei de înlocuire a forței de muncă va conduce la un deficit al forței de muncă.</p>

Concluzii cu privire la profilul socio-demografic

Zona Urbană Funcțională Aiud, datorită amplasării într-o zonă depresionară la poalele Munților Trascăului, formează un tablou peisagistic într-un cadru natural deosebit.

Din punctul de vedere al numărului de locuitori, municipiul Aiud se regăsește pe locul al treilea în județul Alba. Un aspect caracteristic municipiului Aiud și Zonei Urbane Funcționale Aiud este diversitatea etnică și religioasă, lucru ce transformă municipiul și mediul rural ZUF într-o oază de multiculturalism și o adevărată enciclopedie de tradiții.

Chiar dacă zona este caracterizată de o floră și faună generoasă și bogată, cu o rețea hidrografică densă și un climat prielnic, criteriile ce ridică nota de atractivitate, populația zonei înregistrează o tendință demografică descendentă. Indicatorii ce demonstrează această tendință sunt sporul natural negativ, soldul negativ al schimbărilor de domiciliu și gradul de îmbătrânire a populației.

Mediul rural din Zona Urbană Funcțională Aiud, se caracterizează din perspectivă demografică printr-o densitate medie spre scăzută a populației, raportată la indicatorul de la nivel județean. Există un trend descendent al populației după domiciliu, ceea ce indică un grad scăzut de atractivitate din punctul de vedere al locuirii.

Din perspectiva profilului socio-demografic de la nivelul zonei urbane funcționale Aiud sunt necesare intervenții care vizează:

- ↪ Creșterea atractivității locuirii la nivelul zonei urbane funcționale prin îmbunătățirea infrastructurii tehnico – edilitare, oferirea de stimulente pentru popularea zonelor cu o densitate scăzută;
- ↪ Diversificarea ofertei de petrecere a timpului liber în vederea creșterii gradului de atractivitate al zonei pentru tineri;
- ↪ Sprijin pentru formare profesională în acord cu cerințele angajatorilor și stimularea mediului de afaceri pentru creșterea oportunităților de angajare pe plan local.

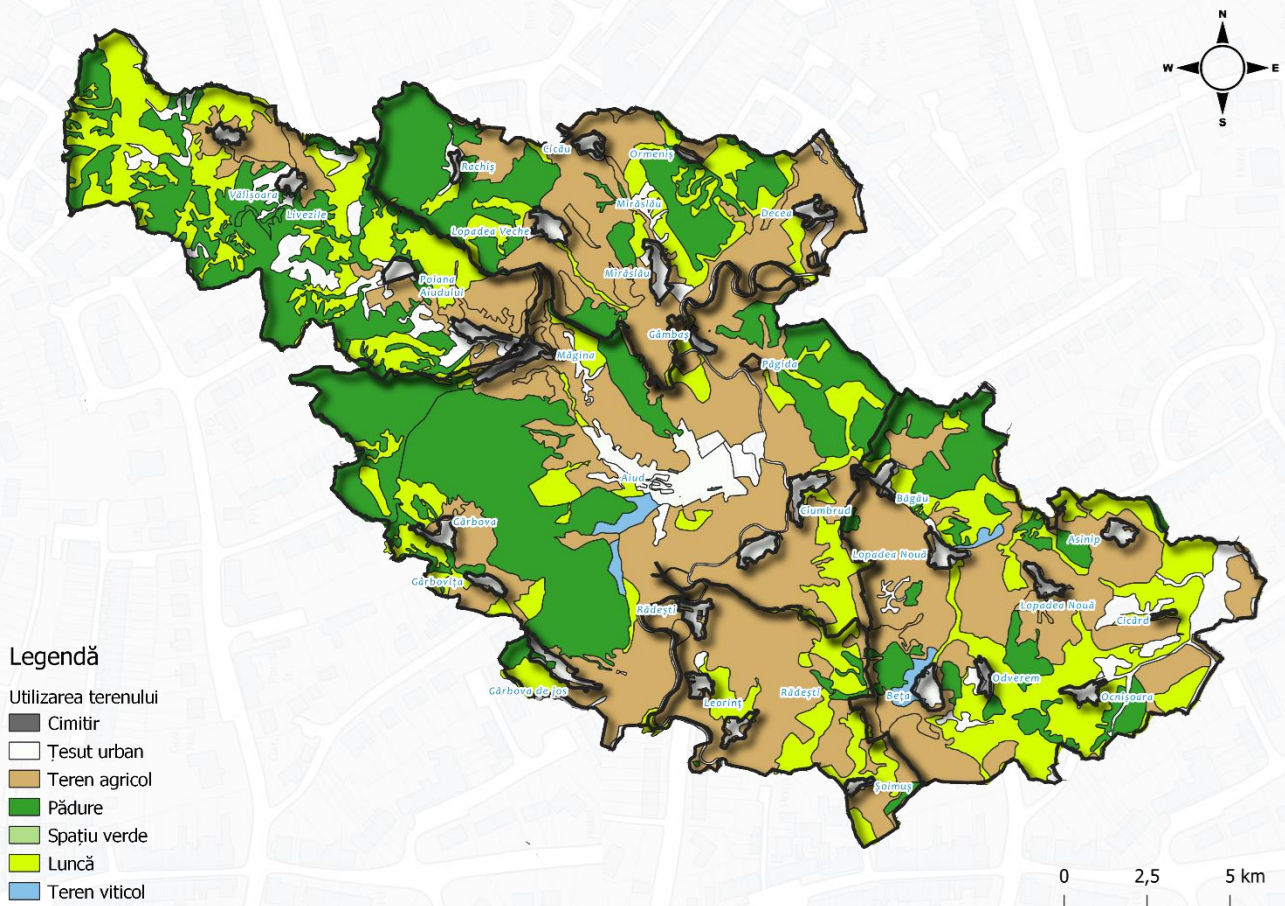
3. Infrastructură și Mobilitate

3.1 Amenajare teritorială

Zona Urbană Funcțională Aiud se întinde pe o suprafață de 39.830 de hectare, din care 23.273 de hectare (58,43%) reprezintă teren agricol, format din: 53,50% terenuri arabile, 31,74% pășuni, 11,54% fânețe, 1,97% vii și pepiniere și 1,25% livezi și pepiniere. Terenul neagricol din ZUF Aiud este în suprafață de 16.557 de hectare (41,57%), din care 62,03% sunt păduri, 4,28% sunt bălți, 6,75% sunt construcții, 5,59% sunt căi de comunicații și 21,36% sunt terenuri degradate.

Din cele 39.830 de hectare, 14.252 (35,78%) sunt în municipiul Aiud, 9.357 de hectare (23,49%) în comuna Lopadea Nouă, 6.586 de hectare (16,54%) în comuna Livezile, 6.659 de hectare (16,72%) în comuna Mirăslău și cele mai puține, 2.976 (7,47%) de hectare în comuna Rădești.

Figură 12: Fondul funciar după modul de folosință, ZUF Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului

Din punctul de vedere al suprafeței intravilane, în municipiul Aiud, aceasta a fost constantă în perioada 2014-2020, având o suprafață de 835 hectare.

3.1.1 Siguranță și ordine publică și infrastructura pentru situații de urgență

Pentru perioada 2014-2020, la nivelul județului Alba, **rata infracționalității** a scăzut cu 15,62%, ajungând la 1.837 infracțiuni la 100.000 locuitori, valoare mai mare față de cea înregistrată la nivelul Regiunii Centru (1.545 infracțiuni/100.000 locuitori) și la nivel național (1.676 infracțiuni/100.000 locuitori).

Referitor la **rata criminalității** pentru aceeași perioadă, la nivelul județului Alba, aceasta prezintă o scădere de 37,42%, ajungând la 189 de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori. La nivel județean, rata criminalității este mai mare comparativ cu cea de la nivel regional (139 persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori) și național (163 persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori).

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, siguranța și ordinea publică este asigurată de **Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Unirea”** al Județului Alba, care are următoarele structuri de coordonare/monitorizare și intervenție dislocate/descentralizate:

- Detașamentul de Pompieri Alba Iulia;
- Detașamentul de Pompieri Aiud;
- Stația de Pompieri Câmpeni.

Inspectoratul județean are ca obiectiv general apărarea vieții și sănătății populației, a mediului înconjurător, a valorilor materiale și culturale importante, pe timpul producerii unor incendii, accidente, fenomene meteorologice periculoase sau a altor situații de urgență¹⁸.

În directă colaborare cu Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Unirea” acționează: A.E.C.I. - Compartimentul Analiză, Evaluare și Coordonare Intervenție; S.Th.P. – Compartimentul Secretariatului Tehnic Permanent al Comitetului Județean pentru Situații de Urgență; M.S.U.D. – Compartimentul Monitorizare Situații de Urgență și Dispecerat; SMURD – serviciu public de urgență înființat în anul 2009.

Tot în domeniul siguranței și ordinii publice, acționează și Poliția Municipiului Aiud aflată în subordinea Inspectoratului Județean de Poliție Alba, iar la nivelul comunelor din ZUF Aiud acționează secția de Poliție Rurală Aiud, cu posturi de poliție subordonate.

Din punct de vedere al măsurilor implementate pentru creșterea siguranței populației la nivelul municipiului Aiud, în anul 2022, există 43 de **camere de supraveghere video**, 5 de tip LPR (funcție de gestionare a numerelor de înmatriculare al mașinilor), poziționate în intersecții, locuri de joacă, parcuri, intrări/ieșiri din municipiu. În localitățile aparținătoare ZUF Aiud, doar în comunele Rădești și Livezile există sisteme de supraveghere, acestea fiind montate în majoritate pe stâlpi de iluminat și în punctele cheie ale localității.

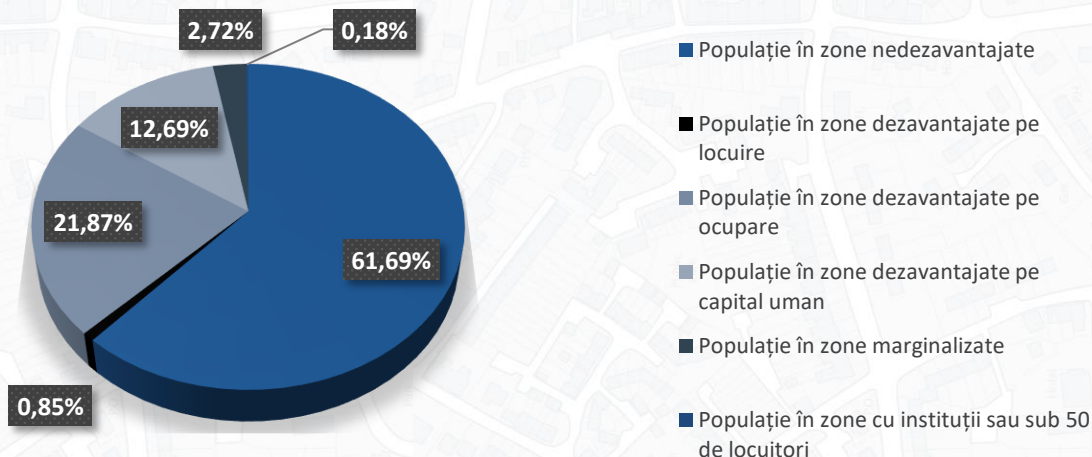
3.1.2 Zone urbane marginalizate

Zonele urbane marginalizate sunt definite ca fiind zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu satisfac un standard corespunzător pe niciunul dintre cele trei criterii principale ce se aplică pentru definirea și analiza diferitelor zone de marginalizare, și anume: au deficit de capital uman, au un nivel scăzut de ocupare formală și oferă condiții improprii de locuire.

¹⁸ <http://www.isualba.ro/>

Autoritățile locale ale municipiului Aiud au declarat în „Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate” elaborat de Banca Mondială faptul că la nivelul anului 2019, 61,69% din populație locuiește în zone nedezavantajate, 21,87% locuiește în zone dezavantajate pe ocupare, 12,69% locuiește în zone dezavantajate pe capital uman, 2,72% în zone marginalizate, 0,85% în zone dezavantajate pe locuire și 0,18% din populație în zone cu instituții sau cu un număr mai mic de 50 de locuitori (zone cu alte funcții predominante decât locuirea).

Figură 13: Distribuția populației din municipiul Aiud, în funcție de zonele dezavantajate

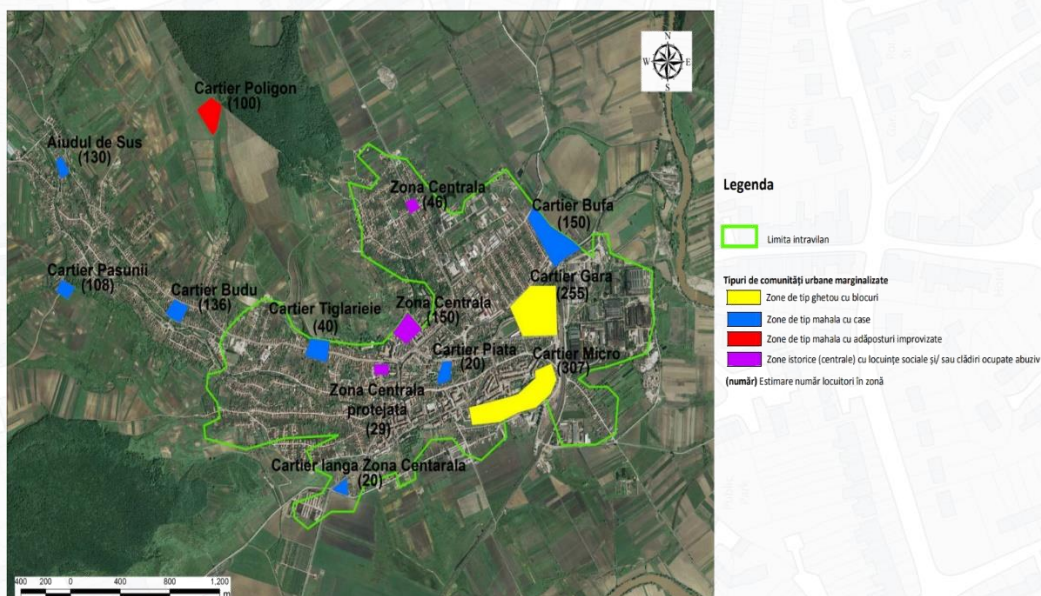

Sursa: „Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România”

În municipiul Aiud, persoanele marginalizate locuiesc în următoarele zone:

- Aproximativ 604 persoane în zone de tip mahala cu case;
- Aproximativ 100 persoane în zone de tip mahala cu adăposturi improvizate;
- Aproximativ 225 de persoane în zone istorice cu locuințe sociale și/sau clădiri ocupate abuziv;
- Aproximativ 562 de persoane în zone de tip ghetou cu blocuri.

Figură 14: Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale Aiudene

Sursa: „Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România”

Studiul „Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România”, elaborat de Banca Mondială și publicat în anul 2016, arată că în mediul rural al ZUF Aiud nu există zone marginalizate.

Tabel 7: Rata marginalizării la nivel rural ZUF Aiud

Comuna	Populația totală (rpl 2011)	Pondere populației rrome în total populație (rpl 2011)	Rata marginalizării (interval)	Tipul marginalizării
Livezile	1.192	0,50	0	0
Lopadea Nouă	2.759	0,33	0	0
Mirăslău	1.985	3,98	0	0
Rădești	1.200	2,42	0	0

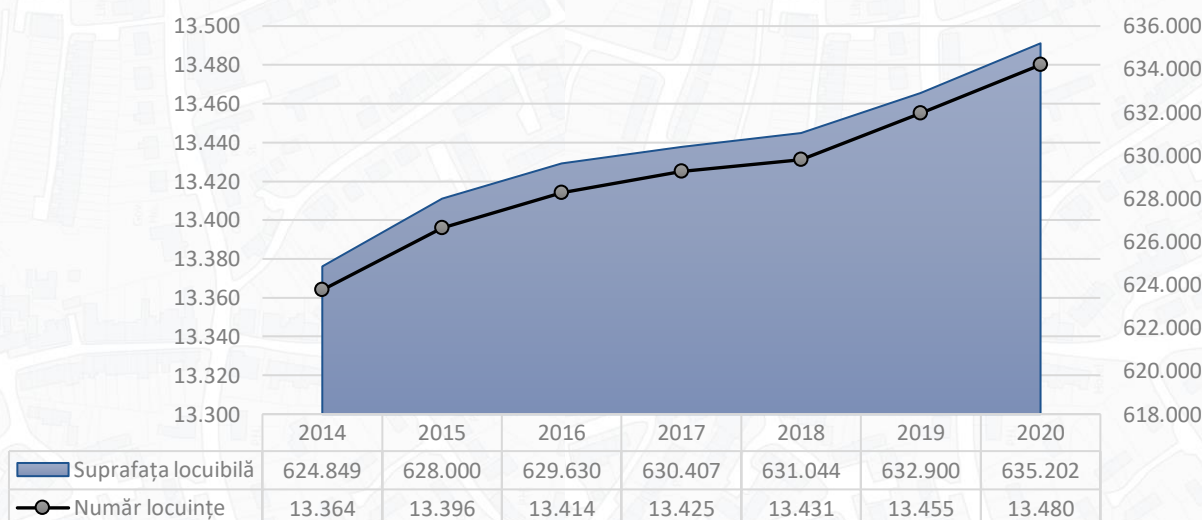
Sursa: Banca Mondială – „Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România”

Locuințe și clădiri publice

În Zona Urbană Funcțională Aiud, în perioada 2014-2020, fondul de locuințe a crescut cu 116 locuințe, din care 112 în municipiul Aiud. În anul 2020, fondul de locuințe al municipiului Aiud concentrează 75,36% din locuințele existente în Zona Urbană Funcțională Aiud. În perioada 2014-2020, singurele comune care au avut creșteri de locuințe, au fost: Livezile (1 locuință) și Lopadea Nouă (3 locuințe).

Suprafața locuibilă existentă la sfârșitul anului 2014 în ZUF Aiud a fost de 624.849 m², crescând la 635.202 m² (o creștere de 1,66%) în 2020. Municipiul Aiud ocupă 76,02% din suprafața locuibilă a Zonei Urbane Funcționale Aiud, urmat de comuna Lopadea Nouă cu 8,28% din suprafață. Cea mai mică suprafață locuibilă este în comuna Livezile cu un procent de 4,67%.

Figură 15: Evoluția numărului de locuințe și a suprafeței locuibile, ZUF Aiud, 2014-2020

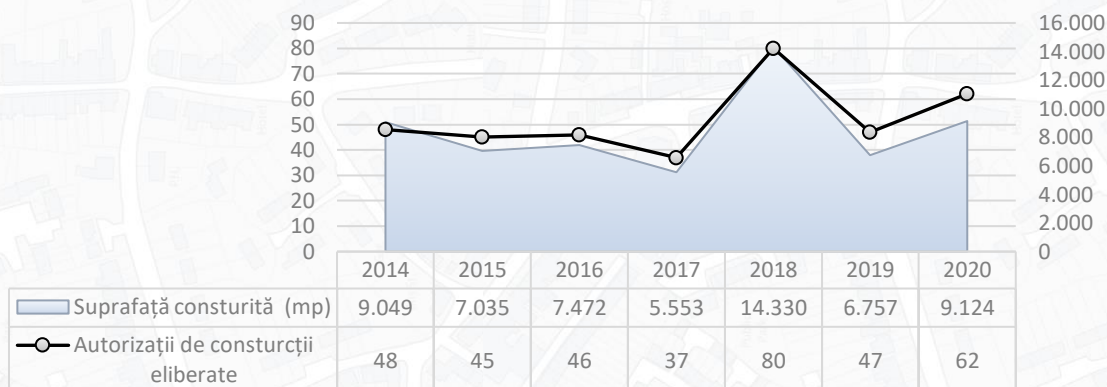
Sursa: INS (LOC101B, LOC103B)

De-a lungul anilor, primăriile din Zona Urbană Funcțională Aiud au demarat diverse campanii de concesiune, ce au avut ca scop popularea localităților. Contractul de concesiune este contractul prin care una dintre părți, numită concedent, transmite pe o perioadă determinată celeilalte părți, numită concesionar, dreptul și obligația de exploatare a unui bun, a unei activități, sau a unui serviciu public,

în schimbul unei redevențe. Aceste campanii au arătat un interes ridicat al cetățenilor, pentru ocuparea terenurilor disponibile.

La nivelul anului 2020, în Zona Urbană Funcțională Aiud au fost emise 62 de autorizații de construire, cu 14 mai multe față de anul 2014, pentru o suprafață construită de 9.124 m².

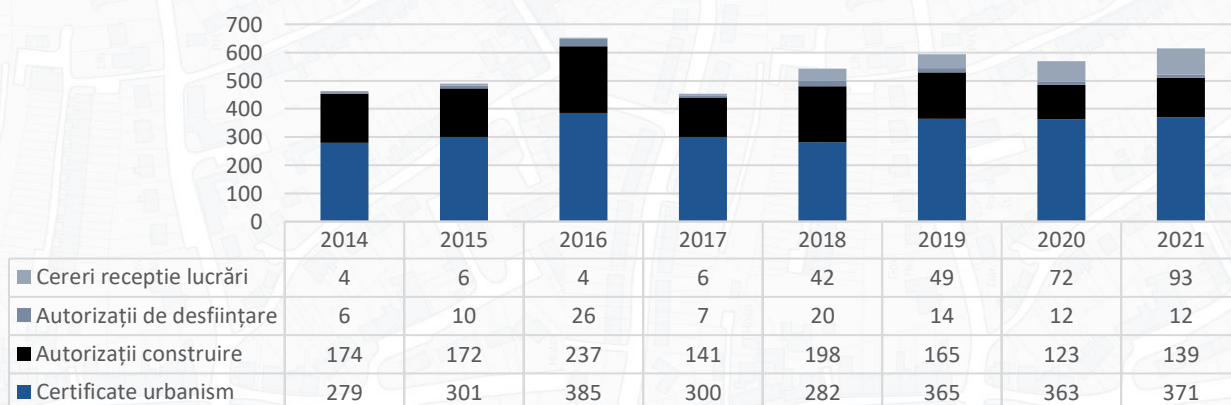
Figură 16: Autorizații de construcții eliberate și suprafața construită (mp), ZUF Aiud, 2014-2020

Sursa: INS (LOC108B)

La nivelul anului 2021, în mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud¹⁹ s-au emis cu 32,97% mai multe certificate de urbanism/clădiri/publicitate/rețele clădiri, față de anul 2014, cu 20,11% mai puține autorizații de construire/clădiri/publicitate/rețele, cu 100% mai multe autorizații de desființare și cu 2.225% mai multe recepții de lucrări. Evoluția reprezentată în figura de mai jos indică un interes continuu față de dezvoltarea imobiliară.

Figură 17: Evoluția certificatelor de urbanism, ZUF Aiud - mediul rural, 2014-2021

Sursa: Chestionare localității rurale ZUF Aiud

¹⁹ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că momentan doar 2 dintre localitățile ZUF Aiud au completat chestionarul.

Condiții de locuire

Rețea comercială

Locuitorii municipiului Aiud își pot face cumpărăturile alimentare și nealimentare din piețele și supermarketurile – Penny Market, Lidl, La Doi Pași, Market Cocoșul de Aur și piețe de tip bazar.

Principalele centre comerciale din mediul rural al ZUF Aiud sunt: La doi Pași, magazine de colt, cârciumi locale.

Rețea bancară

În municipiul Aiud se află sucursale și agenții ale principalelor bănci de pe piața națională: CEC Bank, Raiffeisen Bank, BCR, GarantiBank, Banca Transilvania, BRD, Bancpost.

În mediul rural ZUF Aiud nu există sucursale și agenții ale băncilor existente pe piața română

Telecomunicații – analizând rețeaua de *telefonie fixă din județul Alba, pentru perioada 2014-2020 se constată o scădere la jumătate a numărului de conexiuni, în ton cu trendul național, pe fondul substituirii serviciilor de telefonie fixă cu cele de telefonie mobilă pe piața de comunicații din România*

Din punct de vedere al acoperii rețelei de *telefonie mobilă*, în Zona Urbană Funcțională Aiud sunt întâlnite tipurile de rețele: 2G, 3G, 4G și 4G+. Serviciile de telefonie mobilă sunt asigurate de operatorii precum Digi România, Orange România, Telekom România și Vodafone România.

În mediul rural ZUF Aiud, în anul 2021, din 2.192 de gospodării, doar 1.645 aveau acces la internet²⁰, după cum urmează: UAT Mirăslău – 720 gospodării; UAT Rădești – 315 gospodării; UAT Livezile – 610 gospodării.

Conform studiului „Accesul populației la Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor”²¹ elaborat de Institutul Național de Statistică în urma datelor obținute prin „Ancheta privind accesul la Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor în Gospodării (TIC)”, 80,8% din gospodăriile din România au avut *acces la rețeaua de internet de acasă* în anul 2021 (în creștere cu 2,6% față de anul 2020), 60,2% dintre acestea fiind în mediul urban.

De asemenea, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Centru, doar 81,7% din gospodării au acces la internet de acasă (locul 4 la nivel național), față de 89,1% la nivelul regiunii București – Ilfov, unde se înregistrează cea mai răspândită rata de conectare la internet. Regiunea de dezvoltare din care face parte și județul Alba se plasează pe locul patru la nivel național în ceea ce privește ponderea persoanelor care au utilizat vreodată internetul, respectiv 89,2%.

Nivelul de educație digitală în România este unul scăzut, românii folosind internetul în special pentru accesarea rețelelor sociale și divertisment. În plus, România se confruntă cu un decalaj mare între urban și rural, în ceea ce privește infrastructura tehnologică de tip internet cu bandă largă (doar 40% acoperire în zonele rurale).

²⁰ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că momentan doar 2 dintre localitățile ZUF Aiud au completat chestionarul.

²¹

https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/accesul_populatiei_la_tehnologia_informatiei_si_comunicatiilor_romania_2021.pdf

Poșta – în anul 2020, la nivelul județului Alba erau 154 de unități poștale, iar pentru perioada 2014-2020 există o scădere de nouă unități poștale.

În privința serviciilor poștale, la nivelul ZUF Aiud, acestea sunt asigurate de operatorul național Poșta Română, prin intermediul Oficiului Poștal Aiud, dar și de operatorii privați de servicii de poșta – servicii de curierat, printre care se enumeră: HEGMAX TRANS SRL, EXC – Express & Logistic, Excelent Trans – Transport persoane și marfă, Fan Courier.

3.2 Infrastructura de transport. Mobilitate

Infrastructura de transport la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud se remarcă atât prin diversitate, cât și prin existența unor rețele de importanță națională și internațională, astfel, se regăsesc rețele de transport rutier (drumuri comunale, județene și naționale) și feroviar.

3.2.1 Infrastructura rutieră

Zona Urbană Funcțională Aiud este străbătută de următoarele **drumuri de importanță majoră**: E81, A10, DJ107Z, DJ107E, DJ142L, DJ107M, DJ107I, DJ103E, 107N, DC81, DC13, DC15, DC16.

Datorită poziționării benefice, Zona Urbană Funcțională Aiud este străbătută de Autostrada „Apuseni” (A10), inaugurată în data de 30 iulie 2018, care conectează autostrăzile A1 și A3, legând orașele Sebeș, Alba Iulia, Teiuș, Aiud și Turda.

Tabel 8: Autostrada A10, împărțirea pe loturi

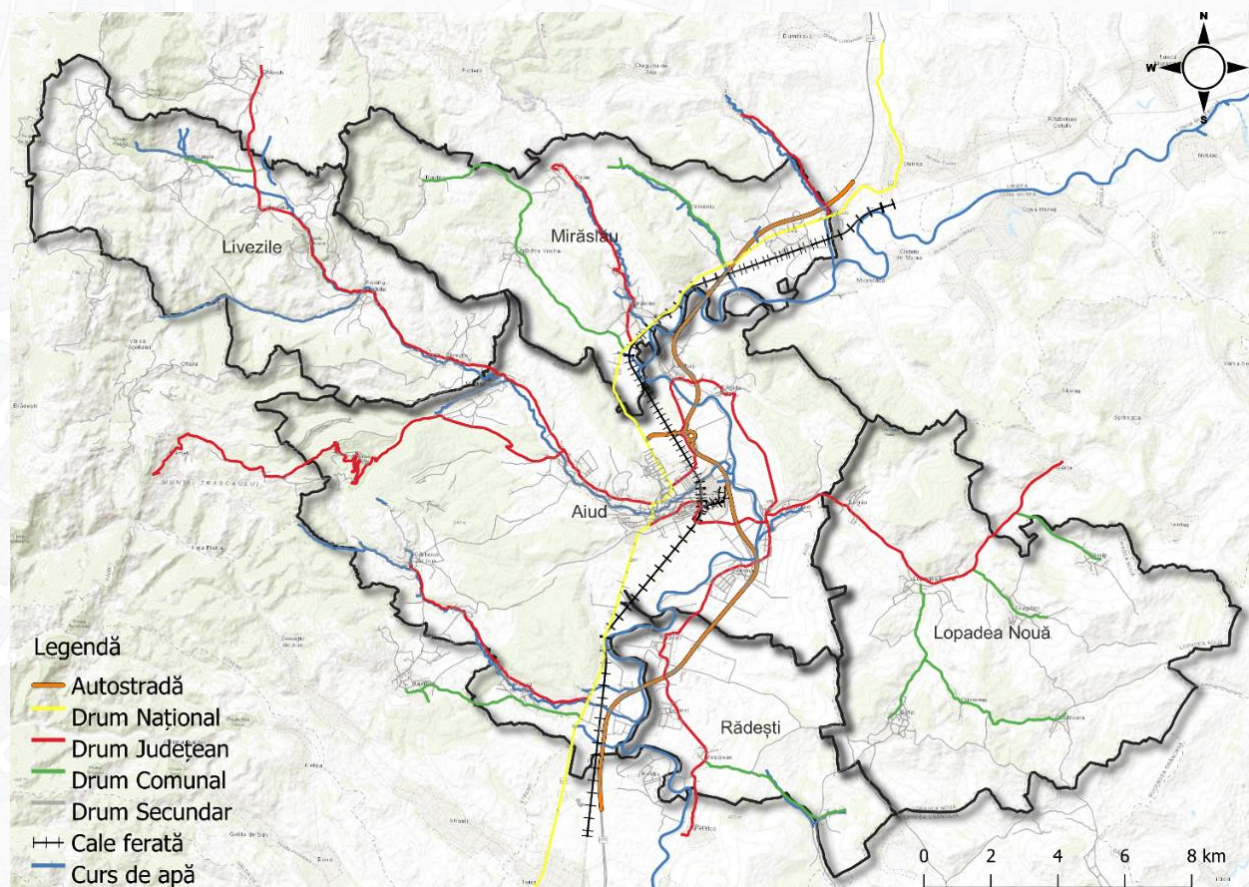
Lot	Rută	Lungime (km)	Amplasament	Teritoriu administrativ
1	Sebeș - Alba Iulia (nord)	17	km 0+000 - km 17+000	Loc. Sebeș, Lancrăm
2	Alba Iulia (nord) - Aiud	24,25	km 17+000 - km 41+250	Loc. Sântimbru, Galda de Jos, Teiuș, Aiud și Rădești
3	Aiud - Decea	12,45	km 41+250 - km 53+700	Zona limitrofă a municipiului Aiud, Păgida la vest și Gimbaș și se termină în zona localității Decea
4	Decea - Turda	16,3	km 53+700 - km 70+000	Loc. Mirăslău, Unirea, Moldovenеști, Mihai Viteazu și Călărași

Sursa: Strategia de mobilitate, județ Alba

Noduri rutiere/intersecții A10:

1. Nodul rutier Aiud – este de tip „trompetă”, situat la km 44+700 și asigură conexiunea cu DN1;
2. Intersecția denivelată a tronsonului de autostradă A10 din perimetrul ZUF – este pasaj peste DJ107E (Aiud – Ciurbrud) și se află la km 41+420.

Figură 18: Rețeaua de drumuri, ZUF Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului, date ZUF Aiud

Lungimea străzilor orășenești din municipiul Aiud este de 63 km, reprezentând 5,90% din lungimea străzilor orășenești din județul Alba. În perioada 2014-2020 lungimea străzilor orășenești nu s-a modificat, iar gradul de modernizare este de aproximativ 68,25%.

În anul 2021, lungimea rețelei de drumuri din Zona Urbană Funcțională Aiud însumează 263,315 km, din care 86,781 km drumuri asfaltate, 40,207 km drumuri pietruite, 22,18 km drumuri de pământ, 114,147 km drumuri agricole. Tot în ZUF Aiud, lungimea trotuarelor/ traseelor pietonale însumează 51,59 km.

Tabel 9: Situația drumurilor din Zona Urbană Funcțională Aiud

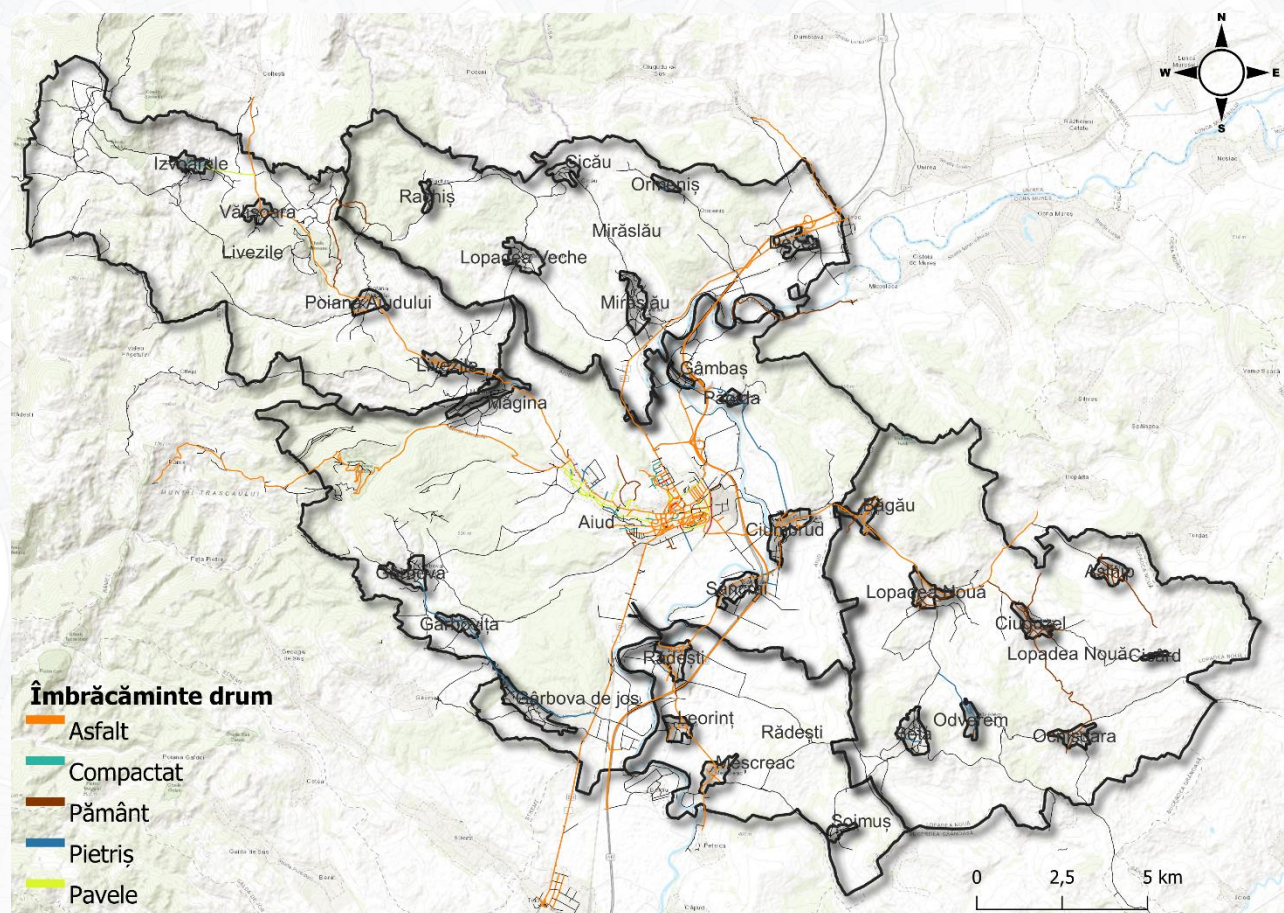
UAT	Lungime rețea rutieră	Drumuri comunale asfaltate	Drumuri comunale de piatră	Drumuri comunale de pământ	Drumuri agricole	Trotuare/ trasee pietonale
Mirăslău	62	20	2	0	40	0
Rădești	88,805	12,721	0,757	1,180	74,147	0,560
Livezile	23,4	2,4		21		0,6
Lopadea Nouă	-	-	-	-	-	-
Aiud	89.11	51,66	37,45			50.43

Sursa: Chestionare localități rurale ZUF Aiud

Trama stradală a municipiului Aiud are în compoziție străzi de categorii diferite, de la străzi cu gabarit îngust, până la străzi cu două benzi pe sens, alături de zone pietonale. Rețeaua stradală cuprinde străzi de categoria a II-a (care asigură circulația majoră între zonele funcționale), a III-a (străzi colectoare, preluate de fluxuri de trafic din zone funcționale) și de categoria a IV-a (străzi de folosință locală).

Nomenclatorul stradal al municipiului Aiud este compus din 149 de străzi, a căror îmbrăcămintă este din: asfalt, sau piatră. Străzile din municipiul Aiud sunt împărțite în 10 localități, după cum urmează: Aiud – 87 de străzi; Aiudul de Sus – 14 străzi; Ciumbrud – 8 străzi; Sâncrai – 7 străzi; Gâmbaș – 8 străzi; Păgida – 4 străzi; Măgina – 4 străzi; Gârbova de Jos – 5 străzi; Gârbovița – o stradă; Gârbova de Sus – 10 străzi.

Figură 19: Tipuri de drumuri, după îmbrăcămintea asfaltică la nivelul ZUF Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului, date openstreetmap.org

Parcări

În municipiul Aiud, conform Strategiei de Mobilitate a Județului Alba, situația parcărilor este următoarea: 250 de parcări publice și 1.331 de parcări rezidențiale. Toate parcărilor sunt supravegheate video prin serviciul de supraveghere video parcări.

3.2.2 Infrastructura feroviară

Rețeaua feroviară din ZUF Aiud are o conectivitate redusă, unica conectivitate cu municipiul Aiud este calea ferată 300 (cale ferată dublă electrificată) ce face legătura între municipiul București și municipiul Cluj Napoca. Opririle efectuate în cadrul deplasării București Nord – Cluj Napoca, sunt: Ploiești Nord - Câmpina - Breaza hc - Comarnic - Valea Largă Hm - Sinaia - Bușteni - Azuga - Predeal - Brașov - Augustin - Racoș - Rupea - Sighișoara - Dumbrăveni - Mediaș - Copșa Mică - Blaj - Teiuș - **Aiud** - **Mirăslău** - Unirea hc - Războieni - Câmpia Turzii - Cluj Napoca.

Calea ferată a fost construită în anul 1871, însă clădirea gării s-a finalizat abia în anul 1912. Conform CFR Călători, există 6 trenuri zilnice cu plecare din stația Aiud spre stația Mirăslău hc, timpul de deplasare fiind de 6-7 minute. În cazul în care plecarea se realizează din stația Mirăslău hc, numărul de curse este de 7, iar timpul efectuat este de 8 minute, iar intervalul orar al cursurilor diferă.

3.2.3 Infrastructura velo

În ZUF Aiud în anul 2022, încă nu există mijloace alternative de transport de tipul infrastructurii velo dar, la nivelul municipiului Aiud se propune amenajarea mai multor piste pentru biciclete pentru orizontul de timp 2030. De asemenea, sunt vizate și investiții privind înființarea de centre pentru închiriere biciclete în cadrul unui proiect care va fi finalizat în 2023.

3.2.4 Transport public și relații de navetism

Transportul public local

În județul Alba, serviciul public de transport persoane prin curse regulate de pe raza județului Alba este organizat în municipiul Aiud, municipiul Sebeș, orașul Cugir, orașul Ocna Mureș și orașul Zlatna. În municipiul Aiud transportul public este gestionat de operatorul Excelent Trans SRL, în baza unui contract de concesiune încheiat în anul 2006. Prin HCL nr. 66 din 18 martie 2021 a fost aprobată gestiunea directă și înființarea serviciului public de interes local de transport cu denumirea „Compania de Transport Public Urban Aiud”, ca modalitate de operare și administrare a serviciului pe raza Municipiului Aiud. Compania va deveni activă la finalizarea implementării proiectului cu finanțare europeană „Transport public ecologic în municipiul Aiud”.

Tabel 10: Rețea de transport public, municipiul Aiud

Nr. linie	Traseu	Lungime (km)
1	Aiud - Aiudul de Sus - Măgina	9,5
2	Aiud - Ciumbrud - Sâncrai	10,5
3	Aiud - Ciumbrud	6,6
4	Aiud - Gârbova de Jos - Gârbovița - Gârbovița de Sus	17
5	Aiud - Gârbova de Jos	7
6	Aiud - Gâmbas - Pagida	8
7	Aiud - Hepat	3
8	Aiud - Gheorghe Doja	2
9	Aiud - Hotar 34	2

Sursa: PMUD Aiud

Serviciul de transport public județean de persoane prin curse regulate se efectuează pe 88 trasee din programul de transport județean. Traseele care trec prin ZUF Aiud, sunt:

Tabel 11: Trasee de transport public efectuate în ZUF și OT

Nr. crt.	Traseu	Operator de transport deținător al licenței de traseu
1	Aiud - Teiuș - Alba Iulia	Excelent Trans SRL
2	Aiud - Lopadea Veche	Excelent Trans SRL
3	Aiud - Mirăslău - Cicău	Excelent Trans SRL
4	Aiud - Livezile - Rimatea	Excelent Trans SRL
5	Aiud - Ponor - Geogel	Excelent Trans SRL
6	Aiud - Rădești - Pețelca	Excelent Trans SRL
7	Aiud - Lopadea Nouă - Hopârta	-
8	Aiud - Bețea	Excelent Trans SRL
9	Aiud - Ciuguzel	Excelent Trans SRL
10	Aiud - Inoc - Ciugudu de Sus	Excelent Trans SRL
11	Aiud - Ocna Mureș - Gura Arișeului	Excelent Trans SRL
12	Aiud - Ocna Mureș - Șilea	Excelent Trans SRL

Sursa: PMUD Aiud

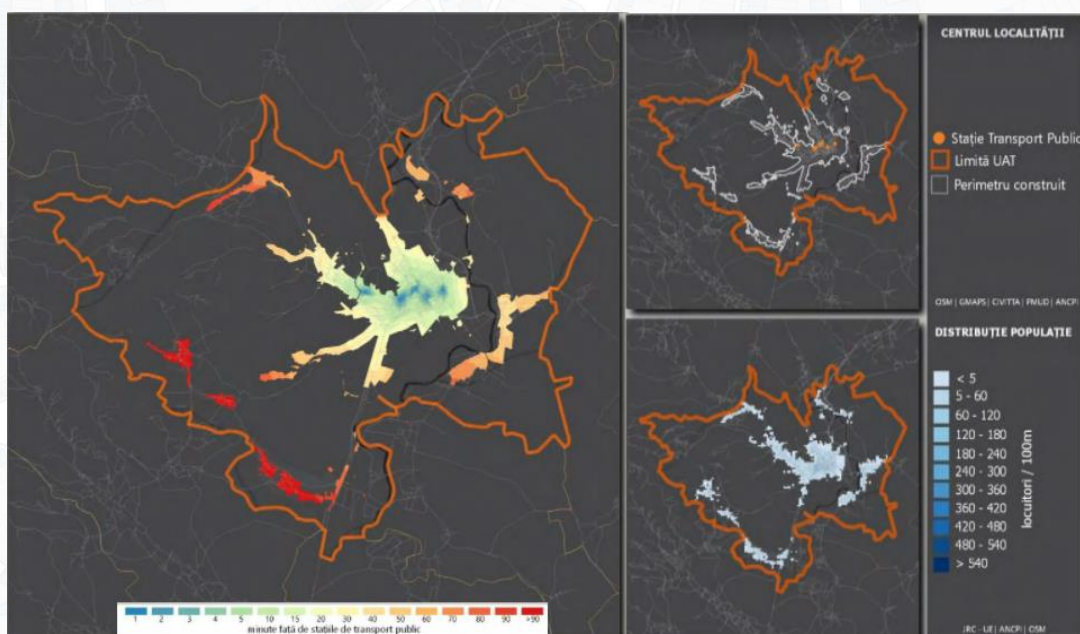
Transport public auxiliar

Taximetrele reprezintă un alt tip de transport în comun (conform Regulamentului privind organizarea și executarea serviciului public), iar în municipiului Aiud, conform SMCJA, în anul 2021 au fost emise 69 de autorizații de taxi și au fost identificate 7 stații de taxi autorizate.

Proximitatea față de stațiile de transport

În anul 2018, în municipiul Aiud, procentul de persoane care se aflau la 0,5 km de un transport public care circulă cel puțin la fiecare 20 de minute, este de 29% din populația totală, restul de 71% fiind la o distanță mai mare de 0,5 km față de o stație de transport public.

Figură 20: Accesibilitatea transportului în comun, Aiud, 2018

Sursa: Citadini.ro

Transportul de mărfuri se efectuează într-un sistem intermodal, un sistem de utilizat în mod succesiv de cel puțin două moduri de transport și care unitatea de transport intermodal nu se divizează la schimbarea modurilor de transport.

Transportul intermodal reprezintă sistemul de transport utilizat în mod succesiv de cel puțin moduri de transport și care unitatea de transport intermodal nu se divizează la schimbarea modurilor de transport.

Alături de modernizările tehnologice ale sistemelor de transbordare utilizate, devine prioritatea comerțului internațional, fiind considerat cea mai eficientă metodă de gestionare a activității de transport internațional.

Transportul intermodal permite combinarea, avantajelor specifice fiecărui mod de transport.

În ZUF Aiud nu există un transport intermodal, însă, compania de logistică DP World (unul dintre cei mai mari operatori portuari din lume) urmează să investească într-un terminal intermodal din parcul logistic Decea, investiție ce se întinde pe o suprafață de 8 hectare. Terminalul urmează să deservească orice sector al industriei, pentru operarea mărfurilor care se pot containeriza, trailere, prelate și campioane, adică unități care se pot transporta cu trenul, pe distanțe foarte mari.

Conectivitatea urmează să fie realizată cu Portul Constanța și cu țările din Europa de Vest, fie pe cale rutieră, fie pe coridor feroviar electrificat.

Planuri Urbanistice Generale

Planul Urbanistic General este un document ce face parte din programul de amenajare a teritoriului și de dezvoltare a localităților ce compun unitatea administrativă teritorială.

Planurile Urbanistice Generale cuprind analize, reglementări și regulamentul local de urbanism pentru întreg teritoriul administrativ. În același timp, PUG-ul stabilește norme generale, pe baza cărora se elaborează mai apoi în detaliu, la scară mai mică, planurile urbanistice zonale și planurile urbanistice în detaliu. Principalele funcții ale unui plan urbanistic general, sunt:

- Optimizarea relațiilor localităților cu teritoriul lor administrativ și județean;
- Valorificarea potențialului natural, economic și uman, economic și uman;
- Stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan;
- Reorganizarea și dezvoltarea cailor de comunicate;
- Stabilirea și delimitarea zonelor construibile;
- Stabilirea și delimitarea zonelor funcționale;
- Stabilirea și delimitarea zonelor cu interdicție temporară și definitivă de construire;
- Stabilirea și delimitarea zonelor protejate;
- Modernizarea și dezvoltarea echipării edilitare;
- Evidențierea deținătorilor și a modului de circulație juridică a terenurilor;
- Delimitarea suprafețelor pe care se preconizează realizarea obiectivelor de utilitate publică;
- Stabilirea modului de utilizare a terenurilor și condițiilor de conformare și realizare a construcțiilor.

În Zona Urbană Funcțională Aiud, toate unitățile administrativ teritoriale componente au planurile urbanistice în proces de actualizare, urmând să fie finalizate în anul 2023. Motivele pentru care PUG-urile intră în actualizare sunt următoarele: expirarea termenului de valabilitate, necesitatea reambulării cadastrelor, stabilirea unor noi obiective ale viitoarei documentații de urbanism.

Autovehicule

Conform studiilor efectuate la nivel mondial, emisiile de poluanți atmosferici reprezintă principialul motiv ce cauzează decese premature, acestea conducând la afecțiuni respiratorii. Cele mai recente date indică faptul poluanții atmosferici PM_{2.5}, NO₂, O₃ sunt responsabili pentru sute de mii de decese, transportul motorizat reprezentând unul dintre principalii producători ai acestor factori de poluare.

În Zona Urbană Funcțională Aiud, în anul 2021, numărul autovehiculelor²² este 13.573, din care doar 0,31% au o motorizare prietenoasă cu mediul.

Tabel 12: Autovehicule în Zona Urbană Funcțională Aiud, 2014-2021

Nr. autovehicule înregistrate la nivel local	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aiud	8.059	8.344	8.638	9.243	9.804	10.361	10.747	11.140
Mirăslău	238	258	268	298	323	338	373	393
Rădești	448	531	620	721	874	1.086	1.251	1.443
Livezile	290	308	329	463	392	439	488	597
Lopadea Nouă	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	8.587	9.441	9.855	10.725	11.393	12.224	12.859	13.573
Total, din care hibride/electrice	0	0	0	2	2	5	15	40

Sursa: Chestionare localități rurale ZUF Aiud

În perioada analizată se remarcă o creștere a autovehiculelor cu motorizare hibridă/electrică, ceea ce denotă un interes pentru protecția mediului din partea aiudenilor.

3.3 Infrastructura tehnico-edilitară

3.3.1 Alimentare cu apă și canalizare

Operatorul de apă și canalizare din Zona Urbană Funcțională Aiud este compania de apă APA CTTA SA, acționariatul societății fiind format din Consiliul Județean Alba și consiliile locale din UAT-urile: Alba Iulia, Abrud, Aiud, Baia de Arieș, Blaj, Câmpeni, Cugir, Teiuș, Zlatna, Ocna Mureș și Sebeș. Compania de apă are ca principale obiecte de activitate captarea, tratarea și distribuția apei, iar printre obiectele secundare de activitate, colectarea și epurarea apelor uzate.

În ZUF Aiud, compania de apă deservește doar municipiul Aiud (16.162 de persoane, reprezentând 56% din numărul total de consumatori ai UAT-ului), și comuna Mirăslău (1.230 de persoane, reprezentând 63,21% din numărul total de consumatori ai UAT-ului).

Sistemul public de alimentare cu apă potabilă și canalizare este alcătuit din: surse de captare apă, de adâncime sau de suprafață, aducțiuni, stații de tratare a apei brute, stații de pompare și repompare, rezervoare pentru înmagazinarea apei potabile, rețele de distribuție, bransamente, sisteme de canalizare și sisteme de pompare apă uzată și sisteme de tratare apă uzată.

²² Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că doar 4 din 5 primării au completat chestionarul.

Capacități de exploatare: APA CTTA SA exploatează în prezent, în ZUF Aiud, următoarele capacități:

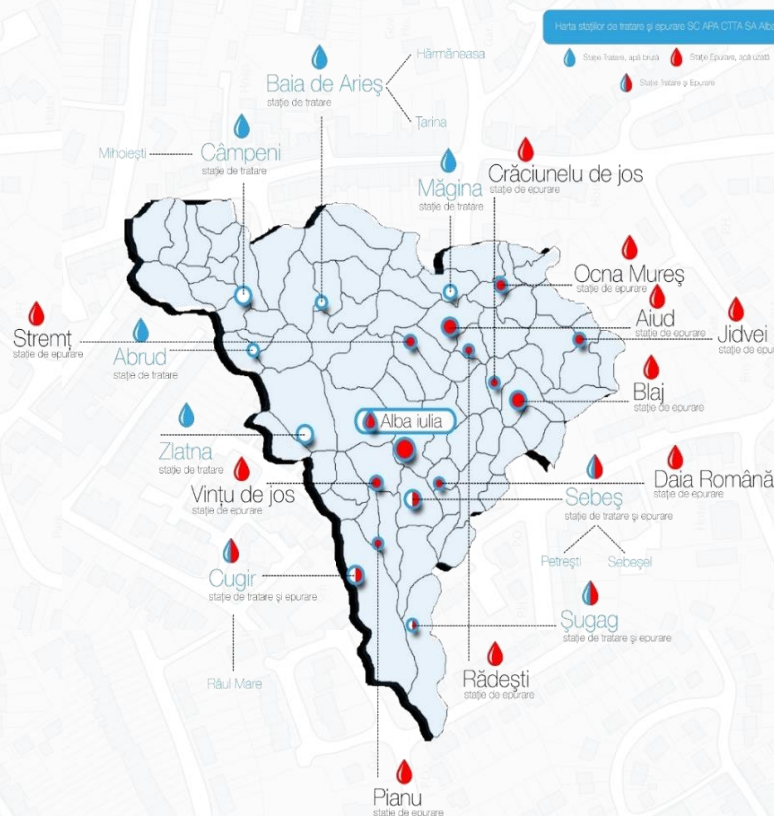
Stația de tratare Sebeșel – deservește UAT-urile Alba Iulia, Blaj, Aiud, Teiuș, Ocna Mureș, Ciugud, Mirăslău și Sântimbru;

- Capacitatea stației: 86.400 mc/zi;
- Apă trată rezultată în momentul actual: 34.560 m³/zi;
- Sursa de apă: Râul Sebeș - baraj de acumulare Obrejii de Căpâlna.

APA CTTA SA are următoarele puncte de lucru:

- Laborator analize apă potabilă – Alba Iulia;
- Stația de pompe – Galda de Jos;
- Stația de tratare – Petrești;
- Stația de tratare – Sebeșel.

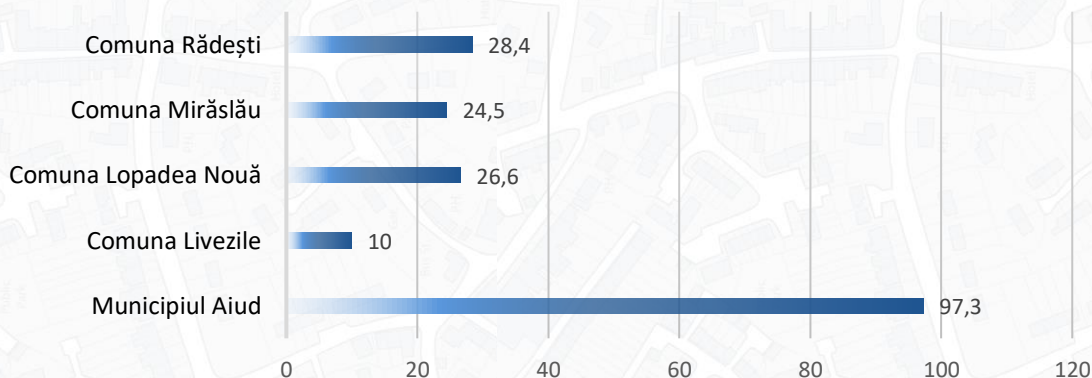
Figură 21: Harta stațiilor de tratare și epurare - APA CTTA SA

Sursa: apaalba.ro

În anul 2020, **lungimea rețelei de alimentare apă** în ZUF Aiud este de 186,8 km, cu 28,12% (41 km) mai mult față de anul 2014. Din lungimea totală a rețelei de alimentare cu apă, 52,09% (97,3 km) sunt pe suprafața municipiului Aiud.

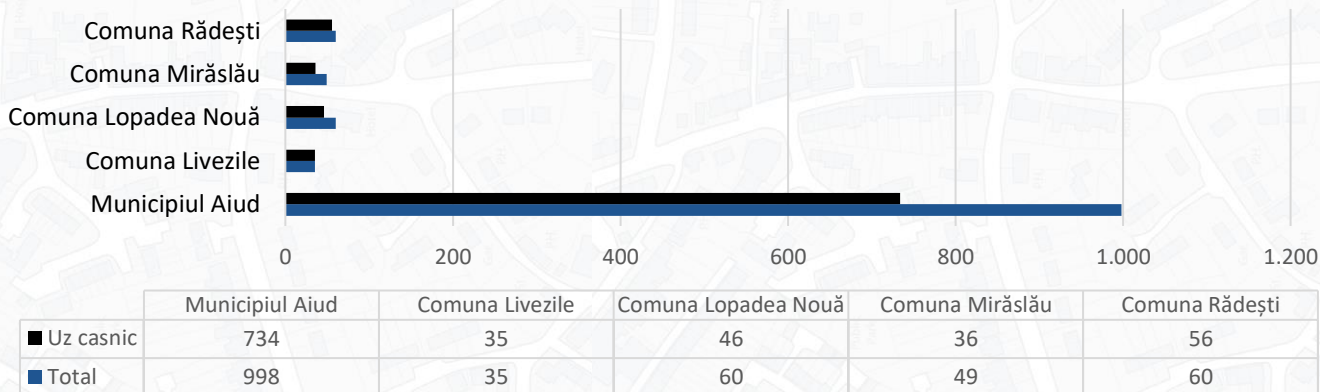
Figură 22: Lungimea totală (km) a rețelei de distribuție a apei, ZUF Aiud, 2020

Sursa: INS (GOS106B)

La nivelul anului 2020, capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile din Zona Urbană Funcțională Aiud a fost de 3.280 m³, cu 15% mai mult față de anul 2014, iar cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor din ZUF Aiud a fost de 1.202 m³, mai mult cu 11,50% față de anul 2014, din care 907 m³ (75,46%) a fost pentru uz casnic.

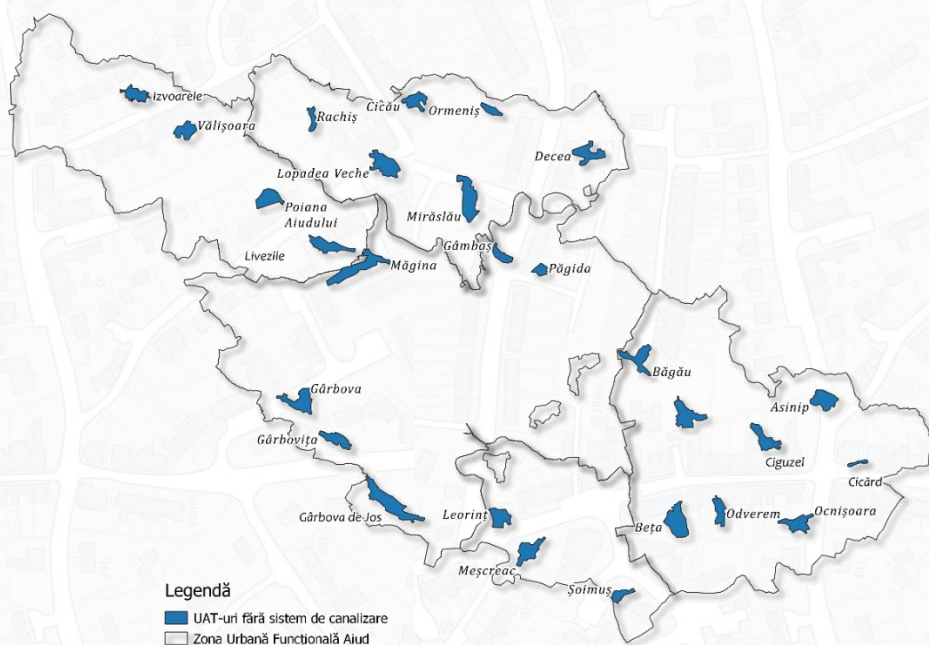
Figură 23: Cantitatea totală de apă potabilă distribuită consumatorilor în ZUF Aiud (mii m³), 2020

Sursa: INS (GOS108A)

La nivelul municipiului Aiud, lungimea **rețelei de canalizare**, la finalul anului 2020 era de 50,6 km, în scădere cu 200 m față de anul 2014. În mediul rural din ZUF Aiud, doar comuna Rădești are rețea de canalizare, având o lungime de 14 km (cu 7 km mai mult față de anul 2014).

Figură 24: Localități rurale din ZUF Aiud ce nu dispun de rețea de canalizare

Sursa: Prelucrarea consultantului

În Zona Urbană Funcțională Aiud, în anul 2021, din totalul de 13.488 de gospodării, doar 11.038 sunt conectate la rețelele de apă/ canal (81,84%). Situația gospodăriilor conectate la rețeaua de alimentare cu apă și la rețeaua de canalizare este următoarea:

Tabel 13: Gospodării conectate la rețeaua de alimentare cu apă și la rețeaua de canalizare, ZUF Aiud, 2021

	Mirăslău	Rădești	Livezile	Aiud
Rețea alimentare cu apă	810	313	820	9.095
Rețea de canalizare	605	154	0	7.215
Stație de epurare	605	154	0	7.215

Sursa: Chestionare localități rurale ZUF Aiud

3.3.2 Alimentare cu energie electrică și gaze

Alimentarea cu **energie electrică** a municipiului Aiud este realizată de către compania Distribuție Energie Electrică România, având următoarele rețele:

Tabel 14: Situația rețelelor de distribuție a energiei electrice, Aiud, 2020

Localitate	LEA 20 KV (km)	LES20 KV (km)	LEA0,4 KV (km)	LES 0,4 KV (km)
Aiud	7	47,6	68,5	49,2
Ciumbrud	1		6,5	
Sîncrai	1		5,3	
Gâmbaș	0,1		4	
Păgida	0,1		1,8	
Măgina	0,4		8,3	
Gârbova de Jos	1,5		14,2	
Gârbovița	0,1		2,7	
Gârbovița de Sus	1		5,4	

Sursa: PAED municipiul Aiud

Comunele din ZUF Aiud sunt conectate la liniile electrice aeriene de 20 kv, realizându-se prin rețele de joasă tensiune, pe stâlpi din beton. Numărul Gospodăriilor din mediul rural ZUF Aiud, conectate la rețeaua de alimentare cu energie electrică²³ este de 2.064, după cum urmează: UAT Mirăslău – 800 gospodării, UAT Rădești – 525 gospodării și UAT Livezile – 739 gospodării.

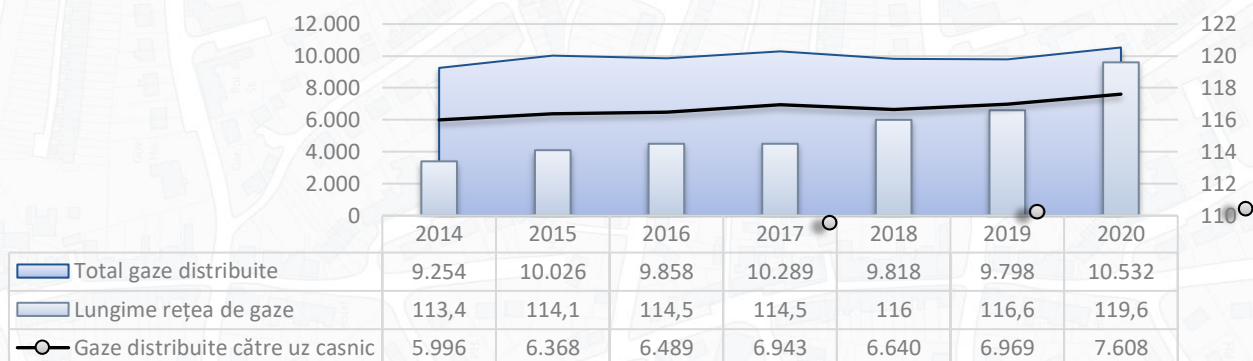
Infrastructura de transport a **gazelor naturale** din municipiul Aiud, cât și a comunelor din Zona Urbană Funcțională Aiud este administrată de operatorul E.ON Gaz Distribuție, infrastructura deținută de utilizator fiind relativ nouă, cu stații de reglare modernizate și cu dispozitive de branșamente noi.

În Zona Urbană Funcțională Aiud, lungimea totală a conductelor de gaze a cunoscut o dezvoltare continuă, în anul 2020 ajungând la 119,6 km lungime, cu 5,47% mai mult față de anul 2014. Din totalul de 119,6 km lungime, 78,26% se întind pe suprafața municipiului Aiud, 12,63% pe suprafața comunei Rădești și 9,11% pe suprafața comunei Mirăslău. Comunele Livezile și Lopadea Nouă nu sunt conectate la infrastructura de gaze naturale.

În anul 2020, cantitatea de gaze distribuite consumatorilor a fost de 10,53 m³, cu 13,81% mai mult față de anul 2014, din care 72,24% a fost pentru uz casnic. Din cantitatea totală, 92,41% a fost distribuită pe teritoriul municipiului Aiud.

²³ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că doar 4 din 5 primării au completat chestionarul.

Figură 25: Lungimea rețelei de gaze și cantitatea distribuită către consumatori, ZUF Aiud, 2020

Sursa: INS (GOS116, GOS118A)

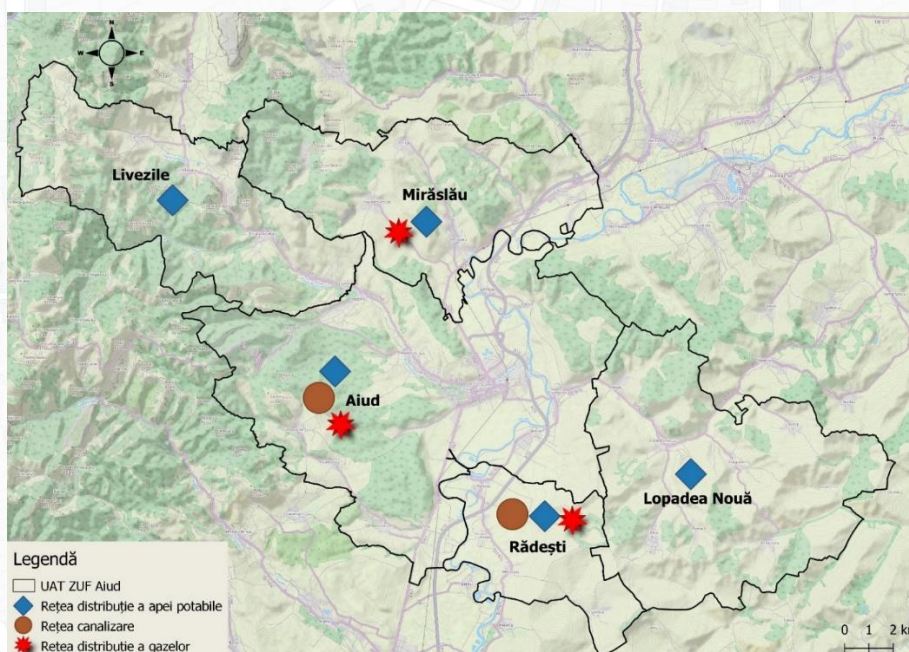
În anul 2022, Primăria Municipiului Aiud, a anunțat un proiect ce are ca scop creșterea lungimii rețelei de gaze în zona rurală Aiud, mai exact, cu 21.035 m, însemnând un număr de 818 locuințe noi bransate în rețea. Localitățile în care urmează să fie efectuate bransamentele sunt: Păgida, Gârbova de Jos + Țifra, Gârbovița, Gârbova de Sus și Măgina.

Tabel 15: Investiții programate în infrastructura de gaze, municipiul Aiud, perioada 2021-2027

Nr. crt.	UAT AIUID/ Localitate aparținătoare	Număr de bransamente (buc./ locuință)	Populație (locuitori)	Lungime totală străzi (m)
1	Păgida	72	133	1.600
2	Gârbova de Jos+ Țifra	275	502	7.960
3	Gârbovița	64	124	2.300
4	Gârbova de Sus	151	245	4.905
5	Măgina	256	496	4.270
TOTAL		818 bransamente	1.500	21.035 m

Sursa: Primăria municipiului Aiud

Figură 26: Infrastructura edilitară existentă în ZUF Aiud, 2021

Sursa: Prelucrarea consultantului, date INS

3.3.3 Iluminat public

Serviciul de iluminat public cuprinde iluminatul stradal-rutier, iluminatul arhitectural și iluminatul ornamental.

Sistemul de iluminat public din municipiul Aiud, în anul 2018, era alcătuit din aproximativ 1.703 de surse luminoase (43 de puncte de aprindere) și o lungime totală a cablurilor electrice de alimentare de aproximativ 72 km. În perioada 2014-2018 au fost eliminate lămpile cu vapori de mercur și au fost introduse lămpile cu vapori de sodiu, fiind cu mult mai eficiente. În comunele componente ZUF Aiud, situația este următoarea²⁴:

- Comuna Mirăslău: 460 corpuri de iluminat în anul 2021 (o creștere cu 210 corpuri de iluminat față de anul 2014), iar 100% din aceste corpuri sunt de tip LED;
- Comuna Rădești: 305 corpuri de iluminat în anul 2021, cu lungime a rețelei de 10 km, iar 100% din aceste corpuri sunt de tip LED;
- Comuna Livezile: 480 corpuri de iluminat în anul 2021, cu o lungime a rețelei de 32 km, iar 100% de aceste corpuri sunt de clasice, pe lampă.

În municipiul Aiud este implementat programul de monitorizare a consumurilor energetice și de apă ale clădirilor municipale, prin intermediul EMS (Energy Management System). În prezent, programul de monitorizare a consumurilor energetice și de apă ale clădirilor municipale, prin intermediul EMS, este funcțional în 11 municipii din România, printre care și municipiul Aiud.

Parametrii monitorizați prin EMS, sunt:

1. Consumul lunar/valoare, pe baza facturilor emise de furnizorul de utilități;
2. Starea clădirii, caracteristici: anvelopă/ instalații/ suprafață utilă (m²);
3. Destinația clădirii/ program de funcționare;
4. Măsuri de eficientizare a consumurilor energetice/ certificate energetice/ auditeri energetice.

Utilizarea energiei din surse regenerabile

Sursele regenerabile de energie (energia eoliană, energia solară, energia hidroelectrică, energia oceanelor, energia geotermală, biomasa și biocombustibilii) reprezintă alternative la combustibilii fosili care cauzează emisiile de gaze cu efect de seră, diversificarea ofertei de energie și reducerea dependenței de piețele volatile și incerte ale combustibililor (petrol și gaze).

Acestea generează diversificarea ofertei de energie și reducerea dependenței de piețele volatile și incerte ale combustibililor fosili, în special de petrol și gaze. Legislația UE referitoare la promovarea surselor regenerabile a evoluat semnificativ în ultimii ani. În 2009, liderii UE au stabilit obiectivul ca, până în 2020, 20% din consumul de energie al UE să provină din surse regenerabile de energie. În 2018, s-a stabilit obiectivul ca, până în 2030, 32% din consumul de energie al UE să provină din surse regenerabile de energie. În prezent au loc dezbateri privind cadrul de politici viitor pentru perioada de după 2030.

În conformitate cu rezoluția Parlamentului European din 15 ianuarie 2020 referitoare la Pactul Ecologic European, au fost prezentate măsuri și acțiuni de politică, precum:

²⁴ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că momentan doar 2 dintre localitățile ZUF Aiud au completat chestionarul.

- Măsurile de contracarare a schimbărilor climatice și provocările de mediu, pentru a limita încălzirea globală la 1,5°C și pentru a diminua pierderile masive de biodiversitate;
- Măsurile de tranziție către societăți neutre din punct de vedere al efectelor asupra climei până în anul 2050;
- Măsurile legislative privind clima, cu rol de atingere a unui nivel net al emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) egal cu 0 până în 2050, luând în considerare introducerea țintelor intermediare pentru anii 2030 și 2040;
- Creșterea ponderii energiei din surse regenerabile și eliminarea treptată a combustibililor fosili;
- Măsurile de revizuire a orientărilor TEN-E înainte de a adopta următoarea listă de proiecte de interes comun (PIC) pentru a alinia cadrul legislativ la prioritatea instalării rețelelor inteligente și a nu rămâne legați de investiții cu emisii ridicate de dioxid de carbon;
- Măsurile de mobilitate durabilă și inteligentă, toate modurile de transport (rutier, feroviar, aerian și maritim) vor trebui să contribuie la decarbonizarea sectorului transporturilor în conformitate cu obiectivul de realizare a unei economii neutre din punct de vedere climatic, prin susținerea și aplicarea principiului „poluatorul plătește”.

Prin utilizarea energiilor regenerabile, mai exact eoliană, solară, geotermală, nucleară, biomasă și alte energii alternative, este protejat mediul natural, iar teritoriile se dezvoltă în acest fel eficient și sustenabil.

În Zona Urbană Funcțională Aiud nu există UAT-uri ce utilizează energie regenerabilă, însă, analizând harta potențialului eolian și harta potențialului solar, se concluzionează faptul că investiția într-o sursă de energie regenerabilă nu este fezabilă.

3.4 Mediu și dezvoltare durabilă

Activitatea umană și implicit, existența individului, este de neconceput în afara mediului. Relația dintre om și natură, precum și interdependența lor, influențează echilibrul ecologic, determină condițiile de viață și muncă pentru om, precum și perspectivele dezvoltării societății în ansamblu. Astfel, protecția mediului înconjurător reprezintă o problemă însemnată și totodată o obligație de interes local, județean, regional, național și internațional.

3.4.1 Factori și probleme de mediu

Calitatea aerului

În România, calitatea aerului este reglementată prin Legea nr. 104/2011, ce transpune Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind calitatea aerului și un aer mai curat în Europa și Directiva 2004/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind arsenicul, cadmiul, mercurul, nichelul și hidrocarburile policiclice aromatice în aerul ambiental.

Legea 104/2011 stabilește diferite obiective de calitate a aerului pentru poluanții specificați și anume: valorile limită (VL) pentru protecția sănătății umane la poluanții SO₂, NO₂, CO, PM₁₀, PM_{2,5} și Pb din PM₁₀, valorile țintă (VT) pentru Cd, As, Ni din PM₁₀, PM_{2,5} și la O₃ (pentru protecția sănătății umane și a vegetației, după caz), niveluri critice pentru protecția vegetației la SO₂ și NO_x, obiectivele pe termen lung pentru protecția sănătății și a vegetației la ozon, pragul de informare (PI) a publicului la ozon, praguri de alertă (PA) la O₃, SO₂ și NO₂.

Poluarea aerului generează nenumărate provocări referitoare la gestionarea și atenuarea efectelor pe care le are asupra mediului. Activitățile antropice cât și sursele naturale reprezintă factori generatori ai emisiilor de substanțe poluante ce sunt transmise sau care se formează direct în atmosferă, având un impact negativ asupra mediului înconjurător și a sănătății umane. Poluanții atmosferici se pot alcătui sau pot fi transportați pe distanțe mari, având efecte negative asupra suprafețelor străbătute.

Problemele cele mai semnificative ce țin de poluarea aerului sunt generate de emisiile poluante ce duc la acidifierea atmosferei, afectarea producției de ozon troposferic, creșterea concentrației particulelor în suspensie, a pulberilor cu metale grele și a gazelor cu efect de seră, fiind astfel epuizat stratul de ozon, rezultând schimbările climatice. Pe viitor, municipiul Aiud are în vedere implementarea unui sistem de monitorizare a calității aerului.

Calitatea apei

Apa este un element indispensabil pentru viață și societate, fiind materie primă pentru activități productive, sursă de energie și cale de transport, factor determinant în menținerea echilibrului ecologic. Astfel, protecția, punerea în valoare și dezvoltarea durabilă a resurselor de apă sunt acțiuni de interes general. Resursele naturale de apă ale teritoriului sunt formate din rezervele de apă de suprafață și de cele subterane care pot fi folosite pentru diverse scopuri.

Gestionarea cantității și calității apei potabile furnizate în sistem centralizat este asigurată de operatorul regional al serviciului public de alimentare cu apă și canalizare APA CTTA SA Alba.

În teritoriul Zonei Urbane Funcționale Aiud, sursa de apă potabilă este râul Sebeș – baraj de acumulare Obrejii de Căplâna – iar, conform Raportului de activitate din 2019 elaborat de Direcția de Sănătate Publică Alba, toate analizele de apă au ieșit conforme.

În mediul rural din ZUF Aiud, populația care nu este racordată la o rețea de alimentare cu apă, se alimentează din surse proprii, calitatea apei fiind periclitată de lipsa instalațiilor de canalizare și epurare a apelor uzate și depozitării necorespunzătoare a gunoaielor.

În anul 2019, în municipiul Aiud au fost prelevate 57 de probe din rețeaua de distribuție a apei, din care 0,4% nu au corespuns standardelor bacteriologice, iar 1,86% nu au corespuns standardelor chimice.

La nivelul județului Alba nu există zone naturale amenajate pentru îmbăiere, ci numai piscine cu apă de rețea, care nu au pus probleme de calitate sau de impact pe starea de sănătate a populației.

Calitatea solurilor

Solul este cel mai complex factor de mediu datorită compoziției chimice și fizice. Acesta reprezintă o resursă importantă în susținerea civilizației umane, contribuind major la creșterea vegetației, la reglarea curgerii apelor și reducerea poluării aerului, funcționând în același timp și ca reciclator al materiei organice moarte și a unor poluanți.

Solul reprezintă mediul de viață pentru plante, animale și om, iar pentru agricultură este principalul mijloc de producție. Calitatea solului este dată de fertilitatea acestuia, dar și de modul de manifestare al celorlalți factori care influențează plantele.

Calitatea solurilor este influențată de factori naturali (roca parentală, climă, forme de relief, factor biotic, apă) și factori antropici (activități agricole sau industriale) care duc la scăderea calității solurilor. Acești factori deteriorează calitățile și funcțiile solurilor, inclusiv capacitatea productivă a acestora, care

afectează calitatea produselor agricole și a securității alimentare, ceea ce generează urmări negative asupra calității vieții umane.

Investigarea și evaluarea poluării solului și subsolului reprezintă obligația și responsabilitatea operatorului economic sau deținătorului de teren care a desfășurat ori desfășoară activități poluatoare sau potențial poluatoare pentru mediul geologic.

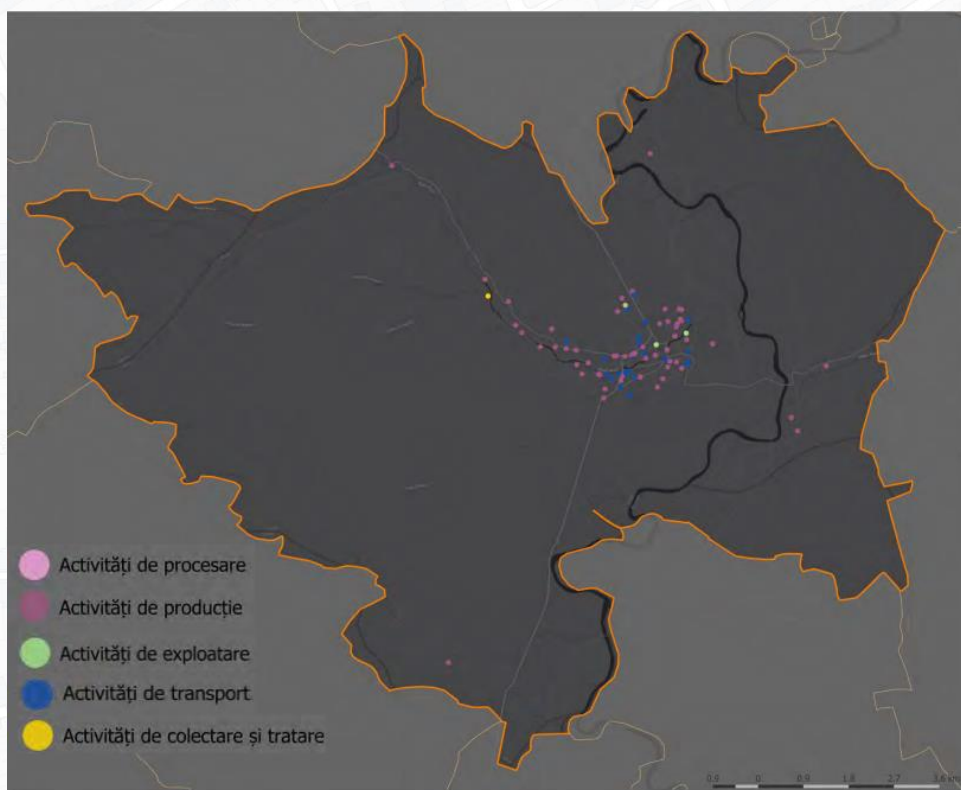
Activitățile care cauzează degradarea calității solului sunt reprezentate de scurgerile generate de activitățile industriale și a depozitării deșeurilor provenite din sursele municipale și industriale (exploatare minieră, balastieră, cariere, halde și depozite, reziduuri petroliere, halde sterile) cât și de factori naturali (eroziuni, alunecări de teren, sărăturări, acidifieri, umezeli excesive).

Cei mai mulți poluatori din zona urbană funcțională desfășoară următoarele activități: activități de producție, activități de transport, activități de colectare și tratare și activități de întreținere.

Pe teritoriul administrativ al Municipiului Aiud, degradarea solului este, în general, o consecință a producerii și depozitării neigienice a reziduurilor lichide și solide, rezultate din activitățile menajere și industriale, ca urmare a exploatării neraționale a resurselor. Un alt factor al degradării solului este folosirea în practica agricolă a unor substanțe chimice, precum și utilizarea neadecvată a unor produse reziduale de origine animală pentru creșterea fertilității.

Conform chestionarului transmis unităților administrativ teritoriale din cadrul mediului rural – ZUF Aiud, nu există surse de poluare pe teritoriul acestora.

Figură 27: Hartă poluatori, Municipiul Aiud, 2018

Sursa: *Citadini.ro*

Poluarea fonică poate fi definită ca expunere la sunete ce ating nivele deranjate, stresante, sau dăunătoare. O parte din aceste sunete provin din natură, dar cea mai mare parte se datorează urbanizării, astfel încât lumea a devenit zgomotoasă în mod cronic.

În afara poluării sonore, mai există și poluare infrasonoră, ultrasonoră și cu vibrații mecanice. Poluarea infrasonoră este produsă de mașini de spălat, aspiratoare de praf, frigidere, autocamioane cu motoare cu benzină și cu motoare Diesel, compresoare, turbine, mișcări ale aerului sub formă de vânt.

Poluarea fonică provoacă o serie de efecte negative la nivelul organismului uman, de la ușoare oboseli auditive până la stări nevrotice grave și chiar traumatisme ale organului auditiv. Sunetele cu o frecvență ridicată sunt mai periculoase decât cele cu o frecvență joasă.

Omul percepe sunete cu frecvență între 16 și 20.000 vibrații/ secundă și o intensitate între 0 și 120 db. Zgomotul produs de o convorbire se situează între limitele de 30 și 60 db. Nivelul de 20-30 db este inofensiv pentru organismul uman, acesta fiind fondul sonic normal. Sunetele de 130 db provoacă senzația de durere, iar la 150 db zgomotul este insuportabil.

Principala sursă de poluare rămâne sectorul transporturilor, respectiv emisiile generate de autovehicule, în condițiile în care parcul auto s-a extins continuu, în linie cu tendința de la nivel național, generând inclusiv depășiri ale nivelului maxim admis de poluare fonică. Pe lângă parcul auto, o cauză a acestui tip de poluare este și starea precară din unele zone, ale infrastructurii de transport, inclusiv lipsa unei șosele de centură care să preia traficul greu.

Energie și eficiență energetică

Pachetul de propuneri „Energie curată pentru toți europenii” (COM(2016)0860) de la 30 noiembrie 2016, are scopul de a alinia legislația UE în domeniul energiei, la obiectivele pentru 2030 în materie de climă și de energie. „Eficiența energetică pe primul loc” este unul dintre principiile-cheie ale uniunii energetice pentru a garanta o aprovizionare cu energie sigură, sustenabilă, competitivă și la prețuri accesibile. În 2018, Parlamentul European a ajuns la un acord care stabilește obiectivul de reducere a consumului de energie primară cu 32,5 % până în 2030²⁵.

Îmbunătățirea eficienței energetice reprezintă unul din elementele prioritare ale Strategiei Energetice a României având în vedere contribuția majoră la realizarea siguranței în alimentarea consumatorilor, în asigurarea dezvoltării durabile și competitivității, la economisirea resurselor de energie și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Intensitatea energiei primare în România indică necesitatea adoptării unor măsuri în conformitate cu Directiva 2012/27/UE maximizându-se performanțele politicilor existente și adoptându-se noi măsuri pentru viitor²⁶.

Energie solară

Teritoriul Zonei Urbane Funcționale Aiud, prin poziționarea geografică, se afirmă în categoria zonelor cu potențial solar mediu, ce se poate apropia de valoarea 1.200 kWh/kWp. Momentan, în ZUF Aiud nu există parcuri fotovoltaice instalate.

Energia eoliană asigură la nivel național aproximativ 20% din producția de energie, fiind a treia cea mai importantă sursă după cărbuni și hidrocentrale.

În Zona Urbană Funcțională Aiud nu sunt înregistrate centrale electrice eoliene, iar conform hărții „Resursele de vânt ale României” ZUF Aiud este situată într-o zonă cu potențial foarte scăzut de producere a energiei eoliene, cu o viteză sub 3,5 metri/secundă.

²⁵ Sursa: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/69/eficienta-energetica>

²⁶ Sursa: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ro_neeap_ro.pdf

În tabelul de mai jos²⁷, se poate observa că puterea electrică cea mai mare provine de la surse regenerabile axate pe panouri fotovoltaice, fiind urmată de puterea electrică din sursele de energie provenite din cogenerare.

Tabel 16: Puteri totale înregistrate în județul Alba, pe tipuri de energie

	Puteri din ATR (MW)	Puteri din CR (MW)	Puteri totale (MW)	Puteri cu PIF cf. Emitenți (MW)	Puteri cu PIF cf. DEN (MW)
Biogaz	0,000	0,635	0,635	0,635	0,635
Cogenerare	0,000	6,400	6,400	5,400	6,300
Fotovoltaic	0,152	92.632	92,784	49,471	60,172

Sursa: Raport Transelectrica, 2020

3.4.2 Rezervații naturale și areale protejate

În Zona Urbană Funcțională Aiud sunt prezente următoarele arii protejate:

- **Pădurea Sloboda** – RONPA044 – este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală de tip botanic), situată pe dealurile din partea estică a Munților Trascăului, între aceștia și culoarul Mureșului, întinzându-se pe o suprafață de 20 ha. Relieful e reprezentant de văi și versanți abrupti, cu o acoperire majoritară de vegetație (fag, gorun, sau carpen). Se întinde în totalitate pe teritoriul administrativ al municipiului Aiud;
- **Rezervația natural Pârâul Bobii** – RONPA066 – este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație natural de tip paleontologic), situată pe teritoriul administrativ al municipiului Aiud, satul Gârbova de Sus. Rezervația se întinde pe o suprafață de 1,5 hectare și este poziționată pe Valea Bobii, un afluent al Văii Gârbovei, la Vest de Dealurile Aiudului. Rezervația este formată din depozite sedimentare miocene, alcătuite din resturi fosile de corali, moluște și alge;
- **Cheile Plaiului** – RONPA076 – arie protejată de interes național, este caracterizată printr-un peisaj impresionat, modelat în calcare și compus din chei, abrupturi, grohotișuri, coloane și vârfuri. Rezervația se întinde pe o suprafață de două hectare, iar cheile propriu-zise au o lungime de 1,2 km. Forma de relief este delimitată de Vârful Pleșii și de Vârful Cornului. Vegetația forestieră este alcătuită din gorun, carpen, fag și mesteacăn, iar flora conține specii protejate (feriguța, irisul sălbatic, gențiana, ruginită, pălămidă, stânjenelul și cuibul-pământului). Forma de relief este situată pe teritoriul administrativ al comunei Livezile, în apropierea satului Izvoarele;
- **Cheile Vălișoarei** – RONPA038 – arie protejată de interes național, situată la sud de estul Munților Trascău, în sudul depresiunii Rimetea, la 15 km de municipiul Aiud. Rezervația are numeroase trasee de cățărare, are o suprafață de 20 hectare și este situată pe teritoriul administrativ al comunei Livezile, la estul Munților Trascăului;
- **Pădurea de Stejar Pufos**²⁸ – ROSCI0147 – arie protejată, cu o suprafață de 56 hectare și este amplasată pe latura estică a Munților Apuseni, pe malul drept al Mureșului, pe dealurile joase ale Aiudului și pe teritoriul Nord-Estic al comunei Mirăslău. Se remarcă prin prezența unor

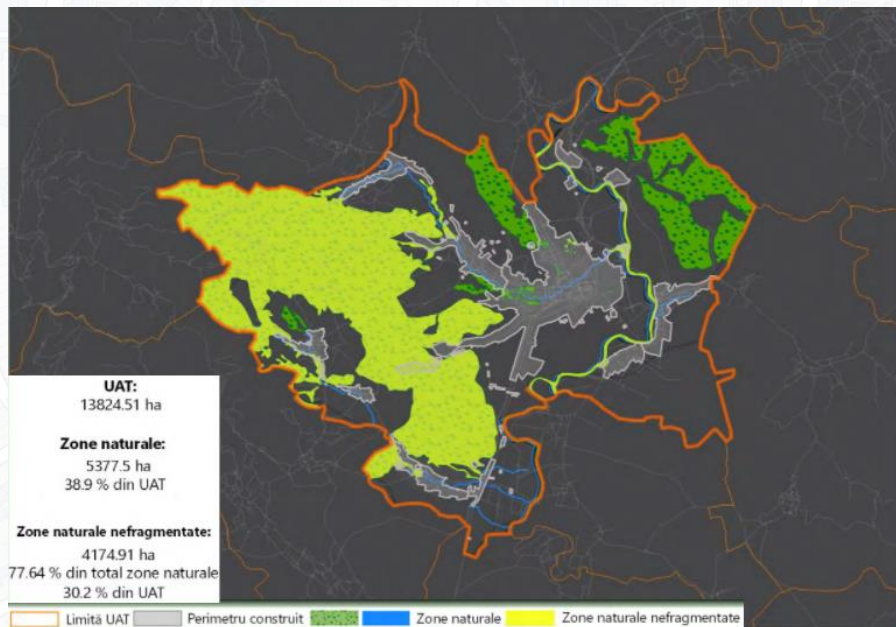
²⁷ Sursa: <https://www.transelectrica.ro/documents/10179/32316/7productie21.pdf/f0e4a9cc-42e5-4d07-9189-e421659664c7>

²⁸ Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Mirăslău 2020-2025

elemente mezoxerofile și xerofile. Stratul arborilor este compus, în special, de stejarul pufos, iar stratul ierburilor și arbuștilor este compus din specii de pădure, dar și de pajiște stepică.

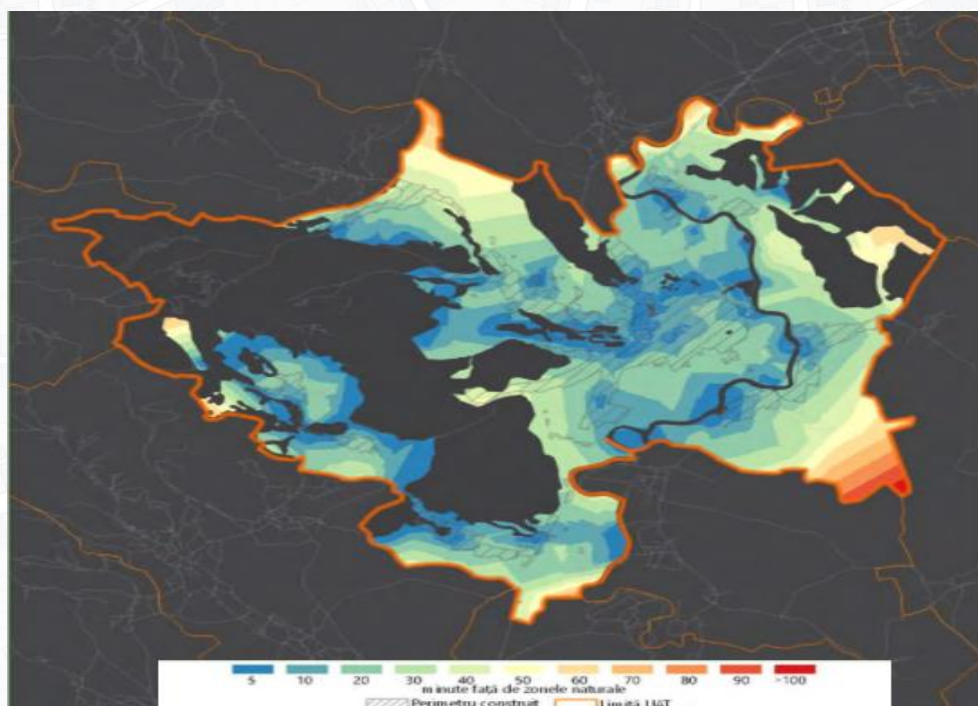
- **Tăul fără fund de la Băgău** – are naturală protejată de interes național, prezintă un interes peisagistic (ochiuri de apă, lacuri, zone împrejmuitoare,) ce adăpostește floră și faună specifică mlaștinilor. Rezervația se întinde pe o suprafață de 7,40 hectare și este situată pe teritoriul administrativ al comunei Lopadea Nouă.

Figură 28: Zone naturale, municipiul Aiud

Sursa: Citadini.ro

Figură 29: Accesibilitatea către zonele naturale

Sursa: Citadini.ro

3.4.3 Sistemul de management al deșeurilor

Gestionarea eficientă a deșeurilor este primul pas spre o economie circulară, care stabilește obiective obligatorii din punct de vedere juridic pentru reciclarea deșeurilor și reducerea depozitelor de deșeuri, cu termene fixe. Deșeurile au efecte negative pentru mediu, climă, sănătatea umane și economie.

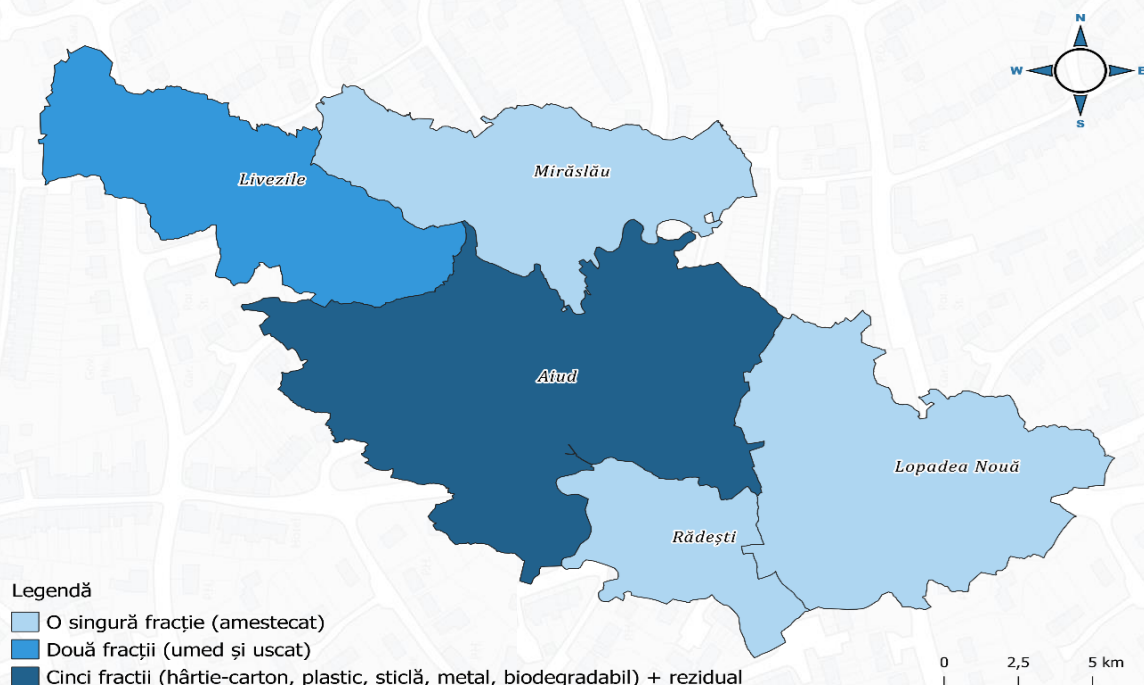
Gestionarea deșeurilor cuprinde toate activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor, inclusiv monitorizarea acestor operații și monitorizarea depozitelor de deșeuri după închiderea lor. Deșeurile reprezintă ultima etapă din ciclul de viață al unui produs (intervalul de timp între data de fabricație a produsului și data când acesta devine deșeu).

Politica Uniunii Europene în domeniul gestionării deșeurilor se bazează pe 3 principii, anume: prevenirea producerii deșeurilor, valorificarea deșeurilor (reciclare, reutilizare) și îmbunătățirea tehnicilor de eliminare finală și monitorizare a eliminării.

Prin sistemul existent de gestionare a deșeurilor municipale, datorită implementării SMID, județul Alba a reușit să se conformeze cu legislația în vigoare, în două aspecte principale: toate UAT-urile din județ beneficiază de grad de acoperire cu servicii de salubritate de 100% și colectare separată a deșeurilor menajere și similare reciclabile.

Analizând situația de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, se observă faptul că în municipiul Aiud se colectează în 5 fracții (hârtie-carton, sticlă, plastic, metal, biodegradabil) + rezidual, în comuna Livezile se colectează în două fracții (deșeuri de hârtie și carton, deșeuri de plastic, metal și sticlă), iar comunele Mirăslău, Lopadea Nouă și Rădești colectează în amestec.

Figură 30: Situația colectării pe fracții a deșeurilor, ZUF Aiud, iunie 2021

Sursa: Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor - Harta colectării separate a deșeurilor pe județe

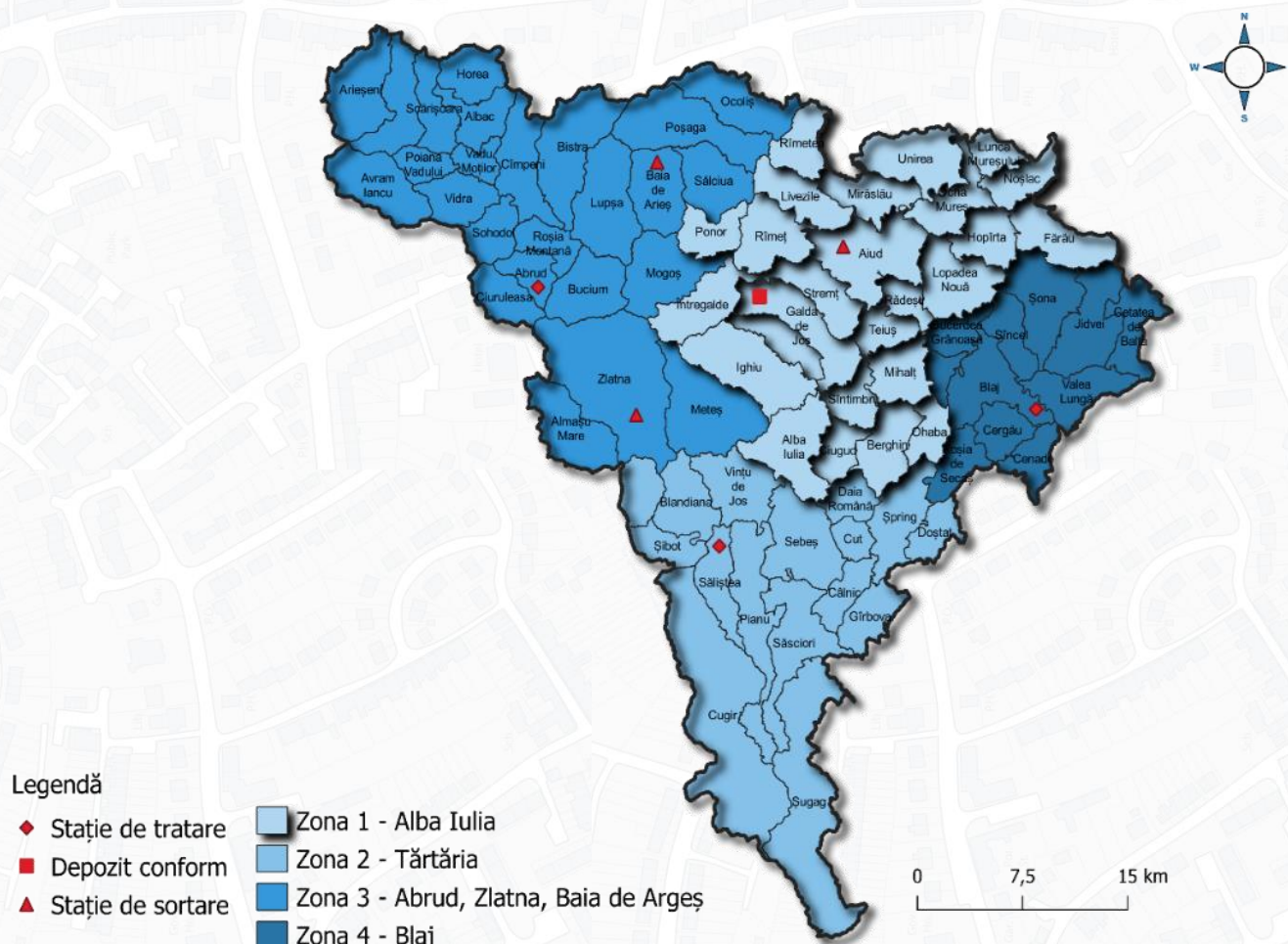
Pentru a optimiza activitățile de colectare și transport al deșeurilor, județul Alba a fost împărțit în **4 zone de colectare**, UAT-urile din ZUF Aiud făcând parte din **Zona 1 – Alba Iulia**.

Zona de gestionare a deșeurilor din Alba Iulia acoperă UAT-urile din ZUF Aiud și alte 21 de UAT-uri, respectiv o populație de 169.926 de locuitori (45,78% din populația județului).

La nivelul județului Alba, pentru colectarea deșeurilor menajere și similare există:

- Stație de tratare: Săliștea (Zona 2), Abrud (Zona 3), Blaj (Zona 4);
- Depozit conform: Galda de Jos (Zona 1);
- Stație de sortare: Baia de Arieș (Zona 3), Zlatna (Zona 3), Aiud (Zona 1).

Figură 31: Zone de colectare a deșeurilor din județul Alba

Sursa: Prelucrarea consultantului, PJGD Alba

Operatorii de salubritate care și-au desfășurat activitatea pe teritoriul județului Alba, în anul 2021, sunt:

- Asocierea RER Vest SA și Retim Ecologic Service SA – deșuri municipale și asimilabile acestora;
- Asocierea Greendays SRL / Greendays 2 – Solucoes Ambientais SA – deșuri municipale și asimilabile acestora.

La nivelul UAT-urilor Aiud, Livezile, Lopadea Nouă, Mirăslău, Rimetea, Rădești și Râmeț, a fost implementat proiectul „Sistem de colectare selectivă și amenajare stație de transfer pentru deșuri în zona municipiului Aiud”, proiect finanțat din fonduri PHARE CES, aprobat de către Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile Lucrărilor Publice și Locuinței, începând din luna noiembrie a anului 2005. Stația

de sortare are o capacitate de 15.000 t/an și este operată de către Green Days V.R.P.A SA Baia Mare – Sucursala Aiud.

Conform datelor extrase din Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor, cantitatea de deșuri colectată la stația de sortare Aiud a crescut în 2019 cu 25,92% față de anul 2014. Tot în anul 2019, se observă faptul că în stația de sortare Aiud se adună cele mai multe deșuri, mai exact, 72,41% din totalul deșeurilor colectate de la nivel județean.

Tabel 17: Evoluția cantităților de deșuri colectate în amestec

Instalație de sortare	Cantități de deșuri colectate în amestec sortate					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aiud	6.920	6.470	7.924	6.563	7.925	8.714
Baia de Arieș	1.368	1.378	965	755	780	785
Zlatna	1.680	1.520	1.610	11.960	13.100	2.535

Sursa: Date PJGD Alba

În perioada 2014-2019, în stația de sortare Aiud există o creștere de 655,38% a cantităților de deșuri valorificate. La nivel județean, în anul 2019, au fost valorificate 2.232 de tone, 87,99% dintre acestea în stația de sortare Aiud.

Tabel 18: Evoluția cantităților de deșuri rezultate de la stațiile de sortare și reciclate

Instalație de sortare	Cantități de deșuri valorificate (reciclate) (tone/an)					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aiud	260	310	290	517	525	1.964
Baia de Arieș	74	70	66	68	64	63
Zlatna	295	310	90	2.660	2.100	205

Sursa: Date PJGD Alba

În cazul cantităților sortate și eliminate din instalațiile de sortare, în perioada 2014-2019, în zona Aiud a existat o creștere de 2,85%, iar în anul 2019 a deținut un procent de 69,18% din totalul deșeurilor eliminate de la nivel județean.

Tabel 19: Evoluția cantităților de deșuri rezultate de la stațiile de sortare și eliminate

Instalație de sortare	Evoluția cantităților de deșuri rezultate de la stațiile de sortare și eliminate					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aiud	6.660	6.160	7.634	6.046	7.400	6.850
Baia de Arieș	1.284	1.308	902	687	716	722
Zlatna	1.385	1.210	1.520	9.300	11.000	2.330

Sursa: Date PJGD Alba

În zona de colectare Aiud, în anul 2019, au fost deserviți 22.030 de locuitori din mediul urban și 7.298 de locuitori din mediul rural. Tot în anul 2019, cantitatea de deșuri menajare colectate din urban a fost de 4.984 tone (87,16% din total), iar în mediul rural a fost de 734 tone (12,84% din total).

În urma acestor date s-a concluzionat faptul că în medie, un locuitor din mediul urban generează o cantitate 0,62 kg/zi de deșuri, iar un locuitor din mediul rural generează cu 54,84% mai puține deșuri, adică 0,28 kg/zi.

Tabel 20: Cantități de deșeuri menajere colectate, urban și rural, zona Aiud, 2019

Zona deservită	Cantități de deșeuri menajere colectate de la populație tone/an urban	Cantități de deșeuri menajere colectate de la populație tone/ an rural	Număr de locuitori deserviți urban	Număr de locuitori deserviți rural	Total locuitori deserviți	Indicator de generare - general (kg/loc*zi)	Indicator de generare - urban (kg/loc*zi)	Indicator generare -rural (kg/loc * zi)
Zona Aiud	4.984	734	22.030	7.298	29.328	0,53	0,62	0,28

Sursa: Date PJGD Alba

În județul Alba, majoritatea stațiilor de epurare sunt operate de către APA C.T.T.A SA Alba. În municipiul Aiud, în anul 2019, numărul populației deservită a fost de 17.641 de locuitori, iar cantitatea de nămol rezultată a fost de 141,6 tone.

Tabel 21: Stații de epurare orășenești, 2019

Denumire stație de epurare	Număr de locuitori deserviți	Echivalent locuitor	Cantitate estimată de nămol (t/an subst. Uscată)
Aiud	17.641	24.000	141,6

Sursa: Date PJGD Alba

Activitatea de gestionare²⁹ a **vehiculelor scoase din uz** este reglementată de Legea 212/2015. Prevederile acestei legi stabilesc măsuri pentru îmbunătățirea din punctul de vedere al protecției mediului, al activității operatorilor economici implicați în ciclul de viață al vehiculelor și în special al operatorilor economici direct implicați în tratarea vehiculelor scoase din uz.

În ZUF Aiud, activitatea de colectare și tratare a vehiculelor scoase din uz la nivelul anului 2020, este desfășurată către următorii operatori economici autorizați:

- Autotaller Cars Trade SRL Aiud – colectare/tratare VSU;
- Claus Service SRL Aiudul de Sus – colectare/tratare VSU;
- PFA Iuonas Ghe Gheorghe Aiud – colectare/tratare VSU;
- Remat Alba SA Aiud – colectare/tratare VSU.

Gestionarea deșeurilor provenite din **echipamente electrice și electronice** (DEEE) este reglementată prin OUG 5/2015 și are ca obiective principale prevenirea producerii de deșeuri, re folosirea, reciclarea sau alte forme de valorificare a acestora, precum și reducerea volumului de deșeuri eliminate.

²⁹

file:///clahpe/Storage/Proiecte_AdminPublica/68_SIDU_Aiud/3.%20Analiza%20situatie%20existenta/2.%20Documente%20strategice/Raport%20de%20mediu%20_J%20Alba.pdf

În ZUF Aiud, sunt autorizați următorii operatori economici:

- Greendays VRPA SA Aiud;
- Fero Cioaza SRL Aiud.

În Zona Urbană Funcțională Aiud, cantitatea totală de deșuri colectată³⁰ în anul 2021 a fost de 11.026 kg de deșuri, din care 93,60% provin din municipiul Aiud.

Ca infrastructură de colectare a deșeurilor, în Zona Urbană Funcțională există 7.212 pubele de gunoi și 130 de containere de gunoi.

Tabel 22: Managementul deșeurilor, Zona Urbană Funcțională Aiud, 2021

	Mirăslău	Rădești	Livezile	Aiud
Nr. containere	2	10	3	115
Nr. pubele	510	525	740	5.437
Cantiateatotală de deșuri colectată/an	300	171	234,83	10.320
Media deșeurilor colectate pe cap de locuitor	0.25		8	451

Sursa: Chestionare localități rurale ZUF Aiud

³⁰ Conform chestionarelor completate de către primăriile din ZUF Aiud, cu mențiunea că momentan doar 2 dintre localitățile ZUF Aiud au completat chestionarul.

Analiza SWOT - Infrastructură și mobilitate

	Puncte tari	Puncte slabe
Municipiul Aiud	<p>Gradul de modernizare a străzilor orășenești este de aproape 70%;</p> <p>Sistem de iluminat public modernizat;</p> <p>Programul implementat de monitorizare a consumurilor energetice și de apă a clădirilor municipale, prin intermediul EMS,;</p> <p>Procent ridicat de conformitate a analizelor de apă efectuate;</p> <p>Colectarea deșeurilor se realizează în cinci fracții;</p> <p>Multiple centre de colectare a deșeurilor.</p>	<p>Conectivitatea feroviară este redusă, singura conectivitate fiind între municipiul Aiud și comuna Mirăslău;</p> <p>Infrastructura velo inexistentă;</p> <p>Inexistența unui sistem de monitorizare a calității aerului;</p> <p>Lipsa infrastructurii pentru producerea energiei regenerabile (parcuri fotovoltaice/ centrale electrice eoliene);</p> <p>Disparități semnificative între mediul urban și mediul rural din punctul de vedere al echipării teritoriale.</p>
Mediul rural – ZUF Aiud	<p>Suprafața locuibilă și numărul de locuințe este pe un trend ascendent;</p> <p>ZUF Aiud este străbătută de mai multe drumuri de importanță majoră, printre care și Autostrada A10;</p> <p>Prezența unui operator de transport public cu experiență pe piață;</p> <p>Toate localitățile membre ZUF Aiud dispun de rețea de distribuție a apei;</p> <p>Existența ariilor protejate și a rezervațiilor naturale;</p> <p>Aria mare de acoperire cu servicii de salubritate;</p> <p>Existența stației de sortare;</p> <p>Creșterea cantității de deșeuri valorificate.</p> <p>Rata marginalizării de la nivelul rural din ZUF Aiud este de 0%.</p>	<p>Procentul populației aflate în zone dezavantajate este de aproape 40%;</p> <p>Procentul populației care se află la mai puțin de 0,5 km de un transport public este de doar 29%.</p> <p>Acces limitat la rețelele de canalizare a apelor uzate în mediul rural din ZUF Aiud;</p> <p>Comunele Livezile și Lopadea Nouă nu sunt conectate la infrastructura de gaze naturale;</p> <p>În comunele Lopadea Nouă, Mirăslău și Rădești colectarea se efectuează în amestec.</p>

	Oportunități	Amenințări		
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Îmbunătățirea de facilităților de transport și creșterea conectivității în ZUF Aiud;</p> <p>Prelungirea rețelelor de cale ferată în ZUF Aiud;</p> <p>Conectarea localităților membre ZUF Aiud prin infrastructură velo;</p>	<p>Suplimentarea stațiilor de transport în comun;</p> <p>Crearea unor rețele de mobilitate destinate transportului cu bicicleta;</p> <p>Investiții programate în infrastructura de gaze din municipiul Aiud.</p>	<p>Creșterea emisiilor de GES provenite din transportul rutier;</p> <p>Mărirea gradului de segregare dintre mediul urban și mediul rural;</p> <p>Accentuarea fenomenelor provocate de poluarea aerului cu rezultate negative asupra schimbărilor climatice.</p> <p>Analize bacteriologice și fiziochimice neconforme la nivelul anului 2019;</p>	<p>Accentuarea fenomenului de poluare fonică, în special în zone de aglomerare urbană.</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de bază;</p> <p>Realizarea unui terminal intermodal;</p> <p>Existența unui Sistem de Management Integrat al Deșeurilor;</p> <p>Desfășurarea de campanii de informare și conștientizare a populației cu privire la colectarea selectivă a deșeurilor.</p>	<p>Concesionarea terenurilor existente pentru a crește gradul de locuire.</p>	<p>Dificultăți în atingerea țintelor propuse pentru rata de colectare a deșeurilor reciclabile;</p> <p>Dezvoltarea sectorului industrial într-un mod nesustenabil ce duce la periclitarea mediului înconjurător;</p> <p>Insuficiența educației ecologice privind protecția mediului;</p> <p>Utilizarea irațională a îngrășămintelor în agricultură;</p> <p>Riscul de inundații provocate de structurile de apă curgătoare;</p>	

Concluzii și recomandări privind infrastructura și echiparea teritorială

Chiar dacă suprafața intravilană nu a suferit modificări, ultimii ani indică o evoluție ascendentă a fondului de locuințe și a suprafeței locuibile, factori care influențează nivelul de trai al locuitorilor.

În ceea ce privește populația marginalizată, aceasta se apropie de un procent aproximativ de 40% din locuitorii totali ai municipiului, în timp ce la nivelul mediului rural al ZUF Aiud nu se înregistrează populație marginalizată.

Privind infrastructura rutieră, Zona Urbană Funcțională este tranzitată de drumuri de importanță europeană, națională, județeană și drumul de mare viteză, autostrada A10.

Asemenea ca în cazul suprafeței intravilane, lungimea drumurilor orășenești nu s-a modificat, iar din drumurile existente, doar 68,25% sunt modernizate.

Rețeaua feroviară este electrificată; aceasta leagă municipiul Aiud și comuna Mirăslău de municipiile București, Brașov și Cluj (ca puncte extreme), aspect favorabil pentru conectivitatea zonei și pentru dezvoltarea turismului din perimetrul zonei urbane funcționale.

Transportul public este dezvoltat atât în zona urbană, cât și în zona rurală a municipiului Aiud, fiind înregistrate progrese în ceea ce privește înlocuirea actualei flotei de transport în comun, cu una electrică, prietenoasă cu mediul. Transportului din mediul rural ZUF Aiud spre municipiul Aiud este asigurat de transportul public județean, prin curse zilnice regulate.

Ca și în cazul modernizării flotei de transport în comun, autoritățile municipiului Aiud au început demersurile înființării unui transport intermodal, atât pe cale rutieră, cât și pe cale feroviară, ce urmează să lege Zona Urbană Funcțională Aiud de Portul Constanța și alte orașe din Est-ul Europei.

În Zona Urbană Funcțională Aiud este simțită lipsa unei infrastructuri velo, ce în momentul de față împiedică o mobilitate urbană și suburbană și o diminuare a factorilor poluanți.

Lungimea rețelei de alimentare cu apă potabilă este în curs de extindere, situație asemănătoare și cazul rețelelor de canalizare și de alimentare cu gaze. În mediul rural ZUF Aiud, toate UAT-urile dispun de rețea de alimentare cu apă, în timp ce rețeaua de canalizare lipsește în comunele Livezile, Mirăslău și Lopadea Nouă, în timp ce comunele Livezile și Lopadea Nouă nu dispun de rețea de alimentare cu gaze.

La nivelul municipiului Aiud, sistemul de iluminat public este în curs de modernizare, prin înlocuirea în totalitate a vechilor lămpi de iluminat public și trecerea un sistem de iluminat public bazat pe LED, cu un serviciu de telegestiune instalat.

În ZUF Aiud nu există o stație de monitorizare a calității aerului, însă, din rapoartele județene de mediu, nu au fost semnalate situații de depășire a valorilor admise.

În teritoriul Zonei Urbane Funcționale se află șase arii protejate Natura 2000, fiecare UAT acordând o atenție sporită pentru a menține un echilibru între mediul natural și cel antropic.

Din punct de vedere al gestionării deșeurilor, la nivelul județului Alba există implementat un sistem de management funcțional și bine organizat. Sunt 4 zone de colectare a deșeurilor, dotate cu stații de transfer și sortate, compostare sau depozite conforme. În teritoriul ZUF Aiud există o Stație de Sortare cu o capacitate de 15.000 t/an.

Colectarea deșeurilor în municipiul Aiud se realizează în 5 fracții, iar în mediul rural ZUF în 2 fracții și o fracție, iar în perioada 2014-2019, rata de colectare a crescut cu aproximativ 25,92%.

Din perspectiva infrastructurii tehnico – edilitare și a mobilității la nivelul zonei urbane funcționale Aiud sunt necesare intervenții care vizează:

- ↗ Modernizarea rețelelor tehnico – edilitare sau extinderea rețelelor de utilități în zonele în care acestea sunt deficitare;
- ↗ Implementarea de măsuri care conduc la creșterea gradului de siguranță al locuitorilor prin măsuri care vizează modernizarea sistemului de iluminat public și supraveghere video;
- ↗ Îmbunătățirea mobilității și conectivității la nivelul zonei urbane funcționale, inclusiv prin dezvoltarea modalităților de transport nepoluante care să faciliteze conectarea la nivelul zonei urbane funcționale;
- ↗ Creșterea capacității de monitorizare a factorilor de mediu - ex. prin achiziția unei stații de măsurare constantă a calității aerului;
- ↗ Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor;
- ↗ Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și valorificarea surselor de energie regenerabilă.

4. Mediul economic și forța de muncă

4.1 Profilul economic al teritoriului analizat

Calitatea României de stat membru al Uniunii Europene survenită la 1 ianuarie 2007 implică o serie de drepturi și de obligații ce trebuie respectate și asumate. Drepturile și obligațiile derivă din tratatele și legislația adoptată de Uniunea Europeană de la înființare până în prezent. La fel ca în cazul oricărui alt stat membru al Uniunii Europene și România trebuie să aplice și să adopte măsurile impuse.

Privită din punct de vedere economic, România se clasează pe locul al 13-lea, la nivelul anului 2020, participând cu aproximativ 1,6% la PIB-ul Uniunii Europene.

Nivelul PIB

Produsul intern brut (PIB) reprezintă indicatorul macroeconomic care reflectă suma valorii de piață a tuturor mărfurilor și serviciilor, din toate ramurile economiei, destinate consumului final, produse în interiorul unei țări în decurs de un an.

La nivelul anului 2019, județul Alba a ocupat locul 21 în clasamentul județelor, din punctul de vedere al contribuției PIB-ului la nivel național, cu 17.257,9 mil lei, primele 3 clasate fiind Municipiul București (262.719,8 mil lei), județul Cluj (53.175,1 mil lei) și județul Timiș (49.435,2 mil lei). PIB-ul înregistrat la nivelul județului Alba reprezintă 14,49% din PIB-ul Regiunii de Dezvoltare Centru (119.141,7 mil. lei) și 1,63% din cel al României (1.058.973,2 mil. lei).

Se remarcă faptul că valoarea PIB-ului a înregistrat creșteri în perioada 2014-2019 atât la nivel național (58,13%), cât și la nivel regional (61,89%) și județean (57,09%).

Componentele PIB

Baza activității economice productive în fiecare țară este reprezentată de **valoarea adăugată brută**, fiind diferența dintre valoarea bunurilor și serviciilor produse și consumul intermediar.

Analizând **valoarea adăugată brută pe domenii de activitate**, se poate observa faptul că ponderea principală este reprezentată de „*Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare*” atât în județul Alba (39%), cât și la nivel regional (32,49%) și național (25,10%).

PIB-ul județului Alba pe cap de locuitor a fost în anul 2019 de 53.140,96 lei/loc., fiind peste nivelul regional (51.417,32 lei/loc.), însă sub cel național (54.654,33 lei/loc.). Aceste valori subliniază o poziție favorabilă a economiei județului, județul Alba situându-se pe poziția 10 după PIB-ul pe cap de locuitor la nivel de țară.

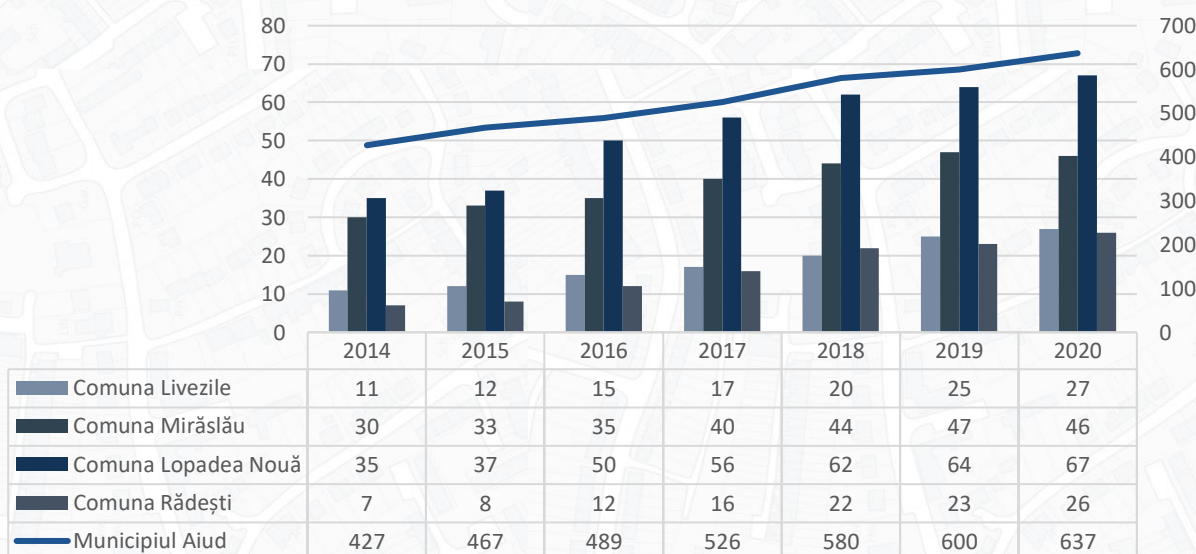
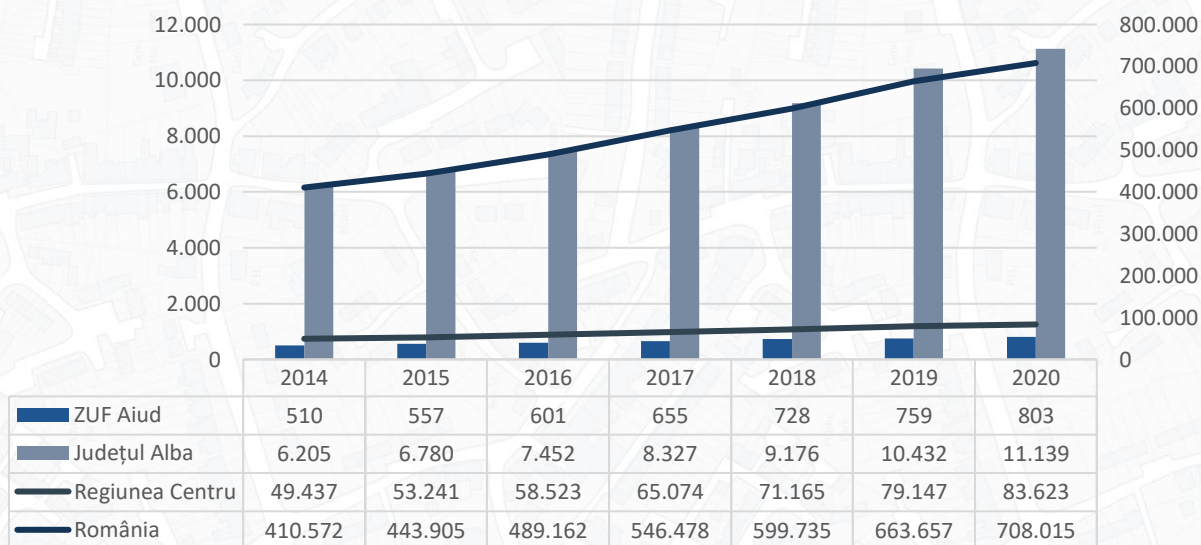
Numărul întreprinderilor active

În anul 2014, județul Alba concentra 6.205 **întreprinderi active**, Zona Urbană Funcțională Aiud 510 întreprinderi active, iar municipiul Aiud număra 427 întreprinderi active ce reprezentau 83,73% din totalul înregistrat la nivelul ZUF Aiud și 6,88% din totalul județean.

În anul 2020 au fost înregistrate creșteri ale numărului de întreprinderi active atât la nivel național (72,45%), cât și regional (69,15%), județean (79,52%), zonal (57,45%) și municipal (49,18%). Municipiul Aiud concentrează 79,33% din totalul întreprinderilor active din zona urbană funcțională, iar ZUF Aiud concentrează 7,21% din totalul întreprinderilor active ale județului Alba, la nivelul anului 2020.

Mediul rural al zonei urbane funcționale a înregistrat în perioada 2014-2020 o creștere de 100% a numărului de întreprinderi active.

Figură 32: Evoluția întreprinderilor active, 2014–2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

În anul 2020, la nivelul municipiului Aiud, cele mai multe întreprinderi sunt **microîntreprinderi** (561 întreprinderi), majoritatea activând în sectorul "comerț și servicii" (404 întreprinderi) și care însumează o cifră de afaceri de peste 256 milioane lei. Cele mai puține întreprinderi din municipiul Aiud sunt în categoria întreprinderi mari, respectiv 1 întreprindere care activează în sectorul "industrie și construcții" și care însumează o cifră de afaceri de peste 40 milioane lei.

La nivelul mediului rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud, cele mai multe întreprinderi active sunt microîntreprinderi (158 întreprinderi), majoritatea activând în sectorul "comerț și servicii" (94 întreprinderi) generând o cifră de afaceri de peste 46 milioane lei, urmate de întreprinderile mici (8 întreprinderi). În mediul rural din ZUF Aiud nu se regăsesc întreprinderi mijlocii și întreprinderi mari.

În ceea ce privește **densitatea întreprinderilor**, nivelul atins în Zona Urbană Funcțională Aiud (24,82 întreprinderi la 1.000 locuitori) se află sub nivelul județean (29,87 întreprinderi la 1.000 locuitori), regional (31,83 întreprinderi la 1.000 locuitori) și național (31,92 întreprinderi la 1.000 locuitori).

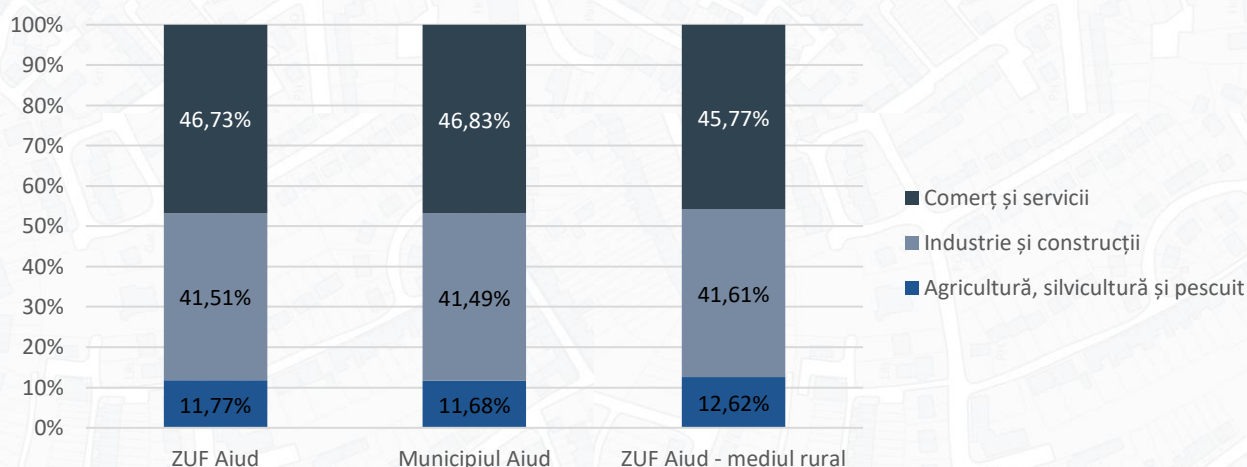
În municipiul Aiud, densitatea întreprinderilor este de 25,17 întreprinderi la 1.000 locuitori, iar în mediul rural al ZUF Aiud, nivelul cel mai ridicat al densității întreprinderilor la 1.000 de locuitori se remarcă la nivelul comunei Lopadea Nouă, cu 25,87 întreprinderi la 1.000 locuitori.

Cifra de afaceri

Sectoarele de activitate de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud cu cea mai mare pondere a cifrei de afaceri generate în anul 2020 sunt "comerț și servicii" (46,73%) și "industrie și construcții" (41,51%), iar sectorul cu cea mai mică pondere a cifrei de afaceri generate este "agricultură, silvicultură și pescuit" (11,77%).

Se remarcă faptul că sectorul "comerț și servicii" are cea mai mare pondere în formarea cifrei de afaceri, atât în municipiul Aiud, cât și în mediul rural al ZUF Aiud.

Figură 33: Distribuția cifrei de afaceri pe sectoare de activitate în ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020

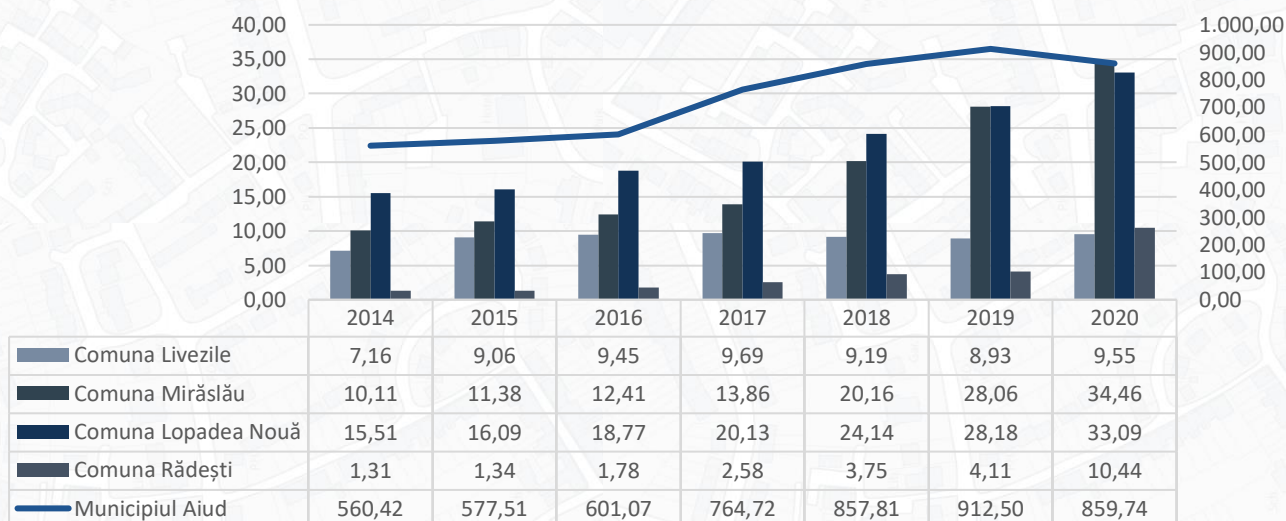
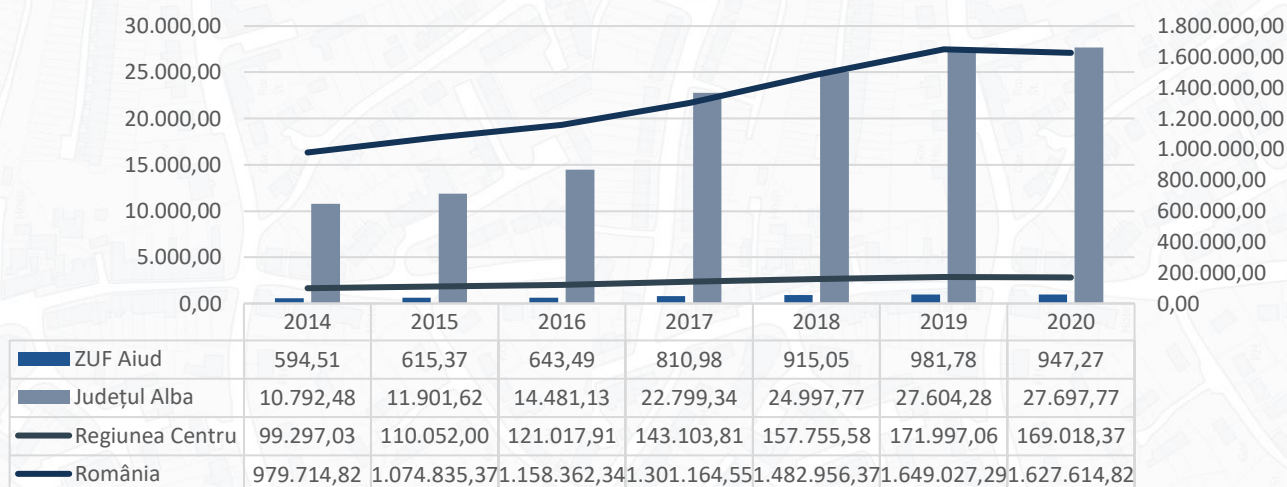

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Cifra de afaceri de la nivelul ZUF Aiud a înregistrat o creștere de 59,34% în anul 2020 comparativ cu anul 2014 (53,41% în municipiul Aiud și 156,75% în mediul rural din ZUF Aiud), creșterea fiind mai scăzută decât cea înregistrată la nivel județean (156,64%), regional (70,21%) și național (66,13%).

Figură 34: Evoluția cifrei de afaceri (milioane lei), 2014–2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Analizând cifra de afaceri generată de unitățile administrativ-teritoriale din ZUF Aiud, la nivelul anului 2020, se observă că municipiul Aiud este generatorul principal (90,76%) cu o cifră de afaceri de peste 859 milioane lei, urmat de comuna Mirăslău (peste 34 milioane lei) și comuna Lopadea Nouă (peste 33 milioane lei). Comunele cu cea mai mică contribuție la cifra de afaceri a Zonei Urbane Funcționale Aiud sunt Livezile (1,01%, cu peste 9 milioane lei) și Rădești (1,1%, cu peste 10 milioane lei).

Primele 5 întreprinderi de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, în funcție de cifra de afaceri înregistrată în anul fiscal 2020, sunt:

Tabel 23: Top 5 întreprinderi după cifra de afaceri, Zona Urbană Funcțională Aiud, 2020

Nr. crt.	Denumire întreprindere	Cod CAEN	Cifra de afaceri (lei)	Număr mediu de angajați
1	REAL DOC FOREST SRL	0220 - Exploatarea forestiera	63.534.335	111
2	CLAUS SERVICE SRL	3832 - Recuperarea materialelor reciclabile sortate	56.753.797	35
3	DIESEL TRADING ONE SRL	4730 - Comert cu amanuntul al carburantilor pentru autovehicule in magazine specializate	53.222.531	16
4	PREBET AIUD SA	2361 - Fabricarea produselor din beton pentru constructii	41.365.297	225
5	GALWAY SPORT SRL	1520 - Fabricarea incaltamintei	40.459.519	306

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

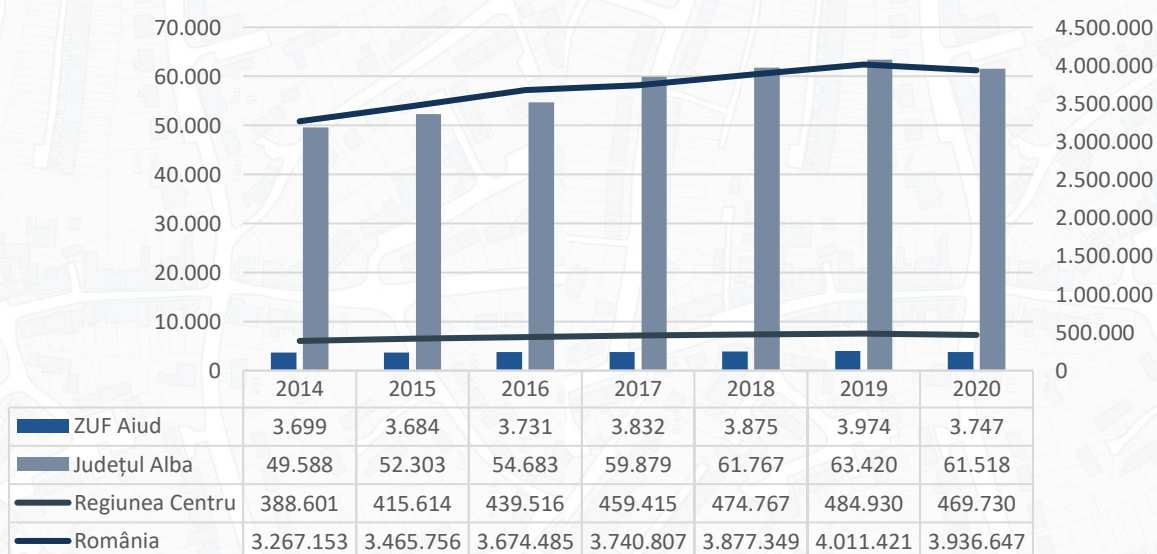
Numărul de angajați

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, în anul 2020, erau înregistrați 3.747 angajați, din care cei mai mulți în sectorul "industrie și construcții" (1.889 angajați), iar cei mai puțini în sectorul "agricultură, silvicultură și pescuit" (324 angajați).

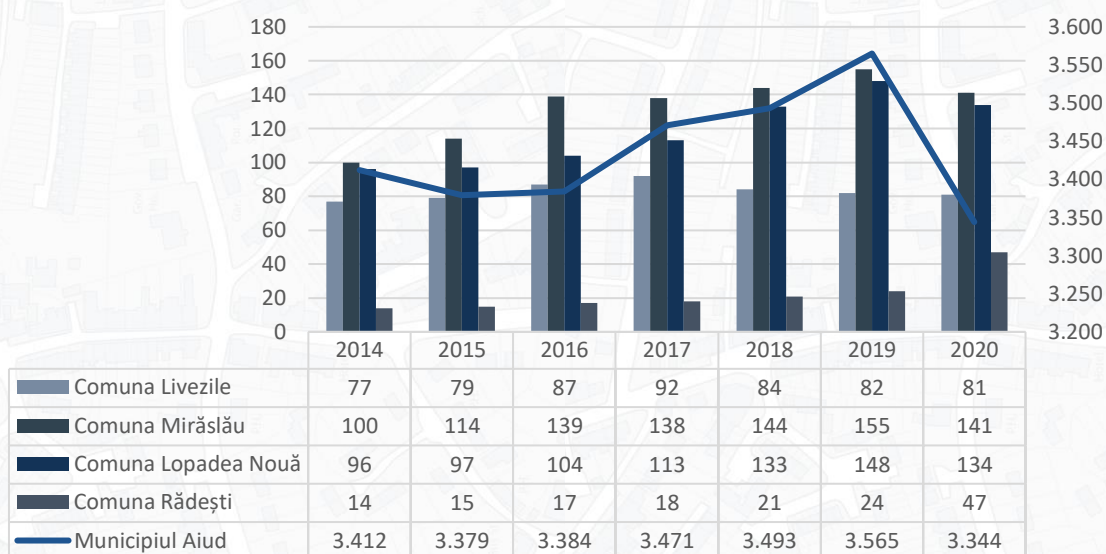
În anul 2020, municipiul Aiud număra 3.344 angajați ce reprezentau 89,24% din totalul înregistrat la nivelul ZUF Aiud și 5,44% din totalul județean.

Numărul de angajați de la nivelul ZUF Aiud a înregistrat o creștere de doar 1,3% în anul 2020 comparativ cu anul 2014 (o scădere de 1,99% în municipiul Aiud și o creștere de 40,42% în mediul rural din ZUF Aiud), creșterea fiind scăzută comparativ cu cea înregistrată la nivel județean (24,88%), regional (20,88%) și național (20,49%).

Figură 35: Evoluția numărului de angajați, 2014–2020

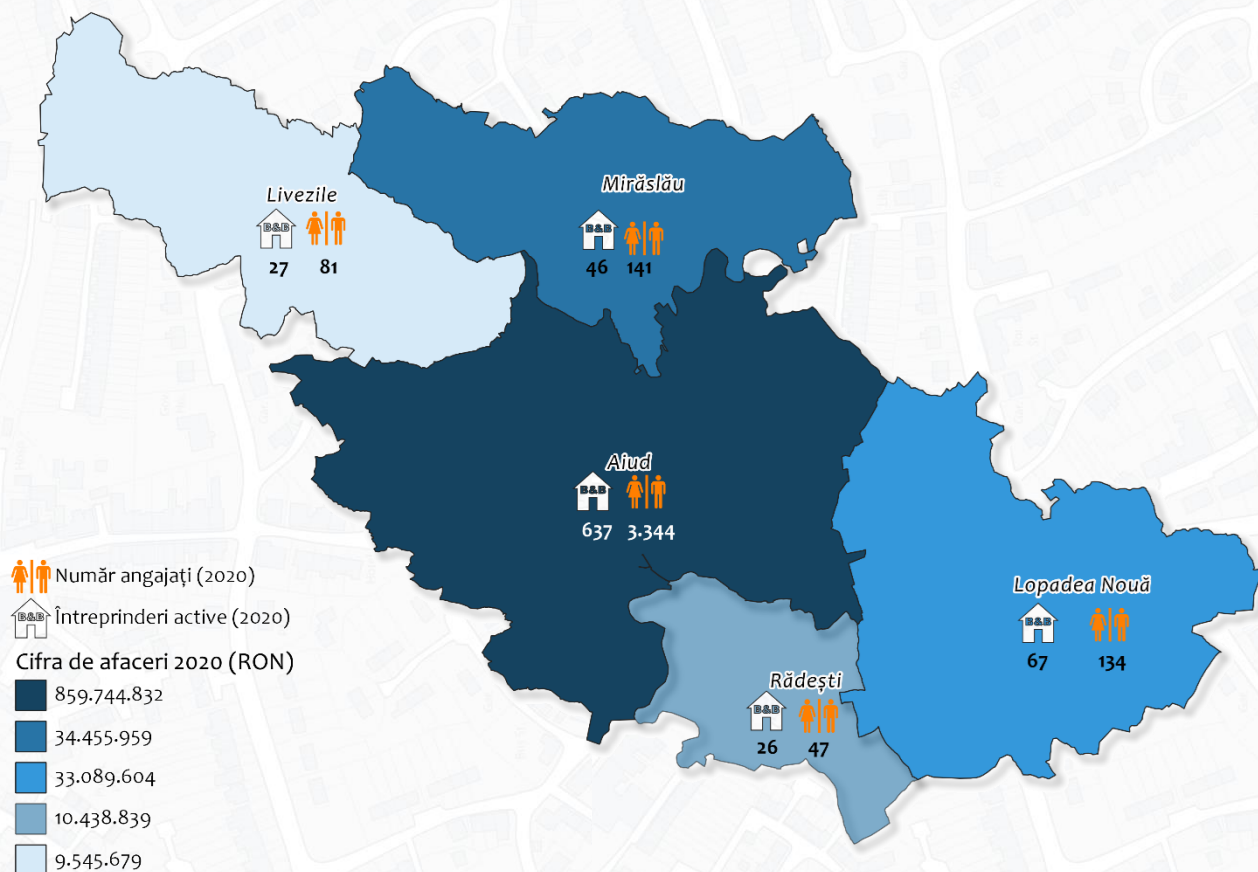
Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru perioada 2021-2027

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listaфирme.ro

Analizând numărul de angajați în mediul rural din ZUF Aiud, la nivelul anului 2020, se observă că cei mai mulți sunt în comuna Mirăslău (141 angajați), urmată de comuna Lopadea Nouă (134 angajați). La polul opus se află comunele Rădești (47 angajați) și Livezile (81 angajați).

Figură 36: Mediul economic în ZUF Aiud, 2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listaфирme.ro

Domenii de specializare economică

Pentru identificarea celor mai dezvoltate domenii de activitate din ZUF Aiud au fost analizate sectoarele economice care generează cea mai mare cifră de afaceri și concentrează cel mai mare număr de firme și de salariați.

Tabel 24: Domeniile de activitate dezvoltate din ZUF Aiud, 2020

CAEN	Denumire domeniu de activitate	Cifra de afaceri (lei)	Nr. total de salariați	Nr. firme
Domenii relevante din punctul de vedere al cifrei de afaceri				
3832	Recuperarea materialelor reciclabile sortate	89.451.450	56	3
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	85.819.032	293	71
0220	Exploatarea forestieră	77.620.019	146	8
4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	74.622.655	220	45
1520	Fabricarea încălțămintei	55.611.826	306	2
Domenii relevante din punctul de vedere al nr. total de salariați				
1520	Fabricarea încălțămintei	55.611.826	306	2
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	85.819.032	293	71
2361	Fabricarea produselor din beton pentru construcții	41.365.297	225	1
4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	74.622.655	220	45
4120	Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	24.704.688	164	33
Domenii relevante din punctul de vedere al nr. de firme				
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	85.819.032	293	71
4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	74.622.655	220	45
4120	Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	24.704.688	164	33
5630	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	6.364.490	71	31
3299	Fabricarea altor produse manufacturiere n.c.a.	6.683.930	55	27

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Indicele de specializare³¹ reflectă ramurile economice care sunt mai dezvoltate în raport cu nivelul național, prin prisma specializării forței de muncă. Analiza indicelui de specializare al ZUF Aiud confirmă 3 dintre domeniile de specializare inteligentă la nivelul Regiunii Centru, respectiv "industria auto și mecatronică", "sectorul agroalimentar" și "industria ușoară", pentru care indicele de specializare mai mare decât 1, reflectă o concentrație mai mare de salariați la nivel zonal față de ponderea la nivel național pe domeniile de activitate respective.

Sub-sectoarele economice în care ZUF Aiud este mai dezvoltat, față de nivelul național, țin de toate cele 3 sectoare (primar, secundar, terțiar). Astfel, se remarcă:

- în sectorul primar: "cultivarea arbuștilor fructiferi, căpșunilor, nuciferilor și a altor pomi fructiferi", "cultivarea plantelor pentru înmulțire" și "cultivarea condimentelor, plantelor aromatice, medicinale și a plantelor de uz farmaceutic";
- în sectorul secundar: "fabricarea produselor din beton pentru construcții", "fabricarea altor articole de îmbrăcăminte și accesorii n.c.a.", "repararea și întreținerea altor echipamente de

³¹ Indicele de specializare este utilizat pentru a arata domeniile de activitate în care județul este mai dezvoltat relativ la nivelul național, pe baza numărului de salariați din domeniul respectiv. Modalitatea de calcul presupune raportarea ponderii numărului de salariați din total salariați ai domeniului respectiv la nivel județean cu raportul număr de salariați/ total salariați la nivel național. Domeniile de specializare relevante se consideră a fi cele de depășesc un indice de specializare mai mare decât 1.

transport n.c.a.”, *”fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatare forestiere”*,
”fabricarea altor produse chimice n.c.a.” și ”turnarea fontei”;

- în sectorul terțiar: *”activități de alimentație (catering) pentru evenimente”*.

Tabel 25: Indicele de specializare la nivelul ZUF Aiud, 2020

Nr. crt	Total angajați		%		Indice	CAEN	Activitate
	România	ZUF Aiud	România	ZUF Aiud			
1	626	18	0,02%	0,48%	19,76	2451	Turnarea fontei
2	601	16	0,02%	0,43%	18,29	0130	Cultivarea plantelor pentru înmulțire
3	3.954	97	0,15%	2,59%	16,86	3317	Repararea și întreținerea altor echipamente de transport n.c.a.
4	9.619	225	0,37%	6,01%	16,07	2361	Fabricarea produselor din beton pentru construcții
5	1.342	27	0,05%	0,72%	13,83	0125	Cultivarea arbuștilor fructiferi, căpșunilor, nuciferilor și a altor pomi fructiferi
6	7.121	140	0,28%	3,74%	13,51	1419	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte și accesorii n.c.a.
7	1.584	31	0,06%	0,83%	13,45	2830	Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatare forestiere
8	5.758	107	0,22%	2,86%	12,77	5621	Activități de alimentație (catering) pentru evenimente
9	108	2	0,00%	0,05%	12,73	0128	Cultivarea condimentelor, plantelor aromatice, medicinale și a plantelor de uz farmaceutic
10	1.297	24	0,05%	0,64%	12,72	2059	Fabricarea altor produse chimice n.c.a.

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Parcurile industriale și incubatoarele de afaceri

Până în prezent, în Zona Urbană Funcțională Aiud nu au fost dezvoltate structuri de sprijin ale mediului de afaceri de tipul parcurilor industriale și/ sau incubatoarelor de afaceri.

Cu toate acestea, este propus spre realizare un parc industrial în comuna Mirăslău, satul Decea.

Activități de inovare și cercetare-dezvoltare

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud își desfășoară activitatea Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Blaj, înființată în anul 1946, cu una dintre bazele experimentale în municipiul Aiud. Aceasta deține un sector de cercetare specializat în viticultură și vinificație ce cuprinde 7 compartimente și 6 laboratoare de cercetare.

Baza experimentală pomicolă Aiud își desfășoară activitatea în două sectoare de bază:

- Pepiniera pomicolă Gârbova de Jos cu activități de producere și comercializare de material săditor pomicol (pomi fructiferi, arbori și arbuști ornamentali);
- Livada și plantația mamă cu activități de producere ramuri altoi, producere și comercializare de fructe din specii pomicole (măr, păr, gutui, prun, cireș, vișin, cais, piersic, arbori și arbuști ornamentali) și producere și comercializare suc natural de fructe.

În materie de activități inovative, **„Made in Aiud”** este un concept înregistrat OSIM, prin intermediul căruia producătorii aiudeni au posibilitatea să își promoveze produsele tradiționale sau alte tipuri de

produse, dorindu-se astfel recunoașterea Aiudului pe plan național și internațional. A fost admisă înregistrarea mărcii "Made in Aiud" pentru următoarele clase de produse și/sau servicii:

- Hârtie și carton; produse de imprimare; articole pentru legătorie; fotografii; adezivi (materiale colante) pentru papetărie sau menaj; pensule; materiale de instruire sau învățământ (cu excepția aparatelor); materiale plastice pentru ambalat; caractere tipografice; clișee.
- Frânghii și sfori; materiale textile fibroase brute; plase; vele; saci; corturi.
- Îmbrăcăminte.
- Publicitate; administrație comercială.
- Educație; instruire; divertisment; activități sportive și culturale.

4.1.1 Agricultură, silvicultură și pescuit

Solul reprezintă, pentru dezvoltarea plantelor, sursa principală de alimentare cu elemente nutritive, datorită compoziției minerale și organice, fiind în acest fel asigurată continuitatea florei și faunei în aproape toate lanțurile trofice. Unul dintre cei mai importanți factori de producție agricolă este reprezentat de calitatea solului.

Fondul funciar

Suprafața fondului funciar a Zonei Urbane Funcționale Aiud este de 39.830 ha, reprezentând 0,17% din suprafața României, 1,17% din cea a Regiunii Centru și 6,38% din cea a județului Alba. Suprafața fondului funciar a municipiului Aiud este de 14.252 ha, respectiv 35,78% din suprafața Zonei Urbane Funcționale Aiud. Cea mai mare suprafață a fondului funciar din mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud este deținută de comuna Lopadea Nouă (9.357 ha), iar cea mai mică suprafață de comuna Rădești (2.976 ha).

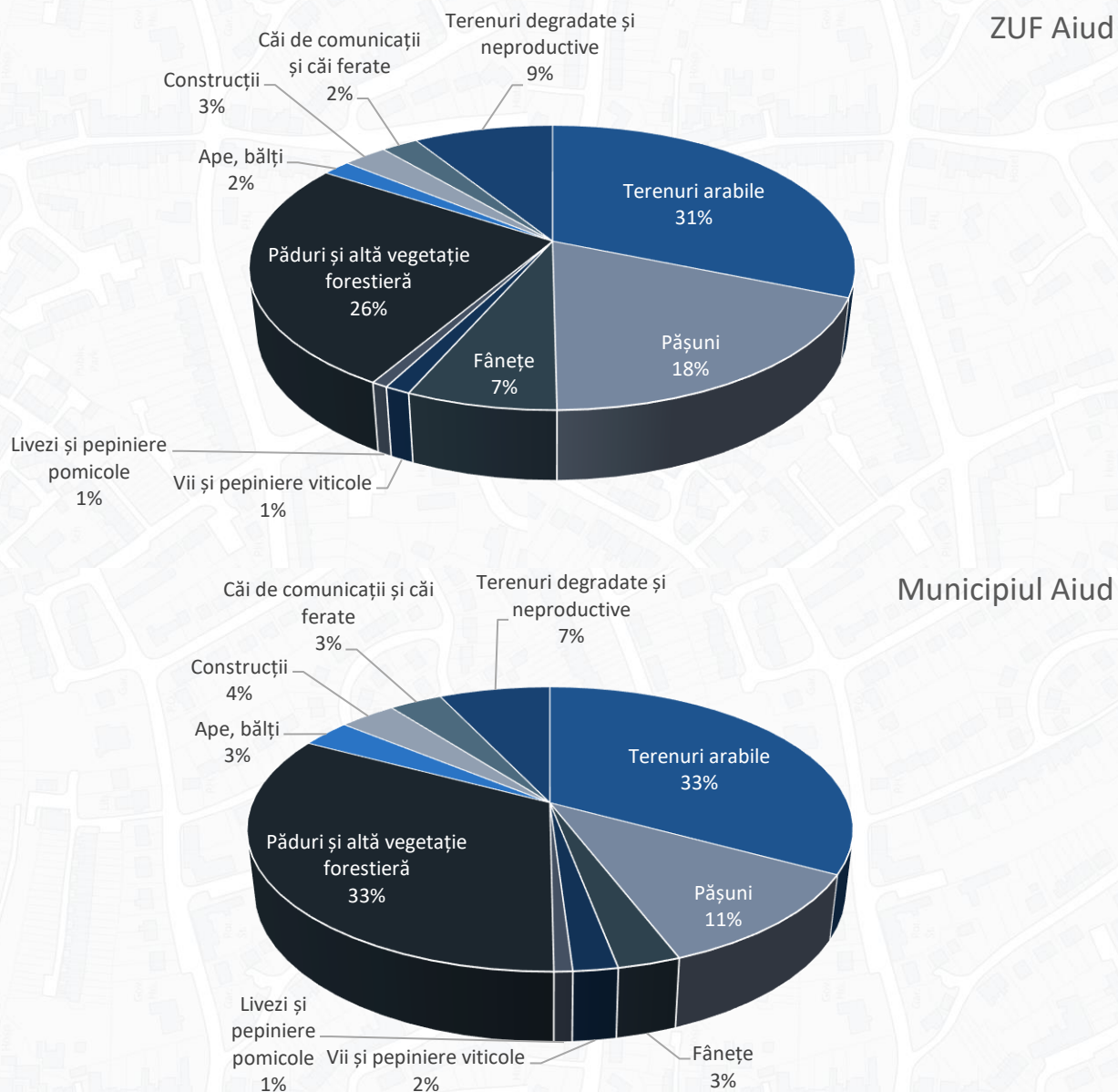
Teritoriul ZUF Aiud este acoperit în proporție de 58,43% de terenuri agricole (23.273 ha), din care 12.450 ha terenuri arabile, 7.388 ha pășuni, 2.685 ha fânețe, 459 ha vii și pepiniere viticole și 291 ha livezi și pepiniere pomicele. Suprafața terenurilor neagricole ocupă 16.557 ha, ceea ce reprezintă 41,57% din suprafața totală a Zonei Urbane Funcționale Aiud, din care 62,03% reprezintă păduri și altă vegetație forestieră.

Suprafața fondului funciar din municipiul Aiud este acoperită în proporție de 50,18% de terenuri neagricole (7.151 ha), care reprezintă 43,19% din suprafața terenurilor neagricole ale Zonei Urbane Funcționale Aiud. Terenurile neagricole ale municipiului Aiud sunt ocupate în proporție de 65,71% cu păduri și altă vegetație forestieră, 14,1% de terenuri degradate și neproductive, 7,19% de construcții, 6,71% de căi de comunicații și căi ferate și 6,29% de ape și bălți.

Suprafața agricolă a municipiului Aiud este de 7.101 ha, care reprezintă 30,51% din suprafața agricolă a Zonei Urbane Funcționale Aiud. Aceasta este acoperită în proporție de 66,12% de terenuri arabile (4.695 ha).

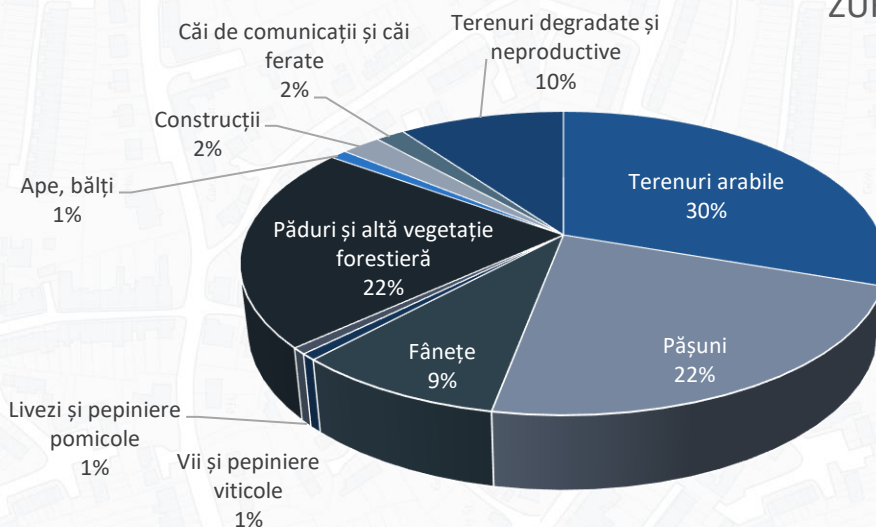
Suprafețele cele mai mari din mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud sunt deținute de terenurile agricole (16.172 ha), din care 47,95% terenuri arabile, 35,8% pășuni, 14,11% fânețe, 1,07% vii și pepiniere viticole și 1,07% livezi și pepiniere pomicole.

Figură 37: Suprafața fondului funciar în ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2014³²

³² Notă: Până la finalizarea activității de cadastrare a țării de către ANCP, datele privind suprafața agricolă vor rămâne blocate la nivelul anului 2014

ZUF Aiud - mediul rural

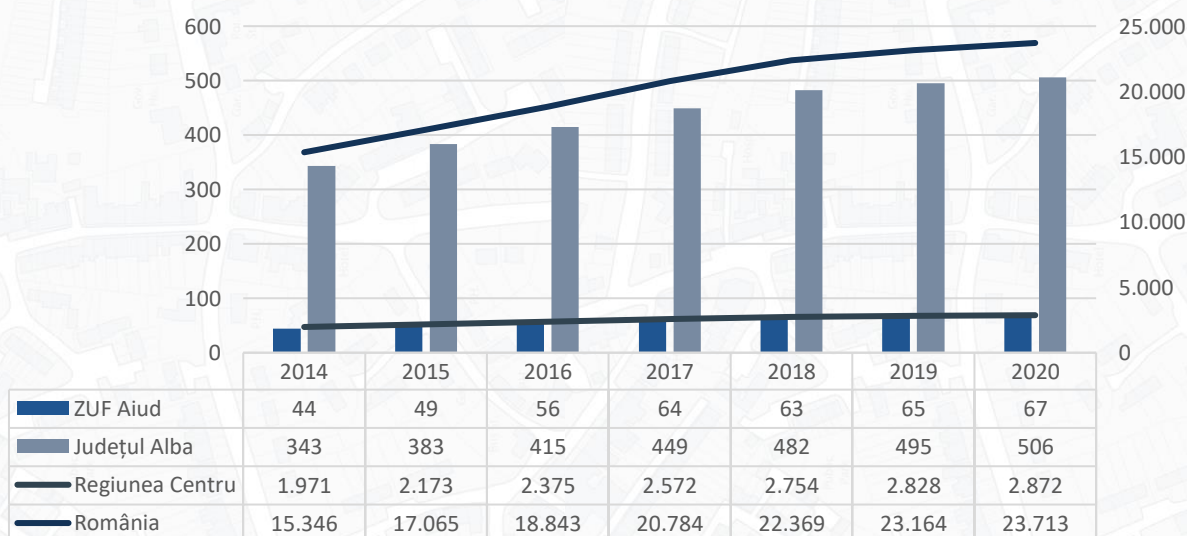
Sursa: INS (AGR101B)

Activitatea economică

Referitor la activitatea desfășurată în Zona Urbană Funcțională Aiud pe ramuri ale sectorului economic primar, la nivelul anului 2020 erau active 67 firme în domeniul agricol, din care 43 în municipiul Aiud. Evoluția numărului de firme pentru perioada 2014-2020 prezintă un trend ascendent, atât la nivelul municipiului Aiud, cât și la nivelul comunelor din Zona Urbană Funcțională Aiud, astfel, în anul 2020, la nivelul întregii Zone Urbane Funcționale Aiud, numărul de firme era mai mare cu 52,27% față de cel înregistrat în anul 2014.

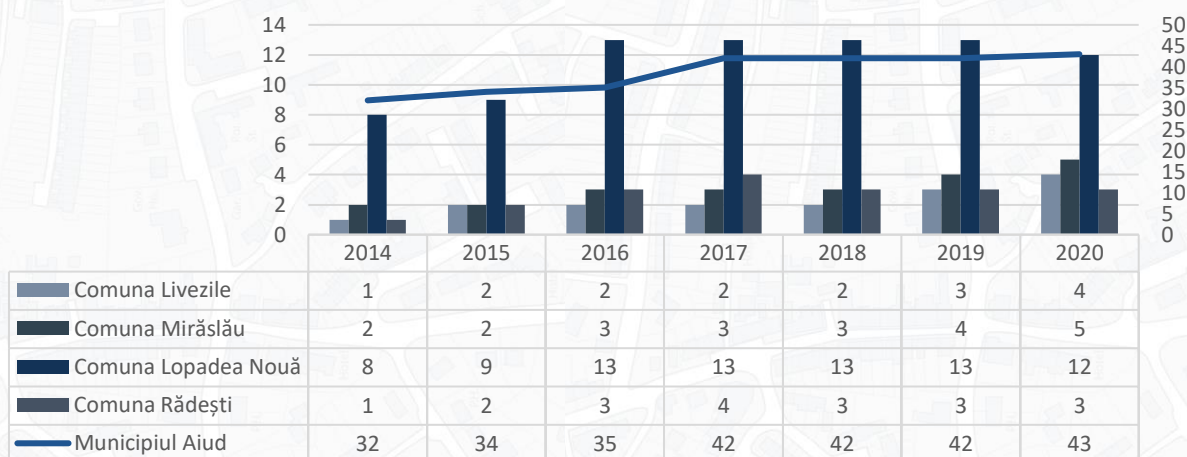
De asemenea, se observă aceeași creștere susținută a numărului de firme active în sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului și la nivel județean (47,52%), regional (45,71%) și național (54,52%).

Figură 38: Evoluția firmelor active din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului, 2014-2020

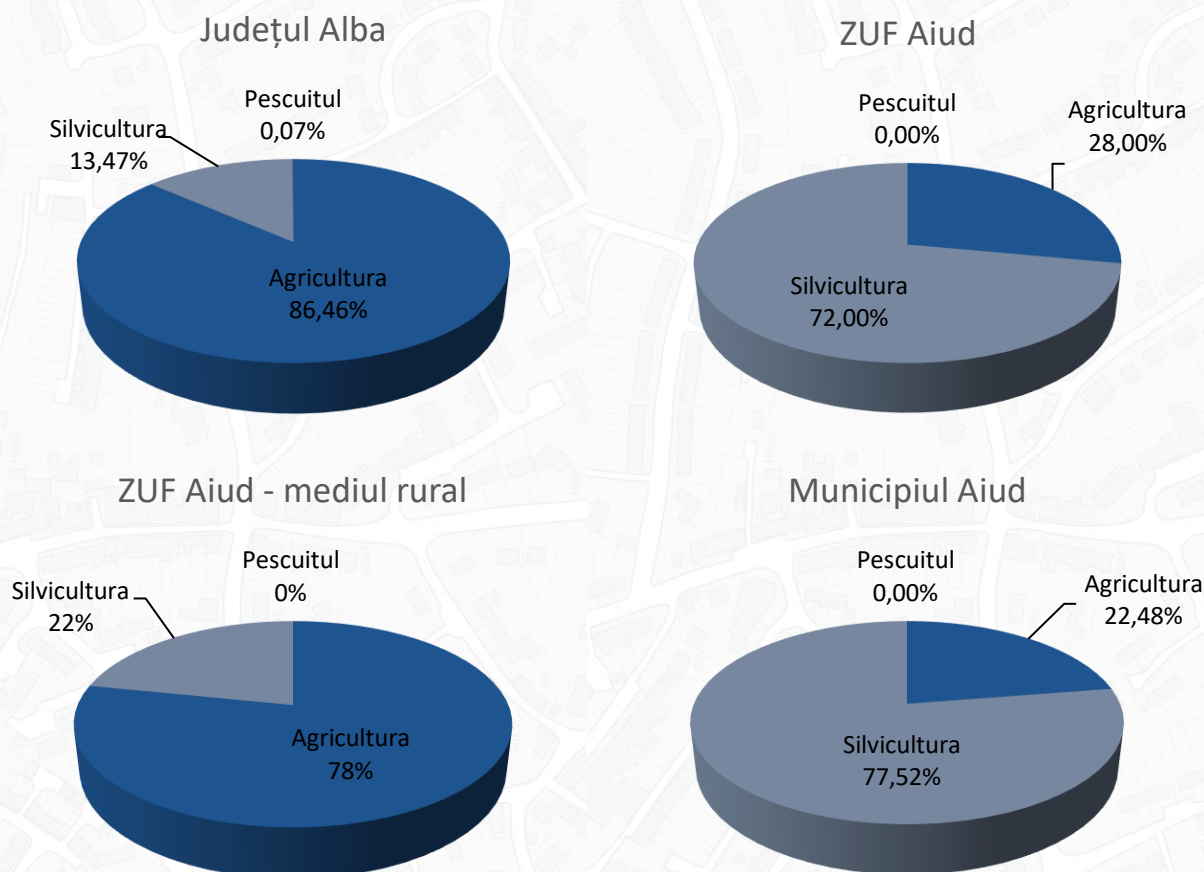
Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane
Funcționale Aiud pentru perioada 2021-2027

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

În ceea ce privește cifra de afaceri generată de sectorul "Agricultură, silvicultură și pescuit", la nivelul județului Alba și mediului rural din ZUF Aiud, ramura economică ce a generat cea mai mare cifră de afaceri a fost silvicultura, iar la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud și municipiului Aiud, a fost agricultura. În Zona Urbană Funcțională Aiud nu a fost înregistrată cifră de afaceri din activitatea de pescuit.

Figură 39: Structura cifrei de afaceri din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

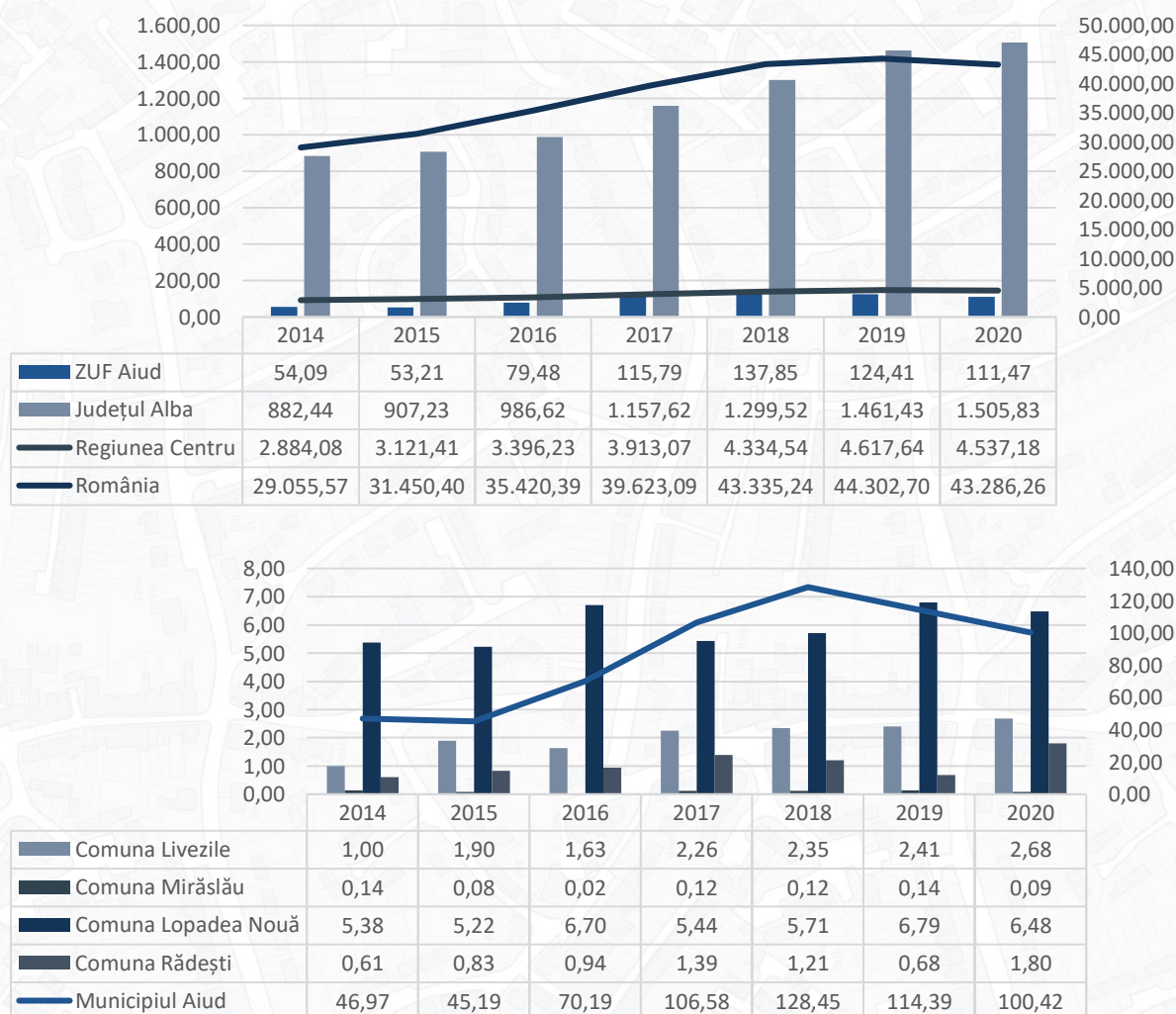
La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, codul CAEN cu cea mai mare contribuție la cifra de afaceri din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului este 0220 - *Exploatarea forestieră*, iar contribuția cea mai mică este a codului CAEN 0142 - *Creșterea altor bovine*.

În mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud activitatea cu cea mai mare contribuție la cifra de afaceri este aferentă codului CAEN 0125 - *Cultivarea fructelor arbuștilor fructiferi, căpșunilor, nuciferilor și a altor pomi fructiferi*, iar cea mai mică contribuție este cea aferentă codului CAEN 0142 - *Creșterea altor bovine*.

În ceea ce privește municipiul Aiud, codul CAEN cu cea mai mare pondere este tot 0220 - *Exploatarea forestieră*, iar contribuția cea mai mică este a codului CAEN 0240 - *Activități de servicii anexe silviculturii*.

Cifra de afaceri generată de sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului de la nivelul ZUF Aiud a înregistrat o creștere de 106,07% în anul 2020 comparativ cu anul 2014 (113,79% în municipiul Aiud și 55,14% în mediul rural din ZUF Aiud), creșterea fiind mai ridicată decât cea înregistrată la nivel județean (70,64%), regional (57,32%) și național (48,98%). Singurul UAT din ZUF Aiud care a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri în perioada analizată este comuna Mirăslău (-37,96%).

Figură 40: Evoluția cifrei de afaceri din sectorul agriculturii, silviculturii și pescuitului (mil. lei), 2014–2020

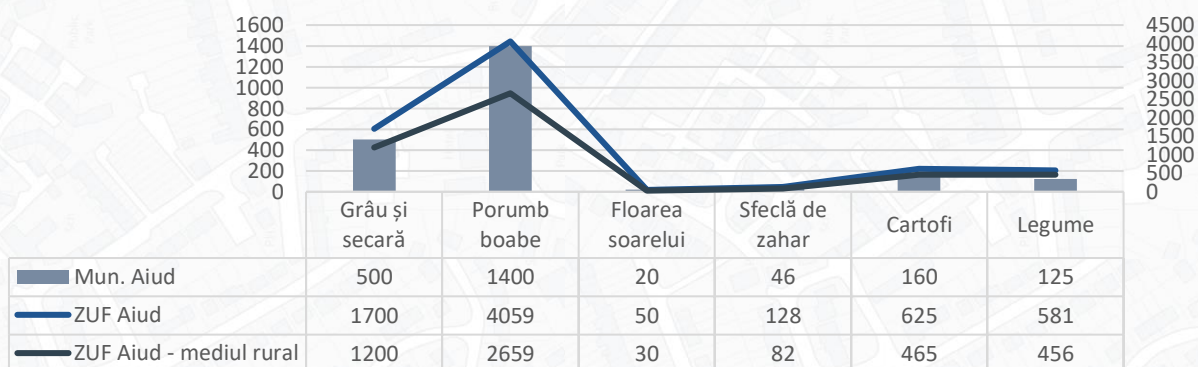
Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, în anul 2003 conform datelor furnizate de INS, cele mai mari suprafețe cultivate înregistrate au fost de porumb boabe (4.059 ha) și de grâu și secară (1.700 ha). Cele mai mici suprafețe au fost cultivate cu floarea-soarelui (50 ha).

Municipiul Aiud prezintă aceeași situație ca cea identificată la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, în sensul în care cele mai mari suprafețe au fost cultivate cu porumb boabe (1.400 ha) și grâu și secară (500 ha), iar cea mai mică suprafață a fost cultivată cu floarea soarelui (20 ha). Suprafața cultivată a municipiului Aiud a reprezentat 31,51% din suprafața cultivată a ZUF Aiud.

În mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud, cea mai mare pondere a suprafețelor cultivate o au tot cele de porumb boabe (2.659 ha) și grâu și secară (1.200 ha), urmate apoi de cartofi (465 ha), legume (456 ha), sfecla de zahăr (82 ha) și floarea soarelui (30 ha). Suprafața cultivată (4.892 ha) reprezintă 68,49% din suprafața cultivată cu principalele culturi ale ZUF Aiud.

Figură 41: Suprafața cultivată cu principalele culturi în ZUF Aiud, 2003

Sursa: INS (AGR108B)

La nivelul județului Alba, în ultimul an al statisticii realizate de INS (2003), cele mai însemnate suprafețe au fost cultivate cu porumb boabe (41.973 ha – 52,08%), la fel și la nivel regional (174.344 ha – 43,76%) și național (3.199.583 ha – 47,72%).

Referitor la producțiile agricole vegetale de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, UAT-urile care se remarcă sunt:

- Comuna Lopadea Nouă, cu o suprafață cultivată cu porumb boabe de 5.204 ha;
- Municipiul Aiud, cu o suprafață cultivată cu porumb boabe de 4.179 ha și cu legume de 2.607 ha.

România deține una din resursele mai bogate de terenuri care pot fi clasificate ca având o **Înaltă Valoare Naturală** (High Nature Value – HNV³³). Agricultură HNV vizează zonele în care activitățile agricole au condus la dezvoltarea unei biodiversități recunoscute la nivel mondial. Zonele HNV sunt o componentă importantă a agriculturii Europene și sunt renumite pentru produsele de calitate și locurile de muncă create.

³³ Sursa: [Program-National-de-Dezvoltare-Rurala-2014-2020-v14.pdf \(madr.ro\)](#)

HNV-Link³⁴: Agricultură cu Înaltă Valoare Naturală: Învățare, Inovare și Cunoaștere, este un proiect pan-european finanțat prin intermediul Uniunii Europene, ce oferă o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiar.

Toate localitățile din Zona Urbană Funcțională Aiud au fost încadrate în categoria terenurile HNV și au accesat proiectul HNV-Link.

Agricultura ecologică

Solul reprezintă un factor ecologic esențial, el fiind cea mai importantă resursă naturală și fundamentul esențial al activităților agricole.

Prin agricultura ecologică este promovată cultura agrară multifuncțională cu rezultat durabil, materializat prin:

- producție continuă de produse alimentare și agricole pe termen lung, prin conectarea ofertei cu cererea de produse alimentare și agricole, introducerea în circuitul pieței a celor interesați de produsele alimentare ecologice, cât și colaborarea în producția, prelucrarea și comercializarea produselor alimentare ecologice;
- producție agricolă ce asigură micșorarea impactului agriculturii asupra factorilor de mediu (aer, apă, sol), refacerea și îmbunătățirea gradului de fertilitate a solului și conservarea biodiversității biologice;
- producție agricolă cu rezultate economice și sociale numeroase: scăderea consumului de energie neregenerabilă, a cheltuielilor de transport, înființarea de noi locuri de muncă, majorarea veniturilor fermierilor, amplificarea dorinței de inovare și cooperare, deconcentrarea administrației publice, micșorarea cheltuielilor destinate sănătății.

Conform Raportului privind starea factorilor de mediu pe anul 2020 în județul Alba, **prognozele și acțiunile întreprinse pentru ameliorarea stării de calitate a solurilor** sunt:

- Elaborarea de studii pentru redarea în circuitul agricol a unor terenuri degradate de activității miniere;
- Elaborarea de studii pentru refacerea ecologică a unor soluri afectate de poluarea cu petrol și apă sărată;
- Efectuarea de studii care să asigure o folosire rațională a îngrășămintelor chimice și naturale, cu scopul îmbunătățirii calității solurilor și prevenirii poluării solurilor și apelor;
- Elaborarea de studii pentru ameliorarea stării de reacție a solurilor și stabilirea necesarului de amendamente;
- Elaborarea unor studii pedologice și agrochimice pentru managementul produselor organice reziduale provenite din activități agricole;
- Realizarea unor lucrări pentru utilizarea cât mai judicioasă a resurselor de sol din județ, în contextul unor etici ecologice și al principiului dezvoltării durabile;
- Elaborarea unor studii speciale care să stea la baza programelor pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, agropedoameliorative și de investiții în agricultură, precum și organizarea și sistematizarea teritoriului agricol, înființarea plantațiilor de pomi, vie, amenajarea de pășuni, sere, solarii, amenajamente silvice și piscicole.

³⁴ Sursa: [Tehnologii inovative in zonele agricole cu Valoare Naturala Ridicata prin proiectul HNV-Link \(gazetadeagricultura.info\)](http://tehnologii.inovative.in.zonele.agricole.cu.Valoare.Naturala.Ridicata.prin.proiectul.HNV-Link.gazetadeagricultura.info)

Comisia Europeană stimulează promovarea producției și consumului de produse ecologice și atingerea unui procent de 25% de terenuri agricole folosite pentru agricultura ecologică până în anul 2030, dar și dezvoltarea acvaculturii ecologice.

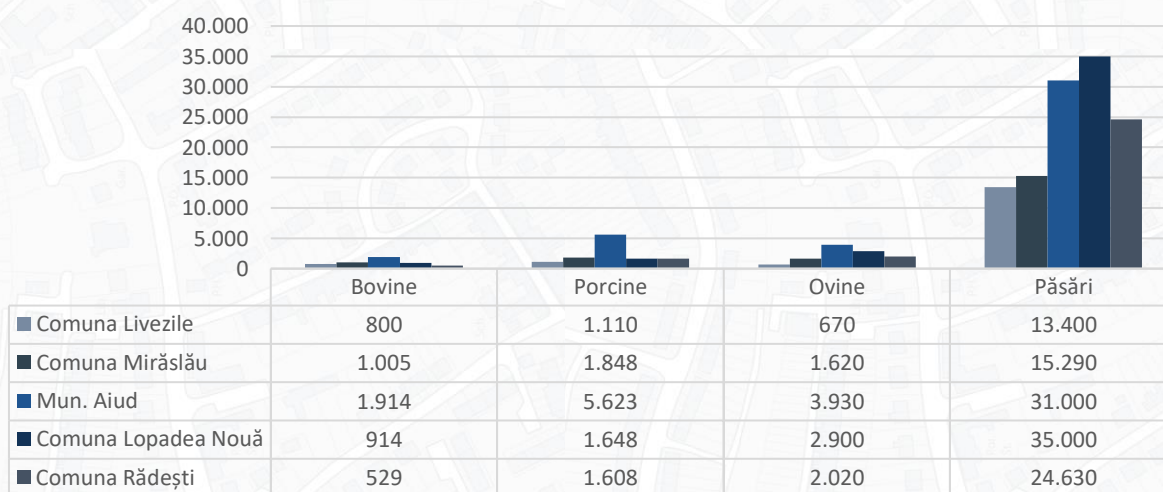
În anul 2021, conform Ministerului Agriculturii și Dezvoltării rurale, în județul Alba erau certificați 206 producători în agricultură ecologică.

Zootehnia

Conform ultimelor date publicate de INS (2003), efectivul de animale la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud era de 147.459, dintre care 80,92% păsări, 8,03% porcine, 7,55% ovine și 3,50% bovine. Mediul rural din ZUF Aiud deține 71,2% din efectivul de animale de la nivelul ZUF Aiud și municipiul Aiud 28,8%.

De asemenea, din punctul de vedere al numărului de animale, municipiul Aiud este plasat pe primul loc în cadrul Zonei Urbane Funcționale Aiud (28,8%), urmat de comunele Lopadea Nouă (27,44%) și Rădești (19,52%), iar cele mai mici procente sunt deținute de comunele Livezile (10,84%) și Mirăslău (13,4%).

Figură 42: Efectivele de animale, pe principalele categorii de animale, ZUF Aiud, 2003

Sursa: INS (AGR201B)

Conform Centralizatorului Grupurilor de Producători, în 2022, în Zona Urbană Funcțională Aiud, erau recunoscute și active 2 **grupuri de producători** din sectorul zootehnic, respectiv:

- AGROLACT SRL – municipiul Aiud (lapte și produse lactate);
- AGRO-LACT SRL – municipiul Aiud (carne de bovine).

Referitor la producțiile agricole animale de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, UAT-urile care se remarcă sunt:

- Municipiul Aiud și comunele Lopadea Nouă și Rădești pentru numărul de capete păsări: 31.000 capete păsări, 35.000 capete păsări și respectiv 24.630 capete păsări;
- Municipiul Aiud cu 5.623 capete porcine și 3.930 capete ovine;
- Comuna Lopadea Nouă cu 2.900 capete ovine.

Pomicultura

În cursul anului 2020, producția totală de fructe la nivelul județului Alba a fost estimată la 29.945 tone din 1.276.332 pomi fructiferi, în creștere cu 48,15% față de anul 2014 și în scădere cu 8,17% față de anul 2019. Cele mai mari producții, în anul 2020, au fost de prune (12.460 tone) și mere (11.620 tone), iar cea mai mică producție a fost de nectarine (5 tone).

În ceea ce privește producția de struguri din 2020, la nivelul județului Alba au fost obținute 38.482 tone struguri de vin, în creștere cu 18,23% față de anul 2014, însă în scădere cu 14,22% față de anul 2019.

Conform ultimelor date publicate de INS (2003), la nivelul ZUF Aiud, au fost produse 2.629 tone fructe, din care cea mai mare producție a fost în municipiul Aiud (1.382 tone), iar cea mai mică în comuna Rădești (88 tone). Producția de fructe de la nivelul ZUF Aiud a reprezentat 8% din producția de la nivel județean, 1,43% din cea de la nivel regional și 0,13% din cea de la nivel național. Producția de struguri de la nivelul ZUF Aiud, în anul 2003, a fost de 2.781 tone, din care 74,83% a fost obținută în municipiul Aiud.

Silvicultura și exploatarea forestieră

Suprafața fondului forestier în județul Alba s-a mărit în anul 2020 la 207,3 mii ha față de 206,5 mii ha în anul 2014. Din totalul suprafeței fondului forestier, 202,7 mii ha reprezintă suprafața pădurilor, în compoziția cărora predomină foioasele (65,76%).

În anul 2020 au fost executate regenerări artificiale pe 173 ha, în scădere cu 52,99% față de anul 2014.

Volumul de lemn recoltat în județul Alba este de 506,2 mii m³, din care 47,08% rășinoase, 35,62% fag, 9,44% stejar, 7,11% diverse specii tari și 0,75% diverse specii moi.

În 2020, în ZUF Aiud erau 13 operatori economici care activau în domeniul "silviculturii și exploatarea forestieră" cu un total de 80,25 milioane lei cifră de afaceri, din care 11 firme aveau sediul în municipiul Aiud. În perioada 2014-2020 cifra de afaceri a acestora a crescut cu 122,3%.

Pescuitul și acvacultura

Rețeaua hidrografică a județului Alba aparține în întregime bazinului râului Mureș. Cei mai importanți afluenți sunt: Arieșul, Aiudul, Geoagiul, Galda și Ampoiul pe dreapta, iar pe stânga Târnavă, Sebeșul, Pianul și Cugirul.

Lacurile constituie o parte din rezerva de apă cantonată în lacurile naturale Iezerul Șureanu, Iezerasul Carpa și Iezerul Ighiel dar și în cele antropice din împrejurimile Roșiei Montane sau în cele de pe valea Sebeșului.

Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Alba (AJVPS Alba) este constituită pe principiul liberei asocieri din totalitatea vânătorilor și/sau pescarilor sportivi înscriși în evidențele sale. Pe raza județului Alba există 16 zone de pescuit care fac obiectul contractului de utilizarea resurselor acvatice vii în scop recreativ, iar peștii care populează apele din județ sunt crapul, carasul, roșioara și somnul.

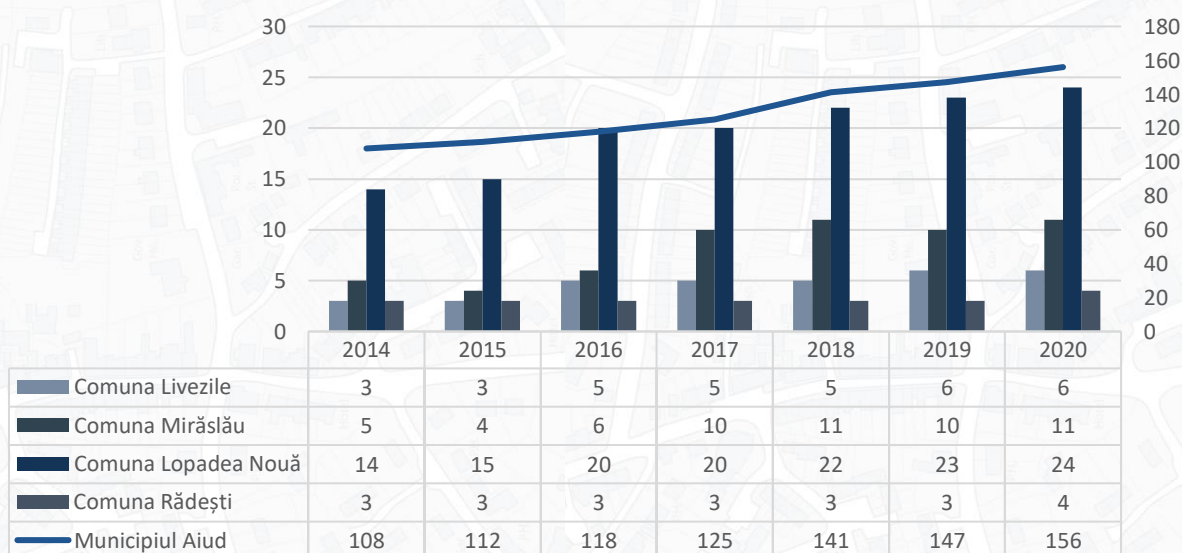
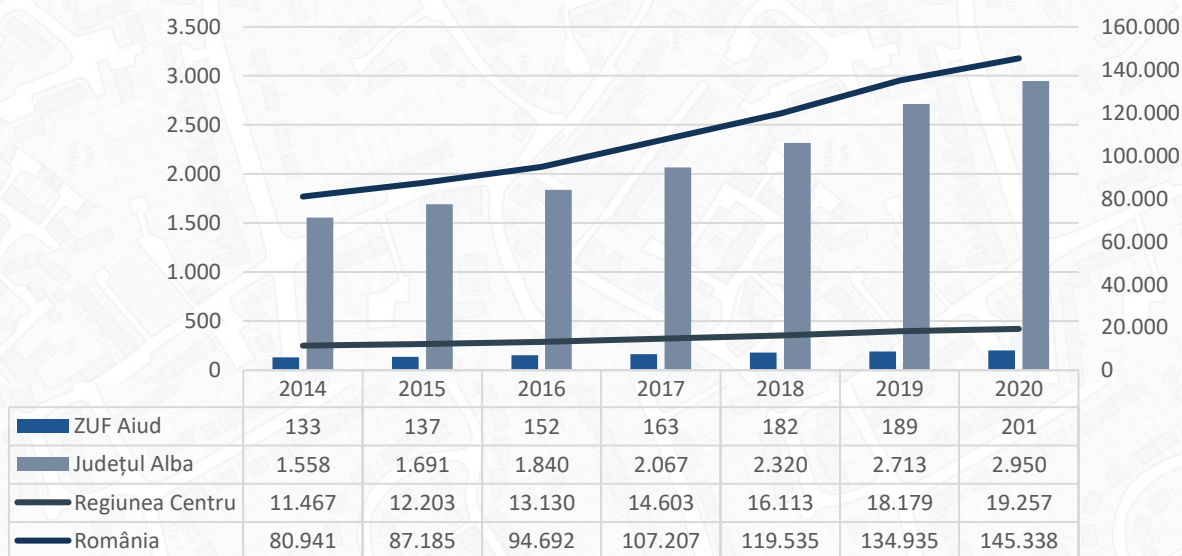
În anul 2020, în județul Alba erau active 12 societăți în domeniul pescuitului și acvaculturii, obținând o cifră de afaceri de 1,08 milioane lei, în scădere cu 22,24% față de anul 2014. În ZUF Aiud erau active doar 2 societăți care nu au înregistrat cifră de afaceri.

4.1.2 Industrie și construcții

În anul 2020, în ZUF Aiud erau active 201 firme în sectorul "industrie și construcții", care au reprezentat 6,81% din firmele active la nivel județean, 1,04% din cele active la nivel regional și 0,14% din cele active la nivel național. Firmele active în Municipiul Aiud au reprezentat 77,61% din totalul firmelor active în sector din ZUF Aiud.

În perioada 2014-2020, **numărul firmelor** din sector a evoluat ascendent atât la nivel județean (89,35%), regional (67,93%) și național (79,56%), cât și la nivelul comunelor din mediului rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud (80%) și la nivelul municipiului Aiud (44,44%).

Figură 43: Evoluția firmelor active din sectorul industriei și construcțiilor, 2014-2020

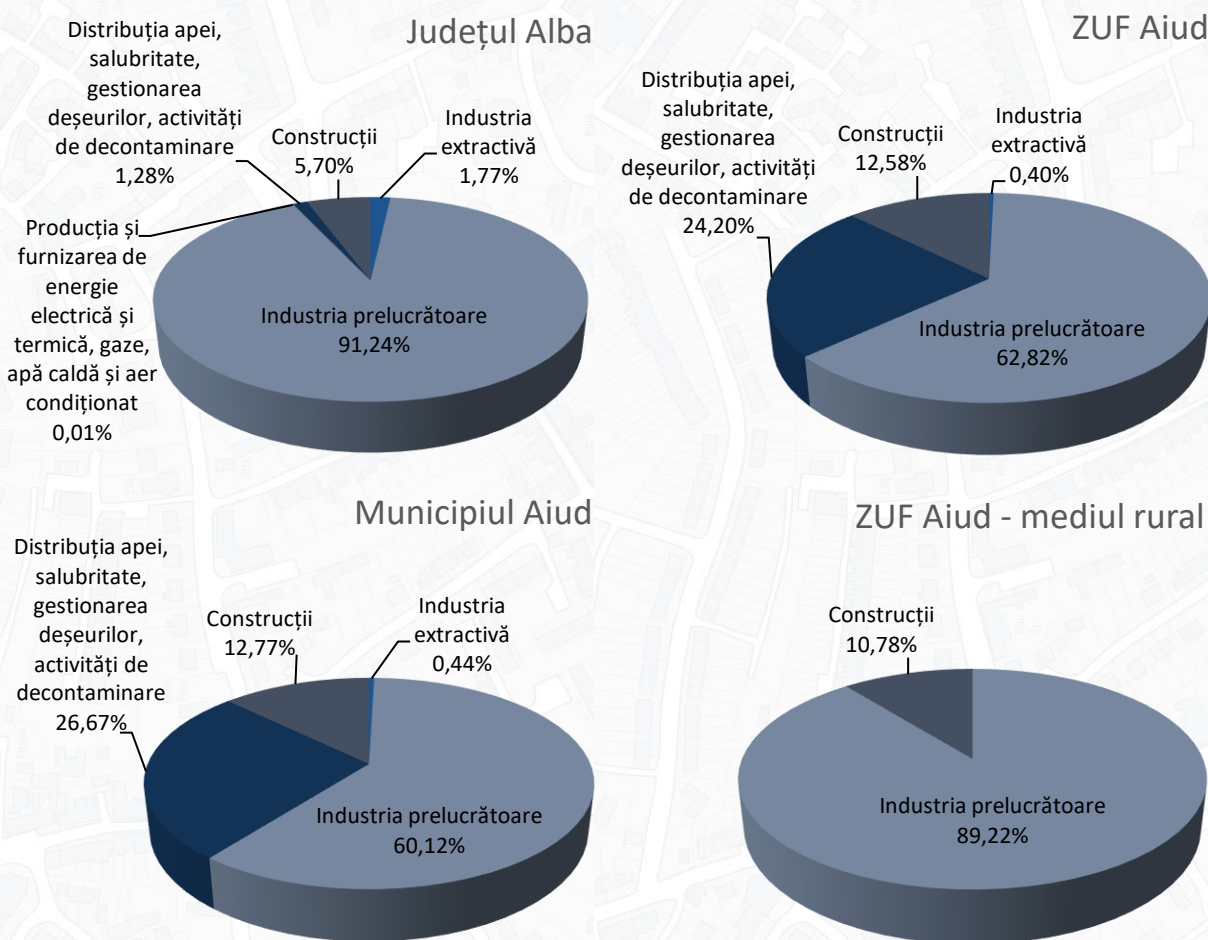
Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

În 2020, în ZUF Aiud, cele mai multe firme erau active pe următoarele coduri CAEN: 4120 "Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale" (33 firme), 3299 "Fabricarea altor produse manufacturiere n.c.a." (27 firme), 4322 "Lucrări de instalații sanitare, de încălzire și de aer condiționat" (13 firme) și 1610 "Tăierea și rindeluirea lemnului" (11 firme).

În ceea ce privește **cifra de afaceri** generată de sectorul "Industrie și construcții", atât la nivelul județului Alba și al ZUF Aiud, cât și la nivelul mediului rural din ZUF Aiud și al Municipiului Aiud, ponderea cea mai mare a fost generată de industria prelucrătoare.

La nivelul ZUF Aiud nu a fost înregistrată cifră de afaceri din producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, iar cifră de afaceri din industria extractivă și din distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor și activități de decontaminare a fost înregistrată doar în Municipiul Aiud.

Figură 44: Structura cifrei de afaceri din sectorul industriei și construcțiilor, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020

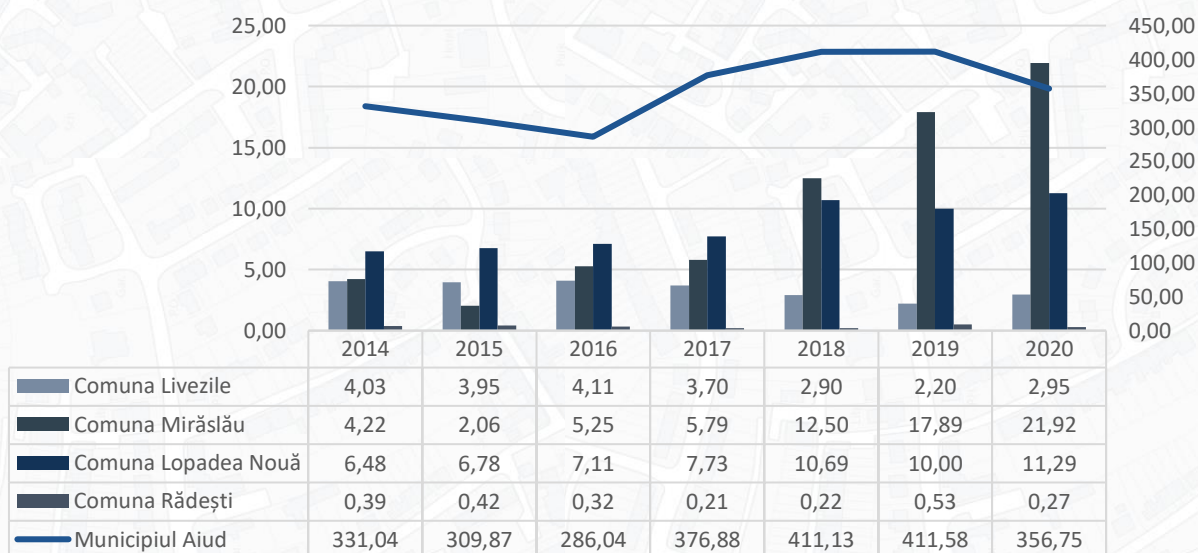
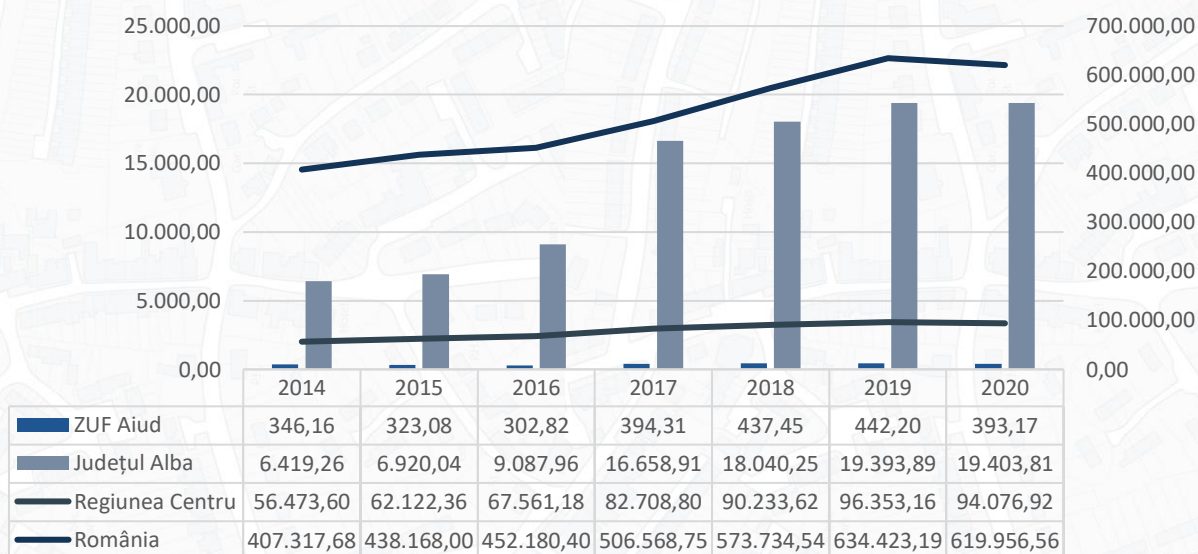

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Cifra de afaceri generată de sectorul industriei și construcțiilor de la nivelul ZUF Aiud a înregistrat o creștere de 13,58% în anul 2020 comparativ cu anul 2014 (7,76% în municipiul Aiud și 140,89% în mediul rural din ZUF Aiud), creșterea fiind mai scăzută decât cea înregistrată la nivel județean (202,27%), regional (66,59%) și național (52,20%). UAT-urile din ZUF Aiud care au înregistrat o scădere a cifrei de afaceri în perioada analizată sunt comunele Livezile (-26,91%) și Rădești (-30,80%).

Figură 45: Evoluția cifrei de afaceri din sectorul industriei și construcțiilor (mil. lei), 2014–2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Activitățile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri din sectorul industriei și construcțiilor în ZUF Aiud au fost aferente codurilor CAEN 3832 "Recuperarea materialelor reciclabile sortate" (22,75%), 1520 "Fabricarea încălțămintei" (14,14%), 2361 "Fabricarea produselor din beton pentru construcții" (10,52%), 3109 "Fabricarea de mobilă n.c.a." (9,8%) și 4120 "Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale" (6,28%).

4.1.3 Comerț și servicii

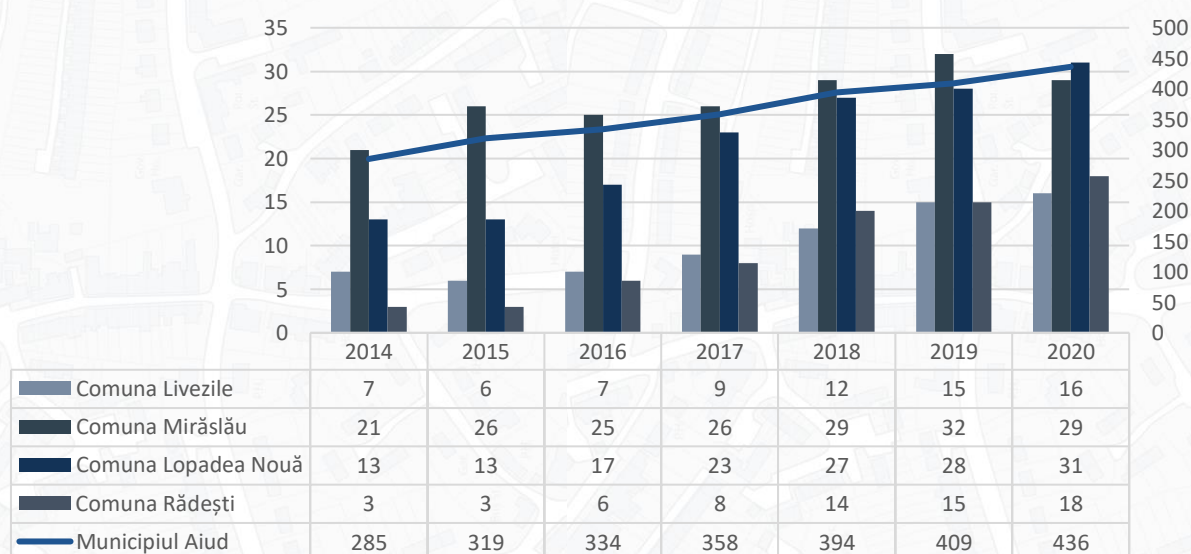
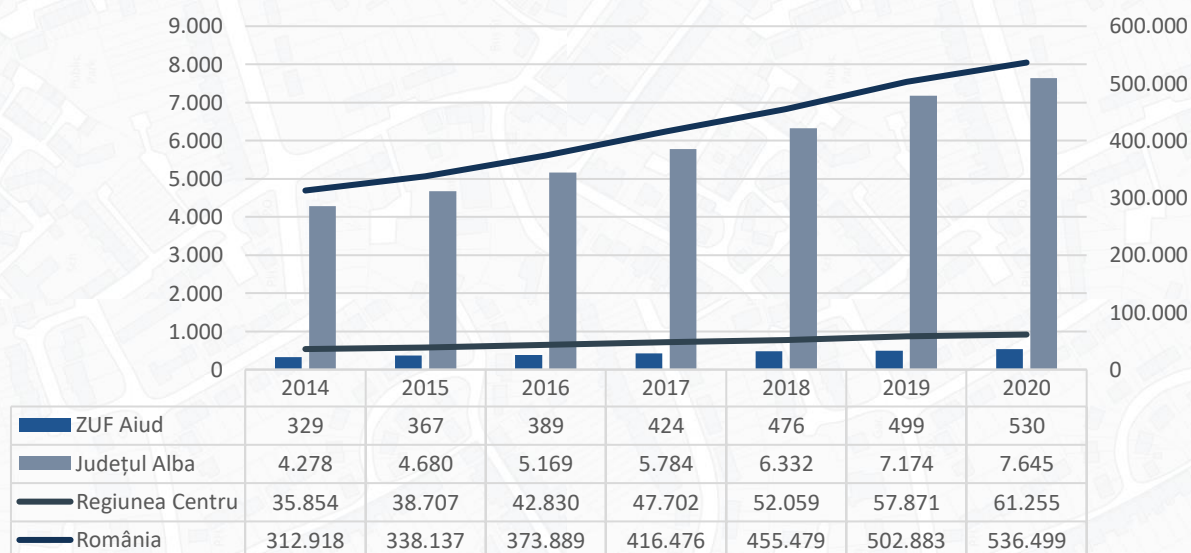
Sectorul terțiar este principalul generator de cifră de afaceri din ZUF Aiud, din care comerțul deține cea mai mare pondere (61,74% din cifra de afaceri generată de sectorul "comerț și servicii"). Din totalul de 272,27 milioane lei cifră de afaceri din comerț realizată la nivelul zonei urbane funcționale, 94,93% a fost realizată în municipiul Aiud.

În ZUF Aiud, în anul 2020 erau active **530 întreprinderi** în sectorul "comerț și servicii", reprezentând 6,93% din firmele active în județul Alba, 0,86% din cele active în Regiunea Centru și 0,1% din cele active la nivel național. 82,26% din numărul de firme active în sector, au sediul în Municipiul Aiud.

În 2020, în ZUF Aiud, cele mai multe firme erau active pe următoarele coduri CAEN: 4941 "Transporturi rutiere de mărfuri" (71 firme), 4711 "Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun" (45 firme) și 5630 "Baruri și alte activități de servire a băuturilor" (31 firme).

Firmele active în sectorul terțiar de la nivelul județului Alba și Zonei Funcționale Aiud au înregistrat creșteri în perioada 2014 – 2020, inclusiv în perioada 2019 – 2020 când a fost pandemia de COVID-19 provocată de coronavirus, ce a afectat situația economică de la nivel național, european și mondial.

Figură 46: Evoluția firmelor active din sectorul comerțului și serviciilor, 2014-2020

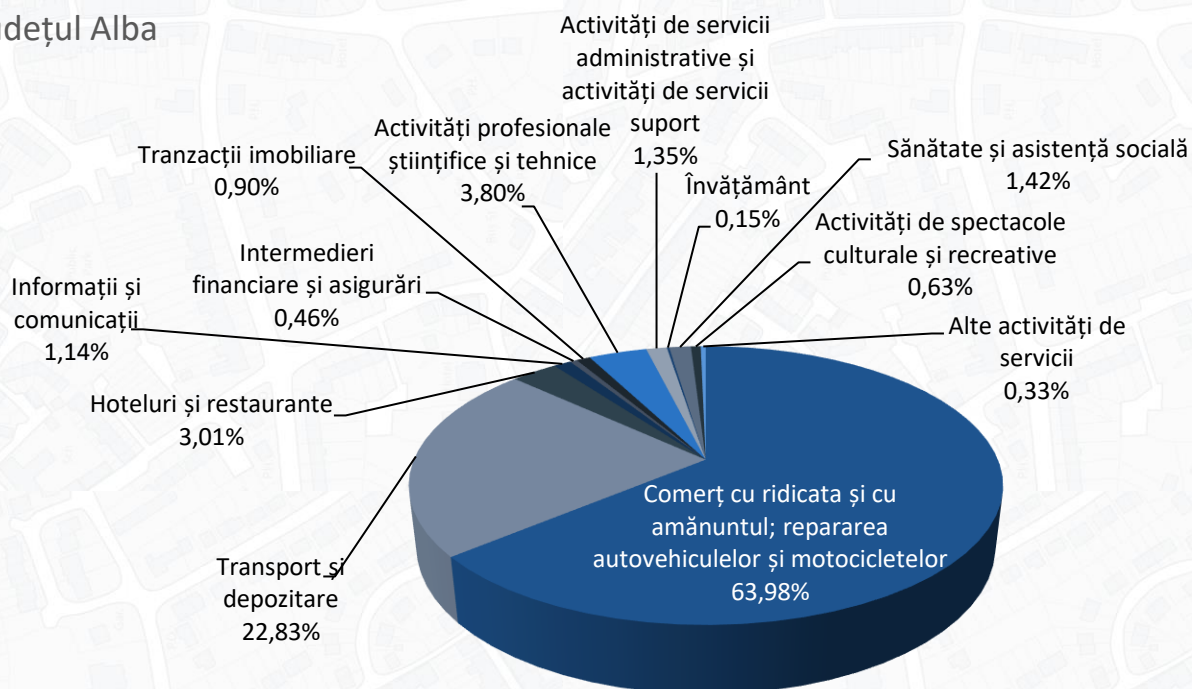

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

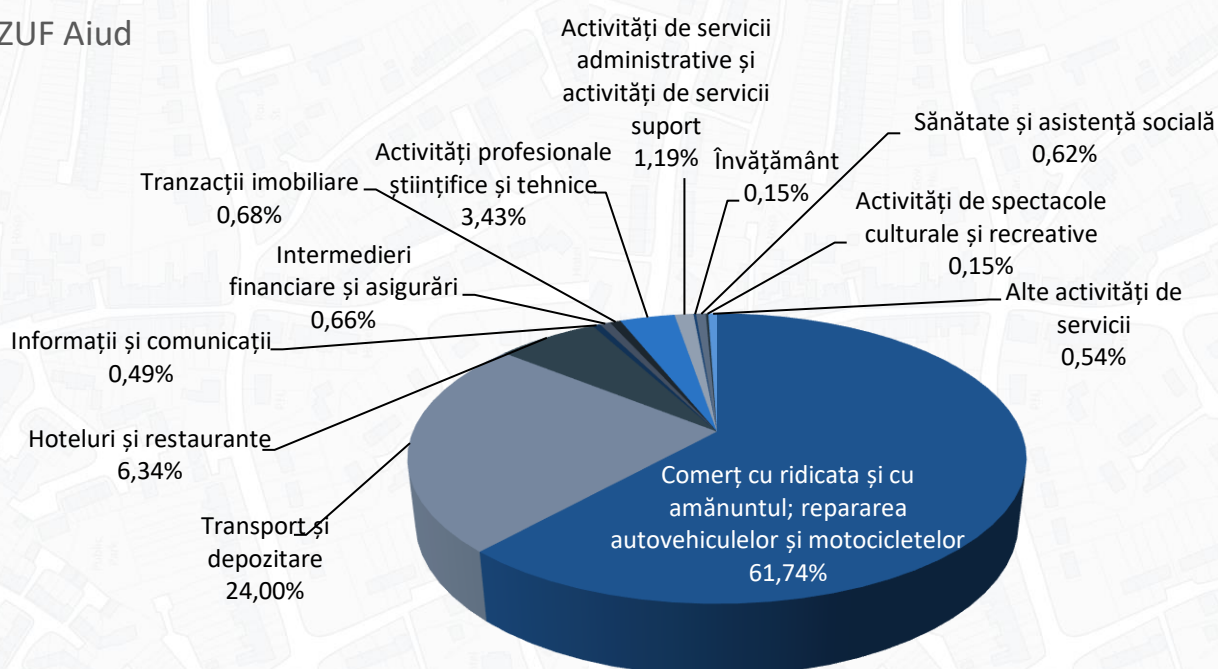
Cifra de afaceri generată de sectorul "Comerț și servicii", atât la nivelul județului Alba și al ZUF Aiud, cât și la nivelul Municipiului Aiud, ponderea cea mai mare a fost generată de activitatea de comerț. În schimb, în mediul rural din ZUF Aiud, ponderea cea mai mare a fost generată de activitatea de transport și depozitare.

Figură 47: Structura cifrei de afaceri din sectorul comerțului și serviciilor, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020

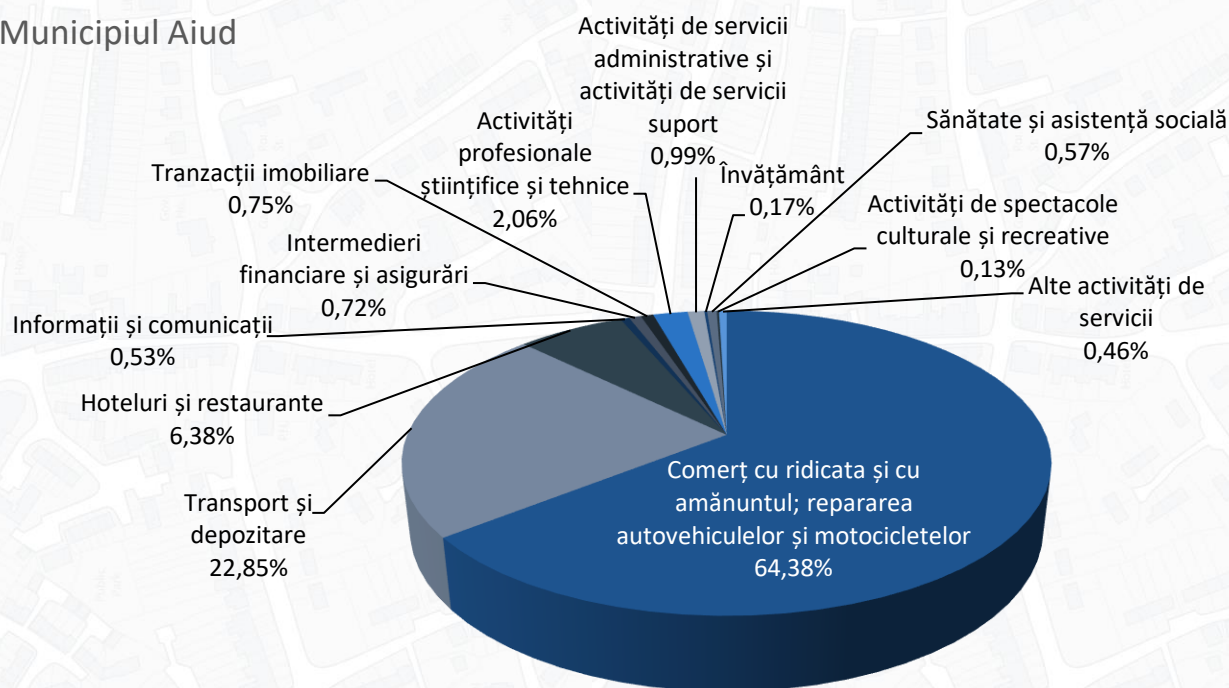
Județul Alba

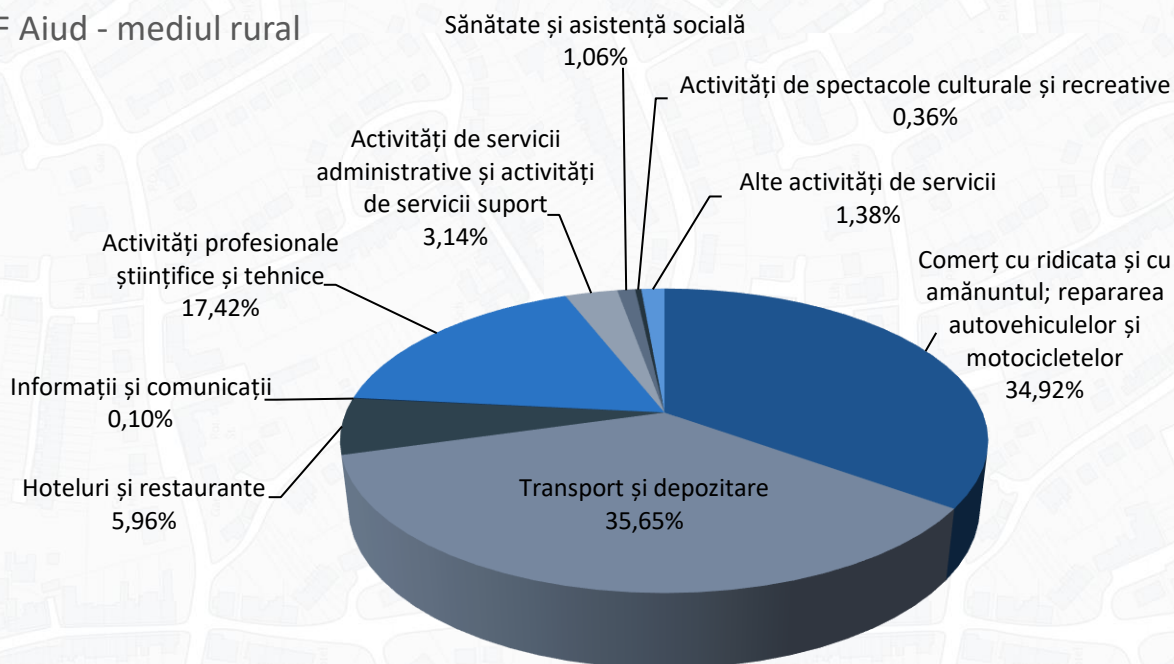
ZUF Aiud

Municipiul Aiud

ZUF Aiud - mediul rural

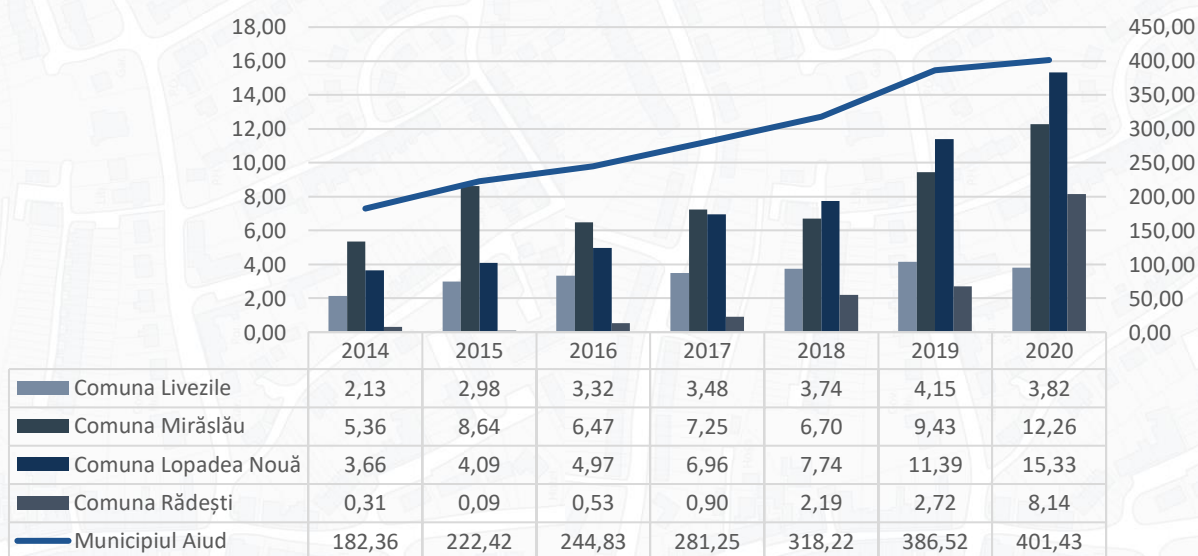
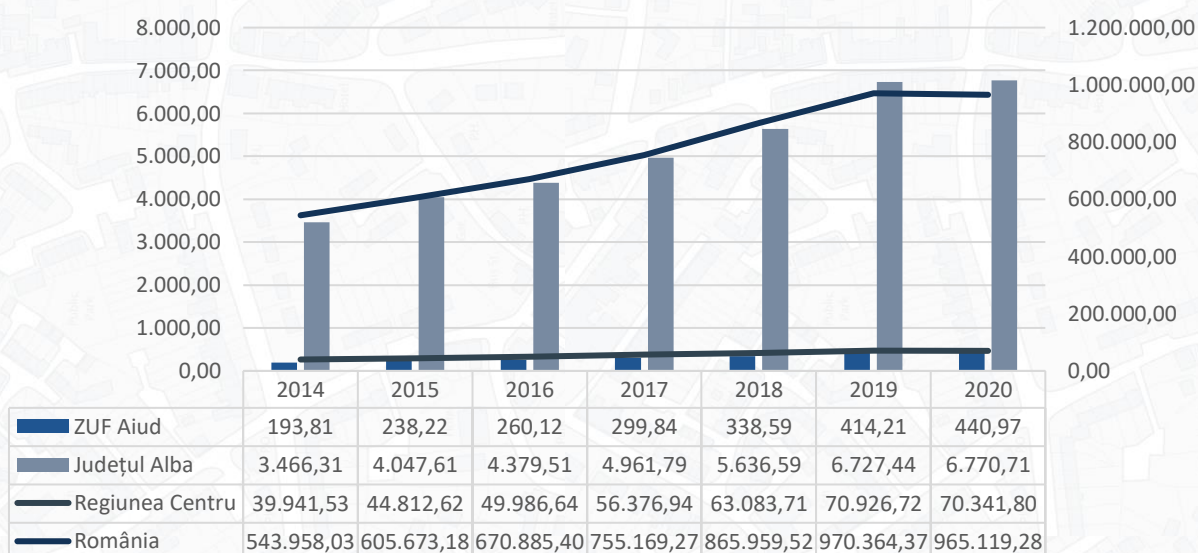
Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Cifra de afaceri generată de sectorul comerțului și serviciilor de la nivelul ZUF Aiud a înregistrat o creștere de 127,53% în anul 2020 comparativ cu anul 2014 (120,14% în municipiul Aiud și 245,17% în mediul rural din ZUF Aiud), creșterea fiind mai crescută decât cea înregistrată la nivel județean (95,33%), regional (76,11%) și național (77,43%).

La nivelul mediului rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud, o pondere semnificativă în cifra de afaceri au avut-o comunele Lopadea Nouă (38,75%) și Mirăslău (31%), iar la nivelul întregii Zone Urbane Funcționale Aiud, cea mai mare pondere a avut-o municipiul Aiud (91,03%).

Activitățile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri generate de comerț și servicii în ZUF Aiud, au fost aferente codurilor CAEN 4941 "Transporturi rutiere de mărfuri" (19,46%), 4711 "Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun" (16,92%) și 4730 "Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate" (12,07%).

Figură 48: Evoluția cifrei de afaceri din sectorul comerțului și serviciilor (mil. lei), 2014–2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

4.1.4 Turism

Pentru multe dintre orașele europene, turismul reprezintă o contribuție-cheie la structura economică și socială, întrucât acest sector de activitate oferă locuri de muncă și venituri vitale concentrate în regiuni care nu au alte surse de ocupare a forței de muncă și implicând lucrători cu un nivel scăzut de calificare³⁵.

În ceea ce privește evoluția numărului de turiști pentru perioada 2019-2020, în lipsa unui protocol comun și coordonat pentru restricțiile de călătorie, turismul în interiorul UE a fost puternic afectat de pandemia COVID-19, iar una dintre consecințele probabile ale acestei crize sanitare va fi consolidarea turismului de proximitate, turiștii preferând călătoriile în interiorul frontierelor.

În Zona Urbană Funcțională Aiud, în domeniul „Hoteluri și restaurante” în anul 2020, conform datelor furnizate de www.listafirme.ro, au fost active **60 de întreprinderi**, în care și-au desfășurat activitatea **311 angajați**, iar cifra de afaceri generată de acestea a fost de **27,97 milioane lei**.

Cifra de afaceri din anul 2020 a municipiului Aiud, aferentă domeniului turismului, reprezintă 91,57% din cifra de afaceri de la nivelul ZUF și 12,57% din cifra de afaceri de la nivelul județului. Numărul salariaților din municipiul Aiud care activează în domeniul turismului reprezintă 93,57% din numărul total al salariaților din domeniu din ZUF și 13,85% din totalul salariaților de la nivel județean, iar referitor la numărul de firme, municipiul Aiud deține procent majoritar la nivelul ZUF (80%) și numai 6,86% la nivel județean. Din aceste înregistrări se poate vedea ponderea majoritară a municipiului Aiud în ZUF Aiud.

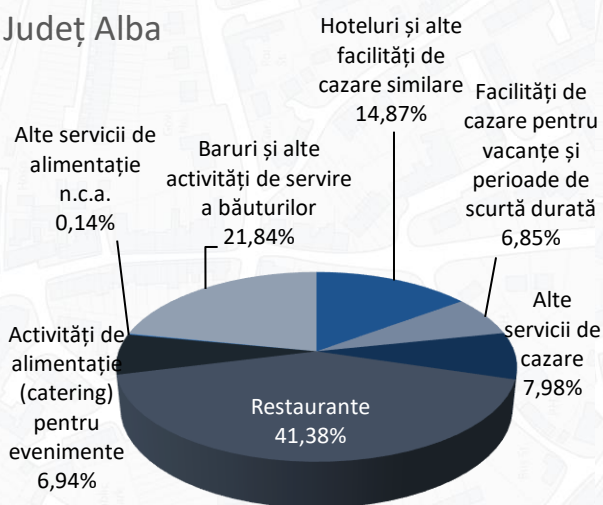
Cea mai mare contribuție la realizarea cifrei de afaceri din domeniul turismului în ZUF Aiud o au întreprinderile care au codurile CAEN 5610 *“Restaurante”*, 5621 *“Activități de alimentație (catering) pentru evenimente”* și 5630 *“Baruri și alte activități de servire a băuturilor”*.

La nivelul județului Alba, cifra de afaceri a fost generată preponderent de firmele care au codurile CAEN 5610 *“Restaurante”*, 5630 *“Baruri și alte activități de servire a băuturilor”* și 5510 *“Hoteluri și alte facilități de cazare similare”*.

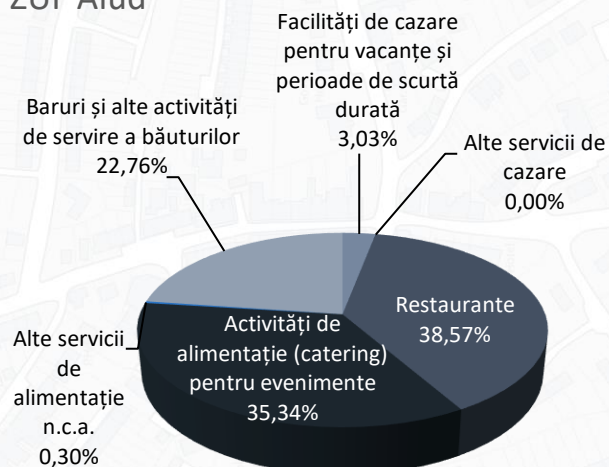
³⁵ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Bruxelles, 13.05.2020

Figură 49: Structura cifrei de afaceri din domeniul turismului, pe ramuri, în județul Alba, ZUF Aiud, Municipiul Aiud și ZUF Aiud – mediul rural, 2020

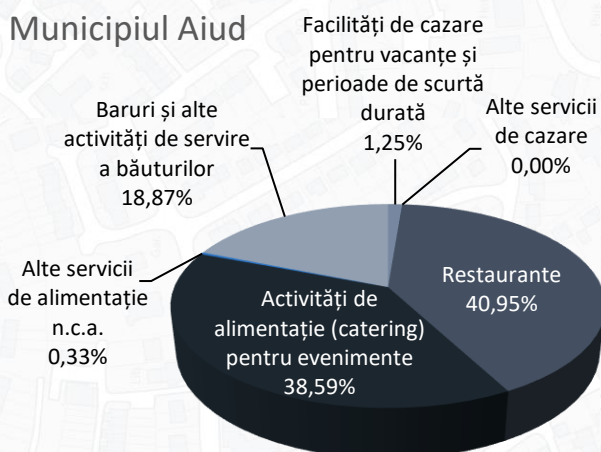
Județ Alba

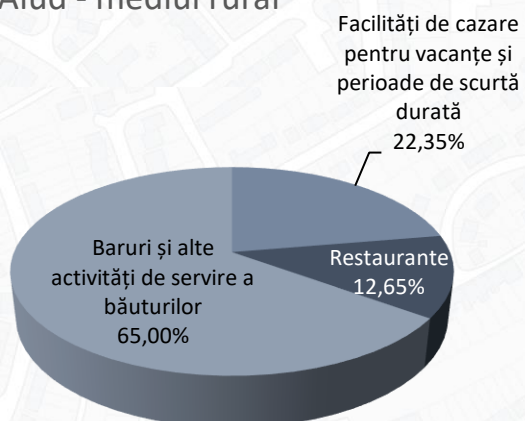
ZUF Aiud

Municipiul Aiud

ZUF Aiud - mediul rural

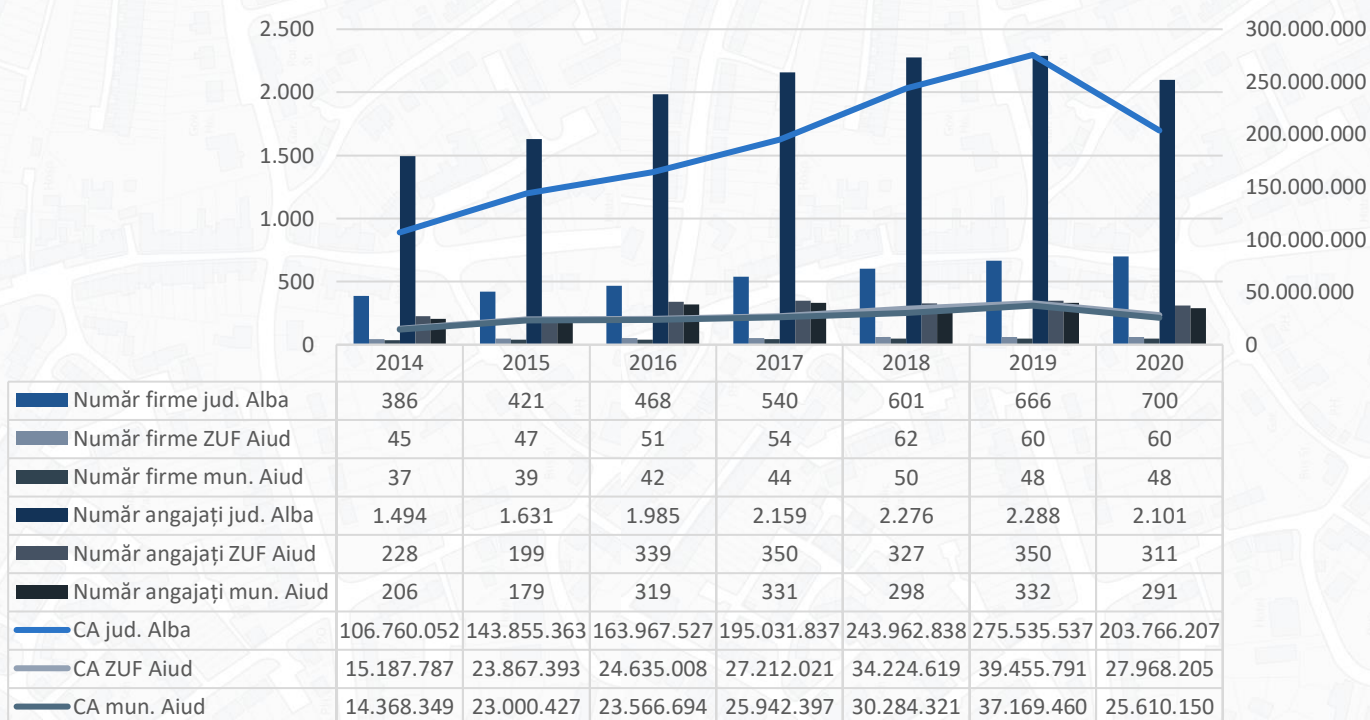
Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

După o creștere constantă în perioada 2014-2019, în anul 2020, firmele de la nivel județean au cunoscut scăderi semnificative din punctul de vedere al numărului de angajați și al cifrei de afaceri, scăderi înregistrate din cauza restricțiilor atât de călătorie, cât și de funcționare, impuse de pandemia globală a virusului Sars - CoV 2.

Per ansamblu, în perioada 2014-2020, indicatorii economici din domeniul turismului au înregistrat o creștere atât la nivel județean, cât și la nivelul ZUF Aiud și al municipiului Aiud.

La nivelul ZUF Aiud au fost înregistrate creșteri în anul 2020 față de 2014, de 33,33% în cazul numărului de întreprinderi, de 36,40% în cazul numărului de angajați și 84,15% în cazul cifrei de afaceri generată de domeniul turismului.

Figură 50: Evoluția indicatorilor economici din domeniul turismului, în județul Alba, ZUF Aiud și municipiul Aiud, 2014-2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date www.listafirme.ro

Structuri de primire turistică

Conform datelor furnizate de INS, în anul 2020, în județul Alba erau înregistrate 227 structuri de primire turistică, reprezentând 9,73% din totalul Regiunii de Dezvoltare Centru și 2,64% din totalul la nivel național. Din acest punct de vedere, județul Alba ocupă locul 5 la nivel regional, după județele Brașov (38,66%), Harghita (17,49%), Mureș (15,56%) și Sibiu (13,63%). Din totalul de structuri de primire turistică din județul Alba, doar 5,29% sunt concentrate în Zona Urbană Funcțională Aiud, respectiv 12 unități la finalul anului 2020.

La nivelul județului, față de anul 2019, numărul acestor structuri a crescut cu 15,82%, iar comparativ cu anul 2014 numărul de structuri de primire turistică s-a majorat cu 62,14%. Aceeași situație s-a înregistrat și la nivelul municipiului Aiud și al ZUF Aiud, numărul structurilor de primire turistică din 2020 fiind mai mare cu 133,33%, respectiv 100% față de cel din 2014.

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, doar municipiul Aiud și comunele Livezile și Mirăslău dispun de structuri de primire turistică, însumând un total de 12 unități în 2020. Municipiul Aiud este prima localitate din punct de vedere turistic de la nivelul ZUF Aiud, dispunând, în anul 2020, de 7 structuri de primire turistică.

Majoritatea structurilor de primire turistică din ZUF Aiud, sunt de tip pensiune turistică și agroturistică (6 unități), din care 4 unități sunt în municipiul Aiud, 1 în comuna Livezile și 1 în comuna Mirăslău. Alte tipuri de unități de cazare turistică din ZUF Aiud sunt: hoteluri - 1 unitate (municipiul Aiud), hosteluri - 2 unități (municipiul Aiud), moteluri - 1 unitate (comuna Mirăslău), cabane turistice - 1 unitate (comuna Livezile) și căsuțe turistice - 1 unitate (comuna Livezile).

Capacitatea de cazare turistică existentă

În anul 2020, capacitatea de cazare din județul Alba era de 5.688 locuri, respectiv 8,11% din totalul capacității de cazare existente în Regiunea Centru (70.176 locuri), ocupând locul 5 după județele Brașov (40,93%), Mureș (16,07%), Sibiu (15,03%) și Harghita (12,97%).

Din totalul capacității de cazare turistică existente la nivelul județului Alba, 6,19% se aflau în structurile de primire turistică din Zona Urbană Funcțională Aiud. În anul 2020, în municipiul Aiud au fost 232 locuri de cazare, în comuna Livezile 63 locuri și în comuna Mirăslău 57 locuri. Numărul de locuri în structurile de primire turistică din Zona Urbană Funcțională Aiud a crescut în 2020 față de 2014, cu 203,45%.

Municipiul Aiud este prima localitate din Zona Urbană Funcțională Aiud din punctul de vedere al capacității de cazare turistică existente. Capacitatea totală de cazare din municipiul Aiud reprezintă 65,91% din capacitatea de cazare de la nivelul zonei urbane funcționale și 4,08% din capacitatea de cazare de la nivelul județului, iar cele mai multe locuri de cazare sunt deținute de hosteluri (55,6%).

Aproximativ 42,05% din capacitatea de cazare turistică existentă la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud este disponibilă în pensiuni turistice și agroturistice și 36,65% în hosteluri. Capacitatea de primire turistică de la nivelul hotelurilor reprezintă 9,38%, în moteluri sunt 6,82% locuri, în căsuțele turistice sunt 3,41% locuri și în cabanele turistice sunt 1,7% locuri.

În Zona Urbană Funcțională Aiud, în anul 2020, numărul mediu de locuri de cazare existente pe hotel era de 33 locuri, pe hostel de 65 locuri, pentru un motel revin 24 de locuri, într-o cabană turistică revin 6 locuri, într-o căsuță turistică revin 12 locuri, într-o pensiune turistică revin 17 locuri, iar într-o pensiune agroturistică revin 33 locuri.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile, cât sunt deschise unitățile în perioada considerată și se exprimă în locuri/zile. Se exclud locurile din camerele sau unitățile închise temporar din lipsă de turiști, pentru reparații sau alte motive.

În anul 2020, în Regiunea Centru, au fost în funcțiune 14.585.653 locuri de cazare, din care 7,3% în județul Alba. Acesta este penultimul județ din regiune după capacitatea de cazare turistică în funcțiune, prima poziție fiind ocupată de județul Brașov (48,82%). Din cele 1.064.249 locuri-zile de la nivelul județului Alba, doar 5,27% reprezintă capacitatea de cazare în funcțiune din Zona Urbană Funcțională Aiud. Față de anul precedent, în anul 2020 capacitatea de cazare în funcțiune (locuri – zile) în județul Alba, a scăzut cu 32,05%, iar față de anul 2014 capacitatea de cazare turistică în funcțiune a scăzut cu 7,26%. Una dintre cauzele care au dus la scăderea semnificativă din anul 2020 este pandemia de Covid-19, fiind impuse restricții de circulație în această perioadă.

În anul 2020, în municipiul Aiud s-a concentrat un procent de 78,12% din capacitatea de cazare în funcțiune din structurile de primire turistică din Zona Urbană Funcțională Aiud. În perioada 2014-2020, municipiul Aiud a înregistrat creșteri la capacitatea de cazare turistică de 131,39%.

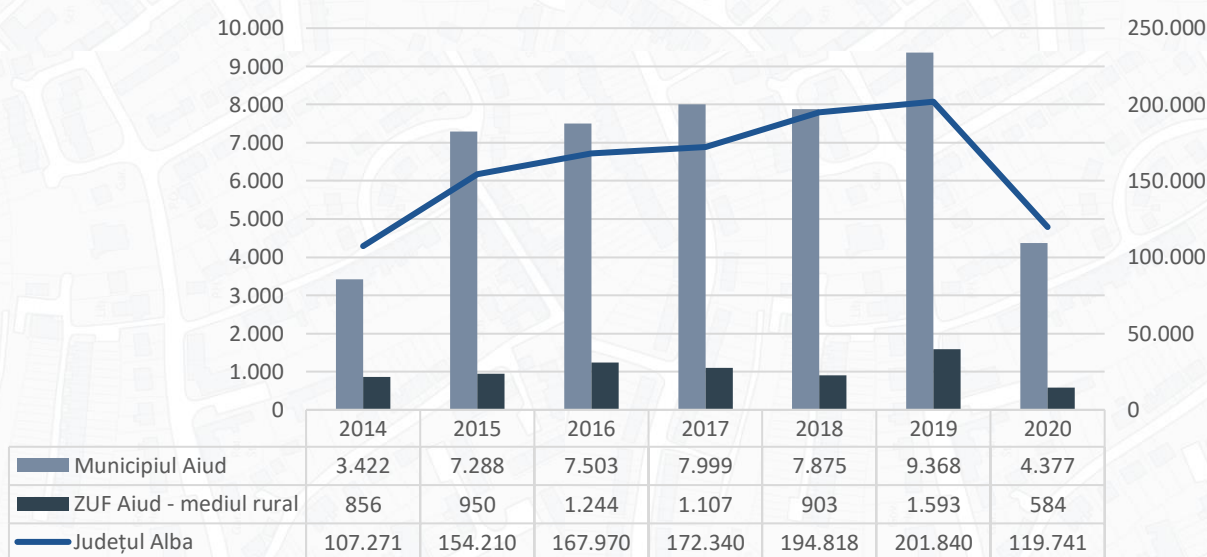
Sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică

Regiunea de Dezvoltare Centru a captat în anul 2020, 1,53 milioane turiști, dintre care 7,8% au vizitat județul Alba, acesta clasându-se pe locul 4 între cele 6 județe componente. În același an, în Zona Urbană Funcțională Aiud, au fost înregistrați 4.961 turiști, reprezentând 4,14% din totalul turiștilor din județul Alba și doar 0,32% din totalul la nivel regional. În municipiul Aiud au fost înregistrați 4.377 turiști în anul 2020, iar în mediul rural al ZUF Aiud au fost înregistrați 584 turiști (100 turiști în comuna Livezile și 484 în comuna Mirăslău).

Analizând numărul de sosiri pentru perioada 2014-2020, în ZUF Aiud, se remarcă un trend ascendent al numărului de sosiri pentru perioada 2014-2019 (cu excepția anului 2018 când a scăzut cu 3,6%), dar care a scăzut semnificativ în perioada 2019-2020 (-54,74%).

De asemenea, în ceea ce privește anul 2019, față de anul 2014, în municipiul Aiud, numărul turiștilor este cu 173,76% mai mare, însă, raportat la anul 2018, numărul acestora a crescut cu 18,96%. Prin comparație, în 2020, numărul turiștilor în municipiul Aiud a scăzut cu 53,28% față de anul 2019, rezultat ce poate fi pus pe seama crizei sanitare provocată de coronavirusul SARS-CoV-2 care a impus numeroase restricții pentru călători.

Figură 51: Evoluția sosirilor în structurile de primire turistică, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural, 2014-2020

Sursa: INS (TUR104E)

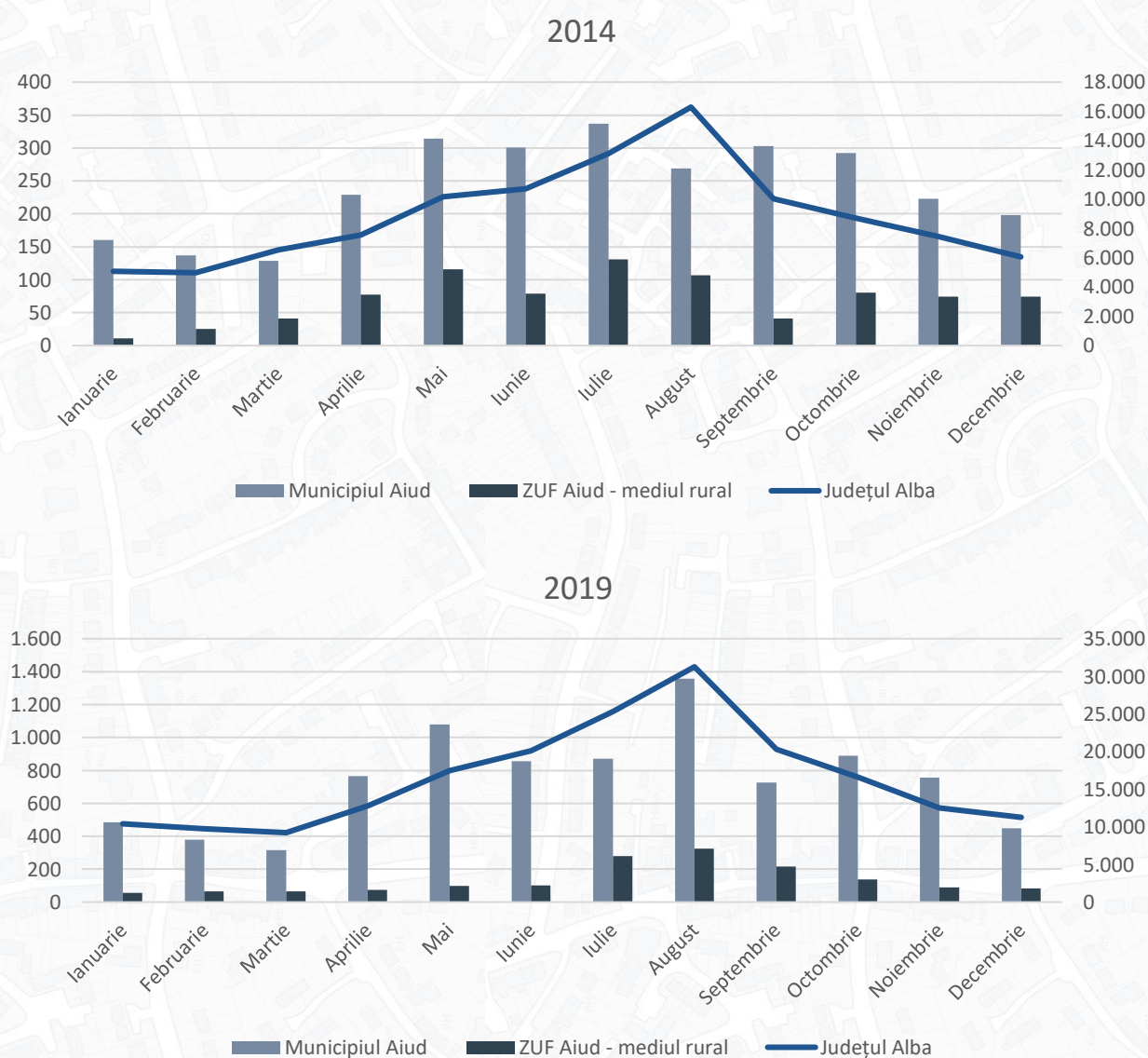
La nivel județean, în perioada iulie-august se înregistrează cel mai ridicat număr de turiști, reprezentând 28,72% din totalul turiștilor din întregul an, anul de referință fiind 2019 (având în vedere pandemia de Covid-19 din anul 2020). În schimb, în perioada februarie-martie se înregistrează cele mai scăzute valori ale numărului de turiști, în județul Alba sosind un număr mediu de 9.492 turiști. În sezonul cald (iulie-septembrie) sosesc în medie, 25.637 turiști, adică de 2,54 ori mai mulți turiști decât în sezonul rece (ianuarie-februarie). Astfel, se conturează sezonul turistic al județului Alba, intervalul iulie-septembrie fiind perioada cu cel mai mare număr de turiști.

La nivelul ZUF Aiud, cel mai mare număr de turiști, în anul 2019, a fost înregistrat în luna august, iar cel mai mic, în luna martie. O comparație între municipiul Aiud și mediul rural din ZUF Aiud arată că luna

august înregistrează cel mai mare număr de turiști în ambele cazuri, în timp ce, numărul cel mai mic de turiști pentru mediul rural este înregistrat în luna ianuarie, iar pentru municipiul Aiud, în luna martie.

În ceea ce privește municipiul Aiud, din punctul de vedere al sezonității, în luna august a anului 2019 a avut loc o creștere a numărului de turiști, cu 404,09% față de luna august a anului 2014. Se observă același trend crescător în anul 2019 față de anul 2014 și la nivelul comunelor din mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud, astfel: în comuna Livezile numărul de turiști a crescut cu 62,16% și în comuna Mirăslău cu 518,18%. Astfel, în medie, la nivelul întregii Zone Urbane Funcționale Aiud, numărul turiștilor sosiți în luna august a anului 2019 a fost cu 346,81% mai mare față de aceeași lună a anului 2014.

Figură 52: Sezonalitate sosiri turiști, anii 2014 și 2019, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural

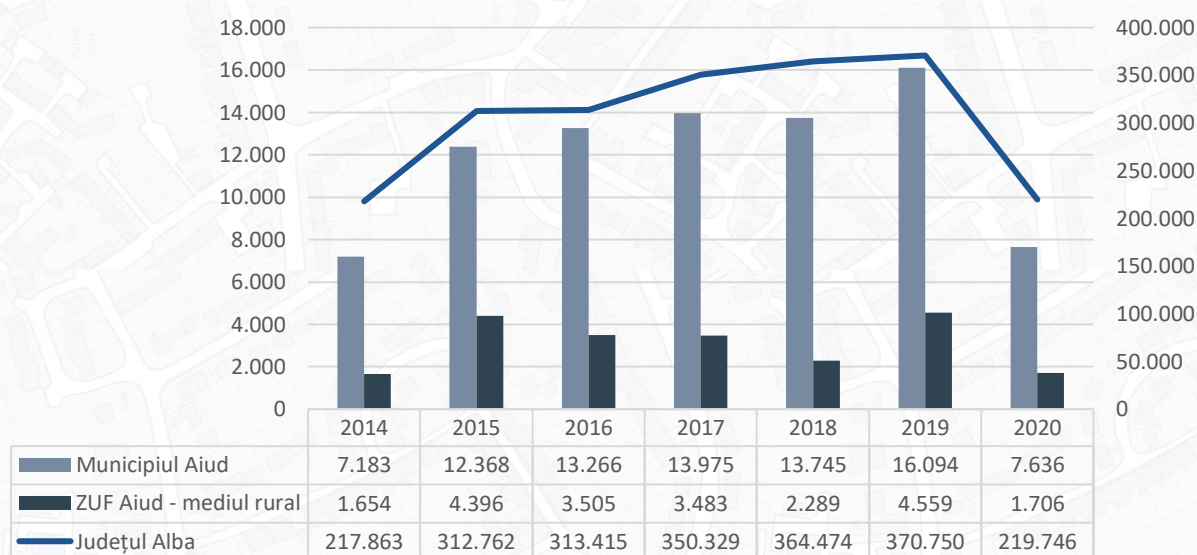
Sursa: INS (TUR104F și TUR104H)

Înnoptări în structurile de primire turistică

Turiștii sosiți în Regiunea de Dezvoltare Centru, în anul 2019, au realizat 6.443.719 înnoptări, dintre care 5,75% în structurile de cazare din județul Alba. Din totalul înregistrat la nivel județean, 5,57% reprezintă înnoptările din ZUF Aiud.

În ceea ce privește evoluția numărului de înnoptări la nivelul ZUF Aiud în anul 2019, față de anul 2014, se constată o creștere cu 133,71%, însă în anul 2020 a scăzut cu 54,77% față de anul 2019, domeniul turismului fiind afectat de criza sanitară provocată de coronavirusul SARS-CoV-2. În municipiul Aiud, la nivelul anului 2019, numărul de înnoptări a crescut cu 124,06% față de anul 2014, însă a scăzut cu 52,55% în anul 2020, iar în mediul rural din ZUF Aiud creșterea a fost de 175,63% în anul 2019 față de anul 2014 și scăderea de 54,77% în anul 2020.

Figură 53: Evoluția înnoptărilor în structurile de primire turistică, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural, 2014-2020

Sursa: INS (TUR105D, TUR105E)

În anul 2020, în municipiul Aiud s-au înregistrat înnoptări ce reprezintă 81,74% din totalul înnoptărilor în cadrul structurilor de primire turistică din Zona Urbană Funcțională Aiud. După numărul de înnoptări, municipiul Aiud (7.636 înnoptări) se clasează pe primul loc la nivel zonal, urmat apoi de comunele Mirăslău (1.106 înnoptări) și Livezile (600 înnoptări).

Pe tipuri de structuri de primire turistică, 36,53% din înnoptările de la nivelul ZUF Aiud din anul 2020 s-au înregistrat în pensiuni turistice și agroturistice. Alte structuri de primire turistică preferate de turiști pentru a înnopta sunt hostelurile (27,97%) sau hotelurile (24,17%). În municipiul Aiud, 36,21% din înnoptări s-au înregistrat în pensiuni turistice și agroturistice, 34,22% în hosteluri și 29,57% în hoteluri.

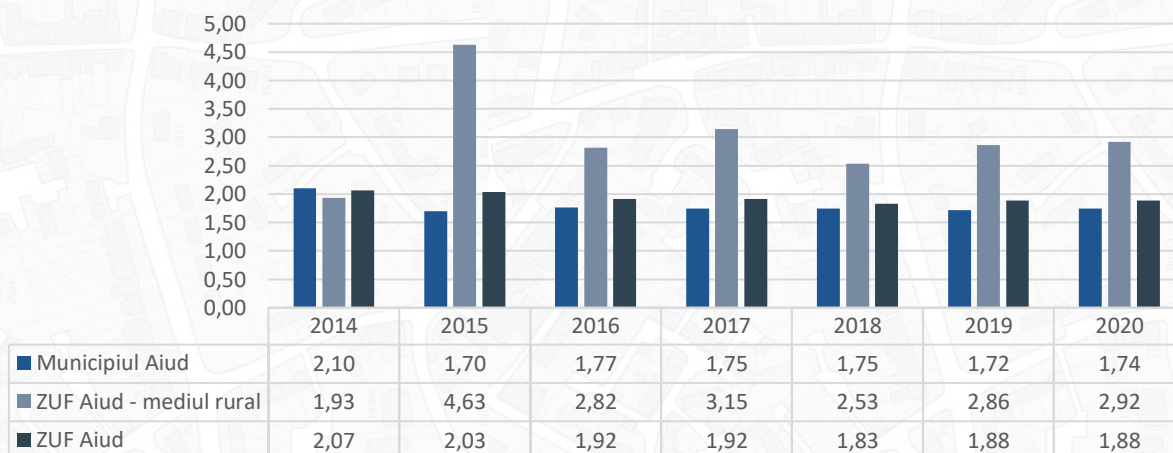
Durata medie de ședere

În județul Alba, în 2020, durata medie de ședere a unui turist a fost de 1,84 zile, cu aproximativ 0,19 zile sub valoarea medie de la nivel regional și cu 0,44 zile sub cea de la nivel național. În anul 2020, durata medie de ședere a turiștilor în structurile de primire turistică din Zona Urbană Funcțională Aiud este de 1,88 zile. În municipiul Aiud, durata medie de ședere este de 1,74 zile, cu 0,14 zile sub durata

medie de ședere de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, însă în mediul rural din ZUF Aiud, durata medie de ședere este mai mare decât media zonală cu 1,04 zile.

În ceea ce privește evoluția duratelor medii de ședere a turiștilor, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, pentru perioada 2014-2020, se observă un trend descendent, astfel că în anul 2020, față de anul 2014 aceasta a scăzut cu 0,18 zile.

Figură 54: Evoluția duratei medii de ședere, în județul Alba, municipiul Aiud și ZUF – mediul rural, 2014-2020

Sursa: INS (TUR104E, TUR105E)

Raportat la anul 2020, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, pe tipuri de structuri de primire turistică, durata medie de ședere cea mai ridicată se înregistrează la nivelul cabanelor turistice (6 zile), hotelurilor (2,22 zile) și hostelurilor (2 zile). În municipiul Aiud, durata medie de ședere este de 2,22 zile în hoteluri, de 2 zile în hosteluri, de 1,49 zile în pensiunile turistice și de 1 zi în pensiunile agroturistice. În comuna Livezile, durata medie de ședere este de 6 zile în cabanele turistice, iar în comuna Mirăslău este de 11,57 zile în pensiunile agroturistice și de 1,07 zile în moteluri.

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune se calculează prin raportarea numărului de înnoptări realizate, la capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă. În județul Alba, în anul 2019 media a fost de 23,67%, însă în anul 2020, aceasta a fost mai mică din cauza restricțiilor impuse în acest an ca urmare a pandemiei de Covid-19, respectiv 20,65%. La nivelul Regiunii Centru, media a fost de 30,55% în anul 2019 și de 21,3% în anul 2020, iar la nivel național media a fost de 33,88% în anul 2019 și de 22,77% în anul 2020.

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, în anul 2020, indicele de utilizare netă a capacității de cazare în funcțiune a fost de 16,64%, fiind sub nivelul județean, regional și național, și mai mic față de nivelul din anul 2019, de 18,97%. În municipiul Aiud, indicele de utilizare a fost de 22,76% în anul 2019 și de 17,41% în anul 2020, iar în mediul rural din ZUF Aiud a fost de 11,94% în anul 2019 și de 13,89% în anul 2020.

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, indicele de utilizare a capacității de cazare în funcțiune a atins punctul cel mai înalt în anul 2015, când acesta avea o valoare de 23,73%, cu 8,29 puncte procentuale

peste valoarea din anul 2018, an care a înregistrat cel mai scăzut indice al utilizării capacității de cazare în funcțiune în perioada 2014-2020.

Forme de turism practicabile în Zona Urbană Funcțională Aiud

Județul Alba dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat, având o natură extrem de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare. Relieful montan este predominant și atinge înălțimi mai mari de 2.000 de metri în sudul județului și peste 1.800 de metri în nord-vest.

În județ se află Parcul Natural Apuseni, cel mai antropizat areal protejat din România, fiind o destinație turistică importantă pentru iubitorii de munte și de natură.

Cele mai practicabile forme de turism din județul Alba și implicit în ZUF Aiud sunt turismul montan, turismul rural și turismul cultural. În plus, la nivelul județului Alba mai este și turismul generat de existența a trei elemente de patrimoniu mondial UNESCO, dar care nu se află pe teritoriul ZUF Aiud.

Turismul montan din județ s-a dezvoltat datorită potențialului vast, pus în evidență printr-o serie de atracții naturale și antropice care au favorizat dezvoltarea sporturilor de iarnă, drumețiilor, turismului de aventură și a ecoturismului.

Relieful Zonei Urbane Funcționale Aiud se află la contactul celor trei mari unități geografice: în partea de Nord-Est este Câmpia Transilvaniei, în partea de Sud-Est este Podișul Târnavelor și în partea de Vest sunt Munții Apuseni.

Turismul rural în județul Alba atrage îndeosebi turiști străini interesați de cultura românească, de obiceiuri și tradiții, de gastronomia specifică locului, fiind un mijloc direct de cunoaștere a civilizației tradiționale autentice.

În ZUF Aiud se observă o orientare a turiștilor către structurile de primire turistică de tipul pensiuniunilor turistice și agroturistice, care îmbină farmecul rustic cu atracțiile naturale.

Turismul cultural din județul Alba s-a dezvoltat prin valorificarea elementelor de potențial, cât și prin crearea și certificarea a patru rute cultural turistice.

ZUF Aiud atrage prin diversitatea obiectivelor turistice, având 44 situri arheologice, 92 monumente istorice, Centrul Cultural Liviu Rebreanu, muzee și expoziții etnografice, numeroase edificii religioase, statui și monumente.

Pe lângă patrimoniul clasic, mobil și imobil, care este alcătuit din elemente fizice, palpabile ce insuflă spiritul și tradiția de odinioară, ZUF Aiud beneficiază și de patrimoniu cultural imaterial fiind identificate festivaluri, tabere, serbări anuale etc. (Festivalul Internațional de Folclor – municipiul Aiud, Tabăra Internațională de Artă Plastică „Inter-Art” – municipiul Aiud, Ziua Rozelor – municipiul Aiud, Târgul de Crăciun – municipiul Aiud, Serbările meșteșugurilor de la Aiud, Ziua Culturii Maghiare de la Mirăslău – comuna Mirăslău, Festivalul Grădinilor – comuna Rădești, Ziua Eroilor – comuna Livezile).

În cursul anului 2020, Consiliul Județean Alba a creat patru rute cultural-turistice pentru care a primit din partea Ministerului Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri certificarea de „rute cultural-turistice dezvoltate pe plan regional”. Una dintre cele patru rute cultural-turistice, străbate și teritoriul Zonei Urbane Funcționale Aiud, respectiv Ruta Transcultural Apuseni, localizată în partea de nord-vest a județului Alba. Aceasta urmează traseul a două drumuri județene prin localitățile Rimetea, Aiud, Râmeț, Mogoș, Bucium și Abrud.

4.2 Forța de muncă, ocupare și șomaj

4.2.1 Forța de muncă și ocupare

Resurse de muncă

Resursele de muncă reprezintă acea categorie de populație care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale care îi permit să desfășoare o muncă utilă în una dintre activitățile economiei naționale³⁶. Resursele de muncă sunt reprezentate de capitalul uman care cuprinde populația aptă de muncă, în vârstă de muncă, însă nu sunt excluse nici persoanele sub sau peste vârsta de muncă aflate în activitate. Vârstele de muncă sunt reprezentate în următorul tabel:

Tabel 26: Vârsta de muncă la nivel național, 1990-2020

	1990-2000	2001-2009	2010	2011-2015	2016-2019	2020
Femei	16-54 ani	16-57 ani	16-58 ani	16-59 ani	16-60 ani	16-61 ani
Bărbați	16-59 ani	16-62 ani	16-63 ani	16-64 ani	16-65 ani	16-65 ani

Sursa: INS

Se poate observa că vârsta maximă a crescut la fiecare interval de timp (în prezent fiind mai mare cu 6 ani în cazul bărbaților și cu 7 ani în cazul femeilor), însă vârsta minimă a rămas constantă.

Totalul resurselor de muncă disponibile la nivelul anului 2020, în județul Alba, era de 198,8 mii persoane, reprezentând 13,72% din disponibilul Regiunii de Dezvoltare Centru și 1,63% din disponibilul la nivel național. În ceea ce privește repartizarea acestora în funcție de gen, se observă o pondere sensibil mai mare a bărbaților (52,87%), față de cea a femeilor (47,13%).

În urma analizei evoluției resurselor de muncă în perioada 2011-2020, se observă o scădere atât la nivelul județului Alba, cât și la nivel regional și național. Astfel, în 2020 față de anul 2011, numărul de resurse de muncă a scăzut cu 18,32%, la nivelul județului Alba, procent mai mare, comparativ cu cel înregistrat la nivel regional (-13,12%) și național (-13,03%). Scăderea cunoaște o accentuare începând cu anul 2014, o posibilă explicație fiind faptul că de la 1 ianuarie 2014 a fost liberalizat accesul pe piața muncii pentru cetățenii români în toate statele membre.

Populația activă

Populația activă civilă caracterizează oferta potențială de forță de muncă și gradul de ocupare a populației, cuprinzând populația ocupată civilă și șomerii înregistrați³⁷.

Totalul populației active civile la nivelul anului 2020, în județul Alba era de 169,2 mii persoane, reprezentând, 1,94% din disponibilul național și 15,61% din cel al Regiunii de Dezvoltare Centru. În ceea ce privește repartizarea acestora în funcție de gen, se observă o pondere ușor mai ridicată în cazul bărbaților (53,78%) față de populația activă de gen feminin (46,22%).

³⁶ INS

³⁷ INS

Analizând evoluția populației active în dinamica ultimilor 10 ani, se observă o tendință fluctuantă, în scădere, la nivelul județului Alba (-1,23%) și la nivel național (-1,02%) și în creștere la nivel regional (+1,13%).

Rata de activitate a resurselor de muncă reprezintă raportul dintre populația activă civilă și totalul resurselor de muncă. Din punctul de vedere al ratei de activitate a resurselor de muncă, a fost înregistrată o creștere de 13,85% în anul 2020 comparativ cu anul 2011 la nivel național, de 16,33% la nivelul Regiunii Centru și de 20,88% la nivelul județului Alba. Comparativ cu anul anterior (2019), s-au înregistrat scăderi atât la nivel național (-0,28%), cât și la nivel regional (-0,13%) și județean (-0,23%).

Populația ocupată

Populația ocupată civilă cuprinde toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit, pe care o exercită în mod obișnuit, în una dintre activitățile economiei naționale, fiind încadrate într-o activitate economică sau socială, în baza unui contract de muncă sau în mod independent, cu scopul obținerii unor venituri³⁸.

În anul 2020, județul Alba avea o populație ocupată civilă de 162,8 mii persoane, respectiv 15,53% din totalul Regiunii de Dezvoltare Centru și 1,93% din totalul național. De asemenea, totalul populației ocupate la nivelul județului în anul 2020 este cu 2,97% mai mare față de cel înregistrat în anul 2011.

În ceea ce privește activitățile economiei naționale, la nivelul anului 2020, populația ocupată civilă a județului Alba era repartizată astfel: 20,58% în sectorul "agricultură, silvicultură și pescuit", 38,76% în sectorul "industrie și construcții" și 40,66% în sectorul "comerț și servicii". Activitatea cu cea mai mare pondere în rândul populației ocupate a fost sectorul terțiar, din care comerțul deține 34,14% din persoane.

Rata de ocupare a resurselor de muncă reprezintă raportul dintre populația ocupată civilă în totalul resurselor de muncă disponibile, iar județul Alba are, în anul 2020, o rată de 81,9%, cu 16,9 puncte procentuale mai multe decât în anul 2011. Comparativ cu raportul existent la nivel național (69,1%) și regional (72,4%), județul Alba are o rată de ocupare mai mare.

Salariați

În ceea ce privește numărul mediu de salariați, conform datelor furnizate de INS, la nivelul anului 2020, în județul Alba a fost înregistrat un total de 89.830 persoane, reprezentând 14,02% din totalul regional și 1,79% din cel național. De asemenea, în anul 2020, față de anul 2011, numărul mediu de salariați din județul Alba a crescut cu 21,42%.

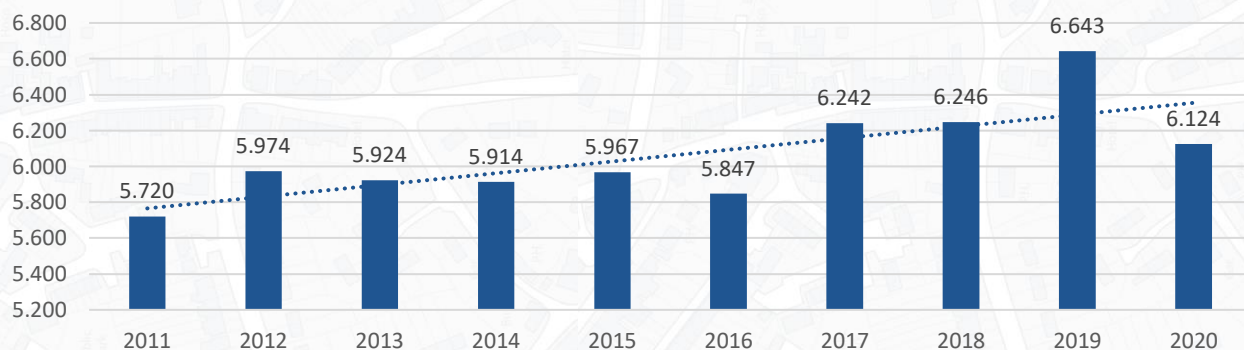
Repartizarea salariaților pe activități ale economiei naționale arată că la nivelul anului 2020, în județul Alba, numărul mediu de salariați cel mai mare a fost concentrat în activități specifice sectorului terțiar, cel al comerțului și serviciilor (49,18%), urmat de sectorul secundar, cel al industriei și construcțiilor (47,18%) și de cel primar (3,64%).

³⁸ INS

Referitor la numărul mediu de salariați înregistrați în anul 2020 în Zona Urbană Funcțională Aiud, localitățile componente ale acesteia cumulează 6.124 persoane, reprezentând doar 6,82% din totalul județean. De asemenea, față de anul 2011, numărul mediu de salariați din ZUF Aiud a crescut cu 7,06%, în anul 2020.

Figură 55: Evoluția numărului mediu de salariați, ZUF Aiud, 2011-2020

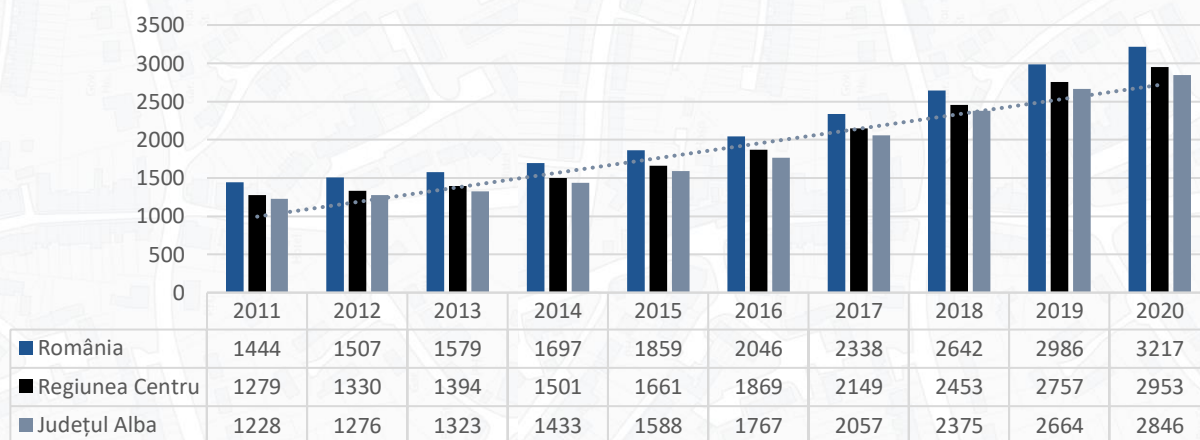
Sursa: INS (FOM104D)

Dintre localitățile componente, în anul 2020, municipiul Aiud are cel mai mare număr de salariați (5.699 persoane), reprezentând 93,06% din totalul înregistrat în zona urbană funcțională și 6,34% din totalul înregistrat la nivel județean.

Referitor la numărul mediu de salariați din spațiul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud, pe primul loc este situată comuna Lopadea Nouă (2,58%), urmată de comuna Mirăslău (2,22%). La polul opus, regăsim comunele Livezile (1,01%) și Rădești (1,13%).

În ceea ce privește câștigul salarial net lunar, în medie, la nivelul anului 2020, în județul Alba, acesta ajunge la 2.846 lei, cu 131,76% mai mare față de cel din anul 2011. Pentru perioada analizată se remarcă o creștere susținută a câștigului salarial net lunar, atât la nivel județean (131,76%), cât și la nivel regional (130,88%) și național (122,78%).

Figură 56: Evoluția câștigului salarial mediu net lunar, 2011-2020

Sursa: INS (FOM106E)

Activitățile principale ale economiei naționale care au înregistrat în anul 2020, la nivelul județului Alba, cel mai mare câștig salarial mediu net sunt reprezentate de:

- „Extracția petrolului brut și a gazelor naturale” (5.976 lei, mai mare cu 109,98% față de media județeană);
- „Extracția minereurilor metalifere” (5.320 lei, mai mare cu 86,93% față de media județeană);
- „Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public” (4.946 lei, mai mare cu 73,79% față de media județeană);
- „Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat” (4.886 lei, mai mare cu 71,68% față de media județeană).

La polul opus, cu cele mai mici câștiguri medii lunare, regăsim următoarele categorii:

- „Fabricarea produselor textile” (1.652 lei, mai mic cu 41,95% față de media județeană);
- „Hoteluri și restaurante” (1.595 lei, mai mic cu 43,96% față de media județeană);
- „Fabricarea altor mijloace de transport” (1.528 lei, mai mic cu 46,31% față de media județeană);
- „Activități auxiliare intermediarilor financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii” (1.419 lei, mai mic cu 50,14% față de media județeană).

4.2.2 Șomaj

Someri

Conform datelor furnizate de INS, la nivelul lunii decembrie a anului 2020, în județul Alba au fost înregistrați 6.350 șomeri, dintre care 57,09% neindemnizați, totalul acestora reprezentând 17,89% din totalul Regiunii de Dezvoltare Centru și 2,14% din totalul înregistrat în România.

Din punctul de vedere al nivelului studiilor absolvite, cei mai mulți dintre șomeri (66,66%) au studii primare, gimnaziale și profesionale, urmați de cei cu studii liceale și postliceale (26,57%), ponderea cea mai mică fiind reprezentată de cei cu studii superioare (6,77%).

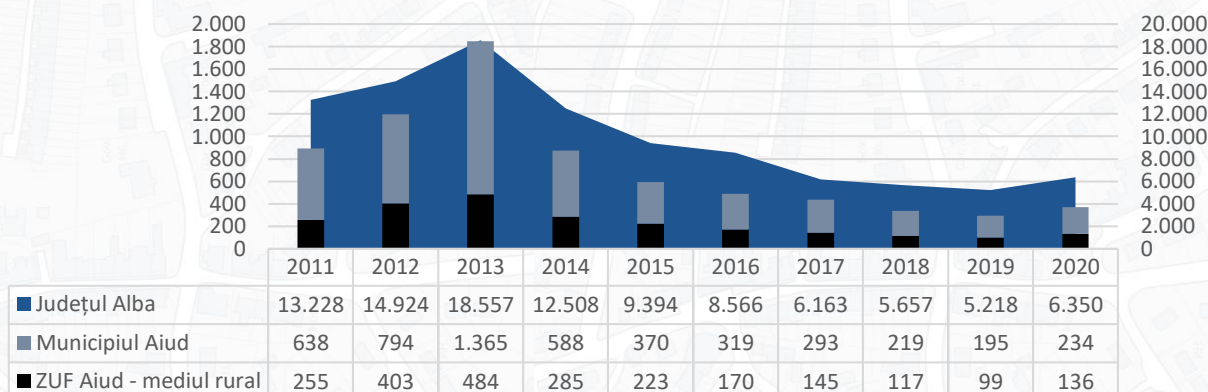
În ceea ce privește evoluția numărului de șomeri înregistrați, în perioada 2011-2020, acesta a urmat un trend, în general, descrescător, atât la nivelul județului Alba (-52%), cât și la nivel regional (45,36%) și național (35,78%).

Populația șomeră din Zona Urbană Funcțională Aiud reprezintă 5,83% din totalul județean, cele mai multe persoane fiind înregistrate în municipiul Aiud, respectiv 63,24% din total ZUF și 3,69% din totalul județean. În mediul rural din ZUF, comunele cu cei mai mulți șomeri înregistrați în anul 2020 sunt Lopadea Nouă (15,14% din ZUF) și Mirăslăi (10,54% din ZUF). La polul opus, cu numărul cel mai mic de șomeri sunt plasate comunele Livezile (2,7%) și Rădești (8,38%).

Analizând evoluția numărului de șomeri înregistrați în Zona Urbană Funcțională Aiud, pentru perioada 2011-2020, se remarcă aceeași tendință ca în cazul județului Alba. Astfel, în anul 2020 numărul șomerilor a fost de 370 persoane, cu 58,57% mai mic decât în 2010.

Comparativ cu anul 2019, în anul 2020, numărul șomerilor este în creștere cu 25,85% la nivelul ZUF Aiud, cu 21,69% la nivel județean, cu 25,52% la nivel regional și cu 14,81% la nivel național. De menționat în acest caz este faptul că diferențele între 2019 și 2020 pot fi puse, în special, pe seama contextului epidemiologic provocat de coronavirusul SARS-CoV-2, care a avut impact asupra tuturor domeniilor de activitate.

Figură 57: Evoluția numărului de șomeri (persoane), luna decembrie 2011-2020

Sursa: INS (SOM101A, SOM101E)

Din totalul șomerilor înregistrați în municipiul Aiud în decembrie 2020, ponderea cea mai mare revine celor de sex feminin, respectiv 52,99%, în timp ce pentru aceeași perioadă, în mediul rural din ZUF Aiud, șomerii de sex masculin au o pondere de 61,03%. Referitor la ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, pentru luna decembrie din perioada 2011-2020, cele mai mari valori (peste 10%) au fost înregistrate la nivelul comunelor Lopadea Nouă (în perioada 2012-2013) și Rădești (2013), iar cele mai mici (sub 1,5%), la nivelul municipiului Aiud (în perioada 2018-2019) și a comunei Livezile (în perioada 2017-2019).

În ceea ce privește rata șomajului, calculată ca raport între numărul șomerilor înregistrați și populația activă civilă, la nivelul județului Alba, aceasta a scăzut de la 7,7% în 2011 la 3,8% în anul 2020, an în care procentul înregistrat este superior atât celui regional (3,3%), cât și celui național (3,4%).

Formarea profesională

Activitatea de formare profesională este definitorie pentru completarea profilului profesional al oricărei persoane aflate în căutarea unui loc de muncă. Astfel, prin asigurarea creșterii și diversificării competențelor profesionale ale șomerilor, se ating două obiective importante: satisfacerea cererilor imediate pe piața muncii și creșterea șanselor de ocupare în muncă a șomerilor.

Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Aiud asigură implementarea la nivel județean a măsurilor de prevenire a șomajului, protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, organizează și coordonează activitatea de ocupare și de formare profesională a forței de muncă.

Anual, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă întocmește Programul județean pentru ocupare, fundamentat pe baza analizei situației economico-sociale înregistrate la nivelul județului Alba.

Obiectivul general al Programului județean pentru ocuparea forței de muncă în anul 2017 prevedea încadrarea în muncă a cel puțin 6.080 persoane, din care 6.030 persoane au revenit pe piața muncii până la finalul anului.

În perioada ianuarie-decembrie 2017 s-au organizat la solicitarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă un număr total de 22 programe de formare la care au fost înscrise 434 persoane, din care 386 șomeri, iar 48 de persoane au suportat contravaloarea cursurilor fiind persoane ocupate.

Analiza SWOT - Mediul economic și forța de muncă

	Puncte tari		Puncte slabe	
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Tendință de creștere a numărului de întreprinderi active și a cifrei de afaceri înregistrate;</p> <p>Analiza indicelui de specializare al ZUF Aiud confirmă 3 dintre domeniile de specializare inteligentă la nivelul Regiunii Centru, respectiv "industria auto și mecatronică", "sectorul agroalimentar" și "industria ușoară";</p>	<p>Municipiul Aiud are concentrat cel mai mare număr de salariați din ZUF Aiud;</p> <p>Existența Stațiunii de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Blaj, cu una dintre bazele experimentale în municipiul Aiud.</p>	<p>Dezvoltarea slabă a spiritului antreprenorial;</p> <p>Densitatea întreprinderilor din ZUF Aiud este sub media județeană, regională și națională;</p> <p>Pondere redusă a angajaților din ZUF Aiud în totalul la nivel județean;</p> <p>Lipsa parcurilor industriale și a incubatoarelor de afaceri;</p> <p>Număr scăzut de structuri de primire turistică;</p> <p>Impactul negativ al pandemiei COVID-19 asupra societăților care activează în sectorul turismului, salariaților și cifrei de afaceri generate de acestea, dar și asupra activităților turiștilor.</p>	<p>Lipsa forței de muncă specializate;</p> <p>Nivel salarial relativ scăzut comparativ cu alți poli economico-sociali din România</p> <p>63,24% dintre șomerii din ZUF sunt concentrați în municipiul Aiud..</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Trend descendent al numărului de șomeri înregistrați.</p> <p>Terenurile agricole sunt clasate ca Zone cu Întărire Valoare Naturală</p>	<p>Tendința de creștere a numărului de angajați.</p>	<p>Absența grupurilor de producători locali;</p> <p>Comunele Livezile și Rădești au cel mai mic număr mediu de salariați din spațiul rural al ZUF;</p> <p>Promovarea scăzută a patrimoniului cultural material și imaterial prezent în spațiul rural al ZUF.</p>	
	Oportunități		Amenințări	
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Valorificarea activităților economice cu potențial de dezvoltare din cadrul ZUF;</p> <p>Organizarea Târgului locurilor de muncă și al formării profesionale;</p> <p>Realizarea de noi investiții care vor spori atractivitatea investițională a ZUF;</p> <p>Posibilități de accesare a fondurilor europene în vederea dezvoltării mediului antreprenorial;</p>	<p>Acțiuni de stimulare a spiritului antreprenorial sau de investiții;</p> <p>Acțiuni în vederea dezvoltării infrastructurii de afaceri.</p>	<p>Instabilitatea legislației fiscale;</p> <p>Putere de cumpărare scăzută;</p> <p>Menținerea situației epidemiologice actuale poate conduce la scăderea numărului de turiști români, dar și străini;</p>	<p>Migrația forței de muncă specializate spre alte centre urbane;</p> <p>Îndreptarea absolvenților de licee către alte centre universitare decât cele din județul Alba;</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Fortă de muncă ieftină ce poate genera înființarea de antreprize noi;</p> <p>Desfășurarea programelor de formare profesională la nivelul AJOFM;</p> <p>Reducerea birocrăției și digitalizarea serviciilor.</p>	<p>Realizarea unui parc industrial în comuna Mirăslău, satul Decea;</p> <p>Atragerea de noi investiții la nivelul comunelor din ZUF în vederea creării unor noi locuri de muncă;</p> <p>Realizarea de investiții în sectorul agricol, în vederea sprijinirii producătorilor locali.</p>		<p>Migrația forței de muncă.</p>

Concluzii cu privire la mediul economic

Municipiul Aiud se află într-o continuă dezvoltare socio-economică, în perioada analizată având o evoluție pozitivă în rândul întreprinderilor active, în rândul rezultatelor economice și în rândul numărului de angajați.

Activitatea economică înregistrată la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud este concentrată în municipiul Aiud, respective 83,37% din totalul întreprinderilor.

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, activitățile economice care contribuie cel mai mult la cifra de afaceri, clasificate pe sectoare, sunt:

- ↪ Comerț și servicii (46,73%);
- ↪ Industrie și construcții (41,51%);
- ↪ Agricultură, silvicultură și pescuit (11,77%).

Cei mai mulți angajați fac parte din sectorul „industrie și construcții”, iar cei mai puțini din sectorul „agricultură, silvicultură și pescuit”.

În perspectivă, după finalizarea nodului rutier Aiud din cadrul Autostrăzii A10, Zona Urbană Funcțională Aiud urmează să devină tot mai atractivă pentru investitori, ceea ce va conduce și la creșterea capacității financiare a Municipiului Aiud și a ZUF Aiud. Ca exemplu, în comuna Mirăslău a fost anunțat semnarea unui contract pentru realizarea unui terminal intermodal, urmând ca Zona Urbană Funcțională Aiud să fie conectată cu portul Constanța printr-o linie feroviară directă.

Deși există numeroase puncte de interes pentru potențialii vizitatori, mai exact ariile protejate, monumentele, evenimentele culturale și sportive, turismul este un sector cu potențial, momentan insuficient exploatat, capacitate de cazare fiind încă slab dezvoltată.

Populația salariată a Zonei Urbane Funcționale Aiud reprezintă 6,82% din totalul județean, înregistrând o creștere constantă în perioada 2010-2019; în aceeași perioadă analizată, numărul de șomeri a scăzut cu 58,57%.

Din perspectiva mediului economic de la nivelul zonei urbane funcționale Aiud sunt necesare intervenții care vizează:

- ↪ realizarea unor infrastructuri de sprijin pentru afaceri (ex. parcuri industriale).
- ↪ programe de sprijin pentru tinerii antreprenori;
- ↪ atragerea de noi investitori prin dezvoltarea unor programe de sprijin;
- ↪ valorificarea patrimoniului natural și construit și dezvoltarea capacității de cazare, atât în mediul rural, cât și în cel urban.

5. Servicii publice

5.1 Educație

Subcapitolul are scopul de a identifica principalele funcții pe care educația le are și modul în care sunt aplicate în Zona Urbană Funcțională Aiud. Astfel, o să se identifice oportunitățile, disfuncționalitățile și noile perspective în procesul de formare din perimetrul studiat.

Unități de învățământ

Conform datelor furnizate de INS, la nivelul anului 2020, în Zona Urbană Funcțională Aiud existau 12 unități de învățământ, dintre care, 8 unități (66,67%) în municipiul Aiud. În mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud regăsim câte o unitate de învățământ primar și gimnazial în fiecare comună componentă, iar în municipiul Aiud regăsim: două unități preșcolare, două unități primare și gimnaziale și patru unități liceale.

Referitor la evoluția unităților școlare în perioada 2014-2020, se observă o scădere a numărului acestora la nivel județean (1 unitate), regional (33 unități) și național (157 unități), însă la nivelul ZUF Aiud se observă o stagnare.

Conform cartografierii școlare realizate de Ministerul Educației și Cercetării, configurația infrastructurii de învățământ existente în Zona Urbană Funcțională Aiud, după stat și formă de proprietate este următoarea:

Tabel 27: Situația unităților de învățământ din Zona Urbană Funcțională Aiud

Unitate de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
Municipiul Aiud				
Clubul Copiilor Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		Număr elevi: 583, Număr formațiuni de studiu: 21, Număr personal: 50
Clubul Sportiv Școlar Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		Număr elevi: 194, Număr formațiuni de studiu: 11, Număr personal: 27
Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar, Gimnazial, Liceal, Postliceal	Număr elevi: 526, Număr formațiuni de studiu: 20, Număr personal: 58
Grădinița cu Program Prelungit „Primii Pași” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar	Număr elevi: 74, Număr formațiuni de studiu: 4, Număr personal: 2
Liceul Tehnologic Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Liceal, Postliceal, Profesional	Număr elevi: 512, Număr formațiuni de studiu: 25, Număr personal: 81
Școala Postliceală „Med Farm Speranța” Aiud	Privată	Cu personalitate juridică	Postliceal	Număr formațiuni de studiu: 3
Colegiul Național „Bethlen Gabor” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar, primar, gimnazial, liceal, postliceal și profesional	Număr elevi: 209, Număr formațiuni de studiu: 9, Număr personal: 27
Grădinița cu Program Normal Nr. 4 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 2 Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Antreprescolar, Preșcolar	Număr elevi: 684, Număr formațiuni de studiu: 41, Număr personal: 72
Creșa Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		Număr formațiuni de studiu: 8
Școala Gimnazială „Axente Sever” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar, Gimnazial	Număr elevi: 657, Număr formațiuni de studiu: 19, Număr personal: 67
Școala Gimnazială Specială Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		

Unitate de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
Școala Gimnazială „Ovidiu Hulea” Aiud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar, primar, gimnazial	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu Program Normal Girbova de Jos	Publică de interes național și local	Arondată		Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		Număr formațiuni de studiu: 4
Grădinița cu Program Normal Nr. 7 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		Număr formațiuni de studiu: 9
Grădinița cu Program Normal Nr. 8 Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		Număr elevi: 411, Număr formațiuni de studiu: 21, Număr personal: 53
Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” Aiud	Publică de interes național și local	Arondată		
Liceul Tehnologic Agricol „Alexandru Borza” Ciurubud	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Preșcolar, primar, gimnazial, liceal, postliceal și profesional	
Grădinița cu Program Normal Ciurubud	Publică de interes național și local	Arondată		
Comuna Livezile				
Grădinița Cu Program Normal Livezile	Publică de interes național și local	Arondată	Preșcolar	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala Gimnazială Livezile	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar și gimnazial	Număr elevi: 50, Număr formațiuni de studiu: 8, Număr personal: 14
Comuna Lopadea Nouă				
Grădinița Cu Program Normal Lopadea Nouă	Publică de interes național și local	Arondată	Preșcolar	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala Gimnazială Lopadea Nouă	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar și gimnazial	Număr elevi: 188, Număr formațiuni de studiu: 9, Număr personal: 46
Comuna Mirăslău				
Grădinița Cu Program Normal Mirăslău	Publică de interes național și local	Arondată	Preșcolar	Număr formațiuni de studiu: 6
Școala Gimnazială Mirăslău	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar și gimnazial	Număr elevi: 100, Număr formațiuni de studiu: 13, Număr personal: 24
Comuna Rădești				
Grădinița Cu Program Normal Rădești	Publică de interes național și local	Arondată	Preșcolar	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala Gimnazială „Demetriu Radu” Rădești	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Primar și gimnazial	Număr elevi: 69, Număr formațiuni de studiu: 9, Număr personal: 18

Sursa: Ministerul Educației și Cercetării – <https://www.siiir.edu.ro/cartou>

5.1.1 Infrastructură educațională

Infrastructura școlară este formată din mai multe elemente, precum sălile de clasă, laboratoarele școlare, sălile de gimnastică, terenurile de sport și PC-urile.

În ceea ce privește numărul **sălilor de clasă**, la nivelul județului Alba existau 2.733, dintre care, 8,20% (224) concentrate în Zona Urbană Funcțională Aiud. Referitor la evoluția acestora, în perioada 2014-2020, numărul sălilor de clasă a suferit o scădere de 16,10% (cu 43 de săli mai puțin), având o scădere anuală de 2,82%. În anul 2020, municipiul Aiud concentra 77,23% (173 săli de clasă) din sălile de clasă existente la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud.

Laboratoarele școlare sunt în număr de 21 la nivelul ZUF Aiud, din care 18 laboratoare sunt concentrate în municipiul Aiud (16 în învățământul liceal), 1 în comuna Lopadea Nouă și 2 în comuna Rădești. În perioada 2014-2020, numărul laboratoarelor școlare este mai mic cu 1 unitate.

Sălile de gimnastică sunt în număr de 10 la nivelul ZUF Aiud, din care 6 sunt concentrate în municipiul Aiud (4 în învățământul liceal). Singurul UAT din ZUF Aiud care nu dispune de săli de gimnastică este comuna Lopadea Nouă. Numărul sălilor de gimnastică, în perioada 2014-2020 a rămas constant.

Atelierele școlare sunt în număr de 20 (toate în învățământul liceal) la nivelul ZUF Aiud, toate fiind concentrate în municipiul Aiud. În perioada 2014-2020, numărul acestora s-a mărit cu 1 unitate.

Terenurile de sport sunt în număr de 7 (5 în învățământul liceal și 2 în învățământul primar și gimnazial) la nivelul ZUF Aiud, toate fiind concentrate în municipiul Aiud. În perioada 2014-2020 nu au fost înregistrate diferențe.

PC-urile și echipamentele IT din Zona Urbană Funcțională sunt în număr de 731, cu 20,83% mai multe față de anul 2014. Cele mai multe echipamente IT sunt concentrate în municipiul Aiud (90,15%), din care 480 sunt concentrate în învățământul liceal.

Tabel 28: Infrastructura de învățământ, Zona Urbană Funcțională Aiud, 2020

Infrastructura de învățământ	Urban	Concentrare Mun. Aiud (%)	Rural	Concentrare Mediu rural ZUF Aiud (%)	Total
Săli de clasă	173	77,23%	51	22,77%	224
Laboratoare școlare	18	85,71%	3	14,29%	21
Săli de gimnastică	6	60,00%	4	40,00%	10
Ateliere școlare	20	100,00%	0	0,00%	20
Terenuri de sport	7	100,00%	0	0,00%	7
PC-uri	659	90,15%	72	9,85%	731

Sursa: INS (SCL105B, SC112B, SC108B, SCL107C)

Prin urmare, o mare parte din infrastructura și dotările educaționale din Zona Urbană Funcțională Aiud este concentrată în unitățile școlare din municipiul Aiud, localitățile rurale ale zonei suferind numeroase carențe din acest punct de vedere.

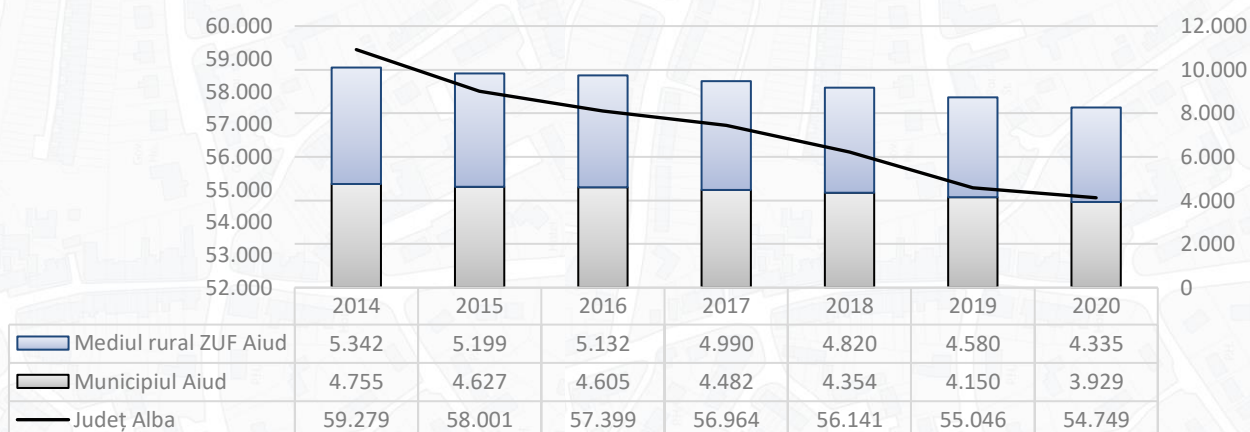
5.1.2 Populație școlară și personal didactic

La nivelul anului 2020, **populația școlară** a județului Alba a fost de 54.749 de persoane, din care 7,92% învață pe raza Zonei Urbane Funcționale Aiud (90,63% în municipiul Aiud și 9,37% în mediul rural al ZUF Aiud).

În ceea ce privește evoluția populației școlare, numărul elevilor în perioada 2014-2020 urmează un trend descendent, atât la nivelul ZUF Aiud (18,85%), cât și la nivel județean (7,64%), regional (4,03%) și național (6,45%).

Figură 58: Evoluție populație școlară ZUF Aiud, 2014-2020

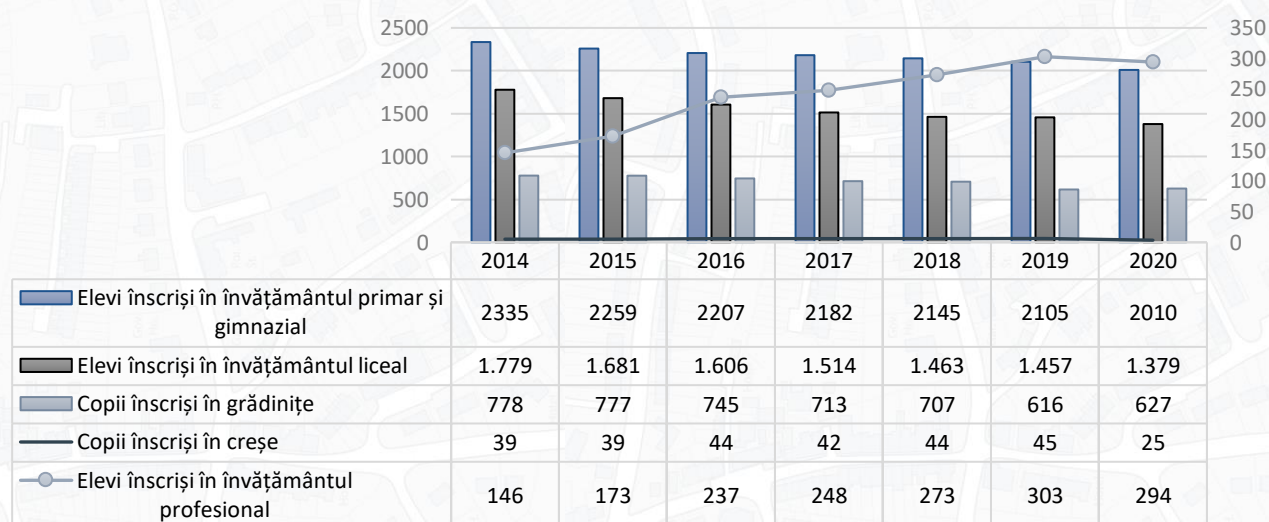

Sursa: INS (SCL103D)

Cel mai mic procent de scădere a populației școlare în ZUF Aiud a fost de 11,48% în comuna Livezile, iar cel mai ridicat a fost de 47,37% în comuna Rădești. În total, în anul 2020, în Zona Urbană Funcțională Aiud, populația școlară este cu 18,85% mai puțină față de anul 2014.

În ceea ce privește evoluția populației școlare pe niveluri de învățământ, cea mai mare scădere s-a înregistrat în rândul copiilor înscriși în creșe (-35,90%), urmată de elevii înscriși în învățământul liceal (-22,48%), copii înscriși în grădinițe (19,41%) și elevii înscriși în învățământul primar și gimnazial (-13,92%). La polul opus se află elevii înscriși în învățământul profesional cu o creștere de 101,37%.

Figură 59: Evoluție populație școlară pe niveluri de învățământ, 2014-2020

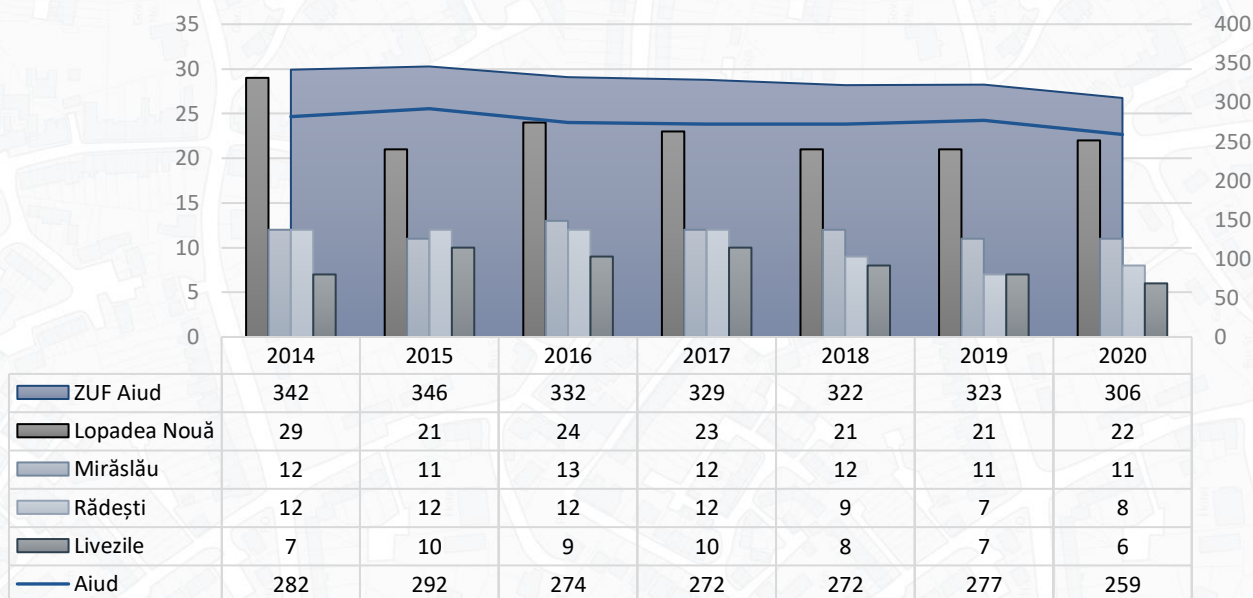
Sursa: INS (SCL103D)

La nivelul anului 2020, numărul **cadrelor didactice** în județul Alba a fost de 3.914, în scădere cu 7,54% față de anul 2014. Din numărul total județean de cadre didactice, 7,84% și-au desfășurat activitatea în Zona Urbană Funcțională Aiud, respectiv 84,64% în municipiul Aiud și 23,36% în cele 4 comune membre.

În ceea ce privește numărul cadrelor didactice în intervalul de timp 2014-2020, acesta a avut o evoluție fluctuantă, dar în scădere, astfel că, în anul 2020, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud, profesau

cu 10,53% mai puține cadre didactice, față de anul 2014. În intervalul de timp 2014-2020, media de scădere a fost de 1,81%/an. Aceeași evoluție negativă a fost înregistrată și la nivel județean (-7,54%), regional (-0,85%) și național (-3,68%) în perioada analizată.

Figură 60: Evoluția personalului didactic, ZUF Aiud, 2014-2020

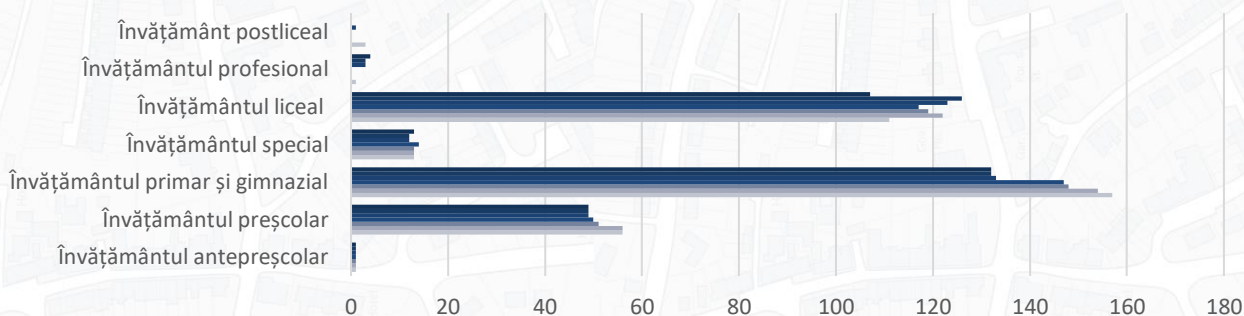
Sursa: INS (SCL104D)

În Zona Urbană Funcțională Aiud profesau 306 cadre didactice, din care 259 în municipiul Aiud. Evoluția personalului din învățământ în comunele membre ZUF Aiud pentru perioada 2014-2020, arată că numărul a scăzut cu 21,67%, cele mai mari scăderi fiind înregistrate în comunele Lopadea Nouă cu 7 cadre didactice și în comuna Rădești cu 4 cadre didactice, iar cele mai mici scăderi au fost în comunele Livezile și Mirăslău cu un cadru didactic.

În funcție de nivelul de învățământ în care activează în anul 2020, cele 306 cadre didactice din ZUF Aiud sunt distribuite astfel:

- 0,33% în învățământul antepreșcolar (numărul a rămas constant în perioada 2014-2020);
- 16,01% în învățământul preșcolar (numărul a scăzut cu 12,50% în perioada 2014-2020);
- 43,14% în învățământul primar și gimnazial (numărul a scăzut cu 15,92% în perioada 2014-2020);
- 4,25% în învățământul special (numărul a rămas constant în perioada 2014-2020);
- 34,97% în învățământul liceal (numărul a scăzut cu 3,60% în perioada 2014-2020);
- 1,31% în învățământul profesional (numărul a crescut cu 300% în perioada 2014-2020).

Figură 61: Evoluția personalului didactic în ZUF Aiud, pe niveluri de învățământ, 2014-2020

	Învățământul antepreșcolar	Învățământul preșcolar	Învățământul primar și gimnazial	Învățământul special	Învățământul liceal	Învățământul profesional	Învățământ postliceal
■ 2020	1	49	132	13	107	4	0
■ 2019	1	49	132	12	126	3	0
■ 2018	1	49	133	12	123	3	1
■ 2017	1	50	147	14	117	0	0
■ 2016	1	51	148	13	119	0	0
■ 2015	1	56	154	13	122	0	0
■ 2014	1	56	157	13	111	1	3

Sursa: INS (SCL104D)

Gradul de încărcare

Media națională este de 10 elevi/PC în cadrul învățământului preșcolar, primar și gimnazial și liceal. Depășind gradul național de încărcare, procesul de adaptare a următoarelor generații la progresele digitale se îngreunează. Cea mai gravă situație este în rândul învățământului preșcolar în comunele Lopadea Nouă și Mirăslău, având un număr de 34 de copii la un PC.

Limita națională de aglomerare a elevilor în sălile de clasă este de 30 de elevi, depășirea mediei îngreunează procesul educațional și generează aproape imposibilitatea profesorilor de a acorda atenția necesară elevilor. În ZUF Aiud, situația este una pozitivă, cea mai mare încărcare fiind în Municipiul Aiud pentru învățământul primar și gimnazial cu 23,4 elevi/sala de clasă.

Tabel 29: Gradul de încărcare în infrastructura educațională în ZUF Aiud, 2020

UAT	Populație școlară/săli de clasă			Populație școlară/PC			Populație școlară/personal didactic			
	Preșcolar	Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	Liceal	Preșcolar	Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	Liceal	Preșcolar	Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	Liceal	Profesional
Aiud	18,27	23,40	19,7	14,81	12,03	2,87	13,7	15,81	12,89	73,5
Livezile	18	4	-	-	1,8	-	18	7,2	-	-
Lopadea Nouă	6,8	11,54	-	34	9,37	-	8,5	8,33	-	-
Mirăslău	8,5	6,4	-	34	3,37	-	11,33	8	-	-
Rădești	9	7,43	-	-	3,47	-	9	8,67	-	-

Sursa: INS (SCL103D, SCL112B)

Gradul de încărcare a infrastructurii educaționale și a personalului didactic la nivelul ZUF Aiud în anul 2020 evidențiază următoarele:

- Aglomerarea elevilor în sălile de clasă este sub limita maximă impusă în domeniu (30 elevi/sala de clasă);
- Depășirea mediei naționale de 14,84 elevi/profesor, în cadrul învățământului primar și gimnazial și profesional din Municipiul Aiud;
- Depășirea mediei naționale de 10 elevi/PC în învățământul preșcolar din Municipiul Aiud și comunele Lopadea Nouă și Mirăslău și în învățământul primar și gimnazial din Municipiul Aiud.

Învățământul profesional

Învățământul profesional³⁹ se organizează după finalizarea clasei a VIII-a, pentru calificări de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor din Registrul național al calificărilor, în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei regionale, județene și locale.

În Zona Urbană Funcțională Aiud există trei unități cu profil profesional: **Liceul Tehnologic Aiud**, **Liceul Tehnologic-Agricol „Alexandru Borza”** și **Colegiul Național „Bethlen Gabor” Aiud**, ce au următoarele calificări și forme de învățământ (an școlar 2021-2022):

- **Colegiul Național „Bethlen Gabor” Aiud:**
  - Bucătar – profil turism și alimentație – o clasă de a IX-a cu 12 elevi;
  - Ospătar (chelner) vânzător în unități de alimentație – profil turism și alimentație – o clasă de a X-a (18 elevi) și una de a XI-a (21 elevi).
- **Liceul Tehnologic Aiud:**
  - Învățământ liceal – zi:
    - Mecanică – Tehnician Transporturi;
    - Economic – Tehnician în activități economice.
  - Învățământ profesional cu durata de 3 ani:
    - Mecanic Auto.
  - Învățământ liceal – seral:
    - Clasa a XI-a – Tehnician electrotehnist.
- **Liceul Tehnologic Agricol „Alexandra Borza”:**
  - Învățământ liceal – zi:
    - Agricultură – tehnician veterinar.
  - Învățământ liceal – seral:
    - Mecanică – tehnician mecatronist;
    - Tehnician în agricultură.

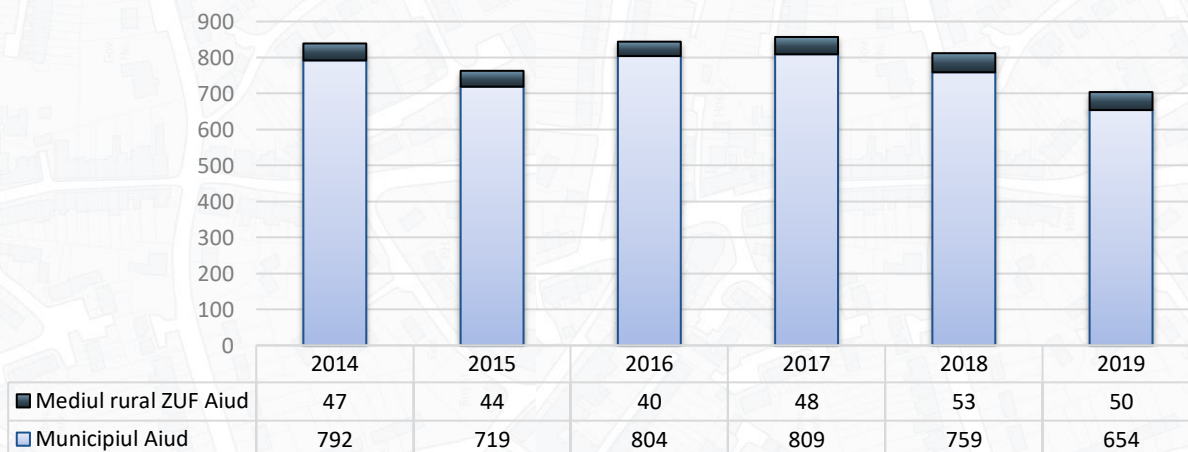
Abandon școlar/ rata de promovabilitate

În ceea ce privește numărul **absolvenților** înregistrați în Zona Urbană Funcțională Aiud pentru perioada 2014-2019, evoluția a fost fluctuantă, dar în scădere, astfel că, față de anul 2014, totalul

³⁹ <https://www.alegetidrumul.ro/scolarizare/AB>

absolvenților a scăzut în 2019 cu 19,18%. Din figura de mai jos se poate observa că numărul absolvenților din mediul urban este de 13 ori mai mare față de cel din mediul rural.

Figură 62: Evoluția absolvenților în ZUF Aiud, 2014-2019

Sursa: INS (SCL109D)

Aceeași tendință de scădere se înregistrează în perioada 2014-2019 și la nivel județean (5,44%), regional (7,53%) și național (8,25%). Din totalul absolvenților înregistrați în județul Alba (8.261 absolvenți în 2019), doar 8,52% sunt concentrați în ZUF Aiud.

În funcție de nivelul de învățământ, cel mai mare număr al absolvenților s-a înregistrat în cazul ciclurilor gimnazial, liceal și profesional. În municipiul Aiud cel mai mare număr al absolvenților s-a înregistrat în cazul ciclurilor liceal (53,21%) și primar și gimnazial (29,82%), în timp ce în comunele din ZUF Aiud, 100% din total absolvenți sunt cei de ciclu primar și gimnazial, inclusiv învățământul special.

Ratele de promovabilitate și de abandon școlar înregistrate în instituțiile de învățământ de tip liceal, din Zona Urbană Funcțională Aiud, pentru anul școlar 2021-2022, au fost:

- Colegiul Național „Bethlen Gabor” – Promovabilitate de 100% și 0% abandon școlar;
- Colegiul Național „Titu Maiorescu” – Promovabilitate de 100% și 0% abandon școlar;
- Liceul Tehnologic Aiud – Promovabilitate de 94% și 0,63% abandon școlar;
- Liceul Tehnologic -Agricol „Alexandru Borza” Aiud – Promovabilitate de 97% și 0% abandon școlar;
- Școala Gimnazială „Axente Sever” Aiud – Promovabilitate de 98% și 0,01% abandon școlar;
- Școala Gimnazială „Ovidiu Hulea” Aiud – Promovabilitate ciclu primar de 100%; Promovabilitate ciclu gimnazial de 94%;
- Școala Gimnazială Rădești – Promovabilitate de 90% și rata de abandon nu este specificată, însă, conform informațiilor transmise, aceasta este în creștere, elevii fiind predispuși din cauza situației familiale;
- Școala Livezile – Promovabilitate de 100% și 0% abandon școlar;
- Școala Mirăslău – Promovabilitate de 92%.

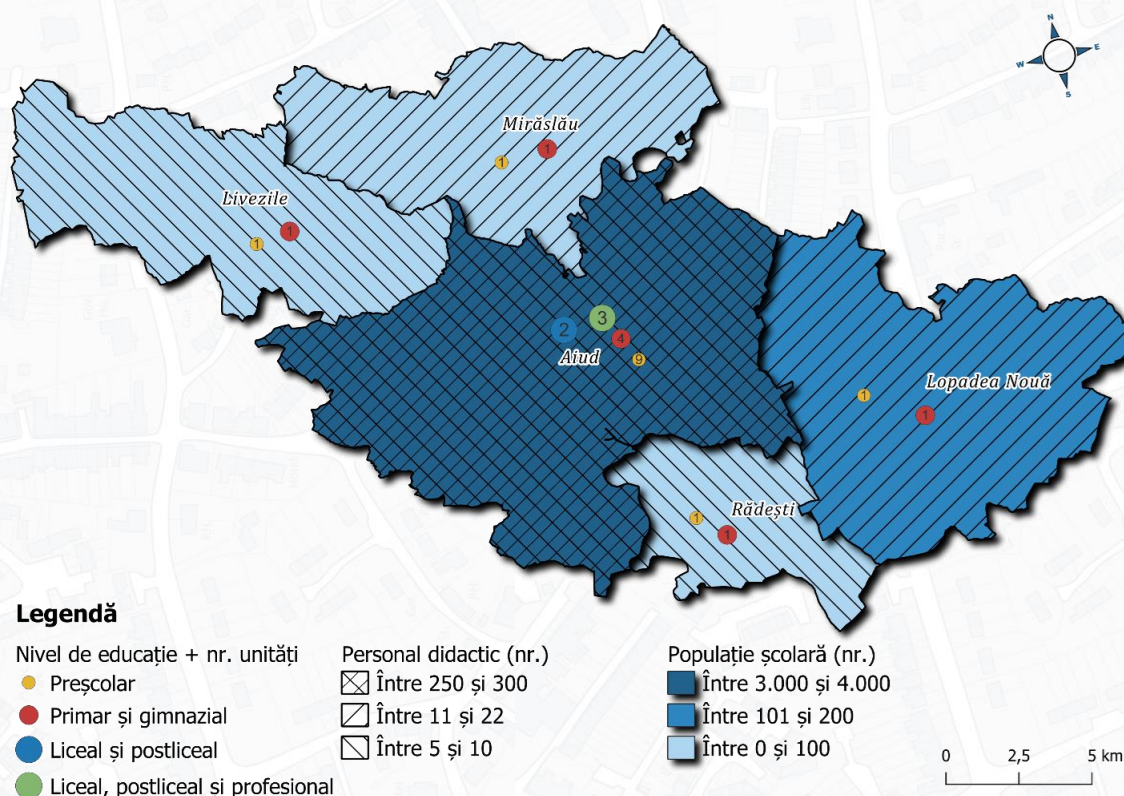
Transport școlar

Conform chestionarului transmis unităților de învățământ din cadrul teritoriului municipiului Aiud, o mare parte din elevii înscriși provin din localitățile limitrofe, în special din mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud.

Transportul elevilor din cadrul instituțiilor de învățământ este următorul:

- Scoala Gimnazială Rădești Aiud – microbuz școlar – asigură transportul elevilor de acasă către școală și înapoi (două ture zilnice);
- Scoala Gimnazială „Axente Sever” Aiud – transport în comun și autoturisme personale ale părinților;
- Scoala Gimnazială „Ovidiu Hulea” – transport cu operatorul Excelent Trans și autoturisme personale ale părinților;
- Liceul Tehnologic-Agricol „Alexandru Borza” – microbuz școlar – asigură transportul pe o rază de 50 km, iar pentru copiii situați la peste 50 de km distanță, se decontează naveta;
- Liceul Tehnologic Aiud – autobuze de transport în comun și transport pe cale ferată;
- Grădinița cu Program Prolungit nr.2 Aiud – transport asigurat de către părinți cu autoturismul personal;
- Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud – transport cu operatorul Excelent Trans, pe cale ferată și autoturisme personale ale părinților;
- Colegiul Național „Bethlen Gabor” Aiud – transport asigurat de microbuz școlar (elevii din Ciumbrud, Gâmbaș și Sâncrai), iar elevii din UAT-uri îndepărtate se deplasează cu transportul local/județean.

Figură 63: Sistemul educațional, ZUF Aiud, 2020

Sursa: Prelucrarea consultatului, date INS

De-a lungul unui an calendaristic, în municipiul Aiud, sunt organizate peste 30 de evenimente destinate dezvoltării culturale și personale, atât pentru elevi, cât și pentru comunitatea aiudeană. Evenimentele sunt organizate în parteneriat cu unitățile de învățământ locale și au ca efecte: dezvoltarea abilităților de gândire, dezvoltarea stimei de sine și descoperirea vocațiilor.

Sistemul educațional – disfuncționalități

Conform responsabililor unităților educaționale din ZUF Aiud, principalele dificultăți în sistemul de învățământ sunt:

- Dificultăți în a găsi și a atrage personal didactic calificat și personal auxiliar dornic de a profesa în instituțiile de învățământ din Zona Urbană Funcțională Aiud;
- Lipsa și necesitatea dotării instituțiilor de învățământ cu echipamente tehnice (laptopuri, table interactive, tablete etc.), aparate multifuncționale (imprimantă, scanner etc.) și resurse materiale didactice;
- Inexistența platformelor școlare online și implicit, a cataloagelor online;
- Lipsa programelor de schimb de experiență (ex. Erasmus+);
- Fenomene de tip hărțuire și abandon școlar tot mai abundente;
- Lipsa sau insuficiența laboratoarelor de informatică/specializate în cadrul liceelor profesionale;
- Lipsa spațiilor moderne de joacă, sau de practicare a activităților sportive.

Aceste disfuncționalități se pot remedia prin proiecte de tipul:

- Construirea mai multor locuințe de serviciu pentru personalul didactic;
- Dotarea cu echipamente tehnice performante și materiale didactice necesare;
- Implementarea proiectelor de tip anti-hărțuire, de stopare a abandonului școlar prin discuții periodice cu părinții;
- Realizarea de parteneriate cu instituții de învățământ la nivel național/internațional, în vederea realizării de programe de schimb de experiență.

5.2 Sănătate

5.2.1 Infrastructură de sănătate

La sfârșitul anului 2020, **rețeaua unităților sanitare** din Zona Urbană Funcțională Aiud, cuprindea 67 de unități sanitare, după cum urmează: 2 spitale, 2 ambulatorii integrate spitalului, 1 dispensar medical, 2 cabinete medicale școlare, 14 cabinete medicale de familie (din care 1 în comuna Livezile, 2 în comuna Lopadea Nouă, 2 în comuna Mirăslău și 1 în comuna Rădești), 10 cabinete stomatologice, 10 cabinete medicale de specialitate, 12 farmacii, 1 punct farmaceutic (în comuna Lopadea nouă), 7 laboratoare medicale și 6 laboratoare de tehnică dentară.

Conform datelor furnizate de INS, situația unităților medicale din Zona Urbană Funcțională Aiud se prezintă astfel:

Tabel 30: Rețeaua unităților sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate (municipiul Aiud și mediul rural ZUF Aiud), 2020

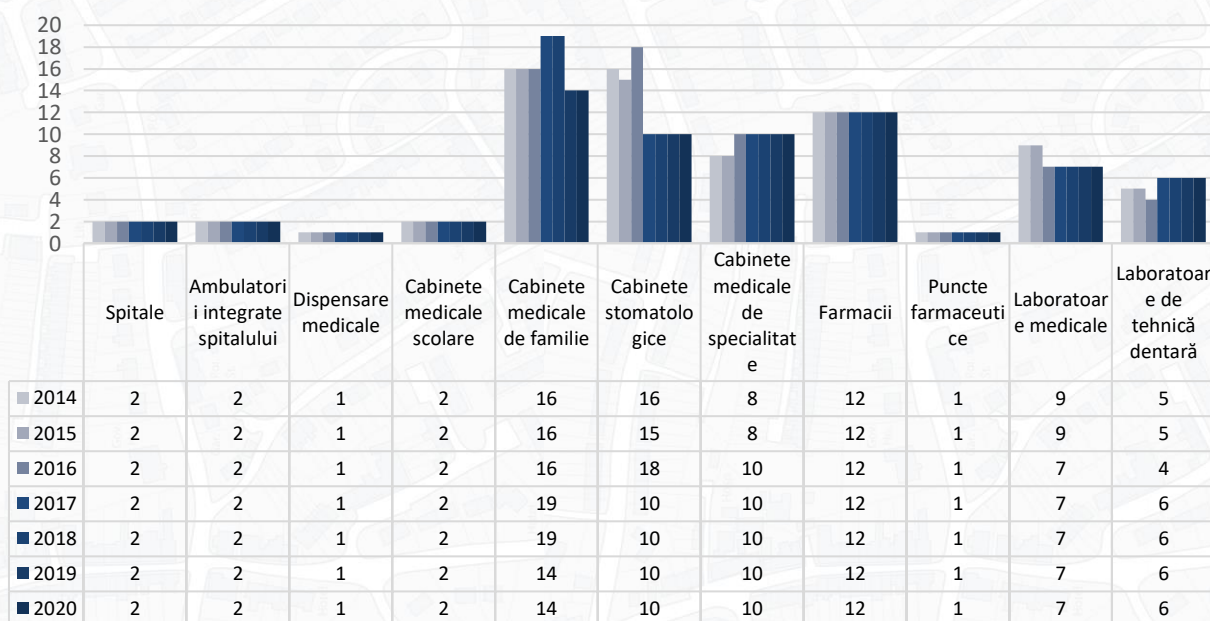
Tip unitate	Total	Mediul rural ZUF Aiud	Municipiul Aiud	Proprietate publică	Proprietate privată
Spitale	2	0	2	2	0
Ambulatorii integrate spitalului	2	0	2	2	0

Tip unitate	Total	Mediul rural ZUF Aiud	Municipiul Aiud	Proprietate publică	Proprietate privată
Dispensare medicale	1	0	1	1	0
Cabinete medicale școlare	2	0	2	2	0
Cabinete medicale de familie	14	6	8	0	14
Cabinete stomatologice	10	0	10	1	9
Cabinete medicale de specialitate	10	0	10	0	10
Farmacii	12	0	12	2	10
Puncte farmaceutice	1	1	0	0	1
Laboratoare medicale	7	0	7	5	2
Laboratoare de tehnică dentară	6	0	6	0	6

Sursa: INS (SAN101B)

În perioada 2014-2020, se constată o **scădere** a rețelei sanitare din sectorul public, în rândul: cabinetelor medicale de familie (scădere de 100% în fiecare UAT din ZUF Aiud), cabinetelor stomatologice (două unități în Aiud și o unitate în Lopadea Nouă) și laboratoarelor medicale (două unități în Aiud). În sectorul privat a avut loc doar o scădere în rândul cabinetelor stomatologice (trei unități în municipiul Aiud). Singurele creșteri au fost în municipiul Aiud, în rândul laboratoarelor de tehnică dentară și cabinetelor medicale de specialitate, cu 2 unități medicale fiecare (în sectorul privat) și în rândul cabinetelor medicale de specialitate cu 4 unități suplimentare (în sectorul privat).

Figură 64: Evoluția unităților sanitare (proprietate publică și privată), ZUF Aiud, 2014-2020

Sursa: INS (SAN101B)

Spitalul Municipal Aiud are un total de 4 secții, cu 12 compartimente, un ambulatoriu de specialitate integrat cu 21 de cabinete și 15 servicii. Suprafața totală a spitalului este de 3.705,02 m² (secții/compartimente), a ambulatoriului de specialitate este de 921 m² și 1.275 m² spațiu destinat serviciilor. Numărul total de paturi este de 225.

Spitalul de Pneumoftiziologie Aiud are o singură secție de pneumologie cu 56 de paturi, din care 23 de paturi aferente compartimentului Pneumoftiziologie, un ambulatoriu integrat, un dispensar TBC,

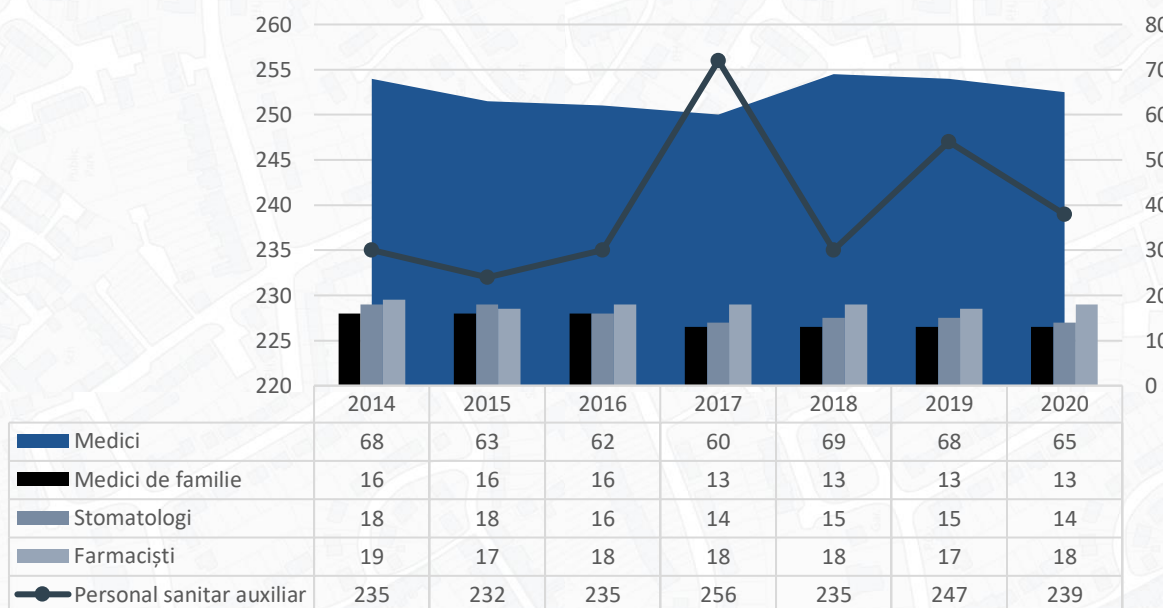

un laborator de analize medicale, un laborator de radiologie medicală, un laborator de explorări funcționale și o farmacie.

5.2.2 Resurse umane

În perioada 2014-2020, în ZUF Aiud a scăzut numărul personalului medico-sanitar pentru toate categoriile, cu excepția personalului sanitar mediu (asistenți), care a înregistrat o creștere de 1,70% în perioada analizată.

Figură 65: Evoluția personalului sanitar (proprietate publică și privată), ZUF Aiud, 2014-2020

Sursa: INS (SAN104B)

Analizând repartitia cadrelor medicale la nivelul ZUF Aiud, se constată faptul că în mediul rural există doar 6 medici de familie (cate un medic în comunele Livezile și Rădești și câte doi medici în comunele Lopadea Nouă și Mirăslău) și 7 asistenți medicali (câte doi asistenți în comunele Livezile, Lopadea Nouă, Rădești și un asistent în comuna Mirăslău). În mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Aiud nu există medici Stomatologi și medici Farmaciști.

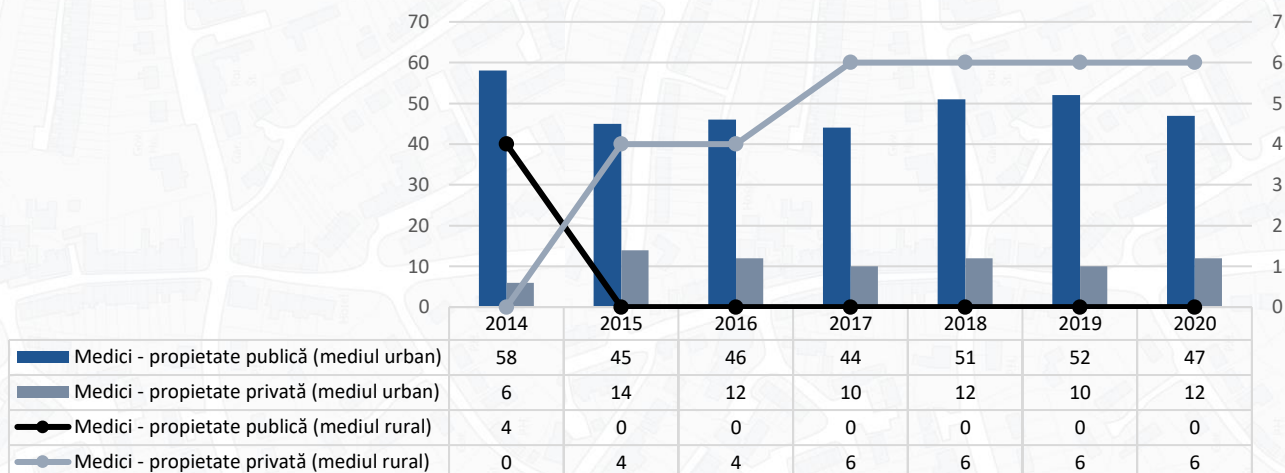
Tabel 31: Personal medico-sanitar, ZUF Aiud, 2020

Categoriile de cadre medico-sanitare	Total	Mediul rural ZUF Aiud	Municipiul Aiud	Proprietate publică	Proprietate privată
Medici (total)	65	6	59	47	18
Medici de familie	13	6	7	0	13
Stomatologi	14	0	14	2	12
Farmaciiști	18	0	18	2	16
Personal sanitar auxiliar	239	7	232	170	69

Sursa: INS (SAN104B)

Analizând pe forme de proprietate, în ZUF Aiud, în perioada 2014-2020, numărul de medici din sectorul public a scăzut cu 24,19%, spre deosebire de sectorul privat, unde numărul de medici a avut o creștere de 200%.

Figură 66: Evoluția numărului de medici, ZUF Aiud (sectorul public și privat), 2014-2020

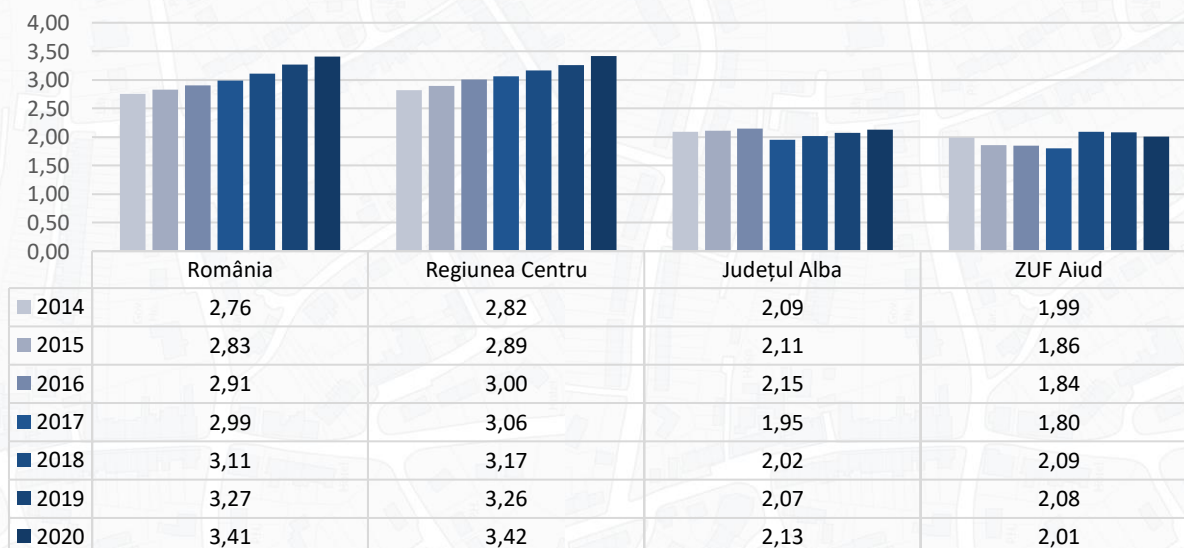

Sursa: INS (SAN104B)

În anul 2020, numărul de medici raportat la 1.000 de locuitori din ZUF Aiud (2,01 medici la 1.000 locuitori) are o valoare mai mică față de cea de la nivelul județului Alba (2,13 medici la 1.000 locuitori), regiunii Centru (3,42 medici la 1.000 locuitori) și național (3,41 medici la 1.000 locuitori).

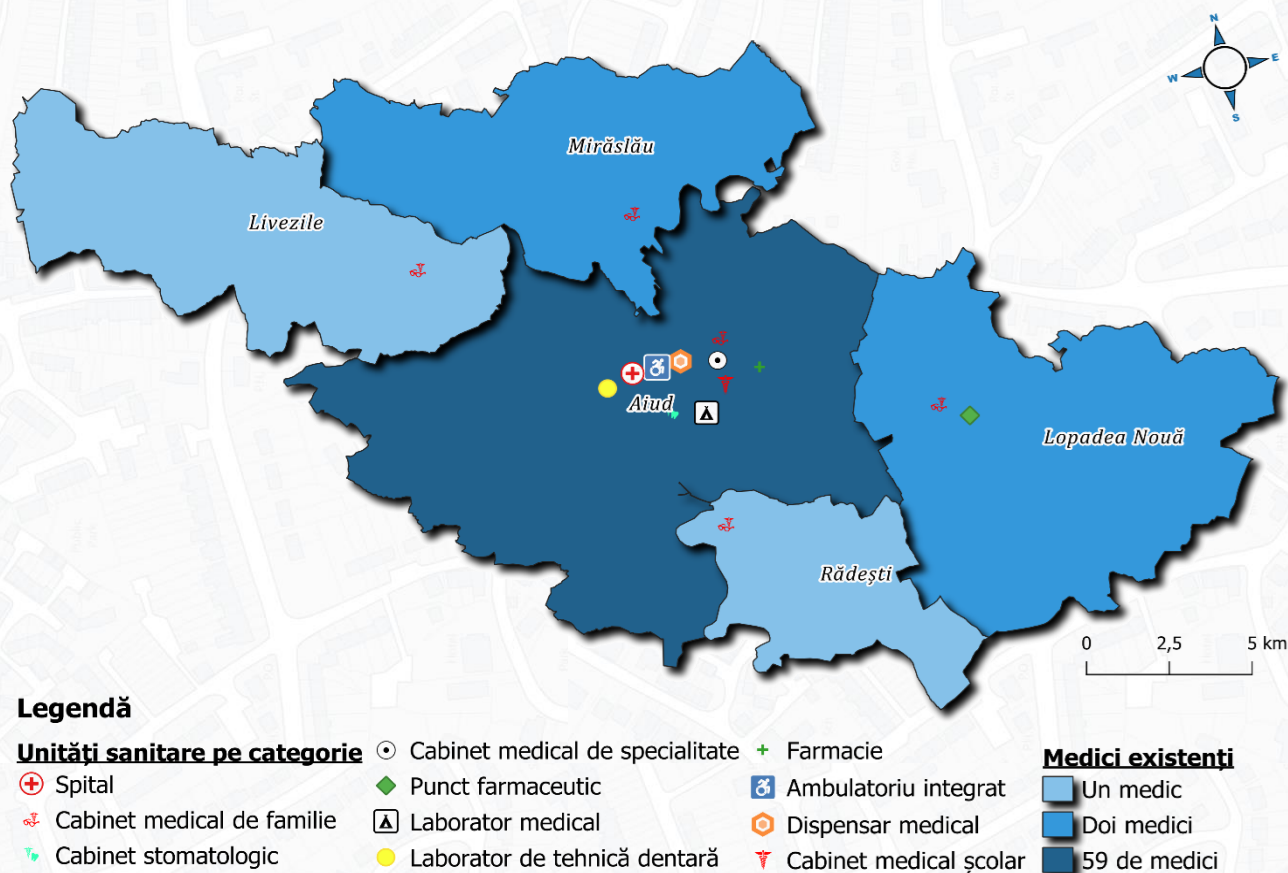
Numărul de medici raportat la 1.000 de locuitori din ZUF Aiud are o evoluție fluctuantă în perioada 2014-2020, cea mai mică valoare fiind în anul 2017 (1,80 medici la 1.000 locuitori), iar cea mai mare valoare fiind în anul 2018 (2,09 medici la 1.000 locuitori).

Figură 67: Evoluția numărului de medici la 1.000 locuitori, ZUF Aiud, 2014-2020

Sursa: INS (POP106A, SAN104B)

Figură 68: Sistemul sanitar, ZUF Aiud, 2020

Sursa: Prelucrarea consultantului, date INS

La nivelul anului 2020⁴⁰, din totalul îmbolnăvirilor înregistrate în Spitalul Municipal Aiud (4.043), cele mai multe au fost boli și tulburări ale sistemului respirator (14,59%), boli și tulburări ale sistemului circulator (8,38%) și boli și tulburări ale sistemului nervos (8,09%).

La nivelul anului 2021, Spitalul Municipal Aiud a tratat un număr de 2.360 de pacienți, din care 1.382 de pacienți au avut reședința în Zona Urbană Funcțională Aiud, după cum urmează:

- 1.136 de pacienți din municipiul Aiud;
- 37 de pacienți din comuna Livezile;
- 84 de pacienți din comuna Lopadea Nouă;
- 96 de pacienți din comuna Mirăslău;
- 29 de pacienți din comuna Rădești.

Referitor la indicatorii de morbiditate per grupă de diagnostic, la nivelul anului 2020, în județul Alba, din totalul deceselor, conform datelor furnizate de INS, au fost înregistrate 5.070 decese, cu 16,77% mai multe, comparativ cu anul 2014. Printre cauzele care au provocat decesul, primele locuri sunt ocupate de bolile aparatului circulator, respectiv 55,36% din totalul deceselor la nivel județean, de tumori (14,60%) și de bolile aparatului respirator (12,60%).

⁴⁰ Centrul de cercetare și evaluare a serviciilor de sănătate

5.3 Asistență socială

5.3.1 Infrastructură de servicii sociale

Sistemul național de asistență socială reprezintă ansamblul de instituții, măsuri și acțiuni prin care statul, reprezentat de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și societatea civilă, intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale situațiilor care pot genera marginalizare sau excluderea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.

Problemele sociale din ZUF Aiud sunt diverse, serviciile sociale nefiind adaptate în totalitate nevoilor grupurilor vulnerabile.

Infrastructura socială în ZUF Aiud este administrată de **Direcția de Asistență Socială Aiud**, structură subordonată Consiliului Local Aiud, care oferă, direct sau prin parteneriate, o gamă diversificată de servicii sociale, precum: servicii în centre de zi pentru adulți, copii, servicii de consiliere și suport și serviciul de baie publică. De asemenea, de-a lungul timpului au fost implementate proiecte pentru intervenții în prevenirea abandonului școlar.

Atribuțiile DAS Aiud vizează:

- Identificarea, monitorizarea și analiza beneficiarilor, inclusiv realizarea anchetelor sociale;
- Realizarea de activități de prevenire și suport pentru beneficiar;
- Prelucrarea cererilor și întocmirea dosarelor pentru diverse tipuri de prestații sociale;
- Elaborarea și fundamentarea propunerilor de buget pentru finanțarea măsurilor de asistență socială;
- Comunicarea către structurile superioare a numărului de beneficiari de asistență socială.

Direcția de Asistență Socială Aiud are următoarele compartimente:

1. Beneficii Sociale și Autoritate tutelară;
2. Asistenți personali;
3. Asistență Socială și Protecția Copilului;
4. Compartimentul Cabinete Medicale și Asistență Medicală Comunitară;
5. Protecția Persoanelor Vârstnice și a Persoanelor cu Handicap;
6. Compartimentul Creșă;
7. Centrul Social Multifuncțional pentru Persoane cu Dizabilități Aiud;
8. Compartimentul Baia Publică.

DGASPC Alba oferă servicii sociale prin intermediul centrelor rezidențiale pentru copii și a celor pentru persoane vârstnice și prin intermediul partenerilor licențiați pentru a oferi astfel de servicii, de tipul organizațiilor neguvernamentale.

Penitenciarul Aiud este de asemenea un furnizor de servicii sociale pentru persoanele aflate în situații de nevoie. Serviciile desfășurate în cadrul penitenciarului sunt de tipul educație și asistență psihosocială și vizează consolidarea unor comportamente prosociale, în scopul facilitării reintegrării sociale a deținuților.

Serviciile sociale Licențiate în baza legii 197/2012 din Zona Urbană Funcțională Aiud sunt localizate la nivelul municipiului Aiud:

Tabel 32: Serviciile sociale și tipul de servicii sociale, ZUF Aiud, 2020

Serviciu Social	Tip serviciu social	Furnizori licențiați	Capacitate
Centrul de zi Casa Nădejzii	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Asociația „Casa Nădejzii Aiud”	40
Casa de tip familial "Sf. Ioan Botezătorul" Aiud	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Asociația Filantropia Ortodoxă Aiud	16
Casa de tip familial "Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul" Aiud	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Asociația „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul”	10
Centrul de zi pentru copii "Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul" - Aiud	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Asociația „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul	25
Serviciul de Îngrijire la Domiciliu a Persoanelor Adulte cu Dizabilități "Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul" Aiud	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Asociația „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul	12
Serviciul de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”	45
Centrul de zi pentru copii cu dizabilități din cadrul Centrului Multifuncțional Sf. Cuvioasa Teodora	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”	35
Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități din cadrul Centrului Multifuncțional Sf. Cuvioasă Teodora Aiud	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilități	Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”	30
Serviciul de Îngrijire la Domiciliu pentru Persoane Vârstnice și pentru Persoane Adulte cu Dizabilități	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”	45 vârstnici 35 persoane cu dizabilități
Casa de tip familial pentru copii cu dizabilități Sâncrai	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba	12
Casa de tip familial pentru copii cu dizabilități nr. 1 Aiud	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba	12
Locuința Maxim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 18 Sâncrai	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”	8
Locuința Maxim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 17 Sâncrai	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”	8
Casa de Tip Familial Villa Kunterbunt Sâncrai	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Fundația Casa de Tip Familial Villa Kunterbunt	6

Serviciu Social	Tip serviciu social	Furnizori licențiați	Capacitate
Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Villa Kunterbunt	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Fundația Casa de Tip Familiar Villa Kunterbunt	6
Serviciul educație și asistență psihosocială	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Penitenciarul Aiud	300
Centrul de zi, de socializare și petrecere a timpului liber pentru persoane vârstnice	Centre de zi pentru persoane vârstnice	Asociația „Serviciul de Ajutor Maltez” Sucursala Aiud	20

Sursa: servicii-sociale.gov.ro

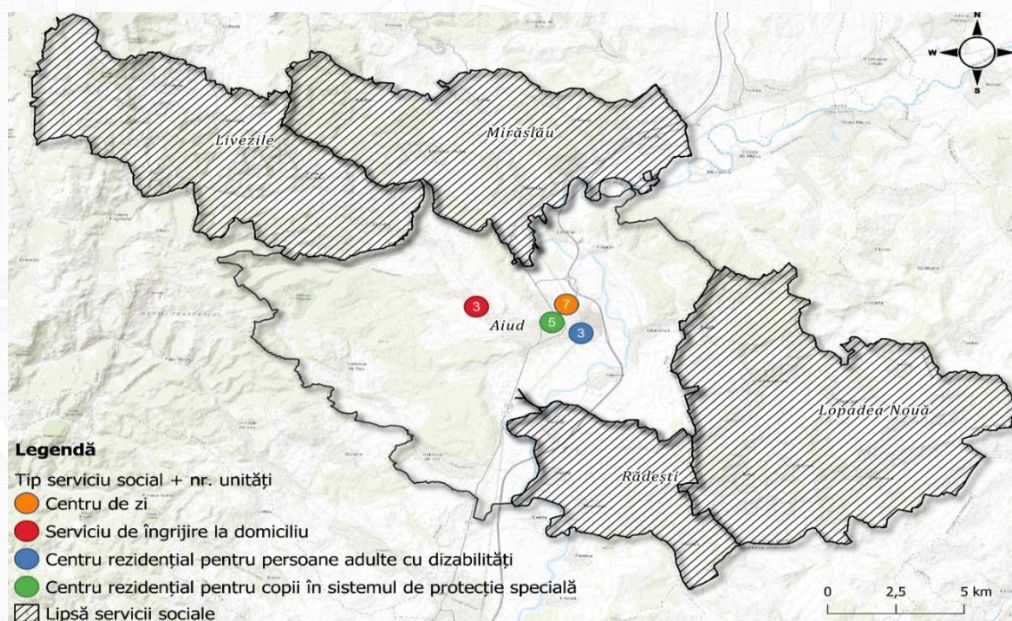
În anul 2022, Direcția de Asistența Socială Aiud are parteneriatele funcționale cu următoarele instituții non-guvernamentale:

1. Asociația „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul” Aiud;
2. Asociația „Casa Nădejdei” Aiud;
3. Societatea Națională de Cruce Roșie din România – Filiala Alba;
4. Asociația „Un Pas Înainte Alexandra” Aiud;
5. Serviciul de Ajutor Maltez în România – Sucursala Aiud.
6. Asociația „Filantropia Ortodoxă” Alba Iulia

Instituțiile non-guvernamentale active în domeniul social în Zona Urbană funcțională Aiud sunt în număr de cinci, după cum urmează:

1. Asociația „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul” Aiud;
2. Asociația „Casa Nădejdiei” Aiud;
3. Societatea Națională de Cruce Roșie din România;
4. Asociația „Un Pas Înainte Alexandra”;
5. Serviciul de Ajutor Maltez – Filiala Aiud
6. Asociația „Filantropia Ortodoxă” Alba Iulia.

Figură 69: Harta Serviciilor Sociale Licențiate, ZUF Aiud, 2022

Sursa: Prelucrarea consultantului, date servicii-sociale.gov.ro

La nivelul municipiului Aiud, au fost identificate ca fiind necesare, un număr de 14 servicii sociale, ce însumează o capacitate totală de 929 de locuri. Serviciile necesare sunt următoarele:

Tabel 33 - Servicii sociale necesare, municipiul Aiud

Tip serviciu social necesar	Capacitate serviciu social	Grup vulnerabil identificat
Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală	25	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru persoane toxico-dependente pentru persoane cu diferite adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice etc	10	Persoane în risc de sărăcie
Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele vârstnice	50	Persoane în risc de sărăcie
Centre rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități	30	Persoane în risc de sărăcie
Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	24	Persoane în risc de sărăcie
Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru mamă și copil	15	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru persoanele vârstnice	200	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilități	40	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	120	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru familie și copil	150	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi victimele violenței în familie și agresori	20	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru persoanele fără adăpost	15	Persoane în risc de sărăcie
Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în nevoie	150	Persoane în risc de sărăcie
Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	80	Persoane în risc de sărăcie

Sursa: Portalgis.servicii-sociale.gov.ro

5.4 Centre comerciale

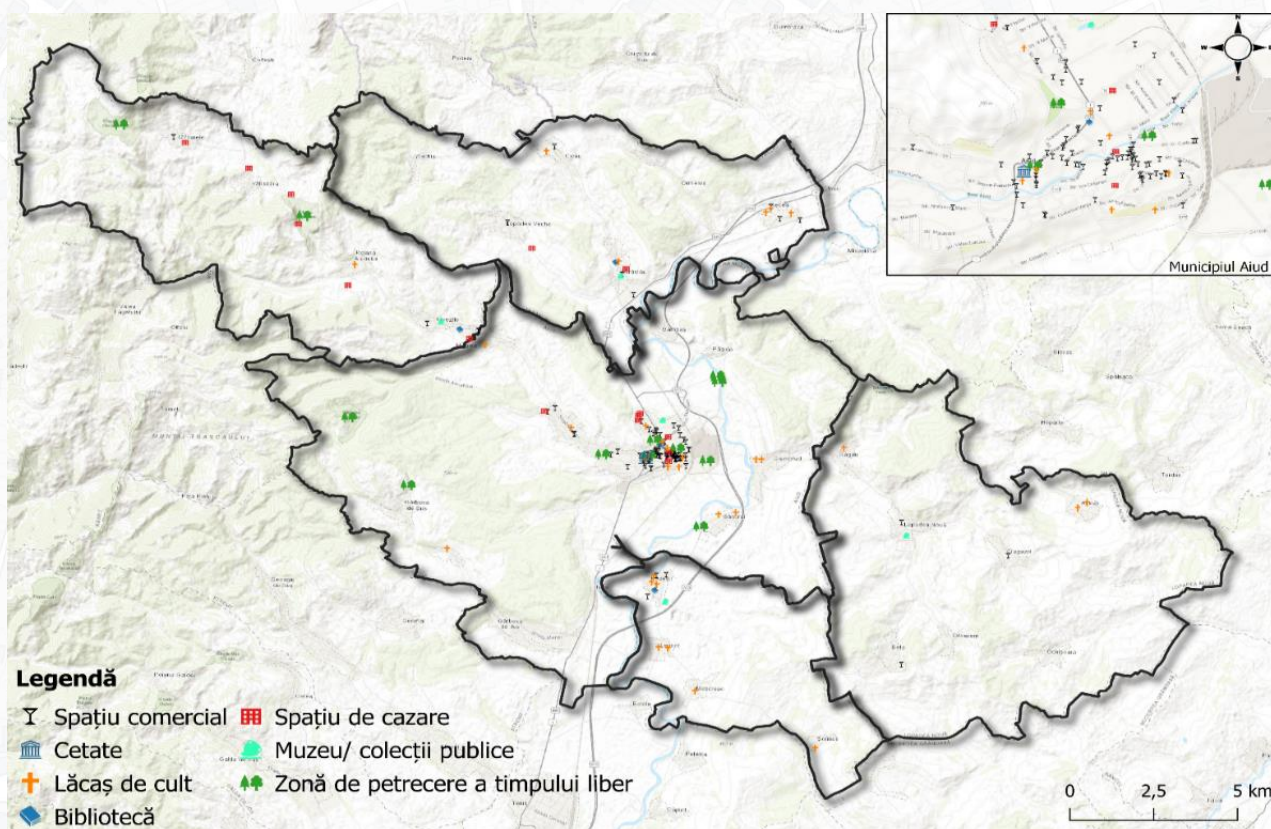
Locuitorii municipiului Aiud își pot face cumpărăturile alimentare și nealimentare din piețele și supermarketurile – Penny Market, Profi (3 magazine), Lidl, La Doi Pași, Miomar Universal, Market Cocoșul de Aur (3 magazine), piețe de tip bazar, sau magazine alimentare ale unor antreprenori locali.

5.5 Infrastructura de petrecere a timpului liber, cultură și sport

Ca modalități de petrecere a timpului liber, în Zona Urbană Funcțională Aiud, regăsim:

1. Activități în aer liber: Parcul Municipal Aiud, Camping-ul Demi, Pârul Bobii, Pădurea Slobodă, Cheile Vălișoarei, Balta Aiud și Ștrandul Municipal;
2. Activități în spații închise: Centrul Cultural „Liviu Rebreanu” Aiud, Cetatea Aiudului, Biblioteca „Liviu Rebreanu”, Muzeul de Științele Naturii, Muzeul de Istorie, diverse muzee și expoziții etnografice și numeroase lăcașe de cult.

Figură 70: Infrastructura de petrecere a timpului liber, ZUF Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului, informații INS, [openstreetmap.org](https://www.openstreetmap.org)

5.5.1 Cultură și culte

Activitatea culturală joacă un rol important în dezvoltarea oricărei comunități, acela de a modela masa populară și de a forma personalități. În sens larg, cultura reflectă modul de viață al membrilor unei comunități, înglobând tipare de gândire, limbaj, credințe, comportamente, tradiții, artă, muzică și literatură, regăsite în modul de viață al cetățenilor.

Potrivit UNESCO, cultura poate fi definită ca acel ansamblu complex care cuprinde cunoștințe, credințe, arte, principii și valori morale, legi, cutume, orice alte abilități și obiceiuri dobândite de individ ca membru al societății.

În Repertoriul Arheologic Național sunt prezente în județul Alba 430 de **situri arheologice**⁴¹, dintre care , 44 au fost identificate în Zona Urbană Funcțională Aiud (8 în Aiud, 14 în Livezile, 7 în Lopadea Nouă, 11 în Mirăslău, 4 în Rădești). În acest repertoriu coordonat de Ministerul Culturii, sunt înscrise zone cu potențial arheologic descoperite pe baza datelor științifice, topografice, cartografice, imagini și planuri, a cercetărilor de teren, sau a descoperirilor arheologice întâmplătoare.

În ceea ce privește **monumentele istorice**, la nivelul județului Alba au fost înregistrate 686, în timp ce în ZUF Aiud se regăsesc 92 (49 în municipiul Aiud).

Dezvoltarea cetățeanului în ceea ce privește partea cultural-educativă reprezintă o identificare, validare și formare atât la nivel individual, cât și la nivel de grup. Cu cât masa de oameni este mai mare, cu atât apartenența la un grup crește, astfel oamenii implicați simt că fac parte din aceeași comunitate pentru că sunt legați de cultură și nu numai. Educarea populației în acest sens se poate realiza prin mijloace convenționale (școli, biblioteci, muzee, teatre etc.) sau neconvenționale, însă mult mai actuale și mai practice pentru generațiile tinere precum: presă, televiziune online etc.

Biblioteci

Conform datelor furnizate de INS, în anul 2020, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud sunt active 12 biblioteci (7 în Aiud, 2 în Livezile, 2 în Mirăslău, 1 în Rădești), cu 4 mai puține față de anul 2014. Totalul bibliotecilor din ZUF Aiud reprezintă 6,25% din totalul bibliotecilor la nivel județean.

Referitor la evoluția numărului de volume existente în biblioteci, comparativ cu anul 2014, în anul 2020 numărul acestora a scăzut pentru municipiul Aiud (-1,80%) și pentru comunele Livezile (-1,27%) și Lopadea Nouă (-100%), crescând în schimb pentru comunele Mirăslău (+6,75%) și Rădești (+0,91%).

Analiza numărului de cititori activi pentru perioada 2014-2020 arată că tendința este în scădere în aproape fiecare UAT din ZUF Aiud, cele mai mari diminuări fiind în Lopadea Nouă (-100%), Livezile (-56,23%) și Aiud (-41,60%), comuna Mirăslău fiind singura comuna unde numărul de cititori a stagnat.

Tabel 34: Evoluție biblioteci, volume și cititori, 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% de Creștere/Scădere
Biblioteci municipiul Aiud	8	8	8	8	8	8	7	-12,50%
Biblioteci ZUF Aiud Rural	8	7	6	6	6	5	5	-37,50%
Volume municipiul Aiud	234.602	235.273	235.319	234.543	234.847	235.622	220.986	-5,80%
Volume ZUF Aiud Rural	66.971	66.219	51.054	46.218	46.295	44.875	44.884	-32,98%
Cititori municipiul Aiud	4.685	4.252	4.108	3.938	3.519	3.701	2.736	-41,60%
Cititori ZUF Aiud Rural	685	751	665	630	679	591	360	-47,45%

Sursa: INS (ART101B, ART107A, ART106A)

⁴¹ <http://ran.cimec.ro/sel.asp>

Biblioteca Documentară „Bethlen Gabor” Aiud, s-a înființat în anul 1622, în timp, ajungând o instituție științifică și culturală renumită în lume. Fondul de bază al bibliotecii este constituit de cărțile cu o bogată informație în majoritatea domeniilor științifice apărute în perioada secolelor XV – XIX.

Instituții de spectacole

Instituția ce desfășoară activități din spectrul cultural care include instituții muzicale și teatrale din Zona Urbană Funcțională Aiud este Centrul Cultural Liviu Rebreanu Aiud. Centrul Cultural Liviu Rebreanu este o instituție publică de cultură și educație ce își desfășoară activitatea încă din anul 2004, sub autoritatea Consiliului Local Aiud. Organizatoric, activitatea se desfășoară pe următoarele compartimente/birouri:

- Compartimentul cultură și educație – are activitatea de educație muzicală și valorificare a patrimoniului cultural local ce este concretizează prin următoarele cercuri/formații artistice:
  - Cercul de chitară și muzică folk, Cercul de pian și claviaturi, Cercul de icoane pe sticlă și lemn, Cercul de acordeon și claviaturi, Cercul de contrabas și chitară bass, Ansamblul folcloric Doina Aiudului, Taraful de muzică populară, Ansamblul de copii Doina Aiudului.
- Compartimentul de formare profesională a adulților – este furnizor autorizat de formare profesională din martie 2004.

La nivel internațional, instituția are reprezentative în cadrul manifestărilor culturale: expoziții, lansare de carte, recital de muzică, lectură publică, prezentare de filme documentare.

Muzee

- **Muzeul de Științele Naturii** din municipiul Aiud, este una din cele mai vechi instituții de genul acesta din România, fiind atestat documentar încă din anul 1796. Piesele pe care muzeul le deține sunt expuse în patru săli: o sală ce are colecții de paleontologie, o sală ce are colecții cu animale din fauna actuală, o sală ce are colecții de păsări și mamifere cu specii din toate continentele și o sală ce ilustrează evoluția scheletului la vertebrate;
- **Muzeul de Istorie**, este situat în castelul Bethlen din interiorul Cetății Aiudului și este printre primele înființate din România. Clădirea muzeului face parte din complexul arhitectural medieval Cetatea Aiudului. Colecțiile din interiorul muzeului datează din 1796;
- **Expoziția etnografică Livezile**, este organizată în două încăperi dintr-o casă bătrânească și prezintă aspecte din viața tradițională a omului de altădată;
- **Expoziția etnografică Lopadea**, bazată pe portul popular din comuna Lopadea Nouă ce este diferențiat prin culorile și cusăturile aparte;
- **Expoziția etnografică Mirăslău**, reconstruiește fragmente din viața săteanului. Expoziția este restrânsă datorită spațiului mic în care este amenajată și surprinde aspecte din viața cotidiană a comunității.
- **Expoziția etnografică Rădești**, arată interiorul unei case țărănești tradiționale, din comuna Rădești.

Edificii religioase

Credința materializată de către oameni este o parte importantă ce contribuie la dezvoltarea societății și manifestarea acesteia oferă individului apartenența la un grup, la un cult, care împărtășește aceleași creduri și credințe. În zona Urbană Funcțională Aiud există numeroase edificii ce reprezintă diferite culte pentru cetățeni, printre acestea se regăsesc:

- Aiud: Schitul Înălțarea Sfintei Cruci-Aiud, Biserica Ortodoxă „Acoperământul Maicii Domnului”, Parohia Gambas Pagida, Biserica Sfânta Elisabeta a Ungariei, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, Biserica Ortodoxă Sfinții Arhangheli Aiudul de Sus;
- Livezile – Schitul Livezile, Biserica Ortodoxă „Sfântul Ierarh Nicolae”, Biserica Lutherană;
- Lopadea Nouă – Biserica reformată din Lopadea Nouă, Biserica Sf. Teodor Tiron; Biserica de lemn „Sf. Gheorghe” din Spâlnaca, Biserica Asinip;
- Mirăslău – Parohia Miraslău, Biserica „Sf. Arhangheli”;
- Rădești – Biserica Ortodoxă, Biserica Reformată, Biserica Greco-Catolică.

Statui și monumente

- **Situl arheologic** de la Aiud (AB-I-s-B-00007);
- **Situl arheologic** de la Aiud (AB-I-S-B-00008);
- **Orașul roman Brucla** (AB-I-s-B-00009);
- **Cetatea Aiudului** (AB-II-m-A-00172), datează din secolele XIII-XVII, având în componență **Castelul Bethlen** (AB-II-m-A-00172.01), **Biserica Reformată** (AB-II-m-A-00172.02), **Capela evanghelică** (AB-II-m-A-00172.03) și **Incinta fortificată**;
- **Biserica Romano-Catolică** (AB-II-a-A-00173);
- **Biserica reformată** din Cumbrud (AB-II-a-B-00206);
- **Ruinele Bisericii Romano-Catolice** din Gârbova de Jos (AB-II-m-B-00225);
- **Ruinele Bisericii „Din deal”** (AB-II-m-B-00226);
- **Biserica „Nașterea Maicii Domnului”** (AB-II-m-B-00227);
- **Ansamblul Bisericii „Sf. Treime”** (AB-II-a-A-00249);
- **Ansamblul Bisericii Reformate din Sâncrai** (AB-II-a-B-00319)
- **Ansamblul Castelului Banffi** (AB-II-a-B-00320);
- **Bustul lui Avram Iancu** (AB-III-m-B-00405);
- **Monumentul Eroilor Români** – comuna Livezile;
- **Ruinele bisericii catolice „Sf. Petru”** – comuna Mirăslău;
- **Obeliscul ridicat în 1926**, în amintirea luptelor lui Mihai Viteazul – Mirăslău;
- **Monumentul Eroilor Români** din al Doilea Război Mondial – Mirăslău;
- **Biserica reformată** – Mirăslău;
- **În Tarmuire, așezare** – Rădești;
- **Biserica reformată** – Rădești.

Patrimoniul cultural imaterial

Pe lângă patrimoniul clasic, mobil și imobil, care este alcătuit din elemente fizice, palpabile ce insuflă spiritul și tradiția de odinioară, patrimoniul imaterial se referă la: meșteșuguri, spectacole de teatru, muzică ușoară, populară, obiceiuri și datini.

Diferitele arii de activitate și promovare a patrimoniului imaterial au fost identificate în Zona Urbană Funcțională Aiud, printre acestea regăsindu-se:

- Festivalul Internațional de Folclor – municipiul Aiud;
- Tabăra Internațională de Artă Plastică „Inter-Art” – municipiul Aiud;
- Ziua Rozelor – municipiul Aiud;
- Serbările meșteșugurilor de la Aiud;
- Ziua Culturii Maghiare de la Mirăslău – comuna Mirăslău;
- Festivalul Grădinilor – comuna Rădești;
- Ziua Culturii Naționale – municipiul Aiud;
- Sărbătoarea Primăverii – municipiul Aiud;
- Caravana literară – Scriitori în școli – municipiul Aiud;
- Șezătoarea „Aiudul coase ie” – municipiul Aiud;
- Colocviile Culturii Maghiare din Transilvania- municipiul Aiud;
- Ziua Eroilor – comuna Livezile.

5.5.2 Sport

Municipiul Aiud se face remarcant prin practicarea mai multor sporturi, precum: fotbal, atletism, baschet, box, culturism, golf, haltere și powerlifting, handbal, judo, orientare sportivă, rugby, sporturi de contact, tenis de câmp, tenis de masă și volei. Cele mai bune reprezentatii sportive ale anului 2019, pe categorii de clasificare sportive, au fost:

Tenis de câmp – Tenis Club Parc	Atletism – Club Sportiv Școlar „Axente”
Tenis de masă – Asociația „3 AHR”	Karate – Asociația Club Sportiv Dojokan Activ
Dans Sportiv – Asociația Sportivă „Top Dance 2007”	Karate, categoria 16-17 ani;
Fotbal – Echipa de Juniori – Club Sportiv „Olimpia”	Tenis de masa – Asociația Sportivă „Ovidiu Hulea”

Clubul Sportiv Olimpia Aiud a fost înființat în 1949 cu numele CFR Aiud, de-a lungul timpului s-a numit Locomotiva Aiud, Olimpia CFR Aiud, Olimpia-Agromecanică Aiud, Olimpia-Oțelul Aiud, iar din 2004 CS Olimpia Aiud.

În municipiul Aiud există **6 Asociații neguvernamentale** ce au ca principal obiectiv susținerea sportului și promovarea acestuia, după cum urmează: Asociația „Club Sportiv Junior Aiud”, Asociația „Tenis Club Parc Aiud”, Asociația Aiud Sport, Asociația Clubul Sportiv Dojokan Activ Aiud, Asociația Clubul Sportiv Municipal Metalul Aiud-2007, Asociația Clubul Sportiv Viitorul Aiud.

Instituții în domeniul tineretului și sportului:

1. Clubul Copiilor Aiud;
2. Dojokan Activ;
3. Olimpia Aiud;
4. Viitorul Aiud;
5. Juniorul Aiud;
6. Șoimii Ciumbud;
7. Mureșul Ciumbud;
8. Asociația „Ovidiu Hulea” Aiud;
9. Viitorul Ciumbud;
10. Asociația Sportivă „Brucla”;
11. BGK Aiud;
12. Hai cu Noi;
13. 3 AHR Aiud;
14. Tenis Club Parc.

5.5.3 Obiective turistice

Pe lângă statuile și monumentele menționate anterior, în Zona Urbană Funcțională Aiud se regăsesc următoarele zone atractive din punct de vedere turistic:

- Rezervații și arii protejate, unde există posibilitatea de a efectua trasee turistice, sau diferite activități de recreere precum: Pădurea Sloboda, Pârâul Bobii, Cheile Plaiului, Cheile Vălișoarei, tăul fără fund de la Băgău și Pădurea de Stejar Pufos;
- Patrimoniul construit al municipiului Aiud, ce se remarcă prin arhitectura clădirilor vechi;
- Cetatea Aiudului, un complex de arhitectură medievală, cu numeroase edificii, reprezentând una dintre cele mai vechi citadele urbane din regiune;
- Centrul Cultural Castel Sâncrai – castelul a fost construit după un model renescentist, la începutul secolului al XIX-lea. Acesta a fost restaurat de către Consiliul Județean Alba;
- Mănăstirea Măgina – un complex monahal situat la marginea localității Măgina și fost construită înainte de anul 1580. Ansamblul bisericii „Sfânta Treime” a mănăstirii este inclus în Lista monumentelor istorice din județul Alba;
- Schitul Înălțarea Sfintei Cruci – schit ortodox construit pe „Râpa Robilor”, un renumit cimitir anonim al martirilor care au fost omorâți în închisoarea Aiud;
- Calvarul Aiudului – monumentul reprezintă un templu al durerii, este compus din perechi de cruci înalte de 6 m, ce reprezintă oameni martirizați „frați prin moarte, nu prin naștere”. Crucile acestui monument reprezintă victime ale regimului comunist, din Penitenciarul Aiud.
- Castelul Banffy Ciuguzel – un ansamblu de monumente istorice ce datează încă din secolul al XIX-lea, este poziționat în satul Sâncrai și a fost descris ca o adevărată operă arhitecturală creată de Lajos Pakey.

Figură 71: Cetatea Aiudului

Sursa: Captură de ecran, www.aiudulmeu.ro

Analiza SWOT - Servicii publice

	Puncte tari	Puncte slabe
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Creșterea numărului de elevi înscriși în învățământul profesional;</p> <p>Existența mai multor unități de învățământ profesional;</p> <p>Existența a două unități medicale de tip spital cu ambulatorii.</p>	<p>Trendul descendent al unităților școlare, populației școlare și al personalului didactic;</p> <p>Numărul redus al personalului didactic din învățământul antepreșcolar și profesional;</p> <p>Depășirea gradului național de încărcare pentru populație școlară/PC și elevi/profesor;</p> <p>Inexistența platformelor școlare online și implicit, a cataloagelor online;</p> <p>Lipsa programelor de schimb de experiență;</p> <p>Scăderea rețelei sanitare din sectorul public și a numărului de medici;</p> <p>Numărul de medici raportat la 1.000 de locuitori din ZUF Aiud este mai mic față de nivelul județean, regional și național;</p> <p>Problemele sociale din ZUF Aiud sunt diverse, serviciile sociale nefiind adaptate în totalitate nevoilor grupurilor vulnerabile;</p> <p>Trend general descendent al numărului de cititori activi și al bibliotecilor.</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Aglomerarea elevilor în sălile de clasă este sub limita maximă impusă în domeniu (30 elevi/sala de clasă);</p> <p>Rată ridicată de promovabilitate în instituțiile de învățământ;</p> <p>Existența transportului școlar prin school bus-uri în anumite instituții de învățământ;</p> <p>Existența siturilor și monumentelor arheologice istorice;</p> <p>Numeroase edificii religioase pentru diferite culte;</p> <p>Destinații naturale bogate;</p> <p>Evenimente culturale desfășurate anual sau sezonier;</p> <p>Existența cluburilor sportive cu atractivitate continuă.</p>	<p>Creșterea deceselor în perioada 2014-2020, iar principala cauză fiind bolile aparatului circulator.</p> <p>Inexistența atelierelor școlare și a terenurilor de sport;</p> <p>Slaba prezență a unităților medicale;</p> <p>Inexistența medicilor stomatologi și medicilor farmaciști;</p> <p>Inexistența serviciilor de ajutor social;</p>

	Oportunități	Amenințări
<i>Municipiul Aiud</i>	<p>Realizarea de parteneriate cu instituții de învățământ la nivel național/internațional, în vederea realizării de programe de schimb de experiență;</p> <p>Realizarea de transport școlar pentru toate comunele din ZUF Aiud;</p>	<p>Evoluția negativă a personalului didactic și a populației școlare ce poate conduce la deficit de forță de muncă la nivel local;</p> <p>Creșterea procentului de abandon școlar în unitățile locale de învățământ;</p> <p>Îngreunarea procesului educațional prin lipsa echipamentelor tehnologice;</p>
<i>Mediul rural – ZUF Aiud</i>	<p>Realizarea și promovarea mai multor circuite turistice în ZUF Aiud;</p> <p>Proiecte (în parteneriat cu entități individuale sau naționale) care vizează valorificarea culturii.</p>	<p>Migrarea personalului medico-sanitar în sănătate;</p> <p>Activitatea culturală și sportivă afectată de contextul epidemiologic provocat de noul coronavirus.</p>

Concluzii privind serviciile publice

În Zona Urbană Funcțională Aiud, cea mai înaltă formă de învățământ este cea liceală, în municipiul Aiud existând 4 unități liceale, din care, 2 profesionale. Trendul descendent al populației de la nivelul zonei se remarcă și în cazul populației școlare și în cel al personalului didactic. În rândul populației școlare, singura evoluție pozitivă a fost creșterea de peste 100% în cadrul învățământului profesional.

În ceea ce privește serviciile educaționale, în mediul rural al ZUF Aiud, se remarcă lipsa terenurilor de sport și atelierelor școlare, în timp ce mediul urban este caracterizat de gradul ridicat de încărcare a sălilor de clasă din învățământul primar și elevi/PC.

Transportul școlar este organizat în anumite instituții, precum: Școala Gimnazială din Rădești, Liceul Tehnologic Agricol „Alexandru Boza”, Colegiul Național „Bethlen Gabor”, fapt ce crește atractivitatea instituțiilor de învățământ pentru viitori elevi.

În ceea ce privește situația serviciilor de sănătate, s-au înregistrat scăderi în perioada analizată, atât din punctul de vedere al unităților de sănătate, cât și al personalului angajat, singura excepție existând în cazul personalului sanitar auxiliar, unde creșterea a fost aproape insesizabilă. Se remarcă însă creșterea numărului de medici raportat la 1.000 de locuitori, pe fondul trendului descendent al populației. În mediul rural se remarcă lipsa serviciilor farmaceutice și stomatologice, în caz de nevoie, locuitorii din rural fiind nevoiți să se deplaseze în municipiul Aiud.

La nivelul municipiului Aiud, sectorul social este dezvoltat, prezentând un număr optim de centre de îngrijire și asistență. Unul dintre factorii ce facilitează dezvoltarea domeniului social este existența și cooperarea cu structurile asociative și organizațiile non-guvernamentale cu profil social, organizații ce stimulează unitățile existente și extinderea/ modernizarea acestora. La nivelul zonei se semnalează în continuare nevoia de dezvoltare de noi servicii sociale.

Zona Urbană Funcțională Aiud dispune de obiective turistice, istorice, culturale și de o agendă consistentă de evenimente inclusiv în rândul evenimentelor sportive. Se remarcă implicarea societății civile printr-un număr mare instituții non-guvernamentale și asociații ce sprijină și susțin evenimentele și cluburile sportive, aspect care contribuie la calitatea vieții.

Din perspectiva serviciilor publice de la nivelul zonei urbane funcționale Aiud sunt necesare intervenții care vizează:

- ↪ Dezvoltarea infrastructurii educaționale prin reabilitări ale clădirilor și dotarea unităților de învățământ;
- ↪ Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, inclusiv creșterea calității serviciilor medicale;
- ↪ Creșterea atractivității zonei prin diversificarea opțiunilor de petrecere a timpului liber și valorificarea obiectivelor turistice;
- ↪ Dezvoltarea și diversificarea unei agende culturale la nivel de ZUF Aiud.

Partea II

Strategia de Dezvoltare pentru Zona Urbană
Funcțională Aiud pentru perioada 2021-2027

6. Conceptul de dezvoltare strategică

6.1 Analiza de impact a măsurilor întreprinse în perioada 2014-2020

În Strategia de Dezvoltare a Municipiului Aiud pentru perioada 2014-2020, a fost integrată o listă largă de proiecte ce au cuprins toate domeniile de investiții conturate în fostul concept strategic. Lista de proiecte este una vastă și variată, dar conturată specific, fiind incluse într-o manieră concisă, proiectele necesare menite să rezolve nevoile identificate și să asigure o dezvoltare economică sustenabilă a orașului.

Astfel, Strategia de Dezvoltare 2014-2020 a Municipiului Aiud a înglobat nouă obiective specifice:

- 1 Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, atragerea de investiții prin adoptarea măsurilor de încurajare și susținere la nivel local, acordarea facilităților fiscale în scopul stimulării investițiilor;
- 2 Valorificarea potențialului turistic cultural și natural al Municipiului Aiud, promovarea identității multi-culturale în scopul dezvoltării economice, a creșterii competitivității și atractivității;
- 3 Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de utilități publice, drumuri publice și a zonelor publice de interes local;
- 4 Creșterea calității serviciilor sociale și medicale, creșterea gradului de ocupare și incluziune socială în comunitățile defavorizate;
- 5 Dezvoltarea durabilă prin promovarea politicilor de eficiență energetică, utilizarea resurselor regenerabile în clădirile publice și eficientizarea sistemelor de iluminat public;
- 6 Dezvoltarea resurselor umane, ca suport al dezvoltării economice prin asigurarea oportunităților de instruire și formare care să răspundă cerințelor de pe piața muncii;
- 7 Mobilitate urbană și încurajarea transportului ecologic;
- 8 Dezvoltarea infrastructurii destinată evenimentelor culturale și artistice;
- 9 Creșterea valorii adăugate a producției locale de legume și fructe, organizarea colectării produselor agricole, crearea facilităților de depozitare și desfacere a acestora.

Dintre proiectele propuse în strategia anterioară, mai mult de jumătate (54,17%) au fost demarate și se află în diverse stadii de implementare, inclusiv finalizate și numai 8,33% din proiecte nu au fost implementate și, în măsura în care se consideră că mai sunt necesare, acestea vor fi preluate pentru a fi implementate în strategia aferentă perioadei 2021 – 2027.

Din analiza proiectelor implementate în perioada 2014 – 2020 la nivelul ZUF Aiud, cu finanțare nerambursabilă, se observă orientarea accentul pus pe proiectele de infrastructură tehnico edilitară (rețele alimentare cu apă, rețele de canalizare, iluminat public), mobilitate și infrastructură rutieră (modernizare drumuri, transport public ecologic).

6.2 Conceptul de dezvoltare strategică

Strategia de dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud servește în alegerea destinațiilor, orientărilor, resurselor disponibile și eforturilor administrațiilor, în vederea atingerii obiectivelor strategice cuantificabile, respectiv a unor idealuri de dezvoltare, cu scopul creșterii nivelului de trai al locuitorilor și creșterea calității infrastructurii și a spațiilor publice și private.

Dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Aiud ia în considerare avantajele gestionării comune a unor resurse și remedierea eficientă a nevoilor actuale, fără a neglija potențialul și interesele diferite ale

fiecărei unități administrative componente din teritoriu. În acest context, Strategia nu este suma strategiilor fiecărei UAT în parte, ci suma intereselor comune și procesul de dezvoltare accelerată a perimetrului stabilit.

Strategia de dezvoltare conține o propunere de dezvoltare, formulată sub forma unui **„concept de dezvoltare strategică”** ce constă într-o înlănțuire logice și argumentată a demersurilor necesare pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare. Viziunea strategică, stabilirea obiectivelor de dezvoltare, a modalităților și ordinii în care este abordată soluționarea nevoilor și implicit a planificării efortului și axarea pe resursele existente, sunt rezultatele unor procese de consultare participativă, analiză a datelor și planificare strategică, realizate în diferitele etape de elaborare ale strategiei.

De subliniat este faptul că, deși modalitățile de atingere a obiectivelor de dezvoltare propuse sunt private în acest document, în principal din perspectiva rolului și atribuțiilor, de multe ori limitate ale autorității publice, pentru ca procesul de dezvoltare să aibă succes, este necesară implicarea tuturor factorilor de la nivelul comunității, de la: agenții economici, alte instituții publice, mediul asociativ și până la locuitorii municipiului.

Realizarea conceptului de dezvoltare strategică este un demers, care pleacă de la analiza stării actuale a teritoriului, a municipiului și fiecărei comunități, propunând atingerea unui nivel de progres și a unei arhitecturi integrate într-un anumit mod, a tuturor factorilor de stare: demografică, teritorială, infrastructură și economie, sociali, culturali și de mediu, ai zonei urbane funcționale – într-o perioadă de timp propusă.

Condiția actuală este înțeleasă prin ansamblul contextual al nevoilor și intereselor locale, identificate în cadrul analizei situației existente la nivelul municipiului și a Zonei Urbane Funcționale Aiud, plasată în condițiile reperelor stabilite de diversele abordări strategice regionale, naționale, sectoriale și mai ales, intențiile de dezvoltare ale comunităților locale, care condiționează întregul ansamblu.

Pe lângă concluziile analizei situației existente din punct de vedere social, economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, câteva particularități specifice trebuie luate în considerare în conturarea unei imagini complete a contextului teritorial. Între aceste particularități se înscriu:

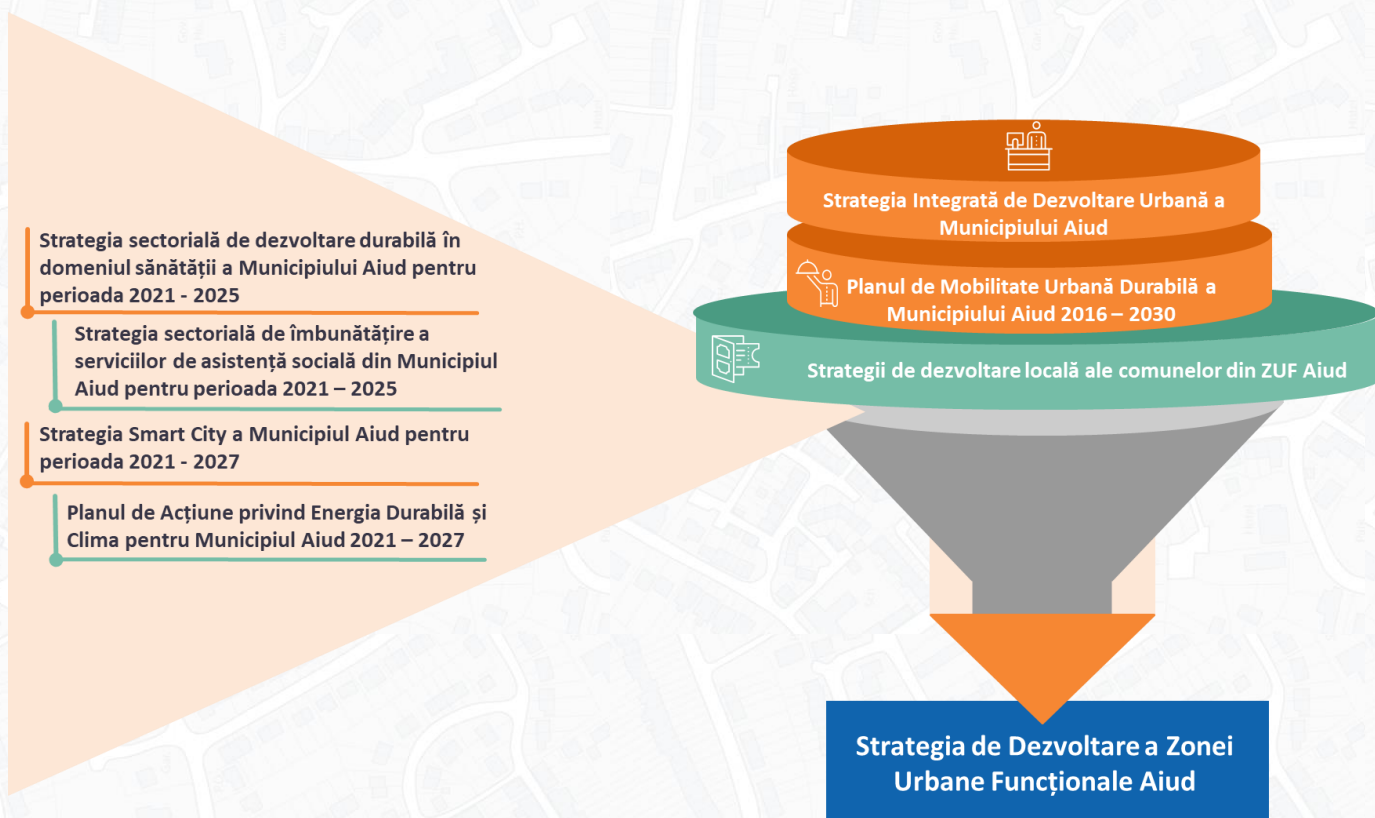
- Unele dintre caracteristicile localităților componente ale Zonei Urbane Funcționale Aiud pot fi oportunitățile pentru proiecte comune de dezvoltare;
- Existența unor diferențe semnificative între nivelul de viață și condițiile de locuire între mediul urban și mediul rural al zone urbane funcționale;
- Avantajul parteneriatului zonal al comunităților permite construcția unor intervenții în unele domenii, dimensionate astfel încât acestea pot afecta diferit mai multe sau chiar toate comunitățile partenere;

Concluziile analizei situației existente a municipiului și a Zonei Urbane Funcționale Aiud, a celorlalte elemente argumentative ale cadrelor strategice existente (inclusiv documentele strategice aflate în elaborare sau în curs de implementare pe plan teritorial la nivel ZUF Aiud), la care adaugă observațiile și opiniile obținute în urma procesului consultativ, formează un tablou general al structurii nevoilor identificate și al intereselor diverselor medii sociale, economice, politice, civice și ale cetățenilor.

Structura argumentativă, compusă din diferite și multiple elemente, cu legături distincte, cu diferite trepte de importanță și capacități de influențare, este cea care justifică propunerea unor direcții de

dezvoltare strategică specifice. Acestea sunt principala modalitate de realizare a scopului de creștere generală a nivelului de dezvoltare al municipiului Aiud, în contextul unei dezvoltări sistematice împreună cu localitățile care formează Zona Urbană Funcțională Aiud.

Figură 72: Legătura dintre documentele strategice aplicabile la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud

Sursa: Prelucrarea consultantului

Etapele ce urmăresc trecerea de la „starea actuală” la „starea viitoare”, ce poate fi interpretată ca o stare dorită de dezvoltare, înseamnă configurarea direcțiilor de dezvoltare strategică dorite, indicând, concomitent, modalitățile și mijloacele eficiente prin care se ajunge la țintele propuse.

Fiecare **direcție de dezvoltare strategică** presupune parcurgerea unui set de **obiective strategice** care pot fi realizate prin diferite tipuri de **intervenții**, grupate în **axe specifice**, care pot avea forma: **programelor, proiectelor, măsurilor, hotărârilor**, de a căror prioritate, planificare și mod de concretizare depinde implementarea, în condiții optime, a strategiei integrate de dezvoltare urbană și atingerea obiectivelor propuse.

Selectarea, ordonarea și planificarea intervențiilor ține cont de contribuția la realizarea cu prioritate a obiectivelor strategice, de modul în care relaționează celelalte domenii, cât și de resursele disponibile.

Această organizare conceptuală pune în legătură directă și condiționează intervențiile concrete de realizare cu prioritate a unui obiectiv strategic, cu scopul creării unor mecanisme generatoare de progres, ori capabile să asigure suport și să accelereze dinamica dezvoltării așa cum a fost ea planificată.

Totuși, dezvoltarea trebuie văzută coerent, omogen și fără să producă între diferitele domenii, sau între categoriile de locuitori. Ca aceste lucruri să fie posibile, sunt urmărite principiile unei dezvoltări

convergente, integrate, a intercorelării, dezvoltării durabile, dar și a respectării egalității de șanse, după cum urmează:

- ❖ Dezvoltarea convergentă are în vedere stimularea performanțelor fără a crea decalaje de dezvoltare la nivelul municipiului. În plus, este vizată reducerea diferențelor deja existente, din plan social, economic, cultural și al accesului la servicii și infrastructură publică, caracteristice diferitelor zone și cartiere;
- ❖ Abordarea integrată a dezvoltării urbane care promovează o viziune strategică asupra dezvoltării zonei urbane, integrând toate nivelurile de intervenție, cu implicarea mai multor părți interesate inclusiv implicarea activă a cetățenilor, integrând diverse sectoare de dezvoltare și care promovează o logică orientată spre rezultate și stabilește cadre de monitorizare și evaluare;
- ❖ Intercorelarea presupune ca obiectivele strategiei să ia în calcul obiectivele planurilor și strategiilor atât sectoriale cât și regionale, naționale și europene, dar și adaptarea măsurilor de acțiune în funcție de recomandările politicilor de guvernare ale diferitelor instituții ce acționează la nivel local;
- ❖ Dezvoltarea durabilă înseamnă propunerea unui tip de dezvoltare care să asigure un echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și care să ia în calcul aspectele ce țin de restricționarea accesului la resurse al generațiilor viitoare;
- ❖ Egalitatea de șanse ține cont, în mod particular, de orice tip de clasă socială, promovarea capitalului uman făcându-se în mod nediscriminatoriu în orice domeniu economic sau social.

Figură 73: Schema logică de elaborare a conceptului de dezvoltare strategică

Sursa: Prelucrarea consultantului

6.3 Viziunea strategică de dezvoltare pentru 2027

Viziunea strategică de dezvoltare descrie idealul de creștere a municipiului Aiud și a comunelor cu care care formează Zona Urbană Funcțională Aiud, conturând practic un tablou dorit în viitor și configurând nivelul de dezvoltare țintit. Ca viziunea să se realizeze, trebuie să includă operativitatea UAT-urilor implicate, adaptarea la oportunitățile ce există în prezent și care se pot ivi în viitor.

De existența unei viziuni clare și bine conturate depinde păstrarea sensului evoluției, indiferent că pe parcurs pot apărea abateri de la planificarea inițială.

În construcția viziunii, a fost foarte important ca aceasta să se identifice cu interesele comunităților, instituțiilor, organizațiilor publice și private și ale cetățenilor de pe întregul teritoriu al Zonei Urbane Funcționale. În acest fel, viziunea strategică reușește să inspire motivație și asumare pentru acțiunile ce ținesc dezvoltarea teritoriului.

Viziunea de dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud este determinată de componența teritoriului și de funcțiunile particulare ale acestuia în raport cu nevoile locuitorilor municipiului Aiud și ale comunelor limitrofe. Astfel:

- Municipiul Aiud reprezintă centrul urban spre care se deplasează locuitorii comunelor Livezile, Mirăslău, Lopadea Nouă sau Rădești pentru servicii de sănătate, servicii educaționale, servicii sociale, activități de petrecere a timpului liber, centre comerciale sau pentru locul de muncă;
- Locuitorii comunelor Livezile, Mirăslău, Lopadea Nouă sau Rădești constituie forța de muncă pentru o parte din agenții economici din municipiul Aiud;
- Comunele din zona urbană funcțională Aiud oferă zone naturale sau de agrement care pot constitui puncte de atracție inclusiv pentru locuitorii din municipiul Aiud; de asemenea, oferă condiții de locuire accesibilă.

Astfel, formularea unei viziuni la nivelul zonei urbane funcționale presupune luarea în considerare a elementelor specifice, a modalităților prin care caracteristicile și interesele diferite ale localităților ce contribuie complementar la dezvoltarea unor direcții comune de dezvoltare și chiar modul în care acestea se constituie în resurse ce pot genera avantaje și creșteri pentru teritoriu.

Conceptul de dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud include astfel, viziunea de dezvoltare sistematică a localităților membre, centrate pe direcțiile de dezvoltare necesare ale municipiului, care sunt sinergice cu obiectivele comunităților din zonă și cu prioritățile strategice comune teritoriului.

Astfel, viziunea strategică de dezvoltare pentru următoarea perioadă poate fi sintetizată astfel:

Viziunea de dezvoltare

În 2030, Municipiul Aiud împreună cu comunele învecinate formează o zonă urbană funcțională competitivă pe plan regional, care:

- ✓ este capabilă să atragă investiții private generatoare de locuri de muncă, adaptate la specificul local.
- ✓ asigură o mobilitate adecvată, curată și conectată, pentru toți locuitorii.
- ✓ reprezintă un spațiu de locuire atractiv și confortabil în care nevoile cetățenilor sunt adresate prin servicii publice eficiente (educație și formare, sănătate, asistență socială, cultură, sport, recreere etc.).
- ✓ aplică principiile dezvoltării durabile, urmărind în permanență un echilibru între progresul economic și social, fără a pune în pericol echilibrul natural al zonei.
- ✓ este guvernată de o administrație publică implicată și responsabilă, conectată pe plan teritorial și activă în direcția implementării soluțiilor pentru dezvoltarea zonală

6.4 Direcții strategice de dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud

Pentru realizarea acestei viziuni, strategia de dezvoltare este focusată pe „**direcții de dezvoltare strategică**”, care asociază „**priorități strategice**”. Pentru implementarea fiecăreia dintre aceste dimensiuni au fost identificate o serie de „**obiective strategice**”, care subsumează „**axe specifice**”, ce grupează „**intervenții**” sub forma programelor, proiectelor, hotărârilor, măsurilor etc. care sunt modalități concrete de acțiuni, ce vor contribui la realizarea obiectivelor și atingerea viziunii de dezvoltare propuse.

Direcțiile de dezvoltare strategice sunt: „*Competitivitatea mediului de afaceri*”, „*Mobilitatea zonală urbană*”, „*Atractivitatea Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru locuitori*” și „*Dezvoltarea durabilă a Zonei Urbane funcționale Aiud*”. Cele 4 direcții de dezvoltare strategică sunt definite luând în considerare caracterele comune, dar și particularităților localităților care compun Zona Urbană Funcțională Aiud.

Pe lângă direcțiile de dezvoltare strategică, se adaugă și o „prioritate strategică”: „*Administrație publică implicată, conectată și activă*”. Conceptul de „prioritate strategică” exprimă un grad de generalitate inferior unei „direcții de dezvoltare strategică” dar subsumează în mod similar „obiective strategice” de dezvoltare specifice. Implementarea priorității strategice vizează în egală măsură toate cele patru direcții de dezvoltare strategică, urmărind accentuarea efectului de „unificare strategică” a Zonei Urbane Funcționale Aiud, care trebuie să ghideze și să sprijine procesul de dezvoltare al zonei.

Acest tip de organizare metodologică încearcă să păstreze caracterul sistematic al conceptului de dezvoltare, surprinzând și punând în valoare funcționalitățile comune ale localităților componente teritoriului ZUF.

Direcția de dezvoltare strategică 1: Mediu de afaceri competitiv

În cadrul Planului de dezvoltare al regiunii Centru 2021 - 2027, un domeniu de investiții important la nivel regional îl reprezintă *dezvoltarea competitivității, cercetării și inovării la nivel regional*. În cadrul strategiei de dezvoltare a județului Alba, Pe plan județean, primul obiectiv strategic formulat vizează *dezvoltarea factorilor ce contribuie la creșterea competitivității economiei județului*.

Interesul pentru dezvoltarea competitivității mediului de afaceri este identificat și la nivelul zonei urbane funcționale Aiud, fiind materializat prin conturarea unor obiective care vizează valorificarea avantajelor poziționării geografice și a capitalului uman existent.

Dată fiind poziționarea sa geografică, ZUF Aiud are legătură directă cu Autostrada A10, (drum de mare viteză), urmând să aibă legătură directă pe cale feroviară și cu Portul Constanța, două căi de comunicare care facilitează amplasarea unui terminal intermodal.

Prezența pe teritoriului ZUF Aiud a terminalului intermodal va ridica, pentru investitori, gradul de atractivitate teritorială, oferind oportunitatea unor investiții în producție, sau depozite logistice.

Pentru dezvoltarea competitivității mediului de afaceri, la nivelul teritoriului ZUF, direcția de dezvoltare strategică include următoarele obiective strategice:

- *Obiectiv Strategic 1.1: Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri și asigurarea utilităților aferente*
- *Obiectiv Strategic 1.2: Dezvoltarea sectorului IMM și a spiritului antreprenorial în vederea diversificării economiei zonale*

Direcția de dezvoltare strategică 2: Mobilitate zonală durabilă

Direcția vizează un ansamblu de intervenții care privesc rețeaua de căi de comunicații (extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere), transportul public și mobilitatea verde, toate acestea urmărind creșterea mobilității zonale. Acesta este un deziderat important la nivelul zonei urbane funcționale, dată fiind nevoia de deplasare a locuitorilor care locuiesc în comunele limitrofe și municipiul Aiud, cu scopul de a ajunge la locul de muncă, la instituțiile de învățământ sau în diverse puncte de interes (ex. unități sanitare, centre comerciale etc), dar și necesitatea transportului de mărfuri.

Mobilitatea tradițională este în curs de transformare prin servicii partajate de mobilitate și treceri mai facile de la un mod de transport la altul.

Având în vedere importanța transportului și a mobilității oamenilor și a mărfurilor pentru dezvoltarea zonei urbane funcționale, a fost trasată o direcție de dezvoltare strategică specifică, care include următoarele obiective strategice:

- *Obiectiv Strategic 2.1 Reabilitarea și modernizarea tramei stradale în și între localități*
- *Obiectiv Strategic 2.2 Conectarea localităților printr-o rețea de transport ecologic*

Direcția de dezvoltare strategică 3: Zona Urbană Funcțională Aiud, atractivă pentru locuitori

Calitatea locuirii constituie rezultatul complexelor funcții socio-economice, atât la nivel local, cât și zonal. Atractivitatea locuirii constă în gradul de confort care beneficiază locuitorii, de activitățile social-culturale (*servicii de sănătate, educaționale, sociale, dar și activități culturale, turistice și de petrecere a timpului liber*), ce au ca scop unic, satisfacerea nevoilor și aspirațiilor membrilor comunităților.

Calitatea acestui ansamblu de servicii și activități comunitare, corelată cu regenerarea zonelor urbane și nu numai vor contribui la creșterea calității vieții locuitorilor, dar și la creșterea atractivității zonei urbane funcționale în ansamblu.

Pentru a crește la maxim gradul de atractivitate și a aduce o notă de „confort urban”, este necesară conectarea tuturor localităților la rețelele tehnico-edilitare. Obiectivele care vizează creșterea atractivității în ZUF Aiud, sunt:

- *Obiectiv Strategic 3.1 Dezvoltarea și modernizarea rețelelor tehnico-edilitare.*
- *Obiectiv Strategic 3.2 Dezvoltarea infrastructurii educaționale;*
- *Obiectiv Strategic 3.3 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate;*
- *Obiectiv Strategic 3.4 Dezvoltarea serviciilor sociale;*
- *Obiectiv Strategic 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale, sportive, turistice și petrecere a timpului liber*

Direcția de dezvoltare strategică 4: Mediu curat pentru dezvoltare durabilă

Având în vedere că amplasarea geografică a zonei este între o multitudine de arii și obiective naturale protejate, este foarte important ca procesele de dezvoltare să nu dezechilibreze balanța dintre mediul natural și cel antropic, dezvoltarea durabilă fiind unul dintre principiile importante în dezvoltarea zonală viitoare. În acest caz, sunt avute în vedere obiective ce au ca scop protejarea mediului înconjurător, prin:

- *Obiectiv Strategic 4.1 Protejarea mediului înconjurător;*
- *Obiectiv Strategic 4.2 Creșterea eficienței energetice.*

Prioritatea strategică 5: Administrație publică implicată, conectată și activă

Ideea unei Zona Urbane Funcționale este ca mecanismele administrative individuale să conlucreze și să gândească proiecte pentru un viitor comun, să organizeze periodic consultări în vederea dezvoltării zonei, să organizeze schimburi de experiență între instituții, să participe la cursuri de formare profesională și desigur, să acceseze programele naționale și europene de dezvoltare.

Mecanismul de guvernare al dezvoltării urbane va fi asigurat de autoritatea teritorială competentă (consiliul local al municipiilor și consiliile locale ale localităților din zona urbană funcțională sau forul decizional de la nivelul parteneriatului format, dacă este cazul), care vor avea un rol în selecția strategică a proiectelor care vor fi promovate la finanțare în cadrul POR 2021-2027.

Desigur, pe lângă aceste procese de „conviețuire” a administrațiilor publice, se adaugă (în vederea creșterii productivității) obiective de digitalizare a administrației publice și de realizare a unor aplicații/centre smart comune (ex. harta transportului în comun, platformă zonală de supraveghere video). Obiectivele propuse sunt următoarele:

- *Obiectiv Strategic 5.1 Creșterea eficienței administrației publice;*
- *Obiectiv Strategic 5.2 Facilitarea și promovarea soluțiilor inteligente.*

Figură 74: Schema grafică a structurii conceptului de dezvoltare

Sursa: Prelucrarea consultantului

6.5 Obiectivele strategice de dezvoltare și axele specifice

Dezvoltarea domeniilor avute în vedere de direcțiile de dezvoltare strategică și de prioritatea strategică asociată acestora presupune realizarea unor „**obiective strategice**” care stau la baza fiecăreia dintre aceste dimensiuni. Obiectivele strategice vizează realizări care contribuie direct la atingerea viziunii propuse, urmărind direcția de dezvoltare strategică stabilită. Obiectivele strategice definesc domeniile vizate de direcțiile și prioritățile strategice, fiind centrate pe elemente semnificative și în concordanță cu realitatea observată. Obiectivele strategice sunt construcții intercorelate, însemnând că rezultatele intervențiilor dintr-un anumit domeniu, pot afecta pozitiv mai multe domenii.

Fiecare obiectiv strategic subsumează „**Axe specifice**” care grupează după domenii, diferite tipuri de modalități concrete de intervenție, sub forma de proiecte, ale căror rezultate și mod de punere în practică, depind atingerea obiectivului vizat de dezvoltare strategică.

Direcția de dezvoltare strategică 1: Mediu de afaceri competitiv

- *OS1.1: Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri și asigurarea utilităților aferente*
- *OS1.2: Dezvoltarea sectorului IMM și a spiritului antreprenorial în vederea diversificării economiei zonale*

Obiectiv strategic 1.1 Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri și asigurarea utilităților aferente

Obiectivul presupune crearea unui climat predictibil și favorabil în care investitorii să poată avea acces la infrastructura de suport pentru dezvoltarea propriilor afaceri, inclusiv la utilitățile necesare funcționării și la forța de muncă adecvată.

Sunt avute în vedere intervențiile de tip hard, care pot crea oportunități de dezvoltare, respectiv dezvoltarea infrastructurilor suport pentru afaceri (ex. parcuri logistice / industriale, incubatoare și acceleratoare de afaceri, centre de afaceri și hub-uri, facilitarea accesului la piețe de desfacere, cooperare cu UAT-urile din Zona Urbană Funcțională Aiud și entități private pentru sprijinirea înființării și funcționării unor parcuri logistice multimodale, integrat cu extinderea transportului public de persoane în Zona Urbană Funcțională Aiud, sprijinirea învățământului profesional și tehnic.

Sunt analizate scenarii care includ acțiuni pentru clarificarea situației juridice a proprietăților și înființarea Parcul Industrial, Logistic și de Servicii Aiud pe vechea platformă Metalurgica Aiud (cu luarea în considerare a atragerii unei investitor strategic) sau amplasarea de structuri de sprijin pentru afaceri pe platforma fostei unități militare de la intrare în municipiul Aiud, din direcția Cluj-Napoca, sau în alt spațiu ce urmează a fi identificat.

- *Axa specifică 1.1.1 Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri*
  - Reabilitarea și reconversia siturilor industriale, inclusiv a căilor ferate uzinelor și a fostelor unități militare;
  - Construirea/ extinderea de infrastructurilor de suport a afacerilor de tipul parcuri industriale, incubatoare și acceleratoare de afaceri, huburi de inovare etc;
- *Axa specifică 1.1.2 Amenajarea utilităților necesare dezvoltării afacerilor*
  - Dezvoltarea infrastructurii de utilități și drumuri publice în zonele destinate afacerilor.

Obiectiv strategic 1.2 Dezvoltarea sectorului IMM și a spiritului antreprenorial în vederea diversificării economiei zonale

Obiectivul presupune sprijinirea dezvoltării economice la nivel zonal prin măsuri de stimulare a antreprenoriatului, prin măsuri de diversificare a activităților economice cu potențial de dezvoltare pe plan zonal și prin asigurarea necesarului de forță de muncă calificată și adaptată la cerințele mediului de afaceri.

Intervențiile asociate acestui obiectiv vor avea ca impact crearea de locuri de muncă la nivelul comunității, cu efect direct în creșterea nivelului de trai ai locuitorilor.

- Axa specifică 1.2.1 Stimularea mediului de afaceri
  - Dezvoltarea programelor de acordare de facilități pentru investitori;
  - Corelarea pe plan zonal a măsurilor de stimulare a activităților economice;
  - Organizarea de sau participarea la evenimente și acțiuni care vizează dezvoltarea capacității de cercetare, dezvoltare, inovare vizând rezultate ce ar putea fi integrate în practică;
  - Promovarea economică a zonei urbane funcționale prin activarea parteneriatelor locale (GAL-uri, asociații profesionale, forme asociative, rețele locale de promovare etc);
- Axa specifică 1.2.2 Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea turismului, agriculturii și silviculturii
  - Încurajarea inițiativelor care sprijină valorificarea resurselor naturale pentru dezvoltarea de servicii de agrement;
  - Dezvoltarea programelor de acordare de facilități pentru investitori din domeniile agricultură și silvicultură;
  - Consolidarea și echilibrarea lanțurilor alimentare și promovarea produselor și a siguranței alimentare prin intervenții precum reabilitarea piețelor agro-alimentare;
  - Amenajarea și/sau modernizarea piețelor locale de valorificare a produselor agroalimentare;
- Axa specifică 1.2.3 Asigurarea necesarului de forță de muncă calificată și adaptată la cerințele mediului de afaceri
  - Îmbunătățirea colaborării dintre instituțiile de formare profesională, autorități publice locale și mediul de afaceri;
  - Îmbunătățirea activității de orientare școlară spre învățământul tehnic și profesional;
  - Sprijinirea învățământului profesional și tehnic.

Direcția de dezvoltare strategică 2: Mobilitate zonală durabilă

Obiectiv strategic 2.1 Reabilitarea și modernizarea tramei stradale în și între localități

Un drum aflat într-o stare deteriorată sau precară, poate genera emisii semnificative de CO₂ prin creșterea ridicată de consum al combustibilului; prin modernizarea tramei stradale se reduc o parte din factorii poluanți prin eliminarea scenariului de frânare excesivă sau de staționare în coloană.

Sunt vizate acțiuni de reabilitare a străzilor din municipiul Aiud și localitățile din Zona Urbană Funcțională, precum și acțiuni care vizează modernizarea infrastructurii pietonale.

- Axa specifică 2.1.1 Modernizarea infrastructurii rutiere
  - Modernizarea drumurilor de la nivelul teritoriului ZUF Aiud;
  - Modernizarea drumurilor agricole;
  - Reabilitarea marcajelor rutiere;
  - Creșterea siguranței în trafic prin amplasarea limitatoarelor de viteză;
  - Amenajarea de spații de parcare în zonele de interes.
- Axa specifică 2.1.2 Modernizarea infrastructurii pietonale
  - Realizarea/ modernizarea de trotuare și alei pentru circulația pietonală;
  - Amenajarea/ modernizarea de rigole și podețe.

Obiectiv strategic 2.2 Conectarea localităților printr-o rețea de transport ecologic

Anterior s-a stabilit necesitatea modernizării tramei stradale, punctual, acest obiectiv urmărește realizarea unei rețele de transport în comun, ecologice, ce conectează în totalitate localitățile din ZUF Aiud și crearea unei alternative de transport velo care să asigure îmbunătățirea condițiilor actuale de transport.

- Axa specifică 2.2.1 Dezvoltarea transportului în comun pentru Zona Urbană Funcțională Aiud
  - Modernizarea flotei de transport public prin achiziția de mijloace de transport ecologice;
  - Dezvoltarea stațiilor de încărcare electrică;
  - Dezvoltarea infrastructurii adecvate unui transport modern (stații de așteptare inteligente, sisteme e-ticketing);
- Axa specifică 2.2.2 Dezvoltarea și încurajarea modalităților de transport alternativ
  - Dezvoltarea infrastructurii velo care să conecteze localitățile din ZUF Aiud;
  - Sprijin pentru înființare de centre pentru închiriere biciclete;
  - Campanii de conștientizare a locuitorilor de beneficiile obținute utilizând mijloace de transport alternativ;
  - Amenajarea de areale favorabile persoanelor care se deplasează nemotorizat.

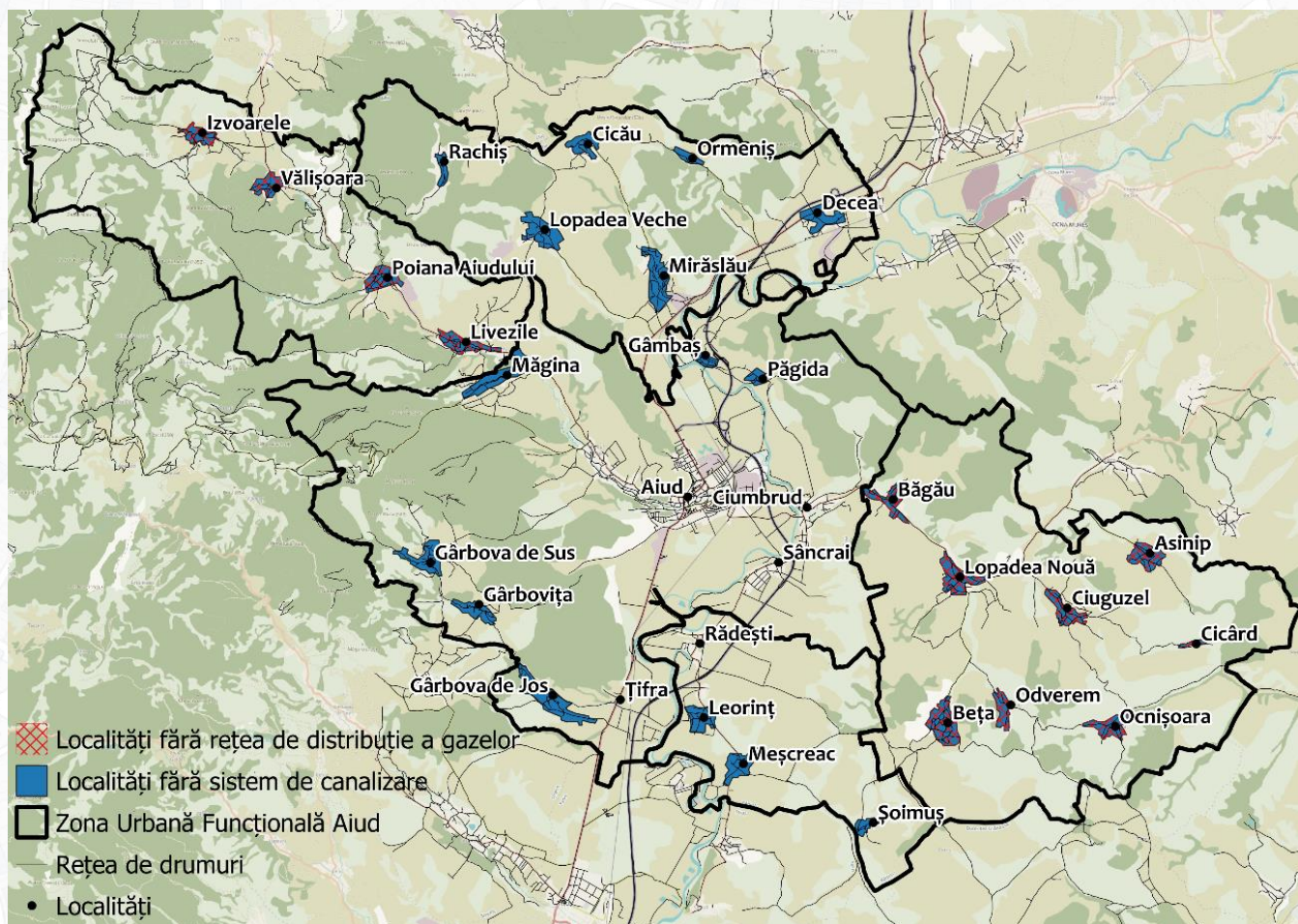
Direcția de dezvoltare strategică 3: Zona Urbană Funcțională Aiud, atractivă pentru locuitori

Obiectiv strategic 3.1 Dezvoltarea și modernizarea rețelelor tehnico-edilitare

Obiectivul vizează dezvoltarea și modernizarea rețelelor de distribuție a apei potabile, de gaz, de energie electrică, a sistemelor de canalizare, a sistemelor de iluminat public, a sistemelor de monitorizare video etc.

- Axa specifică 3.1.1 Dezvoltarea infrastructurii tehnico - edilitare
  - Modernizarea rețelelor de utilități de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze);
  - Introducerea sau extinderea rețelelor în vedere conectării comunităților încă nebransate la utilitățile de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și date);
  - Dezvoltarea infrastructurii de comunicații și transfer de date la nivelul zonei urbane funcționale.

Figură 75: Harta localităților care necesită intervenții la nivelul infrastructurii tehnico – edilitare

Sursa: Prelucrarea consultantului

- Axa specifică 3.1.2 Creșterea gradului de siguranță al cetățenilor
  - Modernizarea/ introducerea sistemelor de iluminat public în toate localitățile din zona urbană funcțională;
  - Introducerea de sisteme de supraveghere video în toate localitățile din zona urbană funcțională.

Obiectiv strategic 3.2 Dezvoltarea infrastructurii educaționale

Obiectivul presupune creșterea calității educației prin modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale complementar cu măsuri pentru pregătirea și motivarea corpului didactic.

- Axa specifică 3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii educaționale
  - Reabilitatea și modernizarea unităților de învățământ;
  - Dotarea unităților de învățământ cu materiale și echipamente școlare;
  - Înființarea și reabilitarea bazelor sportive;
  - Dotarea unităților de învățământ cu microbuze școlare.

- Axa specifică 3.2.2 Creșterea competențelor și performanței în educație
  - Măsurile de stimulare și sprijinire a personalului didactic;
  - Programe de burse pentru pregătirea profesională și pentru formarea continuă;
  - Construirea de locuințe de serviciu pentru personalul didactic;
  - Campanii și proiecte de tip anti-hărțuire, de stopare a abandonului școlar.

Obiectiv strategic 3.3 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate

În Zona Urbană Funcțională Aiud, municipiul Aiud, este principalul furnizor de servicii de sănătate, fapt ce îngreunează procesul de însănătoșire a comunităților mai îndepărtate. Misiunea obiectivului este de a elimina aceste disfuncționalități și de a atrage forță de muncă specializată în mediul rural.

- Axa specifică 3.3.1 Dezvoltarea infrastructurii de sănătate
  - Intervenții de modernizare, reabilitare și extindere asupra unităților sanitare;
  - Dotarea unităților sanitare cu echipamente performante;
  - Înființarea unor noi tipuri de servicii și sprijinirea extinderii în toate comunitățile;
  - Înființarea de centre sanitare în mediul rural ZUF.
- Axa specifică 3.3.2 Creșterea calității serviciilor medicale
  - Programe de acordare a facilităților pentru medici, personal medical și auxiliar;
  - Programe de stimulare a cadrelor medicale care aleg să profeseze în localitățile Zonei Urbane Funcționale Aiud (locuințe, burse, cursuri).
- Axa specifică 3.3.3 Educația pentru un stil de viață sănătos
  - Intervenții care propun programe de promovare a unui stil de viață sănătos;
  - Campanii de prevenție, campanii privind măsurile de igienă și vaccinare etc.

Obiectiv strategic 3.4 Dezvoltarea serviciilor sociale

Un sistem social bine pus la punct oferă confort și securitate persoanelor dezavantajate și a celor care necesită supraveghere ori îngrijire. Existența unor astfel de servicii permit membrilor familiei să poată să aloce timp pentru lucru și să aibă un nivel de stres scăzut.

- Axa specifică 3.4.1 Dezvoltarea protecției sociale în raport cu nevoile teritoriului
  - Programe, studii, cercetări care evaluează comunitățile și categoriile vulnerabile;
  - Propuneri și măsuri de dezvoltare a unor noi servicii și furnizori publici sau privați;
  - Programe și cursuri pentru formare profesională.
- Axa specifică 3.4.2 Creșterea calității serviciilor furnizate
  - Intervenții pentru modernizarea clădirilor care au ca destinație furnizarea de servicii sociale;
  - Dotarea cu mobilier și echipamente de recuperare;
  - Măsuri pentru creșterea competențelor profesionale ale personalului de specialitate.

Obiectiv strategic 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale, sportive, turistice și petrecere a timpului liber

Infrastructura culturală, sportivă, turistică și de petrecere a timpului liber, sunt componente esențiale în calitatea vieții și în creșterea gradului de atractivitate a vieții. Obiectivul vizează dezvoltarea acestor componente și creșterea interesului comunităților pentru aceste moduri de petrecere a timpului liber.

- Axa specifică 3.5.1 Dezvoltarea infrastructurii culturale și a infrastructurii pentru agrement și sport
  - Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea clădirilor și spațiilor culturale;
  - Construcția și modernizarea bazelor sportive;
  - Înființarea de parcuri și spații de joacă;
  - Amenajarea unor zone în comunitate pentru practicarea activităților sportive.
- Axa specifică 3.5.2 Sustinerea evenimentelor zonale și promovarea unei agende publice culturale și sportive
  - Susținerea evenimentelor din ZUF Aiud;
  - Alcătuirea unei agende publice de evenimente zonale;
  - Campanii anuale de promovare.
- Axa specifică 3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii turistice
  - Dezvoltarea zonelor de agrement turistic – ex. zona Valea Aiudului, dezvoltarea Băilor sărate Ocnișoara;
  - Sprijin pentru creșterea capacității de cazare;
  - Valorificarea potențialului turistic al drumului județean DJ107I - Transalpina de Apuseni;
  - Promovarea valorilor de patrimoniu material și imaterial pentru dezvoltarea turismului.

Direcția de dezvoltare strategică 4: Mediu curat pentru dezvoltare durabilă

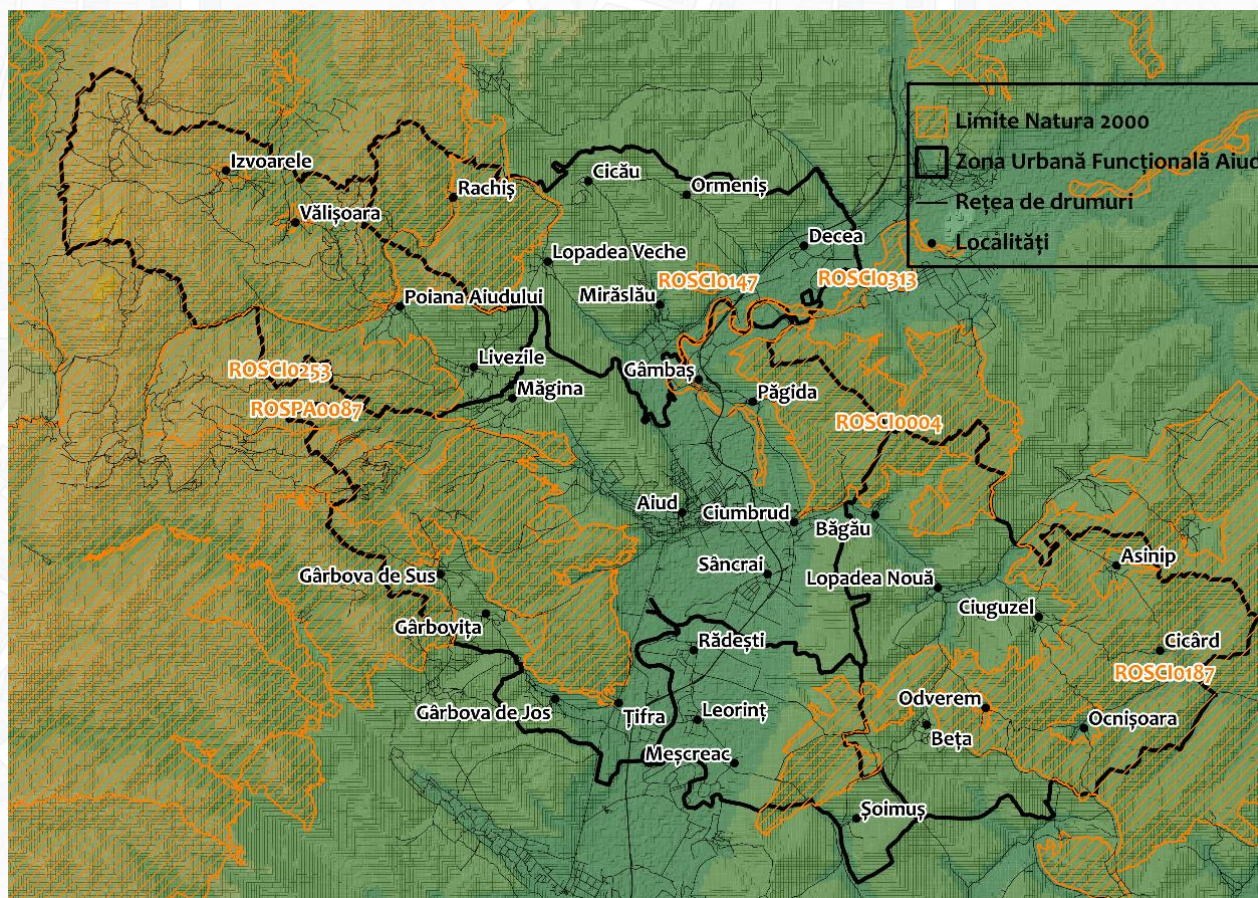
Obiectiv strategic 4.1 Protejarea mediului înconjurător

Măsurile vizate au în vedere, pe de o parte, ecologizarea teritoriului și pe de altă parte, introducerea unui comportament responsabil pentru poluatorii din ZUF Aiud.

- Axa Specifică 4.1.1 Asigurarea protejării și sustenabilității mediului înconjurător
  - Intervenții pentru protejarea zonelor naturale, a faunei, florei și ariilor protejate;
  - Sisteme de prevenire și gestionarea riscurilor naturale;
  - Decontaminarea și ecologizarea siturilor contaminate (ecologizare teren SC Sitindustrie Romania SA, ecologizare depozit deșeuri municipale);
  - Depoluarea zonelor cu nitriți;
  - Campanii de reutilizare și reciclare a materialelor utilizate.
- Axa specifică 4.1.2 Creșterea calității serviciilor de colectare a deșeurilor
  - Măsurile ce vizează managementul deșeurilor;
  - Dezvoltarea serviciilor publice de salubritate;
  - Colectare și reciclare a deșeurilor.

Figură 76: Amplasarea ZUF Aiud în raport cu ariile naturale protejate

Sursa: Prelucrarea consultantului

Obiectiv strategic 4.2 Creșterea eficienței energetice

Acest obiectiv strategic urmărește eficientizarea energetică a imobilelor publice și private.

- ***Axa specifică 4.2.1 Reabilitatea energetică a clădirilor rezidențiale și publice***
  - Intervenții pentru renovarea, modernizarea și reabilitarea aprofundată a clădirilor și corpurilor de clădiri;
  - Măsurile de sprijin pentru eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale;
  - Eficientizarea energetică a clădirilor administrative;
  - Eficientizarea energetică a unităților de învățământ;
  - Eficientizarea energetică a unităților de sănătate publică;
  - Eficientizarea energetică a clădirilor unităților de asistență socială.

Prioritatea strategică 5: Administrație publică implicată, conectată și activă

Prioritatea vizează procese de modernizare a administrațiilor publice și implică un număr cât mai mare de soluții de tip e-guvernare, de realizarea unor platforme comune (transport public, sisteme de supraveghere video, hărți de gestionare a terenurilor), în contextul creșterii constante a accesibilității populației la informațiile ce constau în dezvoltarea și creșterea atractivității Zonei Urbane Funcționale Aiud.

Obiectiv strategic 5.1 Creșterea eficienței administrației publice

Obiectivul strategic are în vedere dezvoltarea infrastructurii instituționale și dotarea cu echipamente a administrațiilor publice zonale și a instituțiilor subordonate, cât și creșterea competențelor angajaților.

- Axa specifică 5.1.1 Modernizarea și dotarea clădirilor administrative
  - Modernizarea clădirilor publice și dotarea clădirilor administrative cu echipamente necesare funcționării corespunzătoare;
- Axa specifică 5.1.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane
  - Creșterea competențelor profesionale ale personalului administrativ;
  - Creșterea competențelor digitale ale personalului administrativ;
  - Inițiative de sprijinire a administrațiilor publice și a transferului de competențe dintre UAT-uri pentru creșterea calității activităților;
  - Creșterea competențelor în monitorizarea implementării proiectelor de investiții, elaborarea și implementarea strategiilor, politicilor publice, planurilor etc.
- Axa specifică 5.1.3 Colaborare interinstituțională și cu societatea civilă
  - Propunerea și folosirea unor măsuri de consultare a cetățenilor în prioritizarea și selecția de proiecte: Buget participativ
  - Măsuri pentru îmbunătățirea comunicării cu societatea civilă și mediul de afaceri
  - Organizarea unor puncte de informare în zonele aglomerate ale municipiului

Obiectiv strategic 5.2 Facilitarea și promovarea soluțiilor inteligente

Obiectivul se referă la intervențiile care vizează îmbunătățirea furnizării de servicii publice către cetățeni, utilizând platformele digitale și soluții on-line, precum și conectarea administrațiilor locale din ZUF Aiud printr-o platformă comună.

- Axa specifică 5.2.1 Integrarea unor soluții inteligente în administrațiile publice
  - Digitalizarea serviciilor administrative;
  - Digitalizarea bazelor de date existente;
  - Integrarea soluțiilor de tip e-guvernare;
- Axa specifică 5.2.2 Planificare strategică
  - Elaborarea/ actualizarea documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului
  - Realizarea strategiilor de dezvoltare și de marketing turistic;
  - Elaborarea studiilor de trafic;
  - Reglementări privind programul de realizare a serviciilor de utilități publice;
  - Elaborarea și implementarea strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității;
  - Elaborarea politică de parcare la nivel urban.

Figură 77: Schema grafică extinsă a structurii conceptului de dezvoltare

Sursa: Prelucrarea consultantului

7. Plan de acțiune și listă de intervenții

7.1 Planul de acțiune pentru implementarea strategiei

Strategia de dezvoltare este un instrument care trebuie să fie util în procesul de luare a deciziilor, fără a avea un caracter rigid, ci strict orientativ pentru a ghida dezvoltarea pe termen mediu.

Strategia de dezvoltare conține o viziune și un set de direcții prioritare comune pentru teritoriul acoperit de Zona Urbană Funcțională Aiud, astfel încât dezvoltarea UAT-urilor să poată fi realizată într-o manieră integrată (prin abordarea unitară a unor probleme comune), corelată în timp (fără a genera decalaje în abordarea anumitor nevoi) și mai ușor de susținut prin contribuții financiare comune.

Modalitatea de atingere a viziunii propuse se realizează prin intermediul **listei de proiecte prioritare**, care permite administrațiilor publice locale să poată face o planificare a modului de alocare a banilor publici și o implementare mult mai bună pe termen lung.

Lista de proiecte este construită pornind de la intervențiile propuse în cadrul fiecărei strategii de dezvoltare și este structurată pe domenii, astfel încât să poată fi construite mai ușor proiecte integrate sau să poată fi realizate achiziții publice la pachet, economisind astfel timp și bani.

Eficiența unei strategii este dată de modalitatea de implementare a acesteia, respectiv de modul în care este constituit și devine funcțional cadrul de asigurare a atingerii rezultatelor dorite și de asumare a răspunderii pentru rezultatele obținute, ceea ce implică monitorizarea și evaluarea implementării strategiei, precum și raportarea cu privire la stadiul implementării.

Monitorizarea axată pe rezultate este o examinare standardizată, din surse obiective.

Evaluarea constituie o apreciere sistematică și obiectivă cu privire la strategia aflată în curs de elaborare sau finalizată, mai precis cu privire la concepția, la punerea în aplicare și la rezultatele atinse de strategie până la momentul evaluării.

Aceste componente ale cadrului de asigurare a răspunderii au drept principale obiective îmbunătățirea implementării strategiei în curs și elaborarea viitoarelor documente strategice prin obținerea unui feedback în raport cu ceea ce s-a implementat (input – output) și prin desprinderea unor învățăminte (lecții învățate), precum și să ofere o bază coerentă pentru îndeplinirea obligației de a asigura o dezvoltare integrată, durabilă și sustenabilă la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud.

Abordarea recomandată pentru a asigura îmbunătățirea continuă în ceea ce privește dezvoltarea municipiului și a zonei urbane funcționale o reprezintă metoda PDCA / Plan – Do – Check - Act.

În acest context:

- ↪ **Planificarea** se referă la elaborarea strategiei integrate de dezvoltare urbană, pornind de la stabilirea viziunii, a direcțiilor de dezvoltare, a obiectivelor de atins și până la definitivarea listei de proiecte menite să conducă la atingerea viziunii și a obiectivelor propuse;
- ↪ **Implementarea** se referă la punerea în practică a celor stabilite în cadrul strategiei integrate, inclusiv derularea propriu-zisă a proiectelor propuse;

- ↪ **Verificarea** se referă la analiza periodică a stadiului de implementare a strategiei, care implică monitorizarea și măsurarea efectelor a ceea ce s-a implementat. Rezultatele verificării pot confirma sau nu că implementarea strategiei de dezvoltare conduce la dezvoltarea dorită;
- ↪ **Îmbunătățirea** se referă la adoptarea acțiunilor menite să îmbunătățească planul strategic inițial, în funcție de rezultatele etapei de verificare/analiză.

Figură 78: Abordarea PDCA

În mod ideal, monitorizarea rezultatelor ar trebui făcută de către cetățeni și societatea civilă⁴². Pentru a asigura un sistem transparent de informare a cetățenilor și părților interesate cu privire la progresele înregistrate în dezvoltarea și implementarea măsurilor prioritizate; pe parcursul elaborării și implementării strategiei vor fi utilizate următoarele **instrumente**:

Mecanisme de consultare:

- ↪ Evaluare ad-hoc bazată pe analiza impactului unui set de măsuri aplicate;
- ↪ Activitățile curente de evaluare ale fiecărei instituții implicate în implementarea strategiei;
- ↪ Derularea unui sondaj pentru consultarea opiniei cetățenilor și altor părți interesate (ex. Consultarea cetățenilor în identificarea nevoilor și priorităților locale, realizată în momentul demarării procesului de planificare strategică);
- ↪ Derularea unui sondaj în rândul instituțiilor publice;
- ↪ Studii derulate de administrația publică sau instituțiile subordonate privind impactul inițiativelor publice pe domenii specifice;
- ↪ Evaluări independente realizate de ONG-uri sau de mediul de afaceri.

⁴² Sursa: Banca Mondială - Ghid pentru elaborarea STRATEGIILOR INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ

Mecanisme de informare:

- ↪ Publicarea documentului strategic pe site-urile web ale tuturor unităților administrativ – teritoriale din Zona Urbană Funcțională Aiud;
- ↪ Publicarea anuală a unui raport de progres privind stadiul implementării strategiei.

7.2 Lista completă de intervenții - Portofoliul de proiecte

Intervențiile propuse în cadrul strategiei de dezvoltare a zonei urbane funcționale reprezintă modalitatea concretă de atingere a obiectivelor strategice propuse pe direcțiile de dezvoltare și prioritățile strategice care conduc la atingerea viziunii dorite pentru Zona Urbană Funcțională Aiud.

Dezvoltarea la nivel zonal este strâns legată de dezvoltarea la nivelul fiecărei unități administrativ – teritoriale, conform propriilor strategii de dezvoltare.

Comunele care fac parte din zonele urbane funcționale pot derula în parteneriat cu unitățile administrativ-teritoriale urbane proiecte care rezolvă necesitățile identificate pe plan local și care depășesc granițele propriei unități administrativ teritoriale.

Lista intervențiilor propuse la nivel zonal este detaliată în **Anexa I** - Lista intervențiilor teritoriale de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru perioada 2021 – 2027.

Lista intervențiilor propuse la nivelul UAT-urilor din Zona Urbană Funcțională Aiud este detaliată în **Anexa II** - Lista completă a intervențiilor de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru perioada 2021 – 2027.

7.3 Mecanismul de prioritizare al proiectelor

Implementarea în condiții optime a strategiei de dezvoltare a zonei urbane este direct influențată de prioritizarea, planificarea și modul de concretizare a acestor intervenții.

Selectarea, ordonarea și planificarea intervențiilor ține cont de contribuția la realizarea cu prioritate a obiectivelor strategice, de modul în care influențează celelalte domenii, cât și de resursele disponibile.

Această organizare conceptuală pune în legătură directă și condiționează intervențiile concrete de urmărire cu prioritate a unui obiectiv strategic, cu scopul creării unor mecanisme generatoare de progres, ori capabile să asigure suport și să accelereze dinamica dezvoltării așa cum a fost ea planificată.

Obiectivele generale urmărite în cadrul procesului de prioritizare a proiectelor de investiții:

- Corelarea proiectelor de investiții publice cu prioritățile de dezvoltare stabilite pe plan național, regional și județean;
- Includerea în portofoliul de proiecte a unor investiții care să aducă beneficii economice și sociale ridicate, respectiv a unor proiecte relevante din perspectiva strategiei de dezvoltare a zonei urbane funcționale.

Criteriile utilizate pentru prioritizarea proiectelor sunt următoarele:

- C1. Contribuția directă a proiectului la atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare;
- C2. Gradul în care implementarea proiectului răspunde nevoilor identificate ale mai multor categorii de beneficiari;
- C3. Gradul de importanță al domeniului de intervenție în care se încadrează proiectul, din punctul de vedere al locuitorilor;
- C4. Relevanța proiectului față de strategii sectoriale, județene, naționale și regionale;
- C5. Disponibilitatea surselor de finanțare nerambursabile care pot fi atrase pentru realizarea proiectului.

Selectarea proiectelor prioritare se realizează prin alegerea celor care se încadrează în bugetul estimat pentru investiții de capital în perioada 2021-2030, ținându-se cont de punctajul calculat conform următoarei matrici de prioritizare:

$$Punctaj\ proiect = \sum_{i=1}^5 Punctaj\ Criteriu_i$$

Criteriu de prioritizare	Punctaj maxim	Modalitate de punctare a proiectelor
<p>1. Contribuția directă a proiectului la atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare</p> <p><i>Obiectivele strategice stabilite pentru 2021 – 2027 sunt:</i></p> <p>OS1.1: Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri și asigurarea utilităților aferente</p> <p>OS1.2: Dezvoltarea spiritului antreprenorial și a sectorului IMM în vederea diversificării economiei zonale</p> <p>OS2.1 Reabilitarea și modernizarea tramei stradale în și între localități</p> <p>OS2.2 Conectarea localităților printr-o rețea de transport ecologic</p> <p>OS3.1 Dezvoltarea și modernizarea rețelelor tehnico-edilitare</p> <p>OS3.2 Dezvoltarea infrastructurii educaționale</p> <p>OS3.3 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate</p> <p>OS3.4 Dezvoltarea serviciilor sociale</p> <p>OS3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale, sportive, turistice și petrecere a timpului liber</p> <p>OS4.1 Protejarea mediului înconjurător</p> <p>OS4.2 Creșterea eficienței energetice</p> <p>OS5.1 Creșterea eficienței administrației publice</p> <p>OS5.2 Facilitarea și promovarea soluțiilor inteligente</p>	<p>20 puncte</p>	<p>Se vor identifica obiectivele strategice la a căror atingere contribuie în mod direct proiectul evaluat.</p> <p>P1 =</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 10 puncte dacă proiectul contribuie la atingerea unui singur obiectiv strategic de dezvoltare; ➤ 20 puncte dacă proiectul contribuie la atingerea a minim 2 obiective strategice de dezvoltare.
<p>2. Gradul în care implementarea proiectului răspunde nevoilor identificate ale mai multor categorii de beneficiari</p>	<p>30 puncte</p>	<p>Categorii de beneficiari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Persoane fizice (locuitori) dintr-un singur UAT; 2. Persoane fizice (locuitori) din mai multe UAT-uri din ZUF; 3. Turiști; 4. Mediul de afaceri; 5. Sector public; 6. Societate civilă și/sau administrație publică. <p>Fiecare categorie de beneficiari ale căror nevoi sunt împlinite prin implementarea proiectului este punctată cu 5 puncte. Proiectele aferente categoriei 2 vor primi 10 puncte întrucât includ implicit și categoria 1.</p> <p>P2 = 5 puncte X nr. categorii de beneficiari ale căror nevoi sunt îndeplinite prin implementarea proiectului.</p>

Criteriu de prioritizare	Punctaj maxim	Modalitate de punctare a proiectelor
<p>3. Gradul de importanță al domeniului de intervenție în care se încadrează proiectul, din punctul de vedere al locuitorilor</p>	<p>30 puncte</p>	<p>P3 = se acordă punctajul maxim de 30 puncte pentru domeniul considerat cel mai important în opinia participanților la consultarea publică privind strategia de dezvoltare iar pentru celelalte domenii, punctajul se acordă proporțional, în funcție de media ponderată obținută în urma consultării</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Educație (OS3.2 Dezvoltarea infrastructurii educaționale): 30 puncte ➤ Modernizarea infrastructurii rutiere (OS2.1 Reabilitarea și modernizarea tramei stradale în și între localități): 28 puncte ➤ Sănătate (OS3.3 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate): 25 puncte ➤ Dezvoltarea afacerilor existente (OS1.1: Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri și asigurarea utilităților aferente): 23 puncte ➤ Cultură, sport și petrecerea timpului liber (OS3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale, sportive, turistice și petrecere a timpului liber): 22 puncte ➤ Infrastructura tehnico – edilitară (rețele de utilități) (OS3.1 Dezvoltarea și modernizarea rețelelor tehnico-edilitare): 21 puncte ➤ Stimularea antreprenoriatului (OS1.2: Dezvoltarea spiritului antreprenorial și a sectorului IMM în vederea diversificării economiei zonale): 21 puncte ➤ Creșterea capacității administrative a instituțiilor publice (OS5.1 Creșterea eficienței administrației publice; OS5.2 Facilitarea și promovarea soluțiilor inteligente): 20 puncte ➤ Eficiență energetică (OS4.2 Creșterea eficienței energetice): 18 puncte ➤ Protejarea mediului înconjurător (OS4.1 Protejarea mediului înconjurător): 17 puncte ➤ Asistență socială (OS3.4 Dezvoltarea serviciilor sociale): 17 puncte ➤ Transportul public (OS2.2 Conectarea localităților printr-o rețea de transport ecologic): 15 puncte
<p>4. Relevanța proiectului față de strategii naționale și regionale</p>	<p>10 puncte</p>	<p>P4 =</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 0 puncte dacă proiectul nu este identificat în niciun tip de strategie; ➤ 5 puncte dacă proiectul este relevant față de o strategie locală sau sectorială; ➤ 10 puncte dacă proiectul este relevant față de o strategie județeană, regională, națională sau europeană.
<p>5. Disponibilitatea surselor de finanțare nerambursabile care pot fi atrase pentru realizarea proiectului</p>	<p>10 puncte</p>	<p>P5 =</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 0 puncte - proiectul nu poate fi încadrat pe un program de finanțare nerambursabilă; ➤ 10 puncte - proiectul poate fi încadrat pe un program de finanțare nerambursabilă.

8. Planul de implementare și indicatorii de monitorizare

8.1 Planul de implementare a strategiei

Planul de acțiuni în vederea implementării strategiei implică totalitatea pașilor care trebuie parcurși, a termenelor, instrumentelor manageriale și cheltuielilor necesare implementării strategiei.

Implementarea strategiei constă în punerea în practică a planului de acțiuni stabilit în cadrul strategiei de dezvoltare, prin respectarea principiilor care au stat la baza fundamentării acesteia pentru a garanta atingerea obiectivelor țintite în scopul dezvoltării comunităților locale.

Acțiune 1: Stabilirea structurii de implementare a strategiei	2021
<p>1.1 Nominalizarea unei sau unor <i>structuri responsabile</i> pentru implementarea strategiei, care să coordoneze procesul de implementare, respectiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Desemnarea structurii din aparatul de specialitate al Primăriei Municipiului Aiud și al Primăriilor UAT-urilor din Zona Urbană Funcțională cu rol de coordonare a implementării strategiei integrate de dezvoltare urbană, inclusiv de pregătire a propunerilor de proiecte de la nivelul municipiului Aiud, dar și de activare a tuturor direcțiilor, serviciilor și compartimentelor implicate în pregătirea și derularea intervențiilor propuse la nivel de municipiu, inclusiv de colaborare cu UAT-urile din Zona Urbană Funcțională; ➤ Desemnarea structurii din aparatul de specialitate al Primăriilor UAT-urilor din Zona Urbană Funcțională cu rol de coordonare a implementării strategiei de dezvoltare locală, inclusiv de pregătire a propunerilor de proiecte de la nivelul comunelor, dar și de colaborare cu Municipiul Aiud; ➤ Atât reprezentanții din cadrul Primăriei Municipiului Aiud cât și cei ai UAT_urilor din Zona Urbană Funcțională Aiud vor participa în evaluarea și actualizarea strategiei. <p>1.2 Stabilirea <i>procedurilor de lucru</i> pentru monitorizarea și evaluarea progresului intervențiilor propuse reprezintă un proces care contribuie în mod direct la succesul implementării strategiei de dezvoltare. Procedura de lucru va prezenta concis următoarele aspecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ CINE (persoană / direcție / compartiment) elaborează periodic stadiul implementării strategiei și centralizează informațiile primite; din partea celorlalte direcții cine monitorizează stadiul indicatorilor, problemele apărute / lecțiile învățate și transmite informațiile către responsabilul cu implementarea strategiei; ➤ CE se monitorizează – identificarea indicatorilor de realizare și de rezultat, a țintelor dorite în acord cu obiectivele propuse; ➤ CUM se monitorizează – stabilirea surselor din care se preiau datele pentru indicatorii de realizare și de rezultat urmăriți; formatul în care se raportează și în care se centralizează aceste date;	

Acțiune 1: Stabilirea structurii de implementare a strategiei

2021

- **CÂND** – stabilirea momentelor în care se face raportarea și centralizarea informațiilor; stabilirea termenelor pentru realizarea analizelor intermediare care pot conduce la necesitatea de actualizare a strategiei.

Acțiune 2: Alocarea resurselor

2021

2.1 Alocarea resurselor umane implicate în acest proces, cu trasarea clară a responsabilităților pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea fiecărui proiect / măsură din lista celor propuse.

2.2 Alocarea resurselor financiare este esențială pentru succesul implementării unei strategii. Astfel, pentru proiectele propuse vor fi identificate, periodic, surse de finanțare interne sau externe.

Acțiune 3: Monitorizarea implementării strategiei

**Anual
2021 – 2027**

Monitorizarea reprezintă colectarea sistematică de date privind indicatorii specificați pentru a le oferi actorilor implicați în implementarea strategiei precum și responsabililor pentru implementarea acesteia o indicație despre progresele înregistrate și gradul de atingere a obiectivelor cuprinse în strategia de dezvoltare durabilă.

Pentru monitorizarea strategiei este necesară identificarea clară a surselor de culegere a datelor cu privire la progresul indicatorilor de realizare și de rezultat propuși.

Pentru culegerea de date în vederea monitorizării proiectelor și indicatorilor aferenți, la nivelul tuturor direcțiilor responsabile de implementarea strategiei și a unităților administrativ teritoriale din zona urbană funcțională, se va utiliza un formular standardizat de raportare date, care va fi actualizat semestrial și va cuprinde cel puțin următoarele informații:

- Denumirea UAT-ului care implementează proiectul;
- Denumirea proiectului;
- Valoarea totală a proiectului;
- Sursa de finanțare (buget local sau denumire program de finanțare);
- Indicatori de realizare, de rezultat;
- Ținta atinsă pentru indicatorii de realizare și de rezultat urmăriți.

3.1 Raportarea informațiilor presupune colectarea și transmiterea acestor date pe fluxul procedural stabilit pentru implementarea strategiei.

În cazul proiectelor implementate la nivel de UAT, este necesară o colaborare strânsă cu reprezentanții acestora, ceea ce implică o comunicare continuă cu privire la stadiul proiectelor contractate și implementate la nivelul fiecărui UAT din Zona Urbană Funcțională Aiud.

Acțiune 4: Analiza și evaluarea periodică a implementării strategiei	Semestrial 2021 – 2027
<p>4.1 Analiza informațiilor - Datele astfel colectate trebuie analizate și evaluate pentru a estima dacă intervențiile propuse conduc către obiectivele propuse sau dacă necesită modificări.</p> <p>Se recomandă analize semestriale cu privire la progresul înregistrat în implementarea proiectelor și în atingerea indicatorilor de realizare și de rezultat, eventual în ajustarea acestora în funcție de schimbările contextului socio-economic.</p> <p>Informarea UAT-urilor, mai ales în ceea ce privește impactul pe care proiectele implementate îl au la nivel zonal, este necesară pentru dezvoltarea unei abordări strategice, inclusiv la nivel de UAT.</p> <p>Rapoarte cu privire la stadiul implementării strategiei pot fi făcute publice, pentru o mai bună informare a cetățenilor.</p>	

Acțiune 5: Actualizarea implementării strategiei	după caz
<p>5.1 Strategia poate fi revizuită anual sau ori de câte ori este cazul, ceea ce presupune actualizări la nivelul intervențiilor propuse pentru atingerea viziunii de dezvoltare dorite sau ajustări la nivelul indicatorilor de realizare, de rezultat sau de impact.</p> <p>Situațiile care pot impune revizuirea strategiei sunt cele legate de actualizarea surselor de finanțare ale proiectelor propuse odată cu aprobarea programelor de finanțare aferente perioadei 2021 – 2027 sau a unor strategii sectoriale sau naționale, în urma cărora ar putea fi necesară o actualizare a proiectelor / măsurilor propuse în strategia municipiului Aiud și a Zonei Urbane Funcționale Aiud.</p>	

Acțiune 6: Evaluarea la termen și finală a implementării strategiei	2022; 2024; 2027
<p>6.1 Evaluarea se desfășoară în momentele de decizie esențiale ale acesteia și la sfârșitul perioadei de planificare, pentru a estima performanțele planului de acțiuni în raport cu obiectivele propuse sau pentru a identifica necesitatea modificării proceselor de planificare.</p> <p>Momentele intermediare propuse pentru evaluarea strategiei sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Termen scurt: anul 2022; ➤ Termen mediu: anul 2024; ➤ Termen lung: anul 2027. <p>La aceste intervale de timp prestabilite se verifică îndeplinirea indicatorilor de realizare, de rezultat și de impact stabiliți la momentul elaborării strategiei. Rezultatele sunt utilizate în următoarea perioadă de planificare și sunt valorificate în procesul de actualizare a strategiei, putând ajuta la găsirea unor soluții la întrebări cheie privind dezvoltarea durabilă.</p>	

Strategia de Dezvoltare a Zonei Urbane Funcționale Aiud pentru perioada 2021-2027

Pentru a asigura o monitorizare coerentă a strategiei, este obligatoriu ca obiectivele strategice ale acesteia să fie translatate în **indicatori de rezultat** cu ținte aferente. Intervențiile propuse pentru implementarea strategiei vor avea definiți **indicatori de realizare**.

Pentru a putea aprecia în ce măsură obiectivele strategice sunt atinse și strategia este eficientă, este definit un **sistem integrat de indicatori de realizare și rezultat**, prin intermediul căruia structura responsabilă de implementarea strategiei să poată evalua permanent progresul înregistrat în implementarea strategiei, să își dimensioneze constant resursele necesare și să acționeze în direcția creșterii eficienței utilizării acestora.

De asemenea, implementarea strategiei integrate de dezvoltare urbană se bazează, în principal, pe responsabilizarea direcțiilor de specialitate cu privire la implementarea proiectelor și măsurilor de acțiune propuse.

Responsabilul sau Structura care coordonează implementarea strategiei trebuie să ia în considerare **riscurile** care pot să apară în implementarea strategiei și să identifice posibile **măsuri de prevenire** a apariției acestora.

Riscuri	Posibile măsuri de atenuare a riscurilor
Lipsa resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Planificarea anuală a resurselor financiare necesare implementării strategiei; ➤ Actualizarea semestrială a strategiei în vederea actualizării surselor de finanțare, în special a surselor de finanțare externă;
Întârzieri în implementare	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stabilirea clară a responsabilităților pentru implementarea strategiei; ➤ Monitorizarea semestrială a stadiului implementării strategiei;

Riscuri	Posibile măsuri de atenuare a riscurilor
Calendarul depunerii proiectelor necorelat cu nivelul de prioritate al proiectelor stabilite	➤ Analiza semestrială a stadiului implementării strategiei de dezvoltare locală permite actualizarea acesteia și identificarea de soluții alternative în raport cu nevoile identificate la nivelul orașului.

8.2 Indicatorii de monitorizare

Pentru a urmări gradul de îndeplinire a obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei de dezvoltare, este necesară o monitorizare permanentă și o evaluare periodică a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Cadrul de monitorizare presupune definirea încă din faza de planificare a strategiei a unui **set de indicatori** care să permită verificarea, în mod obiectiv, a atingerii **obiectivelor propuse**. Scopul procesului de monitorizare și evaluare vizează *utilizarea datelor și informațiilor relevante pentru a îmbunătăți procesul de implementare al strategiei sau, acolo unde este cazul, de a îmbunătăți strategia propriu – zisă*.

Au fost propuse următoarele categorii de indicatori:

- **Indicatorii de realizare** reflectă ceea ce s-a produs prin implementarea proiectelor propuse în strategie. Realizările imediate țin de răspunderea exclusivă a structurilor responsabile cu managementul proiectelor respective, care trebuie să raporteze pe marginea lor prin intermediul sistemului de monitorizare.

Indicatorii de realizare permit monitorizarea strategiei prin centralizarea impactului produs de implementarea proiectelor propuse.

- **Indicatorii de rezultat** măsoară avantajele resimțite de beneficiarii finali ai acestor proiecte. Indicatorii de rezultat arată dacă s-a îndeplinit scopul pentru care au fost implementate aceste proiecte.

Un indicator este o informație identificabilă, măsurabilă și ușor de înțeles. Este preferabil ca un indicator să fie măsurat în mod sistematic, iar colectarea datelor să fie realizată din surse independente, neimplicate direct în implementarea strategiei.

Sursele de date sunt numeroase, dar trebuie să fie, în primul rând, accesibile și consistente:

- Documentele proiectului, care stau la baza cererii de finanțare (pentru indicatorii de realizare);
- Surse primare: observații, anchete sociologice;
- Surse secundare: statistici oficiale (ex. INS), rapoarte, informații puse la dispoziție de instituții publice (ex. UAT, ORC), baza de date (ex. www.listafirme.ro).

Indicatorii de rezultat propuși pentru fiecare obiectiv strategic sunt sintetizați în continuare:

Direcția de dezvoltare strategică	Indicatori de rezultat	Sursa de informare a valorii indicatorului
DDs1. Mediu de afaceri competitiv	Creșterea cifrei de afaceri generată la nivelul ZUF Aiud cu peste 60 %	www.listaфирme.ro
DDs2. Mobilitate zonală durabilă	Gradul de satisfacție al locuitorilor ZUF Aiud cu privire la mobilitatea pe plan teritorial – minim 70%	Sondaj de opinie desfășurat la nivelul ZUF Aiud
DDs3. Zona Urbană Funcțională Aiud, atractivă pentru locuitori	Gradul de satisfacție al locuitorilor ZUF Aiud cu privire la condițiile de locuire – minim 70%	Sondaj de opinie desfășurat la nivelul ZUF Aiud
DDs4. Mediu curat pentru dezvoltare durabilă	Gradul de satisfacție al locuitorilor ZUF Aiud cu privire la factorii de mediu – minim 60%	Sondaj de opinie desfășurat la nivelul ZUF Aiud
Ps5. Administrație publică implicată, conectată și activă	Gradul de satisfacție al locuitorilor ZUF Aiud cu privire la administrația publică locală	Sondaj de opinie desfășurat la nivelul ZUF Aiud

Proiect cofinanțat de Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 – 2020!

Titlul proiectului: „Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni”

Codul MySMIS: 126063 / **Codul SIPOCA:** 512

Editorul materialului: RomActiv Business Consulting SRL

Denumirea beneficiarului: Municipiul Aiud

Data publicării (lună și an): Iunie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material distribuit gratuit